

กฎหมายเกี่ยวกับชีวิตประจำวัน ที่ประชาชนควรทราบ

เล่มที่ ๑

โดย

ศาสตราจารย์ประภาศน์ อวยชัย

ธรรมศาสตร์บัณฑิต นิติศาสตร์มหาบัณฑิต (เกียรตินิยม) เนติบัณฑิตอังกฤษ

ประธานสภาสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์
นายกสภามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และมหาวิทยาลัยรามคำแหง
นายกพุทธสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์
กรรมการร่างกฎหมาย สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
ราชบัณฑิตและวุฒิสมาชิก

จัดพิมพ์โดย
สภาสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทย
ในพระบรมราชูปถัมภ์

THAI NATIONAL ASSEMBLY LIBRARY
3961131180

กฎหมายเกี่ยวกับชีวิตประจำวัน ที่ประชาชนควรทราบ

เล่มที่ ๑

โดย

ศาสตราจารย์ประภาศน์ อวยชัย

รรรมศาสตร์บัณฑิต นิติศาสตร์มหาบัณฑิต (เกียรตินิยม) เนติบัณฑิตอังกฤษ

ประธานสภาสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์

นายกสภามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และมหาวิทยาลัยรามคำแหง

นายกพุทธสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์

กรรมการร่างกฎหมาย สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ราชบัณฑิตและวุฒิสมาชิก

จัดพิมพ์โดย

สภาสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทย

ในพระบรมราชูปถัมภ์

ต้นฉบับเป็นหน้าว่าง

คำนำ

กฎหมายซึ่งได้แก่ข้อบังคับของรัฐหรือประเทศที่ใช้บังคับเกี่ยวกับความประพฤติทั้งหลายของบุคคล เพื่อให้กระทำการหรือละเว้นกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใด ถ้าใครฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามก็จะต้องมีความผิดและต้องได้รับโทษนั้น ในประเทศไทยได้มีกฎหมายประเภทพระราชบัญญัติที่ตราขึ้นโดยรัฐสภาซึ่งเป็นฝ่ายนิติบัญญัติ และได้มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศใช้กับประชาชนโดยเสมอภาค ในปีหนึ่ง ๆ ก็ได้มีการบัญญัติขึ้นใช้บังคับเป็นจำนวนไม่น้อยถ้านับติดต่อเป็นเวลาหลายปี ก็มีจำนวนมากมายสุดที่จะจำกันได้

โดยที่มีสุภาษิตกฎหมายอยู่บทหนึ่งว่า ความไม่รู้กฎหมาย ไม่เป็นข้อแก้ตัวให้พ้นผิด ซึ่งหมายความว่าทุกคนต้องรู้กฎหมาย และตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๖๔ บัญญัติว่า บุคคลจะแก้ตัวว่าไม่รู้กฎหมายเพื่อให้พ้นจากความรับผิดในทางอาญาไม่ได้ ฯลฯ ทั้ง ๆ ที่ความจริงบุคคลนั้นอาจไม่รู้กฎหมายที่บัญญัติไว้เช่นนั้นก็ได้ เพราะกฎหมายที่บัญญัติขึ้นใช้บังคับนั้น ความผิดบางอย่างก็เป็นความผิดในตัวเอง เช่น ความผิดฐานประทุษร้ายต่อทรัพย์ เช่น ลักทรัพย์ ชิงทรัพย์ ปล้นทรัพย์ ยักยอกหรือฉ้อโกง เป็นต้น หรือความผิดฐานประทุษร้ายต่อร่างกาย เช่น ความผิดฐานทำร้ายร่างกาย หรือความผิดฐานประทุษร้ายต่อชีวิต เป็นต้น แต่ก็มีความผิดอีกมากมาย ซึ่งไม่เป็นความผิดในตัวเอง แต่ต้องบัญญัติขึ้นเกี่ยวกับความจำเป็นและประโยชน์ทางด้านสังคมและเศรษฐกิจหรือเกี่ยวกับความมั่นคงของประเทศชาติ เช่น ความผิดตามกฎหมายเรื่องการทะเบียนราษฎร ไม่แจ้งเรื่องคนเกิดคนตายภายในกำหนด หรือตามพระราชบัญญัติบัตรประจำตัวประชาชน พ.ศ. ๒๕๑๖ ที่บัญญัติให้ผู้มีสัญชาติไทยซึ่งมีอายุตั้งแต่ ๑๕ ปีบริบูรณ์ แต่ไม่เกิน ๗๐ ปีบริบูรณ์ ต้องขอมีบัตรประจำตัว เว้นแต่จะเป็นบุคคลซึ่งได้รับการยกเว้นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง และเมื่อเจ้าพนักงานขอตรวจไม่อาจแสดงได้ ก็ถือว่ามีความผิดต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งร้อยบาท หรือ ตามพระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๕๒๓ เด็กทุกคนที่มีอายุย่างเข้าปีที่แปดต้องเรียนอยู่ในโรงเรียนประถมศึกษาจนมีอายุย่างเข้าปีที่สิบห้า เว้นแต่จะได้รับการยกเว้นตามกฎหมาย และเป็นหน้าที่ของบิดามารดา หรือผู้ปกครองต้องไปแจ้งตามรายการสำรวจเด็กต่อเจ้าหน้าที่ ถ้าไม่ปฏิบัติตามแจ้งความของนายอำเภอที่ให้ส่งเด็กเข้าเรียน อาจต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าร้อยบาท หรือตามพระราชบัญญัติรับราชการทหาร พ.ศ. ๒๔๙๗ ซึ่งบัญญัติให้ชายไทยมีหน้าที่รับราชการทหารด้วยตนเองทุกคน ฉะนั้นผู้ซึ่งมีอายุตั้งแต่ ๑๘ ปีบริบูรณ์ และไม่ถึง ๓๐ ปีบริบูรณ์ เป็นผู้ที่อยู่ในระหว่างที่จะต้องเข้ารับราชการทหารกองประจำการมีกำหนด ๒ ปี เว้นแต่จะได้รับการผ่อนผันตามกฎหมาย บุคคลใดหลีกเลี่ยงหรือ

ขัดขืนไม่มาให้ทำการตรวจเลือกตามหมายเรียก ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน ๓ ปี เป็นต้น

โดยที่มีบุคคลเป็นจำนวนไม่น้อยได้กระทำการอันกฎหมายบัญญัติเป็นความผิดและกำหนดโทษไว้ โดยไม่รู้ว่าเป็นการผิดกฎหมาย และไม่อาจยกเอาความไม่รู้กฎหมายมาเป็นข้อแก้ตัวให้พ้นผิดได้ และกฎหมายที่มิใช่เป็นความผิดในตัวเองก็มีอยู่มากมาย ประกอบทั้งมีบุคคลบางคนที่คิดแสวงหาประโยชน์ส่วนตัวโดยไม่ชอบ บนความทุกข์ยากเดือดร้อนของบุคคลอื่น โดยอาศัยใช้กฎหมายเป็นเครื่องมือในการทำมาหากิน เบียดเบียนเอารัดเอาเปรียบเพื่อนมนุษย์ด้วยกันโดยมิได้มีความเกรงกลัวต่อบาป หรือละอายต่อบาปที่ตนได้ก่อให้เกิดขึ้น ยังความเดือดร้อนอย่างแสนสาหัสหรือสุดแสนจะทนทานให้แก่เพื่อนร่วมชาติด้วยกัน และเพื่อให้ประชาชนได้มีโอกาสได้ทราบกฎหมายที่จำเป็นแก่ชีวิตประจำวัน ได้เข้าใจถึงสิทธิหน้าที่ของตนเองและผู้อื่น มีความเคารพต่อกฎหมายของบ้านเมือง รู้จักป้องกันและขจัดการเอารัดเอาเปรียบกันในเชิงกฎหมาย ให้ประชาชนได้เข้าใจสิทธิและเสรีภาพภายในกรอบแห่งกฎหมาย เป็นการสร้างความสงบสุขในสังคมและประเทศชาติเป็นการสนองพระราชดำรัส ข้าพเจ้าจึงได้รวบรวมกฎหมายซึ่งได้แก่พระราชบัญญัติต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับชีวิตประจำวันที่ประชาชนควรทราบมาเรียบเรียงไว้ในที่เดียวกัน โดยเลือกเอากฎหมายที่สำคัญและจำเป็นเกียวกับชีวิตและความเป็นอยู่ของประชาชนชาวไทยมาเผยแพร่ ตั้งแต่เกิดจนตาย ซึ่งจำเป็นแก่ประชาชนที่จะหยิบฉวยขึ้นมากล่าวอ้างได้ทันทีเพื่อป้องกันและแก้ไขเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิต เพื่อเป็นกฎหมายใกล้ตัว หรือเป็นคู่มือกฎหมายประจำบ้านเล่มนี้ขึ้น

หนังสือกฎหมายเกี่ยวกับชีวิตประจำวันที่ประชาชนควรทราบนี้ ได้แยกออกเป็นกฎหมายที่เกี่ยวกับสังคม เศรษฐกิจและความมั่นคงของประเทศ โดยแบ่งเป็นสารบาญย่อเพื่อให้ท่านผู้อ่านได้ทราบว่าเรื่องในเล่มมีกฎหมายอะไรบ้าง และแยกเป็นสารบาญโดยละเอียดเพื่อให้ท่านผู้อ่านได้เข้าใจเรื่องต่าง ๆ อย่างละเอียดถี่ถ้วน สามารถหยิบยกขึ้นมากล่าวอ้างหรือใช้การได้ทันที ทั้งได้พยายามย่อเอาแต่เนื้อหาหรือสาระของกฎหมายแต่ละเรื่องซึ่งมีปัญหามากมายหลายแง่หลายมุม โดยจัดรูปแบบใช้ภาษาธรรมดาเพื่อให้อ่านเข้าใจได้ง่าย ถูกต้อง และรวดเร็วยิ่งขึ้น และแต่ละมาตราก็ได้ทำหัวข้อย่อยไว้ทุกมาตรา เพื่อให้ท่านผู้อ่านที่ไม่เคยศึกษากฎหมายมาก่อนได้เข้าถึงตัวบทกฎหมายต่าง ๆ ได้โดยสะดวกและรวดเร็ว ไม่ต้องเสียเวลามากในการทำความเข้าใจ และสามารถจะทราบถึงสิทธิ หน้าที่ และความรับผิด ตลอดจนถึงโทษทัณฑ์ที่จะได้รับจากกฎหมายในเรื่องนั้น ๆ อย่างง่ายดาย เสมือนท่านมีที่ปรึกษากฎหมายประจำอยู่ข้างตัวท่านแล้ว

โดยที่ได้รวบรวมพระราชบัญญัติที่สำคัญและจำเป็นที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันของประชาชนไว้มาก หนังสือนี้จึงต้องขอแยกพิมพ์เป็น ๒ เล่ม คือ เล่ม ๑ และเล่ม ๒ และ

หนังสือกฎหมายเกี่ยวกับชีวิตประจำวันที่ประชาชนควรทราบนี้ ได้รับความกรุณาจากอาจารย์สมพร เทพสิทธา อาจารย์อำนวย อินทุภูติ และอาจารย์เพทาย อมาตยกุล ท่านรองประธานสภาสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ ทั้งสามท่านที่ได้ส่งเสริมและสนับสนุนให้ข้าพเจ้ารวบรวมและเรียบเรียง และได้รับขวัญและกำลังใจจากคุณหญิงสุธรรมา อวยชัย ภริยาของข้าพเจ้า และนางสาวสุวิชา อวยชัย ผู้พิพากษาประจำกระทรวงยุติธรรม กับนายสุภฤกษ์ อวยชัย นิติศาสตรบัณฑิต (เกียรตินิยมอันดับ ๑) ที่ได้ช่วยเรียบเรียงและย่อข้อความในกฎหมายบางฉบับให้ รวมทั้งคุณกาญจนา รังคะอุไร ผู้อำนวยการบริหาร และคุณอุบลศรี เสนาะรักษ์ หัวหน้าแผนกสารบรรณ ซึ่งได้ช่วยจัดพิมพ์และตรวจทาน ตลอดถึงคุณเรณู สรวลสำเริง และคุณทองหยิบ ทองชมภู เจ้าหน้าที่สภาสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทยฯ ที่ได้ช่วยพิมพ์ดีด ทำให้สะดวกในการตีพิมพ์เป็นอย่างยิ่ง จึงขอขอบคุณมา ณ ที่นี้ด้วย

หนังสือนี้ ข้าพเจ้าขอมอบให้สภาสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ เป็นผู้พิมพ์จัดจำหน่ายเพื่อหารายได้มาบำเพ็ญสาธารณกุศล ช่วยเหลือผู้ซึ่งประสบความทุกข์ยากเดือดร้อน ให้สามารถช่วยตนเองได้ต่อไป หวังว่าหนังสือเล่มนี้จะอำนวยประโยชน์แก่ท่านผู้อ่านบ้างพอสมควร หากมีการผิดพลาดหรือขาดตกบกพร่องประการใด ข้าพเจ้าขออภัยและขอรับผิดแต่ผู้เดียว และขอได้โปรดกรุณาให้คำแนะนำ ซึ่งจะเป็นพระคุณแก่ข้าพเจ้าในการนำไปปรับปรุงแก้ไขในการพิมพ์ครั้งต่อไปด้วย

ประภาศน์ อวยชัย

(ศาสตราจารย์ ประภาศน์ อวยชัย)

สภาสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทย
ในพระบรมราชูปถัมภ์
๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๓๓

ต้นฉบับเป็นหน้าว่าง

สารบาญย่อ

หน้า

กฎหมายเกี่ยวกับชีวิตประจำวันที่ประชาชนควรทราบ

คำนำ

๑. กฎหมายเรื่องการทะเบียนราษฎร ๑

๒. กฎหมายเรื่องชื่อบุคคล ๑๑

๓. กฎหมายเรื่องบัตรประจำตัวประชาชน ๑๘

๔. กฎหมายเรื่องสัญชาติ ๒๒

๕. กฎหมายเรื่องการประถมศึกษา ๓๐

๖. กฎหมายเรื่องการรับราชการทหาร ๓๔

๗. กฎหมายเรื่องการทะเบียนคนต่างด้าว ๕๒

๘. กฎหมายเรื่องการสาธารณสุข ๖๐

๙. กฎหมายเรื่องการรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อย ของบ้านเมือง ๗๘

๑๐. กฎหมายเรื่องโรคติดต่อ ๘๖

๑๑. กฎหมายเรื่องยาเสพติดให้โทษ ๑๐๒

๑๒. กฎหมายเรื่องการจราจรทางบก ๑๑๕

ต้นฉบับเป็นหน้าว่าง

สารบาญโดยละเอียด

๑. กฎหมายเรื่องการทะเบียนราษฎร
พระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พุทธศักราช ๒๔๙๙
ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๒๓๔

หน้า

เหตุผลในการประกาศใช้ ๑

๑. การแจ้งเรื่องคนเกิด ๑

(๑) คนเกิดในบ้าน ๑

(๒) คนเกิดนอกบ้าน ๑

(๓) สถานที่แจ้งเกิด ๒

ถ้าเกิดในเขตเทศบาล

ถ้าเกิดนอกเขตเทศบาล

ถ้าเกิดในกรุงเทพมหานคร

เด็กเกิดในโรงพยาบาล

(๔) การแจ้งเกิดเกินกำหนด ๒

(๕) เด็กเกิดและถูกทิ้ง ๒

(๖) โทษของการไม่แจ้งเกิดในกำหนด ๒

(๗) การแจ้งชื่อคนเกิด ๒

๒. การแจ้งเรื่องคนตาย ๒

(๑) คนตายในบ้าน ๒

(๒) คนตายนอกบ้าน ๓

(๓) ลูกตายในท้อง ๓

(๔) โทษของการไม่แจ้งตายในกำหนด ๓

(๕) การแจ้งตายเกินกำหนด ๓

๓. ศพ ๓

(๑) ห้ามเก็บ ฝัง เผา หรือย้ายศพ ๓

(๒) ถ้ามีเหตุสงสัยว่าตายด้วยโรคติดต่ออันตรายหรือตายผิดธรรมชาติ ๓

๔. การแจ้งย้ายที่อยู่ ๔

(๑) กรณีที่ย้ายออก ๔

(๒) กรณีที่ย้ายเข้า ๔
(๓) การแจ้งย้ายปลายทาง ๔
ข้อควรทราบการย้ายที่อยู่
ข้อที่จะต้องพึงระวัง
๕. ทะเบียนบ้าน และทะเบียนคน ๕
การขอตรวจและคัดสำเนาทะเบียนบ้าน ๕
๖. การรื้อบ้านและการสร้างบ้านใหม่ ๖
(๑) การรื้อบ้าน ๖
(๒) การสร้างบ้านใหม่ ๖
๗. การขอเลขบ้านที่ปลูกใหม่ ๖
๘. ถ้าสำเนาทะเบียนบ้านชำรุดหรือสูญหาย ๘
ข้อสังเกต ๘
๑. การขอแก้ไขรายการในทะเบียนราษฎร ๘
๒. การมอบหมายให้บุคคลอื่นไปแจ้งแทน ๘
ข้อที่จะต้องพึงระมัดระวัง ๘
๑. ออกจากบ้านที่มีชื่ออยู่ในทะเบียนเกิน ๓๐ วัน ๘
๒. ทุกบ้านต้องมีเลขหมายประจำบ้าน ๘
๓. จะแก้ไขเปลี่ยนแปลงสำเนาทะเบียนบ้านไม่ได้ ๘
๙. การสำรวจตรวจสอบทะเบียนราษฎร ๘
๑๐. การขอตรวจและคัดสำเนาทะเบียนบ้าน ๙
๑๑. อำนาจนายทะเบียน ๙
บทกำหนดโทษ ๑๐

๒. กฎหมายเรื่องชื่อบุคคล
พระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ.๒๕๐๕
พระราชบัญญัติชื่อบุคคล (ฉบับที่ ๒) พ.ศ.๒๕๓๐

เหตุผลในการประกาศใช้ ๑๑
๑. ชื่อบุคคล ๑๑

หน้า

๒. การตั้งชื่อตัว ชื่อรอง และชื่อสกุล ๑๑
หลักเกณฑ์การตั้งชื่อตัวและชื่อรอง ๑๑
การขอเปลี่ยนชื่อตัวและชื่อรอง ๑๒
ข้อที่ควรรู้ ๑๒
หลักเกณฑ์การตั้งชื่อสกุล ๑๒
การจดทะเบียนตั้งชื่อสกุล ๑๓
ข้อสังเกต ๑๓
เมื่อนายทะเบียนสั่งไม่รับจดทะเบียนชื่อสกุล ๑๓
การใช้ชื่อสกุลของสตรี ๑๔
การขอเปลี่ยนชื่อสกุล ๑๔
การขอใช้ราชทินนามเป็นชื่อสกุล ๑๕
ข้อสังเกต ๑๕
๑. การขอเปลี่ยนชื่อสกุลดำเนินการเช่นเดียวกับการตั้งชื่อสกุลใหม่ ๑๕
๒. ชื่อสกุลที่ขอเปลี่ยนนั้นไม่ขัดต่อกฎหมาย ๑๕
๓. เมื่อได้รับจดทะเบียนชื่อสกุลใหม่แล้ว ๑๕
๔. ชื่อสกุลที่ได้จดทะเบียนโดยชอบด้วยกฎหมายอยู่แล้ว ๑๖
๕. เด็กที่อยู่ในอุปการะ ๑๖
๖. คนต่างด้าว ๑๖
๗. ค่าธรรมเนียม ๑๖
๓. การขอร่วมใช้ชื่อสกุล ๑๖

๓. กฎหมายเรื่องบัตรประจำตัวประชาชน
พระราชบัญญัติบัตรประจำตัวประชาชน พ.ศ.๒๕๒๖

เหตุผลในการประกาศใช้ ๑๘
๑. การขอมีบัตรประจำตัวประชาชน ๑๘
๒. อายุบัตรประจำตัวประชาชน ๑๙
(๑) ผู้ถือบัตรเปลี่ยนชื่อตัว ชื่อสกุล ๑๙
(๒) บัตรหาย ถูกทำลายหรือชำรุด ๑๙
(๓) ผู้ถือบัตรเสียสัญชาติไทย ๑๙

ข้อสังเกต..... ๑๙
(๑) ค่าธรรมเนียมบัตรประจำตัว ๑๙
(๒) ต้องมีบัตรติดตัวเสมอ ๑๙
(๓) เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจขอตรวจบัตร ๑๙
(๔) บุคคลที่ได้รับยกเว้นไม่ต้องมีบัตรประจำตัว..... ๑๙
๓. บทกำหนดโทษ ๒๑
(๑) ผู้ที่มิได้มีสัญชาติไทย ๒๑
(๒) ผู้ที่ต้องเสียสัญชาติไทยไป ๒๑
(๓) ผู้ที่ไม่ขอรับบัตรประจำตัวตามกฎหมาย ๒๑
(๔) ผู้ที่ไม่อาจแสดงบัตรประจำตัวได้ ๒๑
(๕) ผู้นำบัตร หรือใบรับ หรือใบแทนใบรับบัตรของผู้อื่นไปใช้แสดงว่าตนเป็นเจ้าของบัตร..... ๒๑
(๖) เจ้าของบัตรยอมให้ผู้อื่นนำบัตร หรือใบรับ หรือใบแทนใบรับไปใช้ในทางทุจริต ๒๑
(๗) ความผิดซึ่งเจ้าหน้าที่มีอำนาจเปรียบเทียบได้ ๒๑

๔. กฎหมายเรื่องสัญชาติ
พระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ.๒๕๐๘

เหตุผลในการประกาศใช้ ๒๒
๑. การได้สัญชาติไทยมี ๔ ประการ ๒๒
(๑) การได้สัญชาติโดยการเกิด ๒๒
ผู้ที่เกิดโดยบิดาเป็นผู้มีสัญชาติไทย
ผู้ที่เกิดนอกราชอาณาจักรไทย
(๒) การได้สัญชาติโดยหลักดินแดน ๒๓
(๓) การได้สัญชาติโดยการสมรส ๒๓
(๔) การได้สัญชาติไทยโดยการแปลงชาติ..... ๒๔
๒. วิธีการปฏิบัติในการขอแปลงชาติ ๒๔
(๑) การยื่นคำขอต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ ๒๔
(๒) การอนุญาตหรือไม่อนุญาตให้แปลงชาติ ๒๕

๓. การเสียสัญชาติไทย ๒๕
๔. การถูกถอนสัญชาติไทย ๒๖
(๑) หญิงต่างด้าวและได้สัญชาติไทยโดยการสมรส ๒๖
(๒) ผู้ซึ่งมีสัญชาติไทยเพราะเกิดในราชอาณาจักรไทย ๒๖
(๓) การถอนสัญชาติไทยเพื่อความมั่นคงหรือประโยชน์ของรัฐ ๒๗
(๔) การถอนสัญชาติไทยแก่ผู้ซึ่งได้สัญชาติโดยการแปลงสัญชาติ ๒๗
(๕) กรรมการพิจารณาการถอนสัญชาติไทย ๒๘
๕. ผู้ซึ่งมีบิดาเป็นคนต่างด้าวเสียสัญชาติไทย ๒๘
๖. คนสัญชาติไทยเสียสัญชาติไทย ๒๙
๗. การกลับคืนสัญชาติไทย ๒๙
(๑) หญิงไทยสละสัญชาติไทยในกรณีสมรสกับคนต่างด้าวและขาดจากการสมรสแล้ว ๒๙
(๒) คนไทยซึ่งเสียสัญชาติไทยตามบิดาหรือมารดาขณะยังไม่บรรลุนิติภาวะ ๒๙
๘. ค่าธรรมเนียม ๒๙
(๑) ค่าขอแปลงสัญชาติเป็นไทย
(๒) ค่าขอแปลงสัญชาติเป็นไทยสำหรับบุตร ๒๙
(๓) หนังสือสำคัญการแปลงสัญชาติ ๒๙
(๔) ใบแทนหนังสือสำคัญการแปลงสัญชาติเป็นไทย ๒๙
(๕) ค่าขอกลับคืนสัญชาติไทย ๒๙
(๖) ค่าขออื่น ๆ ๒๙

๕. กฎหมายเรื่องการประถมศึกษา
พระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ.๒๔๒๓

เหตุผลในการประกาศใช้ ๓๐
๑. คำวิเคราะห์ศัพท์ ๓๐
๒. การจัดตั้ง การบริหาร การรวม การปรับปรุง และการเลิกล้มโรงเรียนประถมศึกษา ๓๑
๓. หน้าที่ผู้ปกครองในการส่งเด็กเข้าเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา ๓๑
บทกำหนดโทษ ๓๑
๔. อำนาจยกเว้นให้เด็กไม่ต้องเข้าเรียน ๓๒

๕. อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการประถมศึกษา ๓๒
๖. ท้องที่ที่ยังไม่พร้อมที่จะจัดการศึกษาภาคบังคับ ๓๒
กฎกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ.๒๕๒๕ ..... ๓๓

๖. กฎหมายเรื่องการรับราชการทหาร
พระราชบัญญัติรับราชการทหาร พ.ศ.๒๔๙๗

เหตุผลในการประกาศใช้ ๓๔
๑. หน้าที่รับราชการทหาร ๓๔
(๑) ชายไทยมีหน้าที่รับราชการทหารด้วยตนเอง ๓๔
(๒) กำหนดอายุและเวลารับราชการทหารกองเกิน ๓๕
บทกำหนดโทษ ๓๕
(๓) ภูมิลำเนาทหาร ๓๖
(๔) ผู้ประสงค์จะไปอยู่ต่างท้องที่หรือจะย้ายภูมิลำเนาทหาร ๓๖
(๕) กรณีที่ได้รับอนุญาตให้เปลี่ยนชื่อตัวหรือชื่อสกุล ๓๗
(๖) วันเริ่มเข้ารับราชการทหารกองประจำการ ๓๗
(๗) การอ้างสิทธิยกเว้น ๓๘
(๘) การออกหนังสือสำคัญให้แก่ทหารที่ถูกปลดเป็นกองหนุน ๓๘
๒. การลงบัญชีทหารกองเกินที่อำเภอ ๓๘
(๑) ชายไทยเมื่อมีอายุย่างเข้า ๑๘ ปีให้ไปแสดงตนเพื่อลงบัญชีทหารกองเกิน ๓๘
บทกำหนดโทษ ๓๙
เหตุบรรเทาโทษ ๓๙
(๒) การประกาศให้ไปลงบัญชีทหารกองเกิน ๓๙
(๓) บุคคลที่ยังมิได้ลงบัญชีทหารกองเกิน ๔๐
บทกำหนดโทษ ๔๐
เหตุบรรเทาโทษ ๔๐
๓. บุคคลที่ได้รับยกเว้นไม่ต้องลงบัญชีทหารกองเกิน ๔๑
(๑) บุคคลที่ได้รับยกเว้นตามกฎหมาย ๔๑

(๒) บุคคลที่ได้รับยกเว้นไม่ต้องไปแสดงตนเพื่อลงบัญชีทหารกองเกิน ๔๑
(๓) ทหารกองเกินที่ไม่เรียกมาตรวจคัดเลือกเข้ากองประจำการในยามปกติ..... ๔๑
๔. การเรียกคนเข้ากองประจำการ..... ๔๒
(๑) ผู้ที่จะถูกหมายเรียกมาตรวจเลือกคือทหารกองเกิน..... ๔๒
บทกำหนดโทษ..... ๔๒
เหตุบรรเทาโทษ..... ๔๒
(๒) การประกาศให้ทหารกองเกินไปแสดงตนเพื่อรับหมายเรียก ๔๒
(๓) เมื่อถึงวันที่ทำการตรวจเลือก ๔๓
บทกำหนดโทษ..... ๔๓
ข้อที่ควรรู้..... ๔๔
๕. การตรวจเลือกคนเข้ากองประจำการ..... ๔๔
(๑) ผู้แต่งตั้งคณะกรรมการตรวจเลือก..... ๔๔
(๒) บุคคลที่ได้รับการยกเว้นไม่ต้องเข้ารับราชการทหารกองประจำการ..... ๔๕
(๓) บุคคลที่ได้รับการผ่อนผันไม่ต้องเข้ารับราชการทหารประจำการ ๔๕
(๔) ผู้อ้างสิทธิต้องร้องขอผ่อนผันต่อนายอำเภอท้องที่..... ๔๖
(๕) ถ้าไม่สามารถจะผ่อนผันพร้อมกันทั้ง ๓ ประเภทได้..... ๔๖
(๖) ข้อสันนิษฐานว่าหมดสิทธิได้รับการยกเว้นหรือผ่อนผัน ๔๗
ข้อที่ควรรู้..... ๔๗
(ก) ทหารกองเกินที่พ้นจากฐานะการยกเว้น..... ๔๗
บทกำหนดโทษไม่มารับหมายเรียกที่อำเภอ..... ๔๗
เหตุอันควรปราณี..... ๔๗
(ข) ผู้ที่ได้รับยกเว้นเมื่อพ้นจากฐานะเช่นนั้นจะต้องปฏิบัติอย่างไร..... ๔๗
(๗) การร้องขอความเป็นธรรม..... ๔๘
(๘) การไปทำมาหาเลี้ยงชีพในท้องที่อำเภออื่น..... ๔๙
(๙) ทหารกองเกินที่ถูกเกณฑ์จักต้องเริ่มเข้ารับราชการประจำการเมื่อใด..... ๔๙
(๑๐) การเข้ารับราชการทหารในการเรียกพลหรือระดมพล..... ๔๙
๖. การปลดจากประจำการ..... ๕๐
(๑) การเลื่อนเวลาปลดเป็นทหารกองหนุนชั้นที่ ๑..... ๕๑
(๒) การปลดเป็นทหารกองหนุนประเภทที่ ๒..... ๕๐

(๓) ถ้าต้องจำขังหรือจำคุกหรือจะกระทำให้เสื่อมเสียแก่ราชการทหาร..... ๕๑
(๔) ถ้าพิการทุพพลภาพหรือมีโรคซึ่งไม่สามารถรับราชการทหารได้..... ๕๑

๗. กฎหมายเรื่องการทะเบียนคนต่างด้าว
พระราชบัญญัติการทะเบียนคนต่างด้าว พ.ศ.๒๔๙๓
พระราชบัญญัติการทะเบียนคนต่างด้าว (ฉบับที่ ๒) พ.ศ.๒๔๙๕
พระราชบัญญัติการทะเบียนคนต่างด้าว (ฉบับที่ ๓) พ.ศ.๒๔๙๗

๑. คนต่างด้าวที่ต้องมีใบสำคัญประจำตัว..... ๕๒
๒. การให้คนต่างด้าวไปขอใบสำคัญประจำตัว..... ๕๓
๓. การให้คนสัญชาติไทยที่เสียสัญชาติไปขอใบสำคัญประจำตัว..... ๕๓
๔. วิธีการขอใบสำคัญประจำตัว..... ๕๓
ข้อที่ควรรู้..... ๕๓
๕. เมื่อนายทะเบียนได้ตรวจเรื่องขอใบสำคัญประจำตัวแล้ว..... ๕๔
๖. กำหนดอายุใบสำคัญประจำตัว..... ๕๔
๗. อัตราการเรียกเก็บค่าธรรมเนียมการออกใบสำคัญ..... ๕๔
ข้อควรรู้..... ๕๕
๘. คนต่างด้าวย้ายภูมิลำเนาหรือถิ่นที่อยู่..... ๕๕
๙. กรณีคนต่างด้าวออกนอกเขตจังหวัดชั่วคราว..... ๕๕
๑๐. กรณีที่คนต่างด้าวตาย..... ๕๕
๑๑. ใบสำคัญประจำตัวหมดอายุหรือชำรุดหรือสูญหาย..... ๕๖
๑๒. ถ้ามีการเปลี่ยนแปลงสัญชาติ เปลี่ยนอาชีพ ชื่อตัว ชื่อรองหรือชื่อสกุล..... ๕๖
๑๓. หน้าที่ผู้อนุบาล ผู้ปกครองหรือผู้แทนโดยชอบธรรมของคนต่างด้าว..... ๕๖
๑๔. ข้อยกเว้นมิให้ใช้บังคับแก่คนต่างด้าวบางประเภท..... ๕๖
๑๕. ต้องมีใบสำคัญประจำตัวติดตัวหรือเก็บไว้แสดงได้..... ๕๗
๑๖. ใบสำคัญประจำตัวของคนต่างด้าวที่ถูกเพิกถอนและให้ส่งคืน..... ๕๗
๑๗. กรณีผ่อนผันหรือยกเว้นค่าธรรมเนียมหรือการปฏิบัติตามกฎหมาย..... ๕๘
ข้อที่ควรทราบ
๑๘. ความผิดที่สั่งเปรียบเทียบได้..... ๕๘

ข้อที่ควรทราบ
๑๙. อัตราค่าธรรมเนียม ๕๘

๘. กฎหมายเรื่องการสาธารณสุข
พระราชบัญญัติสาธารณสุข พุทธศักราช ๒๔๘๔
พระราชบัญญัติสาธารณสุข (ฉบับที่ ๒) พ.ศ.๒๔๙๕
พระราชบัญญัติสาธารณสุข (ฉบับที่ ๓) พ.ศ.๒๔๙๗
พระราชบัญญัติสาธารณสุข (ฉบับที่ ๔) พ.ศ.๒๕๐๕

๑. มูลฝอย สิ่งปฏิกูล และสิ่งเปรอะเปื้อน ๖๐
(๑) การกำจัดมูลฝอย สิ่งปฏิกูล และสิ่งเปรอะเปื้อน ๖๐
(๒) ให้เป็นอำนาจหน้าที่ของเจ้าพนักงานท้องถิ่น ๖๐
(๓) บทกำหนดโทษ ๖๑
๒. การค้าซึ่งเป็นที่รังเกียจหรืออาจเป็นอันตรายแก่สุขภาพ ๖๑
(๑) กิจการที่ให้ถือว่าเป็นการค้าซึ่งเป็นที่รังเกียจหรืออาจเป็นอันตรายแก่สุขภาพ ๖๑
(๒) ข้อสังเกต ๖๒
(๓) ข้อที่ควรรู้ ๖๓
๓. การถูกสั่งพักใช้ หรือเพิกถอนใบอนุญาต ๖๓
(๑) ผู้รับใบอนุญาตหรือลูกจ้างไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขในกฎหมาย ๖๓
(๒) บทกำหนดโทษ ๖๔
๔. สถานที่ผิดสุขลักษณะ ๖๔
๕. การให้ย้ายสินค้า เครื่องเรือนหรือสัมภาระออกจากอาคารหรือสถานที่ ๖๕
๖. การห้ามมิให้อาคารมีคนอยู่มากเกินไป ๖๕
๗. ส้วม ที่รับหรือใส่อุจจาระ และที่ปัสสาวะ ๖๕
(๑) เจ้าพนักงานท้องถิ่นมีอำนาจสั่งให้มีและเปลี่ยนแปลงให้ต้องด้วยสุขลักษณะ ๖๕
(๒) เจ้าพนักงานท้องถิ่นมีอำนาจห้ามสร้างหรือใช้ส้วม ๖๖
(๓) การห้ามให้ปิดประกาศไว้ ณ ที่เปิดเผย ๖๖
(๔) ข้อสันนิษฐานว่าได้ทราบประกาศแล้ว ๖๖
(๕) บทกำหนดโทษ ๖๖

(๖) มีอำนาจออกคำสั่งให้ซ่อม ถ่ายเท ทำความสะอาดหรือรักษาไว้ให้เรียบร้อย ๖๖
(๗) บทกำหนดโทษ ๖๗
๘. เหตุรำคาญ ๖๗
(๑) เหตุรำคาญได้แก่อะไรบ้าง ๖๗
(๒) การออกคำสั่งให้ระงับเหตุรำคาญ ๖๘
(๓) คำสั่งศาลให้เจ้าของรื้อเคหะหรืออาคาร ๗๐
(๔) หน้าที่เจ้าของเคหะหรืออาคาร ๗๐
๙. การแต่งผม ๗๐
(๑) คำวิเคราะห์ศัพท์ ๗๐
(๒) เจ้าหน้าที่ท้องถิ่นมีอำนาจออกเทศบัญญัติหรือข้อบังคับ ๗๐
๑๐. สัตว์ซึ่งเป็นเหตุรำคาญและอาจเป็นอันตรายแก่ประชาชน ๗๑
(๑) เจ้าหน้าที่ท้องถิ่นมีอำนาจออกเทศบัญญัติหรือข้อบังคับ ๗๑
(๒) ข้อที่ควรรู้ ๗๒
๑๑. น้ำ ๗๒
(๑) เจ้าหน้าที่ท้องถิ่นมีอำนาจออกเทศบัญญัติหรือข้อบังคับ ๗๒
(๒) ห้ามชำระล้างร่างกาย ซักผ้าหรือล้าง ทำ หรือปล่อยสิ่งปฏิกูล หรือทำให้เกิดความโสโครก ๗๒
(๓) ห้ามมิให้บุคคลใดซึ่งไม่มีอำนาจโดยชอบด้วยกฎหมายทำให้เกิดเสียหายแก่ทางน้ำฯ ๗๒
(๔) ข้อที่ควรรู้ ๗๓
๑๒. การค้าอาหาร น้ำแข็ง และสิ่งของอย่างอื่น ๗๓
(๑) ตลาดสาธารณะ ๗๓
(๒) ตลาดเอกชน ๗๔
๑๓. แผงลอย ๗๔
(๑) คำวิเคราะห์ศัพท์ ๗๔
(๒) ประกาศห้ามตั้งแผงลอย ๗๕
(๓) บทกำหนดโทษ ๗๕
๑๔. ผู้เร่ขาย ๗๕
(๑) คำวิเคราะห์ศัพท์ ๗๕
(๒) เจ้าหน้าที่ท้องถิ่นมีอำนาจออกเทศบัญญัติ หรือข้อบังคับ ๗๕

๑๕. สถานที่เอกชน ๗๖
๑๖. อำนาจตรวจ ๗๖
(๑) อำนาจตรวจและเรียกบุคคล ๗๖
(๒) อำนาจเข้าตรวจการค้าหรือขอดูใบอนุญาต ๗๗
(๓) อำนาจเข้าไปในสถานที่เอกชนขอดูใบอนุญาตและตรวจ ๗๗
(๔) ถ้าจำเป็นมีอำนาจเอาอาหาร น้ำแข็ง หรือยาไปตรวจตามวิชาการ ๗๗
(๕) อำนาจยึดหรือทำลายของเสียหรืออาจเป็นอันตรายต่อสุขภาพ ๗๗
(๖) บทกำหนดโทษ ๗๗

๙. กฎหมายเรื่องการรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง

พระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ.๒๕๐๓

เหตุผลในการประกาศใช้ ๗๘
คำวิเคราะห์ศัพท์ ๗๘
๑. ผู้ครอบครองอาคาร ๗๘
๒. อาบน้ำหรือซักผ้า ๗๙
๓. ห้ามโฆษณาแก่ประชาชน ๗๙
๔. ห้ามขีด เขียนลงบนถนน ๗๙
๕. การขีด เขียนโดยมิบังควรในที่สาธารณะ ๗๙
๖. ติดตั้ง ตาก วาง หรือแขวนในที่สาธารณะ ๗๙
๗. ปล่อยให้พืช ต้นไม้ หรือหญ้าขึ้นรกรุงรัง ๘๐
๘. ปล่อยให้อาคารชำรุดทรุดโทรมจนเป็นที่น่ารังเกียจ ๘๐
๙. การตั้งกรรมการพิจารณาและมีคำสั่งให้รื้อถอน ๘๑
๑๐. อำนาจเจ้าพนักงานท้องถิ่นในการดำเนินการรื้อถอนอาคาร ๘๑
๑๑. การเล่นว่าวและกีฬาในถนนหรือสถานที่สาธารณะ ๘๒
๑๒. การเด็ดใบ ดอก หรือผลของต้นไม้หรือทำความเสียหายแก่โคมไฟ ป้าย หรือสิ่งใด ๆ ๘๒

๑๓. การบ้วน สั่ง หรือถ่มน้ำลาย ฯลฯ ลงบนถนนหรือที่อื่น ๆ ๘๒
๑๔. การถ่ายอุจจาระหรือปัสสาวะลงบนถนนหรือที่อื่น ๘๒
๑๕. การจัดให้มีส้วมเพื่อให้บุคคลซึ่งยอมเสียค่าบริการใช้ ๘๓
๑๖. การยืน นั่ง หรือนอนบนราวสะพานสาธารณะ ๘๓
๑๗. อำนาจประกาศกำหนดเวลาห้ามเข้าหรือคงอยู่ในสถานสาธารณะ ๘๓
ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร ๘๓
๑. การรักษาต้นไม้ ๘๔
๒. การรักษาทางระบายน้ำ ๘๔
๓. การรักษาถนน ๘๕
๔. การรักษาความเป็นระเบียบเรียบร้อย ๘๕

๑๐. กฎหมายเรื่องโรคติดต่อ
พระราชบัญญัติโรคติดต่อ พ.ศ.๒๕๒๓

เหตุผลในการประกาศใช้ ๘๖
โรคติดต่อ ๘๖
โรคติดต่อที่ต้องแจ้งความ ๘๖
ผู้มีหน้าที่แจ้งความ ๘๗
อำนาจเจ้าพนักงานสาธารณสุข ๘๗
ห้ามเข้าไปหรือออกจากสถานที่ ๘๙
อำนาจประกาศระบุชื่อและอาการสำคัญของโรคติดต่อ ๘๙
อำนาจประกาศให้บุคคลต้องได้รับการสร้างเสริมภูมิคุ้มกันโรค ๙๐
การป้องกันและควบคุมโรคติดต่อระหว่างประเทศ ๙๐
เมื่อมีโรคติดต่ออันตรายเกิดขึ้นในต่างประเทศ ๙๑
เจ้าของพาหนะหรือผู้ควบคุมพาหนะเป็นผู้ออกค่าใช้จ่าย ๙๒
กฎกระทรวง (พ.ศ.๒๕๒๙) ๙๓
ประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่องชื่อโรคติดต่อและอาการสำคัญ
รวม ๔๔ โรค ๙๔
ประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง ชื่อโรคติดต่อต้องแจ้งความ ๑๐๐
ประกาศกระทรวงสาธารณสุข ฉบับที่ ๒ (พ.ศ.๒๕๒๘) เรื่อง เพิ่มเติม
ชื่อโรคติดต่อต้องแจ้งความและอาการสำคัญของโรค ๑๐๐

๑๑. กฎหมายเรื่องยาเสพติดให้โทษ
พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ.๒๕๒๒
พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ.๒๕๒๘
พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ.๒๕๓๐

เหตุผลในการประกาศใช้ ๑๐๒
ประเภทของยาเสพติด ๑๐๒
ประเภทความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษ ๑๐๓
๑. ความผิดฐาน ผลิต นำเข้า ส่งออกซึ่งยาเสพติดให้โทษ ๑๐๔
(๑) ผู้ใดผลิต นำเข้า หรือส่งออกซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ ..... ๑๐๔
(๒) ผู้ใดผลิต นำเข้า หรือส่งออกซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๒ ..... ๑๐๔
(๓) ผู้ใดผลิต นำเข้า หรือส่งออกซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๓ ..... ๑๐๔
(๔) ผู้ใดผลิต นำเข้า หรือส่งออกซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๔ ..... ๑๐๔
(๕) ผู้ใดผลิต นำเข้า หรือส่งออกซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๕ ..... ๑๐๔
๒. ความผิดฐานจำหน่าย หรือมีไว้ในความครอบครอง เพื่อจำหน่ายซึ่งยาเสพติดให้โทษ ๑๐๕
(๑) ผู้ใดจำหน่าย หรือมีไว้ในครอบครอง เพื่อจำหน่ายซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ ..... ๑๐๕
(๒) ผู้ใดจำหน่าย หรือมีไว้ในครอบครอง เพื่อจำหน่ายซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๒ ..... ๑๐๕
(๓) ผู้ใดจำหน่ายหรือส่งออกซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๓ ..... ๑๐๖
(๔) ผู้ใดจำหน่ายหรือมีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๔ ..... ๑๐๖
(๕) ผู้ใดจำหน่าย หรือมีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๕ ..... ๑๐๖
๓. ความผิดฐานมียาเสพติดให้โทษไว้ในความครอบครอง ๑๐๖
(๑) ผู้ใดมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ ..... ๑๐๖
(๒) ผู้ใดมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๒ ..... ๑๐๖
(๓) ผู้ใดมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๔ ..... ๑๐๗
(๔) ผู้ใดมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๕ ..... ๑๐๗

๔. ความผิดฐานเสพยาเสพติดให้โทษ ๑๐๗
(๑) ผู้ใดเสพยาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ ..... ๑๐๗
(๒) ผู้ใดเสพยาเสพติดให้โทษในประเภท ๒ ..... ๑๐๗
(๓) ผู้ใดเสพยาเสพติดให้โทษในประเภท ๕ ..... ๑๐๗
๕. ความผิดฐานโฆษณาเพื่อการค้าซึ่งยาเสพติดให้โทษ ๑๐๗
๖. ผู้ใช้กลอุบายหลอกลวง ขู่เข็ญ ใช้กำลังประทุษร้ายข่มขืนใจให้ผู้อื่นเสพยาเสพติด ๑๐๘
๗. การยุยงส่งเสริมให้ผู้อื่นเสพยาเสพติดให้โทษ ๑๐๙
๘. ผู้บำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติดให้โทษเป็นปกติธุระ ๑๐๙
๙. การรับการยกเว้นโทษ ๑๐๙
๑๐. การเพิ่มโทษฐานไม่เข็ดหลาบ ๑๐๙
๑๑. โทษฐานหลบหนีในระหว่างที่ถูกควบคุมไว้ ณ สถานพยาบาล ๑๑๐
๑๒. บทกำหนดโทษของกรรมการและพนักงานเจ้าหน้าที่ ฯลฯ ๑๑๐
๑๓. อำนาจพนักงานเจ้าหน้าที่ ๑๑๐
๑๔. ผลการยึดยาเสพติดให้โทษโดยไม่มีการฟ้องคดี ๑๑๑
๑๕. ผลของการยึดยาเสพติดให้โทษไม่ว่าจะฟ้องหรือไม่ฟ้องต่อศาล ๑๑๑
ข้อที่ควรรู้ ๑๑๑
๑๖. คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ๑๑๑
๑๗. ความรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติว่าด้วยวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท ๑๑๒
๑๘. ความรู้เกี่ยวกับพระราชกำหนดป้องกันการใช้สารระเหย ๑๑๓
๑๙. เงื่อนไขคุมความประพฤติผู้ติดยาเสพติด ๑๑๔

๑๒. กฎหมายเรื่องการจราจรทางบก
พระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ.๒๔๒๒
พระราชบัญญัติจราจรทางบก (ฉบับที่ ๒) พ.ศ.๒๔๒๒
พระราชบัญญัติจราจรทางบก (ฉบับที่ ๓) พ.ศ.๒๔๒๙

เหตุผลในการประกาศใช้ ๑๑๕
ลักษณะ ๑ การใช้รถ ๑๑๕

หน้า

หมวด ๑ ลักษณะของรถที่ใช้ในทาง ๑๑๕
หมวด ๒ การใช้ไฟหรือเสียงสัญญาณของรถ ๑๑๖
หมวด ๓ การบรรทุก ๑๑๗
ลักษณะ ๒ สัญญาณจราจรและเครื่องหมายจราจร ๑๑๘
ลักษณะ ๓ การใช้ทางเดินรถ ๑๑๙
หมวด ๑ การขับรถ ๑๑๙
หมวด ๒ การขับแซงและผ่านขึ้นหน้า ๑๒๒
หมวด ๓ การออกรถ การเลี้ยวรถ และการกลับรถ ๑๒๔
หมวด ๔ การหยุดรถและจอดรถ ๑๒๖
ลักษณะ ๔ การใช้ทางเดินรถที่จัดเป็นช่องเดินรถประจำทาง ๑๒๘
ลักษณะ ๕ ข้อกำหนดเกี่ยวกับความเร็วของรถ ๑๒๙
ลักษณะ ๖ การขับรถผ่านทางร่วมทางแยกหรือวงเวียน ๑๒๙
ลักษณะ ๗ รถฉุกเฉิน ๑๓๐
ลักษณะ ๘ การลากรถหรือการจูงรถ ๑๓๑
ลักษณะ ๙ อุบัติเหตุ ๑๓๒
ลักษณะ ๑๐ รถจักรยาน ๑๓๒
ลักษณะ ๑๑ รถบรรทุกคนโดยสาร ๑๓๓
ลักษณะ ๑๒ รถแท็กซี่ ๑๓๕
ลักษณะ ๑๓ คนเดินเท้า ๑๓๗
ลักษณะ ๑๔ สัตว์และสิ่งของในทาง ๑๓๘
ลักษณะ ๑๕ รถม้า เกวียน และเลื่อน ๑๓๙
ลักษณะ ๑๖ เขตปลอดภัย ๑๓๙
ลักษณะ ๑๗ เบ็ดเตล็ด (เกี่ยวกับรถจักรยานยนตร์เป็นส่วนใหญ่) ๑๔๐
ลักษณะ ๑๘ อำนาจของเจ้าพนักงานจราจรและพนักงานเจ้าหน้าที่ ๑๔๒
อำนาจเปรียบเทียบหรือว่ากล่าวตักเตือน ๑๔๕
อำนาจสั่งยึดใบอนุญาตขับขี่ ๑๔๕
อำนาจสั่งพักใช้หรือเพิกถอนใบอนุญาตขับขี่ ๑๔๖
การเรียกราคาหรือค่าเสียหายแก่สัญญาณเครื่องหมายจราจร ๑๔๖

ต้นฉบับเป็นหน้าว่าง

กฎหมายเกี่ยวกับชีวิตประจำวันที่ประชาชนควรทราบ

๑. กฎหมายเรื่องการทะเบียนราษฎร
พระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พุทธศักราช ๒๔๙๙
ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๒๓๔

เหตุผลในการประกาศใช้

เดิมกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎรมีอยู่หลายฉบับ คือ

ก. พระราชบัญญัติสำหรับทำบัญชีคนในพระราชอาณาจักร (ร.ศ. ๑๒๘)

ข. พระราชบัญญัติการตรวจสอบบัญชีสำมะโนครัว และการจดทะเบียนคนเกิด คนตาย คนย้ายตำบล พระพุทธศักราช ๒๔๖๐

ค. พระราชบัญญัติการตรวจสอบบัญชีสำมะโนครัว และการจดทะเบียนคนเกิด คนตาย คนย้ายตำบล (ฉบับที่ ๒) พุทธศักราช ๒๔๗๙

ง. พระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎรในเขตเทศบาล พุทธศักราช ๒๔๗๙

และยังมีกฎหมายอื่น ๆ อีก เช่น กฎหมายปกครองท้องที่ และกฎหมายอาญา เป็นต้น กฎหมายแต่ละฉบับยังมีกฎข้อบังคับ และระเบียบการวางไว้ให้ถือปฏิบัติอีกมาก ล้วนแยกเขตและอำนาจหน้าที่ไว้อย่างสับสน เช่น ใช้เฉพาะเขตเทศบาล ใช้เฉพาะมณฑลกรุงเทพฯ ใช้เฉพาะตัวเมืองนอกมณฑลกรุงเทพฯ และนอกเขตเทศบาล เป็นต้น นับว่าเป็นการยากทั้งแก่เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติ และแก่ราษฎรผู้จะต้องปฏิบัติตามกฎหมาย จึงสมควรรวบรวมและปรับปรุงยกร่างพระราชบัญญัติขึ้นเสียใหม่ ให้รวมวิธีปฏิบัติในการทำทะเบียนราษฎรไว้เสียในที่แห่งเดียวกัน

๑. การแจ้งเรื่องคนเกิด

(๑) คนเกิดในบ้าน เจ้าบ้าน คือผู้ซึ่งเป็นหัวหน้าครอบครองบ้านในฐานะเป็นเจ้าของ ผู้เช่า หรือในฐานะอื่นใดก็ตาม ต้องไปแจ้งต่อนายทะเบียนท้องที่ที่เกิดภายในกำหนด ๑๕ วัน นับแต่วันเกิด

(๒) คนเกิดนอกบ้าน มารดามีหน้าที่ต้องไปแจ้งต่อนายทะเบียนท้องที่ที่เกิด หรือแห่งท้องที่ที่จะพึงแจ้งได้ในโอกาสแรกภายใน ๑๕ วัน นับแต่วันที่เด็กเกิด ในกรณีจำเป็น

ไม่อาจแจ้งได้ภายในกำหนดดังกล่าว ให้แจ้งภายหลังได้ แต่ต้องไม่เกิน ๑๕ วัน นับแต่วันที่อาจแจ้งได้

(๓) สถานที่แจ้งเกิด

ถ้าเกิดในเขตเทศบาล ให้แจ้งต่อสำนักทะเบียนท้องถิ่น ซึ่งตั้งอยู่ที่สำนักงานเทศบาลนั้น

ถ้าเกิดนอกเขตเทศบาล ให้แจ้งต่อสำนักงานทะเบียนตำบล คือ บ้านกำนันหรือบ้านผู้ใหญ่บ้าน

ถ้าเกิดในกรุงเทพมหานคร ให้แจ้งต่อสำนักทะเบียนท้องที่ซึ่งตั้งอยู่ ณ ที่ทำการเขตท้องที่ที่เกิด

เด็กเกิดในโรงพยาบาล ทางเจ้าหน้าที่โรงพยาบาลจะเป็นผู้แจ้งให้ในทะเบียนของโรงพยาบาล และแจ้งย้ายออกพร้อมกับมอบหลักฐานการแจ้งย้ายและสูติบัตรให้กับบิดามารดาของเด็ก เพื่อนำไปแจ้งย้ายเข้าไปในทะเบียนบ้านของตน

(๔) การแจ้งเกิดเกินกำหนด จะต้องทำคำร้องยื่นต่อกำนัน (นายทะเบียนตำบล) ซึ่งจะต้องมีการอ้างพยานหลักฐานตามที่จำเป็น เพื่อแสดงว่าเด็กนั้นเกิดเมื่อใด จากบิดามารดาชื่ออะไร เช่นใบรับรองแพทย์ผู้ทำคลอด และทะเบียนนักเรียน เป็นต้น ตลอดจนบิดามารดาและเจ้าของสถานที่ที่เด็กเกิด หรือกำนันผู้ใหญ่บ้านมาให้การ นายทะเบียนตำบลจะส่งคำร้องไปยังนายทะเบียนอำเภอผู้ซึ่งจะสอบสวนข้อเท็จจริงประกอบการพิจารณาสั่งอนุญาต แต่ถ้าเด็กนั้นเป็นคนต่างด้าว กระทรวงมหาดไทยเป็นผู้สั่งอนุญาต

(๕) เด็กเกิดและถูกทิ้ง ผู้ใดพบคนเกิดใหม่ซึ่งถูกทิ้งไว้ ตามกฎหมายให้แจ้งต่อพนักงานฝ่ายปกครอง ตำรวจ หรือนายทะเบียนผู้รับแจ้งแห่งท้องที่ที่ตนพบนั้นโดยมิชักช้า

(๖) โทษของการไม่แจ้งเกิดในกำหนด ผู้ฝ่าฝืนไม่ไปแจ้งภายในกำหนดเวลาดังกล่าวมีความผิด จะต้องถูกปรับไม่เกินสองร้อยบาท

(๗) การแจ้งชื่อคนเกิด เจ้าบ้านต้องแจ้งชื่อคนเกิดในบ้าน มารดาต้องแจ้งชื่อบุตรที่เกิดนอกบ้าน โดยแจ้งพร้อมแจ้งการเกิด

ถ้าแจ้งชื่อไว้ดังกล่าวแล้ว ก็มีสิทธิไปขอเปลี่ยนชื่อเด็กภายใน ๖ เดือน นับแต่วันแจ้งชื่อครั้งแรก โดยไม่ต้องเสียค่าธรรมเนียมการขอเปลี่ยนชื่อ

๒. การแจ้งเรื่องคนตาย

(๑) คนตายในบ้าน เจ้าบ้านหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายมีหน้าที่แจ้งต่อนายทะเบียนแห่งท้องที่ที่มีคนตาย ภายใน ๒๔ ชั่วโมง นับแต่เวลาที่ตาย หรือเวลาที่พบศพ

ในกรณีที่ไม่มีเจ้าบ้าน ให้ผู้พบศพแจ้งดังกล่าวนับแต่เวลาพบศพ

(๒) คนตายนอกบ้าน บุคคลที่ไปกับผู้ตาย (หากมี) หรือผู้พบศพ หรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย (ตัวแทน) ต้องแจ้งต่อนายทะเบียนหรือพนักงานฝ่ายปกครอง หรือตำรวจก็ได้ตามแต่สะดวกในโอกาสแรก ภายใน ๒๔ ชั่วโมง นับแต่เวลาตายหรือพบศพแล้วแต่กรณี

(๓) ลูกตายในท้อง คือลูกที่อยู่ในครรภ์มารดาเป็นเวลาเกินกว่า ๒๘ สัปดาห์และคลอดออกมาโดยไม่มีชีวิต

ในกรณีที่ตายในท้องในบ้าน เจ้าบ้านต้องไปแจ้งต่อนายทะเบียนแห่งท้องที่ที่ลูกตายในท้องที่นั้น ภายในเวลา ๒๔ ชั่วโมง นับแต่เวลาคลอด

ถ้าลูกตายในท้องนอกบ้าน มารดาต้องไปแจ้งต่อนายทะเบียนแห่งท้องที่ที่ลูกตายในท้องที่นั้น หรือท้องที่ที่จะพึงแจ้งได้ในโอกาสแรกภายใน ๒๔ ชั่วโมง นับแต่เวลาคลอด หรือแจ้งต่อพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจที่สะดวกกว่าก็ได้

มรณบัตร

มรณบัตรเป็นเอกสารแสดงถึงการตายของบุคคล นายทะเบียนผู้รับแจ้งการตายจะออกให้แก่ผู้แจ้ง เพื่อจะได้นำไปแสดงต่อผู้ที่เกี่ยวข้องในการนำไปดำเนินการจัดการทรัพย์มรดกของผู้ตาย หรือเพื่อนำไปแก้ไขหลักฐานของผู้ตายให้ถูกต้องสืบไป

(๔) โทษของการไม่แจ้งตายในกำหนด ผู้ฝ่าฝืนไม่ไปแจ้งภายในกำหนดเวลาดังกล่าว มีความผิดจะต้องถูกปรับไม่เกินสองร้อยบาท

(๕) การแจ้งตายเกินกำหนด จะต้องยื่นคำร้องต่อนายทะเบียน และแสดงพยานหลักฐานทำนองเดียวกับการแจ้งเกิดเกินกำหนด

๓. ศพ

ศพ ซึ่งตามกฎหมายหมายความว่า ร่างกายของคนตาย

(๑) ห้ามเก็บ ฝัง เผา หรือย้ายศพ

กฎหมายบัญญัติห้ามมิให้ผู้ใดเก็บ ฝัง เผา หรือย้ายศพไปจากสถานที่หรือบ้านที่ตายก่อนได้รับอนุญาตจากนายทะเบียนผู้รับแจ้ง

เมื่อได้รับอนุญาตเช่นว่านั้นแล้ว ห้ามมิให้เก็บ ฝัง เผา หรือย้ายศพผิดไปจากสถานที่ระบุไว้ในใบอนุญาตนั้น เว้นแต่จะได้รับอนุญาตใหม่

(๒) ถ้ามีเหตุสงสัยว่าตายด้วยโรคติดต่ออันตรายหรือตายผิดธรรมชาติ

ถ้ามีเหตุอันควรสงสัย ว่าคนตายหรือลูกตายในท้อง ตายด้วยโรคติดต่ออันตรายหรือตายโดยผิดธรรมชาติ นายทะเบียนผู้รับแจ้งต้องรีบแจ้งต่อเจ้าพนักงานผู้มีหน้าที่ตาม

กฎหมายว่าด้วยโรคติดต่ออันตราย หรือพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ แล้วให้รอการออกใบมรณบัตร หรือบัตรลูกตายในท้องไว้ก่อนจนกว่าจะได้รับความเห็นชอบจากเจ้าพนักงานดังกล่าว

๔. การแจ้งย้ายที่อยู่

(๑) กรณีที่ย้ายออก เจ้าบ้านที่มีผู้ย้ายออกจากบ้านของตน จะต้องไปแจ้งต่อนายทะเบียนท้องที่ภายใน ๑๕ วัน นับแต่วันย้ายออก

(๒) กรณีที่ย้ายเข้า เจ้าบ้านที่มีผู้ย้ายเข้าไปในบ้านของตน จะต้องไปแจ้งต่อนายทะเบียนท้องที่ภายใน ๑๕ วัน นับแต่วันย้ายเข้า

(๓) การแจ้งย้ายปลายทาง การย้ายที่อยู่ดังกล่าว ผู้ย้ายที่อยู่จะไปแจ้งต่อนายทะเบียนผู้รับแจ้งแห่งท้องที่ที่ไปอยู่ใหม่ภายใน ๑๕ วัน นับแต่วันที่ย้ายออกก็ได้ แต่ต้องเสียค่าธรรมเนียม ๕ บาท และให้นำสำเนาทะเบียนบ้านที่เข้าไปอยู่ใหม่ไปแสดงต่อนายทะเบียน ถ้าอยู่นอกเขตเทศบาลต้องนำคำยินยอมเจ้าบ้านที่เข้าไปอยู่ใหม่ไปแสดงแทน

ให้แจ้งก่อนการย้าย ๓๐ วัน

ในกรณีจำเป็นแจ้งก่อนย้ายก็ได้

ในกรณีจำเป็นเพื่อประโยชน์แก่การย้ายออกของผู้อยู่ในบ้าน เจ้าบ้านจะแจ้งต่อนายทะเบียนภายในเวลาไม่เกิน ๓๐ วัน ก่อนการย้ายออกก็ได้ และถ้ามีการเปลี่ยนแปลง เช่น ไม่ย้าย ก็ให้แจ้งภายใน ๑๕ วัน นับแต่วันที่แจ้งว่าจะย้าย

การไปจากที่อยู่ชั่วคราว ผู้ใดออกจากบ้านที่ตนมีชื่ออยู่ในทะเบียนไปอยู่ที่อื่นชั่วคราวเกิน ๓๐ วัน ให้ไปแจ้งต่อนายทะเบียนแห่งท้องที่ที่ตนมีชื่ออยู่ในทะเบียน พร้อมทั้งนำสำเนาทะเบียนบ้านไปด้วย เพื่อขอรับใบแจ้งย้ายที่อยู่ชั่วคราว และขอคัดสำเนาทะเบียนบ้าน เพื่อเป็นหลักฐานต่อนายทะเบียนที่ไปอยู่ใหม่ เมื่อผู้นั้นไปอยู่บ้านใด ให้เจ้าบ้านลงชื่อและรายการในใบที่อยู่ชั่วคราวพร้อมกับลงบัญชีคนอยู่ในบ้านชั่วคราว แล้วให้ผู้นั้นลงชื่อไว้ในบัญชีดังกล่าวด้วย

ในกรณีที่ไม่อาจแจ้งต่อนายทะเบียนแห่งท้องที่ที่ตนมีชื่ออยู่ในทะเบียนก่อนวันออกจากบ้านดังกล่าวได้ ให้ผู้นั้นไปแจ้งต่อนายทะเบียนแห่งท้องที่ที่ไปอยู่ภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันออกโดยเสียค่าธรรมเนียม ๕ บาท และให้นายทะเบียนผู้รับแจ้งออกใบที่อยู่ชั่วคราวให้

ผู้ที่ไปอยู่ที่อื่นชั่วคราวดังกล่าว กลับมาอยู่บ้านที่ตนมีชื่ออยู่ในทะเบียนเมื่อใด ให้นำใบที่อยู่ชั่วคราวคืนนายทะเบียนผู้รับแจ้งแห่งท้องที่ที่ตนมีชื่ออยู่ในทะเบียนภายใน ๑๕ วัน

เมื่อครบกำหนด ๑ ปี นับแต่วันออกใบที่อยู่ชั่วคราว ถ้าผู้นั้นยังไม่กลับไปอยู่ที่บ้านที่ตนมีชื่ออยู่ในทะเบียน ให้ถือว่าย้ายที่อยู่ และให้ดำเนินการย้ายที่อยู่ตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้ (พระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๔๙๙)

ข้อควรทราบการย้ายที่อยู่

การย้ายที่อยู่ ให้แจ้งต่อนายทะเบียนผู้รับแจ้ง ซึ่งก็คือนายทะเบียนกับการแจ้งเกิดแจ้งตายดังกล่าวมาแล้วข้างต้น ผู้มีหน้าที่แจ้งก็คือเจ้าบ้านหรือตัวแทนของเจ้าของบ้าน โดยโปรดอย่าลืมนำทะเบียนและบัตรประจำตัวของทุกคนที่เกี่ยวข้องไปด้วย ในกรณีที่ให้คนอื่นเป็นตัวแทนไปแจ้ง ก็ให้ทำหนังสือมอบอำนาจ ลงลายมือชื่อเจ้าบ้านมอบให้ถือไปด้วย

ในทางปฏิบัติ ผู้ประสงค์จะย้ายเข้าหรือย้ายออกเป็นธุระจัดการถือใบแจ้งย้ายไปให้เจ้าบ้านลงลายมือชื่อ แล้วตนเองไปจัดการเอง โดยนำบัตรประจำตัวของเจ้าบ้านและของตนเองและใบมอบอำนาจของเจ้าบ้านไปด้วย นายทะเบียนจะเชื่อถือและทำให้

ข้อที่จะต้องพึงระวัง

๑. ขอให้ตรวจดูหลักฐานการย้ายเข้าย้ายออกให้ดีว่าเจ้าหน้าที่เขียนสะกดการันต์ตลอดจนวันเดือนปีเกิดถูกต้องหรือไม่ ถ้าผิดพลาดมาขอแก้ทีหลังทำให้เสียเวลามากมาย เพราะต้องยื่นคำร้อง และต้องนำหลักฐานต่าง ๆ ไปอ้างอิง ทำให้ต้องเสียเวลาเดินทางลำบากยิ่งกว่าการแจ้งย้ายเข้าหรือย้ายออกเสียอีก ถ้าได้ตรวจดูเสีย ณ ที่แจ้ง เห็นว่ามีอะไรผิดก็รีบแจ้งต่อนายทะเบียน ขอให้แก้ไขเสียให้ถูกต้องในทันที ซึ่งเป็นการประหยัดทุกอย่าง และเป็นการแก้ไขและบรรเทาความเดือดร้อนต่าง ๆ ไปในตัว

๒. ขอได้โปรดเข้าใจไว้ด้วยว่า ผู้ใดออกจากบ้านที่ตนมีชื่ออยู่ในทะเบียนไปเกิน ๓๐ วัน และไปเข้าอยู่บ้านคนอื่น กฎหมายสันนิษฐานว่าผู้นั้นย้ายที่อยู่แล้ว

๔. ทะเบียนบ้าน และทะเบียนคน

การขอตรวจและคัดสำเนาทะเบียนบ้าน ผู้มีส่วนได้เสียจะขอตรวจดูทะเบียน และ

คัดสำเนารายการได้ที่สำนักทะเบียน ระหว่างเวลาราชการ โดยไม่ต้องเสียค่าธรรมเนียม แต่ถ้าประสงค์ให้นายทะเบียนท้องถิ่นหรือนายทะเบียนอำเภอคัดและรับรองสำเนาทะเบียนให้ก็ได้ โดยต้องเสียค่าธรรมเนียม ๕ บาท แต่ในกรณีดังต่อไปนี้ ได้รับยกเว้นไม่ต้องเสียค่าธรรมเนียมตามที่กำหนดในกฎกระทรวง คือ

๑. สำเนาทะเบียนเพื่อใช้เกี่ยวกับการศึกษาทั่วไป

๒. สำเนาทะเบียนเพื่อใช้เกี่ยวกับการเข้ารับราชการทหาร

๓. สำเนาทะเบียนเพื่อใช้เกี่ยวกับการขอรับการสงเคราะห์ผู้มีบุตรมาก

๔. สำเนาทะเบียนเพื่อใช้เกี่ยวกับการจัดที่ดินเพื่ออยู่อาศัยหรือประกอบอาชีพทางกสิกรรม

๖. การรื้อบ้านและการสร้างบ้านใหม่

(๑) การรื้อบ้าน ผู้ใดรื้อบ้าน ให้แจ้งต่อนายทะเบียนท้องที่ภายใน ๑๕ วัน นับแต่วันรื้อเสร็จ เพื่อดำเนินการคืนเลขหมายประจำบ้านต่อไปโดยไม่ต้องเสียค่าธรรมเนียม ถ้าฝ่าฝืนต้องถูกปรับไม่เกินสองร้อยบาท

(๒) การสร้างบ้านใหม่ ผู้ใดสร้างบ้านใหม่ ให้แจ้งต่อนายทะเบียนท้องที่ภายใน ๑๕ วัน นับแต่วันที่สร้างบ้านเสร็จ โดยไม่ต้องเสียค่าธรรมเนียม ถ้าฝ่าฝืนต้องถูกปรับไม่เกินสองร้อยบาท

ข้อควรปฏิบัติ

การขออนุญาตปลูกบ้านใหม่ ต้องปฏิบัติดังต่อไปนี้

(๑) ในเขตเทศบาล ให้ยื่นแบบแปลนขออนุญาตต่อนายทะเบียน ณ ที่ทำการเทศบาล

(๒) ในเขตสุขาภิบาล ให้ยื่นแบบแปลนต่อประธานกรรมการสุขาภิบาล ณ ที่ว่าการอำเภอหรือสำนักงานสุขาภิบาล

(๓) ท้องที่อื่นนอกจากนี้ ปลูกได้ตามอัธยาศัย เว้นแต่จะมีกฎหมายบัญญัติห้ามไว้ เช่น ริมทางหลวง หรือริมทางรถไฟ เป็นต้น

๗. การขอเลขบ้านที่ปลูกใหม่

โดยที่กฎหมายได้บัญญัติให้ทุกบ้านมีเลขหมายประจำบ้านไว้ในที่ซึ่งเห็นได้ง่าย

โดยชัดแจ้ง บ้านใดยังไม่มีเลขหมายประจำบ้าน ให้เจ้าบ้านร้องขอต่อนายทะเบียนท้องที่เพื่อกำหนดเลขหมายประจำบ้านให้

เมื่อมีการร้องขอดังกล่าว ให้นายทะเบียนผู้มีหน้าที่กำหนดเลขหมายประจำบ้านให้แก่ผู้ร้องขอ ถ้าในเขตเทศบาล ภายในกำหนด ๗ วัน ถ้านอกเขตเทศบาล ภายในกำหนด ๓๐ วัน นับแต่วันร้องขอ

การขอเลขบ้านที่ปลูกใหม่ ต้องขอภายใน ๑๕ วัน นับแต่วันปลูกเสร็จ

(๑) ในเขตเทศบาล ให้นำใบอนุญาตที่เทศบาลออกให้ไปแจ้งต่อนายทะเบียน ณ ที่ทำการเทศบาล

(๒) ในเขตสุขาภิบาล ให้นำใบอนุญาตไปแสดงต่อนายทะเบียนตำบล (กำนัน)

(๓) ในท้องที่อื่นนอกจากนี้ ให้ยื่นคำร้องต่อนายทะเบียนตำบลประจำท้องที่นั้นๆ

ข้อสังเกต

๑. คำว่า "บ้าน" หมายความว่า โรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างสำหรับใช้เป็นที่อยู่ประจำ ซึ่งมีเจ้าบ้านครอบครอง และให้หมายความรวมถึงเรือนแพซึ่งจอดเป็นประจำใช้เป็นที่อยู่ประจำ โรงพยาบาล โรงแรม เรือนจำ หรือสถานที่อย่างอื่นซึ่งอาจใช้เป็นที่อยู่อาศัยด้วย แต่ถ้าบ้านนั้น ๆ ไม่ใช้เป็นที่อยู่อาศัยประจำ เช่น โรงนา แผงลอย เรือเร่ขายของ ไม่นับว่าเป็นบ้าน และไม่ต้องกำหนดเลขหมายประจำบ้าน

๒. คำว่า "เจ้าบ้าน" หมายความว่า ผู้ซึ่งเป็นหัวหน้าครอบครองบ้านในฐานะเป็นเจ้าของ ผู้เช่า หรือในฐานะอื่นใดก็ตาม ทั้งนี้ ในกรณีไม่ปรากฏเจ้าบ้าน หรือเจ้าบ้านไม่อยู่ ตาย สูญหาย หรือไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้ถือว่าผู้ดูแลหรือผู้อยู่ในบ้านขณะนั้นเป็นเจ้าบ้านด้วย

๓. คำว่า "ทะเบียนบ้าน" หมายความว่า ทะเบียนประจำบ้านแต่ละบ้าน ซึ่งแสดงรายการของคนทั้งหมดอยู่ในบ้าน เมื่อมีการแจ้งคนเกิด แจ้งคนย้าย หรือแจ้งคนตายโดยให้เจ้าบ้านหรือผู้แทนนำสำเนาทะเบียนบ้านไปให้นายทะเบียนลงรายการให้ถูกต้องตรงกับต้นฉบับทุกครั้ง

๔. คำว่า "ทะเบียนคน" หมายความว่า ทะเบียนซึ่งแสดงรายการของคนแต่ละคนและจะมีการเปลี่ยนแปลงเมื่อมีคนเกิด คนย้ายที่อยู่ และคนตาย ให้ถูกต้องตรงกับความจริงตามกฎหมาย ซึ่งรวมถึงทะเบียนคนเกิดและทะเบียนคนตายด้วย

๘. ถ้าสำเนาทะเบียนบ้านชำรุดหรือสูญหาย

กรณีที่สำเนาทะเบียนบ้านชำรุดจนใช้การไม่ได้ หรือสูญหาย เจ้าบ้านต้องไปขอรับสำเนาทะเบียนบ้านใหม่จากนายทะเบียนท้องที่ภายใน ๗ วัน นับแต่วันที่รู้หรือควรจะได้รู้ถึงการชำรุดหรือสูญหายนั้น ถ้าฝ่าฝืนต้องถูกปรับไม่เกินสองร้อยบาท

ข้อสังเกต

๑. การขอแก้ไขรายการในทะเบียนราษฎร ให้ไปติดต่อนายทะเบียน ณ ที่ทำการ และขอให้นำหลักฐานเอกสารของทางราชการที่ท่านมีอยู่ไปแสดงทุกครั้ง เช่น บัตรประจำตัวประชาชน สูติบัตร ใบสุทธิ ใบประกาศนียบัตร สำเนาทะเบียนสำมะโนครัว หรือสำเนาทะเบียนบ้าน เอกสารการสมรส การหย่า เป็นต้น เพื่อจะทำให้เกิดความเชื่อถือ ทำให้สะดวกและเกิดความรวดเร็วในการปฏิบัติงานของพนักงานเจ้าหน้าที่เป็นอย่างมาก

๒. การมอบหมายให้บุคคลอื่นไปแจ้งแทน การแจ้งคนเกิด คนตาย ลูกตายในท้อง การย้ายที่อยู่ การรื้อหรือสร้างบ้านใหม่ หรือการขอสำเนาทะเบียนบ้าน เป็นต้น ผู้มีหน้าที่ต้องแจ้งตามกฎหมายจะมอบหมายให้บุคคลใดไปแจ้งแทนก็ได้ และเมื่อผู้ได้รับมอบหมายได้ไปแจ้งต่อนายทะเบียนท้องที่แล้ว ให้ถือว่าผู้มีหน้าที่นั้นได้แจ้งแล้ว

ข้อที่จะต้องพึงระมัดระวัง

๑. ผู้ใดออกจากบ้านที่ตนมีชื่ออยู่ในทะเบียนไปเกิน ๓๐ วัน และเข้าอยู่บ้านคนอื่น กฎหมายสันนิษฐานว่าผู้นั้นย้ายที่อยู่

๒. ทุกบ้านต้องมีเลขหมายประจำบ้านอยู่ในที่ซึ่งเห็นได้ง่ายและชัดแจ้ง ถ้าบ้านใดยังไม่มีเลขหมายประจำบ้าน เจ้าบ้านจะต้องร้องขอให้มีเสีย

๓. สำเนาทะเบียนบ้าน ผู้ใดจะแก้ไขเปลี่ยนแปลงรายการใด ๆ มิได้ นอกจากนายทะเบียนในเขตนั้น ๆ หรือผู้ช่วย

๙. การสำรวจตรวจสอบทะเบียนราษฎร

เพื่อประโยชน์แห่งการทะเบียนราษฎร กฎหมายบัญญัติให้มีการสำรวจตรวจสอบทะเบียนราษฎรบางท้องที่ หรือทั่วราชอาณาจักรได้

ถ้าจะมีการสำรวจตรวจสอบทะเบียนราษฎรขึ้นเมื่อใด ทางราชการจะประกาศให้

ทราบโดยพระราชกฤษฎีกา เจ้าบ้านหรือผู้แทนจะต้องยอมให้นายทะเบียนหรือบุคคลที่นายทะเบียนมอบหมายเข้าไปในบ้าน เพื่อสำรวจตรวจสอบตั้งแต่เวลาพระอาทิตย์ขึ้นจนถึงพระอาทิตย์ตก และจะต้องตอบคำถามตามความจริง เจ้าบ้านหรือผู้แทนจะต้องลงลายมือชื่อไว้ในรายการสำรวจตรวจสอบเพื่อรับรองข้อความนั้นๆ ด้วย

ข้อสังเกต

เฉพาะเรื่องนี้ มักจะมีผู้เข้าใจผิดเป็นจำนวนมากว่าเมื่อมีการสำรวจทะเบียนราษฎรกันใหม่ ทะเบียนเก่าคงจะถูกยกเลิกไป ถ้ามีอะไรผิดพลาดคลาดเคลื่อนอยู่ ก็จะถือโอกาสแก้ไขเปลี่ยนแปลงเสียใหม่ เช่น เปลี่ยนชื่อ ชื่อสกุล อายุ และสัญชาติ เป็นต้น ซึ่งความจริงจะทำเช่นนั้นไม่ได้ เพราะมีวิธีปฏิบัติตามกฎหมายซึ่งว่าด้วยเรื่องนั้น ๆ อยู่แล้ว โดยยื่นเรื่องราวขอแก้ไขเปลี่ยนแปลงได้ตามระเบียบ การแก้ไขเปลี่ยนแปลงเอาเองย่อมไม่สมบูรณ์ตามกฎหมาย และถ้าเป็นการทุจริต อาจมีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๖๗ ซึ่งมีโทษจำคุกไม่เกิน ๓ ปี หรือปรับไม่เกินหกพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

๑๐. การขอตรวจและคัดสำเนาทะเบียนบ้าน

บุคคลใดซึ่งมีส่วนได้เสีย จะขอตรวจดูหรือขอคัดสำเนาทะเบียนต่าง ๆ ได้ในเวลาราชการ แต่ถ้าจะให้นายทะเบียนรับรองให้ด้วยก็ได้ โดยเสียค่าธรรมเนียมฉบับละ ๕ บาท เว้นแต่จะได้รับการยกเว้นในบางเรื่อง เช่น เพื่อนำไปศึกษา หรือรับราชการทหาร เป็นต้น

ส่วนสำเนาทะเบียนที่ขอใหม่ เสียค่าธรรมเนียมฉบับละ ๕ บาทเช่นเดียวกัน เว้นแต่เกิดการชำรุดหรือสูญหายโดยเหตุสุดวิสัย เช่น ไฟไหม้ เป็นต้น ก็ไม่ต้องเสียค่าธรรมเนียม

๑๑. อำนาจนายทะเบียน

เพื่อความถูกต้องแห่งการทะเบียน นายทะเบียนมีอำนาจเรียกเจ้าบ้านหรือบุคคลใด ๆ มาชี้แจงข้อเท็จจริง หรือให้แสดงหลักฐานต่าง ๆ ได้ตามความจำเป็น และมีอำนาจเข้าไปตรวจสอบหรือสอบถามในบ้านใด ๆ ได้ตามอำนาจหน้าที่ เมื่อมีเหตุสงสัยตามควร แต่นายทะเบียนต้องแจ้งให้เจ้าบ้านทราบล่วงหน้าก่อน และให้กระทำได้ในระหว่างพระอาทิตย์ขึ้นจนถึงพระอาทิตย์ตกเท่านั้น

บทกำหนดโทษ

๑. ผู้ใดไม่มาตามที่นายทะเบียนเรียก ไม่ยอมชี้แจงข้อเท็จจริง หรือแสดงหลักฐาน หรือไม่ยอมให้นายทะเบียนเข้าไปตรวจสอบในบ้าน เมื่อได้แจ้งให้ทราบแล้ว

๒. ผู้ใดไม่ยอมให้นายทะเบียนหรือบุคคลที่นายทะเบียนมอบหมายเข้าไปในบ้านเพื่อสำรวจตรวจสอบ ไม่ยอมชี้แจงตอบคำถาม หรือไม่ยอมลงลายมือชื่อในการสำรวจตรวจทะเบียนราษฎร

ทั้งสองกรณีนี้ ผู้ฝ่าฝืนมีความผิดต้องระวางโทษปรับไม่เกินสองร้อยบาท

๓. ความผิดตามพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๔๙๙ นี้ ให้นายทะเบียนอำเภอ หรือนายทะเบียนท้องถิ่นแล้วแต่กรณี มีอำนาจเปรียบเทียบได้

๒. กฎหมายเรื่องชื่อบุคคล
พระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ.๒๔๐๕
พระราชบัญญัติชื่อบุคคล (ฉบับที่ ๒) พ.ศ.๒๕๓๐

เหตุผลในการประกาศใช้

โดยที่การจดทะเบียนการขอเปลี่ยนชื่อตัว ชื่อรอง ชื่อสกุล และการขอร่วมชื่อสกุลตามกฎหมายเดิม ยังไม่เป็นความสะดวก และไม่เหมาะสมกับสถานการณ์ในปัจจุบัน สมควรปรับปรุงเสียใหม่ เพื่อให้ได้รับความสะดวกรวดเร็วและเป็นการเหมาะสมยิ่งขึ้น

๑. ชื่อบุคคล อาจเป็นชื่อที่บิดามารดาตั้งให้แต่กำเนิด หรือมาตั้งเอาในภายหลังก็ได้ ชื่อบุคคลนั้นมี ๓ อย่าง คือ ชื่อตัว ชื่อรอง และชื่อสกุล แต่คนส่วนใหญ่ใช้แต่ชื่อตัวและชื่อสกุลเท่านั้น ไม่นิยมใช้ชื่อรอง

คำวิเคราะห์ศัพท์

"ชื่อตัว" หมายความว่า ชื่อประจำบุคคล

"ชื่อรอง" หมายความว่า ชื่อประกอบถัดจากชื่อตัว

"ชื่อสกุล" หมายความว่า ชื่อประจำวงศ์สกุล

๒. การตั้งชื่อตัว ชื่อรอง และชื่อสกุล ผู้มีสัญชาติไทย ต้องมีชื่อตัวและชื่อสกุล ส่วนชื่อรองนั้นจะมีหรือไม่ก็ได้

หลักเกณฑ์การตั้งชื่อตัวและชื่อรอง มีดังนี้

(๑) ต้องไม่พ้องหรือมุ่งหมายให้คล้ายกับพระปรมาภิไธย พระนามของพระราชินี หรือราชทินนาม

(๒) ต้องไม่พ้องหรือคล้ายคลึงกับชื่อของผู้อื่นซึ่งจดทะเบียนไว้แล้ว

(๓) ต้องไม่มีคำหรือมีความหมายหยาบคาย หรือมีเจตนาในทางทุจริต

(๔) ผู้ได้รับพระราชทานบรรดาศักดิ์ หรือผู้เคยได้รับพระราชทานบรรดาศักดิ์ แต่ได้ออกจากบรรดาศักดิ์นั้นโดยมิได้ถูกถอด จะใช้ราชทินนามตามบรรดาศักดิ์นั้นเป็นชื่อตัวหรือชื่อรองก็ได้

(๕) ควรให้เป็นไปตามประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่องการกำหนดชื่อบุคคลและนามานุกรมชื่อบุคคล

(๖) ถ้าเป็นคนต่างด้าว จะต้องแสดงหลักฐานว่าได้ขอแปลงชาติหรือแก้สัญชาติแล้ว

การขอเปลี่ยนชื่อตัวและชื่อรอง

การขอเปลี่ยนชื่อตัวและชื่อรอง ทางราชการจะอนุญาตให้เปลี่ยนเฉพาะผู้ที่มีสัญชาติไทยเท่านั้น

ผู้ที่มีชื่อตัวหรือชื่อรองอยู่แล้ว ประสงค์จะเปลี่ยนชื่อตัวหรือชื่อรอง ให้ยื่นคำขอต่อนายทะเบียนท้องที่ที่ตนมีชื่ออยู่ในทะเบียนตามกฎหมาย และให้แสดงตัวต่อนายทะเบียนท้องที่พร้อมด้วย

(ก) บัตรประจำตัวประชาชน

(ข) ใบสำคัญทหาร เช่น สด.๘ หรือ สด.๙

(ค) สำเนาทะเบียนบ้านฉบับของเจ้าบ้านที่มีชื่อของผู้ที่จะขอเปลี่ยนชื่อตัวและชื่อรอง

ข้อที่ควรรู้

๑. ผู้ที่จะขอเปลี่ยนชื่อตัวและชื่อรองนั้น มักจะอ้างเหตุผลว่า ชื่อตัวหรือชื่อรองนั้นไม่เหมาะสม เช่น มีคำและความหมายที่ไม่สุภาพหรือหยาบคาย ไม่เป็นสิริมงคล หรือชื่อเดิมเป็นภาษาต่างประเทศ เป็นต้น

๒. เมื่อได้รับอนุญาตจากนายทะเบียนท้องที่แล้ว เจ้าหน้าที่จะต้องออกหนังสือสำคัญแสดงการเปลี่ยนชื่อให้ โดยเรียกค่าธรรมเนียมฉบับละ ๒๕ บาท

๓. เมื่อได้รับใบสำคัญการเปลี่ยนชื่อแล้ว ควรนำหลักฐานนี้ไปขอแก้ชื่อในเอกสารต่าง ๆ เช่น โฉนดที่ดิน ทะเบียนบ้าน ทะเบียนทหาร และบัตรประจำตัวประชาชน เป็นต้น

หลักเกณฑ์การตั้งชื่อสกุล มีดังนี้

(๑) ต้องไม่พ้องหรือมุ่งหมายให้คล้ายกับพระปรมาภิไธย หรือพระนามของพระราชินี

(๒) ต้องไม่พ้องหรือมุ่งหมายให้คล้ายกับราชทินนาม เว้นแต่ราชทินนามของตน

ของผู้บุพการี หรือของผู้สืบสันดาน

(๓) ต้องไม่ซ้ำกับชื่อสกุลที่ได้รับพระราชทานจากพระมหากษัตริย์ หรือชื่อสกุลที่บุคคลอื่นได้จดทะเบียนไว้แล้ว

(๔) ต้องไม่มีคำหรือความหมายที่หยาบคาย

(๕) ต้องมีพยัญชนะไม่เกินกว่าสิบพยัญชนะ เว้นแต่เป็นกรณีที่ใช้ราชทินนามเป็นชื่อสกุล

(๖) ถ้าเป็นคนต่างด้าว จะต้องแสดงหลักฐานว่าได้ขอแปลงชาติหรือแก้สัญชาติแล้ว

การจดทะเบียนตั้งชื่อสกุล

ให้บุคคลที่มีสัญชาติไทยที่จะขอจดทะเบียนตั้งชื่อสกุลไปแสดงตัวต่อนายทะเบียนท้องที่ที่ผู้นั้นมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านพร้อมด้วย

(ก) บัตรประจำตัวประชาชน

(ข) ใบสำคัญทหาร เช่น สด.๘ หรือ สด.๙

(ค) สำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้านที่มีชื่อของผู้ที่ขอจดทะเบียนเป็นชื่อสกุล

ข้อสังเกต

(๑) เมื่อบุคคลที่จะขอจดทะเบียนชื่อสกุล ไปแสดงตัวและยื่นคำขอต่อนายทะเบียนท้องที่ที่ตนมีชื่อในทะเบียนบ้าน ขออนุญาตจดทะเบียนตั้งชื่อสกุล นายทะเบียนท้องที่ต้องเสนอเรื่องไปตามลำดับจนถึงนายทะเบียนกลาง (อยู่ที่กระทรวงมหาดไทย) เมื่อนายทะเบียนกลางอนุมัติแล้ว นายทะเบียนท้องที่จึงจะจดทะเบียนนามสกุลให้ได้

เมื่ออนุญาตให้ตั้งชื่อสกุลแล้ว นายทะเบียนจะออกใบสำคัญให้

(๒) ผู้ที่มีชื่อสกุลอยู่แล้ว ประสงค์จะขอตั้งชื่อสกุลใหม่ ให้ยื่นคำขอต่อนายทะเบียนท้องที่ในท้องที่ที่ตนมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน และให้ดำเนินการตามหลักเกณฑ์การขอตั้งชื่อสกุลดังที่กล่าวไว้ข้างต้นทุกประการ

เมื่อนายทะเบียนสั่งไม่รับจดทะเบียนชื่อสกุล

ในกรณีที่นายทะเบียนสั่งไม่รับจดทะเบียนชื่อสกุล ผู้ขอมีสิทธิอุทธรณ์คำสั่งของนายทะเบียนต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยได้ภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันที่ทราบ

คำสั่ง โดยการยื่นอุทธรณ์ต่อนายทะเบียนท้องที่

คำวินิจฉัยของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยให้เป็นที่สุด

การใช้ชื่อสกุลของสตรี

การใช้ชื่อสกุลของสตรี มีหลักเกณฑ์ดังนี้

๑. หญิงมีสามี ให้ใช้ชื่อสกุลของสามี หรือจะใช้ชื่อสกุลของตนเองก็ได้

๒. หญิงหม้ายโดยการหย่า ให้กลับใช้นามสกุลเดิม

๓. หญิงหม้ายโดยการตายของสามี ให้ใช้นามสกุลของสามี (มีการแก้ไขโดยกฎหมายใหม่แล้ว โปรดดูจากข้อสังเกต)

ข้อสังเกต

ปัจจุบันพระราชบัญญัติชื่อบุคคล (ฉบับที่ ๒) พุทธศักราช ๒๕๓๐ มาตรา ๓ บัญญัติให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๔ แห่งพระราชบัญญัติชื่อบุคคล พุทธศักราช ๒๕๐๕ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

มาตรา ๑๔ - หญิงหม้ายโดยความตายของสามี จะใช้ชื่อสกุลของสามีหรือใช้ชื่อ-สกุลเดิมของตนก็ได้

การขอเปลี่ยนชื่อสกุล

คนสัญชาติไทยจะขอเปลี่ยนชื่อสกุลก็ได้ โดยยื่นคำขอต่อนายทะเบียนท้องที่เช่นเดียวกับการขอเปลี่ยนชื่อตัวและชื่อรอง โดยมีหลักเกณฑ์ดังนี้

(๑) ไม่พ้องหรือให้คล้ายกับพระปรมาภิไธย หรือพระนามของพระราชินี

(๒) ต้องไม่พ้องหรือให้คล้ายกับราชทินนามของบุคคลอื่นซึ่งมิใช่ผู้บุพการี หรือผู้สืบสันดานของตน

(๓) ไม่ซ้ำกับชื่อสกุลที่ได้รับพระราชทานจากพระมหากษัตริย์

(๔) ไม่ซ้ำกับชื่อสกุลของผู้อื่นที่จดทะเบียนไว้แล้ว

(๕) ไม่มีคำหรือความหมายหยาบคาย

(๖) มีพยัญชนะไม่เกิน ๑๐ พยัญชนะ เว้นแต่การขอใช้ราชทินนามเป็นชื่อสกุล

(๗) แต่ละคำจะต้องเขียนสะกดการันต์ให้ถูกต้องตามพจนานุกรม

(๘) มีคำแปลตามหลักภาษาไทยในพจนานุกรมรวมกัน มีความหมายเหมาะสม

ที่จะใช้เป็นชื่อสกุล

(๙) ไม่ขัดต่อพระบรมราชโองการของรัชกาลที่ ๖ ที่ห้ามมิให้ผู้ที่มิได้รับพระราชทานนามสกุลใช้ "ณ" นำหน้าชื่อสกุล หรือใช้ "ณ อยุธยา" ต่อท้ายนามสกุล สำหรับผู้ที่ไม่ได้สืบเชื้อสายมาจากราชตระกูล และห้ามมิให้ใช้นามพระมหานครและศัพท์ที่ใช้เป็นพระปรมาภิไธย

(๑๐) ถ้าเป็นหญิงขอเปลี่ยนชื่อสกุล จะต้องไม่ได้เป็นผู้สมรสกับคนต่างด้าว และมีสัญชาติตามสามี เว้นแต่จะได้กลับมามีสัญชาติไทยตามเดิมที่ถูกต้องตามกฎหมายแล้ว

การขอใช้ราชทินนามเป็นชื่อสกุล

ผู้ใดประสงค์จะใช้ราชทินนามของตน ของผู้บุพการี หรือของผู้สืบสันดานเป็นชื่อสกุล ให้ยื่นคำขอต่อนายทะเบียนในท้องที่ที่ตนมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎร แล้วให้นายทะเบียนท้องที่นั้นเสนอต่อไปตามลำดับจนถึงนายทะเบียนกลาง

เมื่อนายทะเบียนกลางพิจารณาเห็นสมควร ให้เสนอรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย เพื่อนำความกราบบังคมทูล เมื่อได้รับพระบรมราชานุญาตแล้ว จึงให้นายทะเบียนท้องที่รับจดทะเบียนชื่อสกุลนั้น และออกหนังสือสำคัญแสดงการรับจดทะเบียนชื่อสกุลให้แก่ผู้ขอ

ข้อสังเกต

(๑) การขอเปลี่ยนชื่อสกุล ดำเนินการเช่นเดียวกับการขอจดทะเบียนตั้งชื่อสกุลใหม่ทุกประการ แต่ต้องแสดงเหตุผลในการขอเปลี่ยนให้ชัดเจนว่า ทำไมจึงต้องขอเปลี่ยนชื่อสกุล โดยอ้างว่าชื่อนามสกุลเดิมขัดกับหลักเกณฑ์ในการตั้งชื่อสกุลอย่างไร หรือมีคำและความหมายที่ไม่สุภาพหรือหยาบคาย ไม่เป็นสิริมงคล หรือชื่อสกุลเดิมเป็นภาษาต่างประเทศ เป็นต้น

(๒) เมื่อนายทะเบียนท้องที่ได้พิจารณาแล้ว เห็นว่าชื่อสกุลที่เปลี่ยนนั้น ไม่ขัดต่อกฎหมาย (ตามหลักเกณฑ์ข้างต้น) ก็ให้นายทะเบียนท้องที่เสนอผู้บังคับบัญชาต่อไปตามลำดับจนถึงนายทะเบียนกลาง

(๓) เมื่อได้รับอนุมัติจากนายทะเบียนกลางแล้ว ให้นายทะเบียนท้องที่รับจดทะเบียนชื่อสกุลใหม่ให้ และออกหนังสือสำคัญแสดงการรับจดทะเบียนชื่อสกุลให้แก่ผู้ขอ

(๔) ชื่อสกุลที่ได้จดทะเบียนไว้โดยชอบด้วยกฎหมายอยู่แล้ว ก่อนวันที่พระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๐๕ นี้ใช้บังคับ ให้ถือเสมือนว่าได้จดทะเบียนโดยชอบด้วยกฎหมายแล้วตามพระราชบัญญัตินี้ กล่าวคือมีผลสมบูรณ์โดยไม่ต้องจดทะเบียนอีก

(๕) เด็กที่อยู่ในอุปการะ ซึ่งเป็นคนไทยไม่ปรากฏชื่อสกุล ผู้อุปการะเลี้ยงดูเด็กหรือเจ้าของสถานพยาบาล สถานสงเคราะห์ หรือสถานอุปการะเลี้ยงดูเด็ก ประสงค์จะจดทะเบียนตั้งชื่อสกุลของเด็ก เป็นผู้ยื่นคำขอต่อนายทะเบียนท้องที่เพื่อตั้งชื่อสกุลให้

(๖) คนต่างด้าว จะขอเปลี่ยนชื่อสกุลหรือตั้งชื่อสกุลไม่ได้ เว้นแต่จะกระทำเพื่อการขอแปลงชาติเป็นไทย หรือขอคืนสัญชาติเป็นไทยเท่านั้น นายทะเบียนท้องที่จะเสนอคำขอไปยังนายทะเบียนกลาง ผู้ซึ่งจะพิจารณาอนุญาตโดยมีเงื่อนไขว่า ให้จดทะเบียนตั้งชื่อสกุลใหม่เมื่อได้รับอนุญาตให้แปลงชาติหรือคืนสัญชาติเป็นไทยแล้วเท่านั้น สำหรับผู้เยาว์ บิดามารดาหรือผู้ปกครองเป็นผู้ดำเนินการแทน

(๗) ค่าธรรมเนียม

(๑) การออกหนังสือสำคัญเปลี่ยนชื่อตัวและชื่อรองฉบับละ ๒๕ บาท

(๒) การออกหนังสือสำคัญแสดงการรับจดทะเบียนตั้งหรือเปลี่ยนชื่อสกุลฉบับละ ๕๐ บาท

(๓) การออกใบแทนหนังสือสำคัญตาม (๑) หรือ (๒) ฉบับละ ๕ บาท

(๔) นักเรียน นักศึกษาเปลี่ยนชื่อตัว ชื่อสกุล หรือชื่อรอง ที่มีสำเนียงหรือความหมายไม่เป็นภาษาไทย ค่าธรรมเนียมเพียงฉบับละ ๑ บาทเท่านั้น

๓. การขอร่วมใช้ชื่อสกุล

ผู้ที่ได้จดทะเบียนตั้งชื่อสกุลของตนไว้แล้ว จะอนุญาตให้ผู้มีสัญชาติไทยผู้ใดร่วมใช้ชื่อสกุลของตนก็ได้ โดยให้บุคคลสัญชาติไทยที่จะขอจดทะเบียนร่วมชื่อสกุลกับผู้อื่นไปแสดงตัวต่อนายทะเบียนท้องที่ที่ตนมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านพร้อมด้วย

(ก) บัตรประจำตัวประชาชน

(ข) ใบสำคัญทหาร

(ค) สำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าของบ้านที่มีชื่อของผู้ขอจดทะเบียนร่วมชื่อสกุล

(ง) เจ้าของชื่อสกุลพร้อมหนังสือสำคัญแสดงการจดทะเบียนชื่อสกุลดังกล่าว

ข้อสังเกต

(๑) การอนุญาตให้ใช้ชื่อสกุลร่วมนี้ ตามกฎหมาย นายทะเบียนท้องที่มีสิทธิอนุญาตได้ทันที และจะสมบูรณ์ต่อเมื่อนายทะเบียนท้องที่ได้ออกหนังสือสำคัญแสดงการอนุญาตให้ใช้ชื่อสกุลร่วมให้แก่ผู้ที่จะขอใช้ชื่อสกุลนั้นแล้ว

(๒) เจ้าของชื่อสกุลที่เป็นผู้จดทะเบียนชื่อสกุลขึ้นไว้ผู้เดียวเท่านั้นเป็นผู้อนุญาต และชื่อสกุลโดยการตกทอดมาจากบรรพบุรุษหรือทายาทของเจ้าของชื่อสกุลไม่มีสิทธิที่จะอนุญาตให้ผู้อื่นใช้ร่วม นอกจากบุตรภริยา

๓. กฎหมายเรื่องบัตรประจำตัวประชาชน
พระราชบัญญัติบัตรประจำตัวประชาชน พ.ศ.๒๕๒๖

เหตุผลในการประกาศใช้

เนื่องจากกฎหมายว่าด้วยบัตรประจำตัวประชาชนที่ใช้บังคับอยู่ ได้ใช้บังคับมาเป็นเวลานานแล้ว และมีบทบัญญัติต่าง ๆ ที่ไม่ทันสมัยและไม่เหมาะสมกับสภาพการณ์ในปัจจุบัน สมควรปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยบัตรประจำตัวประชาชนให้เหมาะสมยิ่งขึ้น จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้ขึ้น

ตามพระราชบัญญัติบัตรประจำตัวประชาชน พ.ศ. ๒๕๒๖ บัญญัติให้ผู้ที่มีสัญชาติไทยทุกคนที่มีอายุตั้งแต่ ๑๕ ปีบริบูรณ์ขึ้นไป แต่ไม่เกิน ๗๐ ปี และมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในท้องที่ใด ต้องขอมีบัตรต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ในท้องที่นั้น เว้นแต่จะเป็นบุคคลซึ่งได้รับการยกเว้นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

๑. การขอมีบัตรประจำตัวประชาชน

บุคคลที่มีสัญชาติไทย ซึ่งมีอายุตั้งแต่ ๑๕ ปีบริบูรณ์ขึ้นไป แต่ไม่เกิน ๗๐ ปีบริบูรณ์ ต้องมีบัตรประจำตัวประชาชน โดยต้องยื่นคำขอทำบัตรประชาชน ณ ที่ว่าการอำเภอ หรือที่ทำการกิ่งอำเภอท้องที่ที่ตนมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในท้องที่นั้น ภายในกำหนด ๙๐ วัน นับแต่วันที่มีอายุครบกำหนด ๑๕ ปีบริบูรณ์ พร้อมทั้งค่าธรรมเนียม ค่าถ่ายรูป ซึ่งเจ้าหน้าที่จะเป็นผู้ถ่ายรูปเอง โดยนำหลักฐานต่อไปนี้ไปแสดง คือ

(๑) สำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้าน

(๒) ใบสูติบัตร

(๓) หลักฐานการเปลี่ยนชื่อตัว ชื่อสกุล (กรณีที่มีการเปลี่ยนชื่อหรือเปลี่ยนนามสกุล)

ผู้ใดฝ่าฝืนไม่ไปทำบัตรประจำตัวประชาชนภายในกำหนดดังกล่าว มีความผิดต้องระวางโทษปรับไม่เกินสองร้อยบาท

เมื่อยื่นคำขอมีบัตรประจำตัวประชาชนแล้ว ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ออกใบรับคำขอบัตร (สีเหลือง) ให้ไว้กับผู้ขอ และให้ถือว่าใบรับคำขอมีบัตรนี้ใช้ได้เสมือนบัตรประจำตัว-ประชาชนที่แท้จริง เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ออกบัตรเรียบร้อยแล้ว ก็จะแจ้งให้ผู้ยื่นคำขอใบรับบัตรทราบ (ในทางปฏิบัติประมาณ ๙๐ วัน)

๒. อายุบัตรประจำตัวประชาชน

บัตรประจำตัวประชาชนให้ใช้ได้ ๖ ปี นับแต่วันออกบัตร เมื่อบัตรหมดอายุ ต้องไปขอบัตรใหม่ภายใน ๙๐ วัน นับแต่วันที่บัตรหมดอายุ แต่กฎหมายบัญญัติให้บัตรประจำตัวประชาชนหมดอายุก่อนครบกำหนดใน ๓ กรณี คือ

(๑) ผู้ถือบัตรเปลี่ยนชื่อตัว ชื่อสกุล ต้องเปลี่ยนบัตรภายใน ๓๐ วัน นับแต่เปลี่ยนชื่อตัว ชื่อสกุล

(๒) บัตรหาย ถูกทำลาย หรือชำรุด ในสารสำคัญ ต้องมีบัตรใหม่ หรือเปลี่ยนบัตรใหม่ภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันบัตรหาย ถูกทำลาย หรือชำรุด

(๓) ผู้ถือบัตรเสียสัญชาติไทย ต้องคืนบัตรภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันเสียสัญชาติไทย ผู้ฝ่าฝืน มีโทษปรับไม่เกินสองร้อยบาท

ข้อสังเกต

(๑) ค่าธรรมเนียมบัตรประจำตัว การออกบัตรและการขอเปลี่ยนบัตรประจำตัวใหม่ ค่าธรรมเนียมฉบับละ ๒๐ บาท

(๒) ต้องมีบัตรติดตัวเสมอ บัตรประจำตัวประชาชน เจ้าของบัตรต้องมีติดตัวหรือเก็บไว้ในลักษณะซึ่งจะแสดงต่อเจ้าหน้าที่ได้เสมอ เมื่อเจ้าพนักงานขอตรวจบัตร

(๓) เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจขอตรวจบัตร สำหรับเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจขอตรวจบัตรประจำตัวประชาชนได้ คือ

(๑) พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ ผู้มีหน้าที่รักษาความสงบเรียบร้อย

(๒) เจ้าหน้าที่ทหาร เฉพาะในบริเวณที่ตั้งหน่วยทหาร

(๓) เจ้าหน้าที่ของรัฐบาล ในเมื่อผู้ที่ต้องมีบัตรไปติดต่อการงานในหน้าที่

(๔) บุคคลที่ได้รับยกเว้นไม่ต้องมีบัตรประจำตัว

ตามกฎกระทรวงมหาดไทย ฉบับที่ ๒ พ.ศ. ๒๕๒๗ ออกตามความในพระราชบัญญัติบัตรประจำตัวประชาชน พ.ศ. ๒๕๐๕ กำหนดยกเว้นบุคคลที่ไม่ต้องมีบัตรประจำตัวประชาชนไว้รวม ๒๕ ประเภท คือ

(๑) สมเด็จพระบรมราชินี

(๒) พระบรมวงศานุวงศ์ตั้งแต่ชั้นพระองค์เจ้าขึ้นไป

(๓) องคมนตรี

(๔) ข้าราชการการเมืองตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการการเมือง

(๕) ข้าราชการพลเรือนตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือน

(๖) ข้าราชการพลเรือนในมหาวิทยาลัยตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือนในมหาวิทยาลัย

(๗) ข้าราชการครูตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการครู

(๘) ข้าราชการฝ่ายรัฐสภาตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการฝ่ายรัฐสภา

(๙) ข้าราชการฝ่ายตุลาการตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการ

(๑๐) ข้าราชการฝ่ายอัยการตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการฝ่ายอัยการ

(๑๑) ข้าราชการทหารตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการทหาร และคนงานหรือลูกจ้างในสังกัดกระทรวงกลาโหม

(๑๒) ทหารกองประจำการตามกฎหมายว่าด้วยการรับราชการทหาร

(๑๓) ข้าราชการตำรวจตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการตำรวจ

(๑๓ ทวิ) ข้าราชการบำเหน็จบำนาญซึ่งถือบัตรประจำตัวข้าราชการบำเหน็จ-บำนาญตามกฎหมายว่าด้วยบัตรประจำตัวข้าราชการ พนักงานเทศบาล พนักงานสุขาภิบาล และพนักงานองค์การของรัฐ

(๑๔) สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งรัฐ

(๑๕) สมาชิกสภากรุงเทพมหานคร ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร รองผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร เลขานุการผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร และผู้ช่วยเลขานุการผู้ว่าราชการ-กรุงเทพมหานครตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร และข้าราชการกรุงเทพมหานครตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการกรุงเทพมหานคร

(๑๖) สมาชิกสภาจังหวัด และข้าราชการส่วนจังหวัดตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการส่วนจังหวัด

(๑๗) สมาชิกสภาเมืองพัทยา ปลัดเมืองพัทยา รองปลัดเมืองพัทยา และพนักงานเมืองพัทยาตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการเมืองพัทยา

(๑๘) สมาชิกสภาเทศบาล และพนักงานเทศบาลตามกฎหมายว่าด้วยเทศบาล

(๑๙) กรรมการสุขาภิบาล และพนักงานสุขาภิบาลตามกฎหมายว่าด้วยเทศบาล

(๒๐) พนักงานองค์การของรัฐ

(๒๑) กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายปกครอง ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายรักษาความสงบ แพทย์ประจำตำบล และสารวัตรกำนันตามกฎหมายว่าด้วยลักษณะ

THAI NATIONAL ASSEMBLY LIBRARY
3961131180

ปกครองท้องที่

(๒๒) ภิกษุ สามเณร นักพรต และนักบวช

(๒๓) กรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทย และกรรมการอิสลามประจำจังหวัดตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการศาสนูปถัมภ์ฝ่ายอิสลาม

(๒๔) ผู้มีกายพิการเดินไม่ได้ หรือเป็นใบ้ หรือตาบอดทั้งสองข้าง หรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ

(๒๕) ผู้อยู่ในที่คุมขังโดยชอบด้วยกฎหมาย

๓. บทกำหนดโทษ

(๑) ผู้ที่มิได้มีสัญชาติไทย ได้ขอรับบัตรประจำตัวประชาชนโดยแจ้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ว่าตนมีสัญชาติไทย หรือเดิมเป็นผู้มีสัญชาติไทย ต่อมาได้สูญเสียสัญชาติไทยไป แต่ยังคงใช้บัตรซึ่งตนได้รับไว้เดิมเมื่อครั้งยังมีสัญชาติไทย ให้จำคุกไม่เกิน ๑ ปี หรือปรับไม่เกินสองพันบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ

(๒) ผู้ที่ต้องเสียสัญชาติไทยไป ไม่ว่าเพราะเหตุใด มิได้คืนบัตรแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ภายในกำหนด ๓๐ วัน นับแต่วันที่เสียสัญชาติไป ให้ปรับไม่เกินห้าร้อยบาท

(๓) ผู้ที่ไม่ขอรับบัตรประจำตัวตามกฎหมาย หรือภายในกำหนดเวลา มีความผิดให้ปรับไม่เกินสองร้อยบาท

(๔) ผู้ที่ไม่อาจแสดงบัตรประจำตัวได้ เมื่อเจ้าพนักงานตรวจบัตรขอตรวจบัตร มีโทษปรับไม่เกินหนึ่งร้อยบาท

(๕) ผู้นำบัตร หรือใบรับ หรือใบแทนใบรับบัตรของผู้อื่นไปใช้ แสดงว่าตนเป็นเจ้าของบัตร มีโทษจำคุกตั้งแต่ ๖ เดือนถึง ๕ ปี หรือปรับตั้งแต่หนึ่งหมื่นบาทถึงหนึ่งแสนบาท

(๖) เจ้าของบัตรยอมให้ผู้อื่นนำบัตร หรือใบรับ หรือใบแทนใบรับ ไปใช้ในทางทุจริต มีโทษจำคุกตั้งแต่ ๓ เดือนถึง ๓ ปี หรือปรับตั้งแต่ห้าพันบาทถึงหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(๗) ความผิดซึ่งเจ้าหน้าที่มีอำนาจเปรียบเทียบได้

บรรดาความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ ซึ่งมีโทษปรับสถานเดียว ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจเปรียบเทียบได้ เมื่อผู้ต้องหาชำระค่าปรับตามที่เปรียบเทียบภายในระยะเวลาที่กำหนดแล้วให้ถือว่าคดีเลิกกันตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

๔. กฎหมายเรื่องสัญชาติ
พระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ.๒๕๐๘

เรื่องของสัญชาติเป็นเรื่องสำคัญเรื่องหนึ่งเกี่ยวกับความมั่นคงของประเทศ บุคคลจะได้สัญชาติไทยโดยหลักสายโลหิตหรือหลักดินแดน หรือโดยการสมรส หรือโดยการแปลงชาติ และเสียสัญชาติไทยโดยการสละสัญชาติ หรือโดยการถูกถอนสัญชาติไทย รวมทั้งการได้คืนสัญชาติไทยย่อมเป็นไปตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ ทั้งสิ้น

เหตุผลในการประกาศใช้

เนื่องจากกฎหมายว่าด้วยสัญชาติได้ตราออกบังคับใช้เมื่อ พ.ศ. ๒๔๙๕ และได้มีการแก้ไขเปลี่ยนแปลงเรื่อยมาใน พ.ศ. ๒๔๙๖ พ.ศ. ๒๔๙๙ และ พ.ศ. ๒๕๐๓ รวมเป็น ๔ ฉบับ ทำให้เกิดความไม่สะดวกในการใช้ นอกจากนี้ยังมีหลักการบางประการที่ควรแก้ไขเพิ่มเติมให้เหมาะสมรัดกุมยิ่งขึ้น จึงเห็นสมควรที่จะปรับปรุงกฎหมายนี้ และรวมให้เป็นฉบับเดียวกัน จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ นี้ขึ้น.

คำวิเคราะห์ศัพท์

"คนต่างด้าว" หมายความถึง ผู้ซึ่งมิได้มีสัญชาติไทย

"พนักงานเจ้าหน้าที่" หมายความว่า ผู้ซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยแต่งตั้งให้มีอำนาจหน้าที่ปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

๑. การได้สัญชาติไทย มี ๔ ประการ ดังนี้

(๑) โดยการเกิด
(๒) โดยหลักดินแดน
(๓) โดยการสมรส
(๔) โดยการขอแปลงชาติ

๑. การได้สัญชาติโดยการเกิด บุคคลดังต่อไปนี้ย่อมได้สัญชาติโดยการเกิด คือ

(๑) ผู้ที่เกิดโดยบิดาเป็นผู้มีสัญชาติไทย ไม่ว่าจะเกิดในหรือนอกราชอาณาจักรไทย

(๒) ผู้ที่เกิดนอกราชอาณาจักรไทย โดยมารดาเป็นผู้มีสัญชาติไทย แต่ไม่ปรากฏบิดาที่ชอบด้วยกฎหมาย หรือปรากฏบิดาที่ชอบด้วยกฎหมาย แต่บิดาไม่มีสัญชาติ

๒. การได้สัญชาติโดยหลักดินแดน ผู้ที่จะได้สัญชาติไทยโดยอาศัยหลักดินแดนมีดังนี้คือ

ผู้ที่เกิดภายในราชอาณาจักรไทย ไม่ว่าผู้นั้นจะมีบิดามารดาเป็นคนสัญชาติใด ผู้นั้นย่อมได้สัญชาติไทย

ข้อยกเว้น

ผู้ที่เกิดในราชอาณาจักรไทย โดยบิดาและมารดาเป็นคนต่างด้าว ย่อมไม่ได้สัญชาติไทย ถ้าหากขณะที่เกิดนั้นบิดาหรือมารดาเป็น

(๑) หัวหน้าคณะผู้แทนทางทูต หรือเจ้าหน้าที่ในคณะผู้แทนทางทูต

(๒) หัวหน้าคณะผู้แทนกงสุล หรือเจ้าหน้าที่ในคณะผู้แทนกงสุล

(๓) พนักงานหรือผู้เชี่ยวชาญขององค์การระหว่างประเทศ

(๔) คนในครอบครัวซึ่งเป็นญาติอยู่ในความอุปการะหรือคนใช้ซึ่งเดินทางมาจากต่างประเทศอยู่กับบุคคลใน (๑) (๒) หรือ (๓)

๓. การได้สัญชาติโดยการสมรส หญิงซึ่งเป็นคนต่างด้าว และได้สมรสกับผู้มีสัญชาติไทยโดยชอบด้วยกฎหมาย ถ้าหากประสงค์จะได้สัญชาติไทย ก็อาจทำได้โดยการยื่นคำขอต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ตามแบบและวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง ในท้องที่ที่ตนมีภูมิลำเนาอยู่ พร้อมด้วยสำเนาทะเบียนบ้านและใบสำคัญการสมรส เมื่อได้รับอนุมัติจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยและประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว หญิงนั้นก็ได้สัญชาติไทย

ข้อสังเกต

การที่จะอนุญาตหรือไม่อนุญาตให้ได้สัญชาติไทยโดยการสมรสนี้ กฎหมายบัญญัติให้อยู่ในดุลพินิจของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย เงื่อนไขข้อที่ให้ต้องได้รับอนุมัติจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยนี้ นับว่าเป็นข้อสำคัญที่สุด เพราะปัจจุบันหญิงต่างด้าวที่สมรสกับชายไทยนั้น จะมิได้สัญชาติไทยโดยอัตโนมัติเหมือนอย่างแต่ก่อน นอกจากจะได้แสดงเจตนาโดยการยื่นคำขอแสดงความจำนงขอสัญชาติไทยตาม

สามีแล้ว ยังจะต้องได้รับอนุมัติจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยเสียก่อน เพื่อป้องกันการบ่อนทำลายความมั่นคงแห่งชาติ และเพื่อให้เป็นไปตามหลักการที่สามีภริยาควรมีสัญชาติเดียวกัน

๔. การได้สัญชาติไทยโดยการแปลงชาติ

คนต่างด้าวซึ่งมีคุณสมบัติครบถ้วนดังต่อไปนี้ อาจขอแปลงสัญชาติเป็นไทยได้

(๑) บรรลุนิติภาวะแล้วตามกฎหมายไทย และกฎหมายที่บุคคลนั้นมีสัญชาติ

(๒) มีความประพฤติดี

(๓) มีอาชีพเป็นหลักฐาน

(๔) มีภูมิลำเนาในราชอาณาจักรไทยต่อเนื่องมาจนถึงวันที่ยื่นคำขอแปลงสัญชาติเป็นไทยเป็นเวลาไม่น้อยกว่า ๕ ปี

(๕) มีความรู้ภาษาไทยตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

ข้อสังเกต

เฉพาะข้อ (๔) และ (๕) จะได้รับการยกเว้น มิให้นำมาใช้บังคับถ้าผู้ขอแปลงสัญชาติเป็นไทย

(ก) ได้กระทำความดีความชอบเป็นพิเศษต่อประเทศไทย หรือได้ทำคุณประโยชน์ให้แก่ทางราชการซึ่งรัฐมนตรีเห็นสมควร

(ข) เป็นบุตรหรือภริยาของผู้ซึ่งได้แปลงสัญชาติเป็นไทย หรือของผู้ได้กลับคืนสัญชาติไทย

(ค) เป็นผู้ได้เคยมีสัญชาติไทยมาก่อน

๒. วิธีการปฏิบัติในการขอแปลงสัญชาติ

(๑) การยื่นคำขอต่อพนักงานเจ้าหน้าที่

ผู้ใดประสงค์จะขอแปลงสัญชาติเป็นไทย ให้ยื่นคำขอต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ตามแบบและวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

ถ้าผู้ประสงค์จะขอแปลงสัญชาติเป็นไทยดังกล่าว มีบุตรซึ่งยังไม่บรรลุนิติภาวะตามกฎหมายไทย และบุตรนั้นมีภูมิลำเนาอยู่ในประเทศไทย อาจขอแปลงสัญชาติเป็นไทยให้แก่บุตรพร้อมกับตนเองได้ โดยบุตรนั้นได้รับการยกเว้นไม่ต้องมีคุณสมบัติตามข้อ (๑) (๓) (๔) และ (๕) ดังกล่าวข้างต้น

(๒) การอนุญาตหรือไม่อนุญาตให้แปลงชาติ

การอนุญาตหรือไม่อนุญาตให้แปลงสัญชาติเป็นไทย ตามกฎหมายให้อยู่ในดุลพินิจของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย เมื่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยเห็นสมควรอนุญาต ให้นำความขึ้นกราบบังคมทูลขอพระราชทานพระบรมราชานุญาต เมื่อได้รับพระราชทานพระบรมราชานุญาตแล้ว ให้ผู้ขอแปลงสัญชาติเป็นไทยปฏิญาณตนว่า จะมีความซื่อสัตย์สุจริตต่อประเทศไทย

ข้อสังเกต

ผู้แปลงสัญชาติเป็นไทย ชอบที่จะขอหนังสือสำคัญการแปลงสัญชาติเป็นไทยได้

๓. การเสียสัญชาติไทย

หญิงซึ่งมีสัญชาติไทย และได้สมรสกับคนต่างด้าวและอาจถือสัญชาติของสามีได้ตามกฎหมายว่าด้วยสัญชาติของสามี ถ้าประสงค์จะสละสัญชาติไทย ให้แสดงความจำนงต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ตามแบบและวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

ผู้ซึ่งมีสัญชาติไทย เพราะเกิดในราชอาณาจักรไทยขณะที่บิดาเป็นคนต่างด้าวและอาจถือสัญชาติของบิดาได้ตามกฎหมายว่าด้วยสัญชาติของบิดา หรือผู้ซึ่งได้สัญชาติไทยเพราะเป็นบุตรซึ่งยังไม่บรรลุนิติภาวะตามกฎหมายไทยของผู้ที่ขอแปลงสัญชาติเป็นไทยได้ขอแปลงสัญชาติเป็นไทยให้แก่บุตรด้วย ถ้าบุตรซึ่งได้สัญชาติไทยแล้ว ประสงค์จะสละสัญชาติไทย ให้แสดงความจำนงต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ตามแบบและวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวงภายใน ๑ ปี นับแต่วันที่มีอายุครบยี่สิบปีบริบูรณ์

การพิจารณา

เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยได้พิจารณาคำขอแล้วเห็นว่ามีหลักฐานเชื่อถือได้ว่าผู้นั้นอาจถือสัญชาติของบิดาหรือสัญชาติอื่นได้จริง ก็ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยอนุญาต เว้นแต่ในระหว่างประเทศไทยมีการรบหรืออยู่ในสถานะสงคราม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยจะสั่งระงับการสละสัญชาติไทยรายใดก็ได้

ผู้ซึ่งมีสัญชาติไทยเพราะเกิดในราชอาณาจักรไทยขณะที่บิดาเป็นคนต่างด้าวและอาจถือสัญชาติของบิดาได้ หรือผู้ซึ่งได้สัญชาติไทยเพราะเป็นบุตรซึ่งยังไม่บรรลุนิติภาวะ

ตามกฎหมายไทยของผู้ที่ขอแปลงสัญชาติเป็นไทย และบิดาได้ขอแปลงสัญชาติเป็นไทยให้ด้วย แต่ไม่ได้แสดงความจำนงสละสัญชาติต่อนายทะเบียนภายในกำหนด ๑ ปี นับแต่วันที่ตนมีอายุยี่สิบปีบริบูรณ์ หรือผู้ซึ่งมีสัญชาติไทยและสัญชาติอื่น หรือผู้ซึ่งมีสัญชาติไทยโดยการแปลงสัญชาติ ถ้าประสงค์จะสละสัญชาติไทย ให้ยื่นคำขอต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ตามแบบและวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

การอนุญาตหรือไม่อนุญาตให้สละสัญชาติไทย ให้อยู่ในดุลพินิจของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย

๔. การถูกถอนสัญชาติไทย

(๑) หญิงซึ่งเป็นคนต่างด้าว และได้สัญชาติไทยโดยการสมรส อาจถูกถอนสัญชาติได้เมื่อปรากฏว่า

(๑) การสมรสนั้นได้เป็นไปโดยปกปิดข้อเท็จจริง หรือแสดงข้อความเท็จอันเป็นสารสำคัญ

(๒) กระทำการใด ๆ อันเป็นการกระทบกระเทือนต่อความมั่นคง หรือขัดต่อประโยชน์ของรัฐ หรือเป็นการเหยียดหยามประเทศชาติ

(๓) กระทำการใด ๆ อันเป็นการขัดต่อความสงบเรียบร้อย หรือศีลธรรมอันดีของประชาชน

(๒) ผู้ซึ่งมีสัญชาติไทยเพราะเกิดในราชอาณาจักรไทย โดยมีบิดาเป็นคนต่างด้าว อาจถูกถอนสัญชาติไทยได้เมื่อปรากฏว่า

(๑) ไปอยู่ในต่างประเทศที่บิดามีหรือเคยมีสัญชาติเป็นเวลาติดต่อกันเกิน ๕ ปี นับแต่วันที่บรรลุนิติภาวะ

(๒) มีหลักฐานแสดงว่าใช้สัญชาติของบิดาหรือสัญชาติอื่น หรือฝักใฝ่อยู่ในสัญชาติของบิดาหรือสัญชาติอื่น

(๓) กระทำการใด ๆ อันเป็นการกระทบกระเทือนต่อความมั่นคง หรือขัดต่อประโยชน์ของรัฐ หรือเป็นการเหยียดหยามประเทศชาติ

(๔) กระทำการใด ๆ อันเป็นการขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน

ข้อสังเกต

การถอนสัญชาติไทยตาม (๑) หรือ (๒) ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยเป็นผู้สั่ง ส่วนการถอนสัญชาติไทยตาม (๓) หรือ (๔) เมื่อพนักงานอัยการร้องขอ ให้ศาลเป็นผู้สั่ง

(๓) การถอนสัญชาติไทยเพื่อความมั่นคงหรือประโยชน์ของรัฐ

เมื่อมีพฤติการณ์อันเป็นการสมควรเพื่อความมั่นคงหรือประโยชน์ของรัฐ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยมีอำนาจถอนสัญชาติไทยแก่ผู้ซึ่งมีสัญชาติไทยเพราะเกิดในราชอาณาจักรไทย โดยมีบิดาเป็นคนต่างด้าว หรือโดยมีมารดาเป็นคนต่างด้าว แต่ไม่ปรากฏบิดาที่ชอบด้วยกฎหมาย เมื่อปรากฏว่า

(๑) บิดาหรือมารดาของผู้นั้นเป็นผู้ได้รับการผ่อนผันให้พักอาศัยอยู่ในราชอาณาจักรไทยเป็นกรณีพิเศษเฉพาะราย

(๒) บิดาหรือมารดาของผู้นั้นเป็นผู้ได้รับอนุญาตให้เข้าอยู่ในราชอาณาจักรไทยเพียงชั่วคราว

(๓) บิดาหรือมารดาของผู้นั้นเป็นผู้เข้ามาอยู่ในราชอาณาจักรไทยโดยไม่ได้รับอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง

(๔) การถอนสัญชาติไทยแก่ผู้ซึ่งได้สัญชาติโดยการแปลงสัญชาติ

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย มีอำนาจถอนสัญชาติไทยแก่ผู้ซึ่งได้สัญชาติไทยโดยการแปลงสัญชาติ เมื่อปรากฏว่า

(๑) การแปลงสัญชาตินั้นได้เป็นไปโดยปกปิดข้อเท็จจริง หรือแสดงข้อความเท็จอันเป็นสารสำคัญ

(๒) มีหลักฐานแสดงว่าผู้แปลงสัญชาตินั้นยังใช้สัญชาติเดิม

(๓) กระทำการใด ๆ อันเป็นการกระทบกระเทือนต่อความมั่นคง หรือขัดต่อประโยชน์ของรัฐ หรือเป็นการเหยียดหยามประเทศชาติ

(๔) กระทำการใด ๆ อันเป็นการขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน

(๕) ไปอยู่ในต่างประเทศโดยไม่มีภูมิลำเนาในประเทศไทยเป็นเวลาเกิน ๕ ปี

(๖) ยังคงมีสัญชาติของประเทศที่ทำสงครามกับประเทศไทย

ข้อสังเกต

การถอนสัญชาติไทยดังกล่าว จะขยายไปถึงบุตรของผู้ถูกถอนสัญชาติไทยในเมื่อบุตรนั้นยังไม่บรรลุนิติภาวะตามกฎหมายไทย และได้สัญชาติไทยตามผู้ที่ขอแปลงสัญชาติเป็นไทยได้ขอแปลงสัญชาติเป็นไทยให้แก่บุตรด้วยก็ได้ และเมื่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยสั่งถอนสัญชาติไทยแล้ว ให้นำความกราบบังคมทูลเพื่อทรงทราบ

(๕) กรรมการพิจารณาการถอนสัญชาติไทย

ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่ง ประกอบด้วยปลัดกระทรวงมหาดไทยเป็นประธานกรรมการ ผู้แทนกระทรวงการต่างประเทศ อธิบดีกรมการปกครอง อธิบดีกรมตำรวจ และอธิบดีกรมอัยการ เป็นกรรมการ มีหน้าที่พิจารณาการถอนสัญชาติไทยแก่หญิงซึ่งเป็นคนต่างด้าว และได้สัญชาติไทยโดยการสมรส หรือผู้ซึ่งมีสัญชาติไทยเพราะเกิดในราชอาณาจักรโดยมีบิดาเป็นคนต่างด้าว เมื่อปรากฏว่าไปอยู่ในต่างประเทศที่บิดามีหรือเคยมีสัญชาติเป็นเวลาติดต่อกันเกิน ๕ ปี นับแต่วันที่บรรลุนิติภาวะ หรือมีหลักฐานแสดงว่าใช้สัญชาติของบิดาหรือสัญชาติอื่น หรือฝักใฝ่อยู่ในสัญชาติของบิดาหรือสัญชาติอื่น หรือเมื่อมีพฤติการณ์อื่นเป็นการสมควรเพื่อความมั่นคงหรือประโยชน์ของรัฐ ที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยมีอำนาจถอนสัญชาติไทยแก่ผู้ซึ่งมีสัญชาติไทยเพราะเกิดในราชอาณาจักรไทยโดยมีบิดาเป็นคนต่างด้าว หรือโดยมีมารดาเป็นคนต่างด้าว แต่ไม่ปรากฏบิดาที่ชอบด้วยกฎหมาย หรือที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยมีอำนาจถอนสัญชาติไทยแก่ผู้ซึ่งได้สัญชาติไทยโดยการแปลงสัญชาติ เมื่อปรากฏพฤติการณ์ต่าง ๆ ตามที่กฎหมายบัญญัติไว้

เมื่อมีพฤติการณ์ปรากฏว่า ผู้ใดอาจถูกถอนสัญชาติไทยได้

กฎหมายบัญญัติให้พนักงานเจ้าหน้าที่เสนอต่อคณะกรรมการเพื่อพิจารณา เมื่อคณะกรรมการพิจารณาแล้ว ให้เสนอความเห็นต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยเพื่อสั่งการต่อไป

๕. ผู้ซึ่งมีบิดาเป็นคนต่างด้าวเสียสัญชาติไทย

ผู้ซึ่งมีสัญชาติไทยเพราะเกิดในราชอาณาจักรไทย โดยมีบิดาเป็นคนต่างด้าว ถ้าได้รับใบสำคัญประจำตัวคนต่างด้าวตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนคนต่างด้าวแล้ว ให้เสียสัญชาติไทย

๖. คนสัญชาติไทยเสียสัญชาติไทย

ผู้ซึ่งมีสัญชาติไทย และได้แปลงสัญชาติเป็นคนต่างด้าว หรือสละสัญชาติไทย หรือถูกถอนสัญชาติไทย ย่อมเสียสัญชาติไทย

๗. การกลับคืนสัญชาติไทย

(๑) หญิงซึ่งมีสัญชาติไทย และได้สละสัญชาติไทยในกรณีที่ได้สมรสกับคนต่างด้าว และขอสละสัญชาติไทยเพราะอาจถือสัญชาติของสามีได้ตามกฎหมายว่าด้วยสัญชาติของสามี ถ้าได้ขาดจากการสมรสแล้ว ไม่ว่าด้วยเหตุใด ๆ ย่อมมีสิทธิขอกลับคืนสัญชาติไทยได้

การขอกลับคืนสัญชาติไทย ให้ยื่นแสดงความจำนงต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ตามแบบและวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

(๒) คนไทยซึ่งเสียสัญชาติไทยตามบิดาหรือมารดาขณะยังไม่บรรลุนิติภาวะ

ผู้ซึ่งมีสัญชาติไทย และได้เสียสัญชาติไทยตามบิดาหรือมารดาขณะที่ตนยังไม่บรรลุนิติภาวะ ถ้าประสงค์จะกลับคืนสัญชาติไทย ตามกฎหมายให้ยื่นคำขอต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ตามแบบและวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง ภายใน ๒ ปี นับแต่วันที่บรรลุนิติภาวะตามกฎหมายไทยและกฎหมายที่บุคคลนั้นมีสัญชาติ

การอนุญาตหรือไม่อนุญาตให้กลับคืนสัญชาติไทย ให้อยู่ในดุลพินิจของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย

๘. ค่าธรรมเนียม

การกำหนดค่าธรรมเนียมตามมาตรา ๖ แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ ได้มีกฎกระทรวงมหาดไทย พ.ศ. ๒๕๑๐ กำหนดค่าธรรมเนียมไว้ดังนี้

(๑) ค่าขอแปลงสัญชาติเป็นไทย	ครั้งละ ๕,๐๐๐ บาท
(๒) ค่าขอแปลงสัญชาติเป็นไทยสำหรับบุตรซึ่งยังไม่บรรลุนิติภาวะของผู้แปลงสัญชาติเป็นคนไทยคนหนึ่ง	ครั้งละ ๒,๕๐๐ บาท
(๓) หนังสือสำคัญการแปลงสัญชาติเป็นไทย	ฉบับละ ๕๐๐ บาท
(๔) ใบแทนหนังสือสำคัญการแปลงสัญชาติเป็นไทย	ฉบับละ ๕๐๐ บาท
(๕) ค่าขอกลับคืนสัญชาติไทย	ครั้งละ ๑,๐๐๐ บาท
(๖) ค่าขออื่น ๆ	ฉบับละ ๕ บาท

๕. กฎหมายเรื่องการประถมศึกษา
พระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ.๒๕๒๓

เหตุผลในการประกาศใช้

โดยที่การศึกษาเป็นเรื่องสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งแก่ประชาชนพลเมืองทุกเพศทุกวัย เพราะเป็นการพัฒนาให้คนของรัฐเป็นผู้มีความรู้ความสามารถ และงามพร้อมทั้งกาย วาจา ใจ ประเทศไทยก็ได้จัดให้มีการศึกษาในระดับต้น คือ ระดับประถมศึกษามานานแล้ว โดยได้ออกเป็นกฎหมายใช้บังคับ เรียกว่า พระราชบัญญัติการประถมศึกษา พ.ศ. ๒๔๗๘ แต่โดยที่กฎหมายว่าด้วยประถมศึกษาข้างต้นได้ประกาศใช้มาเป็นเวลาถึง ๔๕ ปีแล้ว และแม้จะได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายดังกล่าวถึง ๔ ครั้งแล้วก็ตาม แต่ก็ยังไม่เหมาะสมกับกาลสมัย เพราะสภาพการของบ้านเมืองได้เปลี่ยนแปลงไปเป็นอันมาก ประกอบกับได้มีการจัดตั้งสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติขึ้นในกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อดำเนินการเกี่ยวกับการประถมศึกษา และได้มีการโอนโรงเรียนประชาบาลขององค์การบริหารส่วนจังหวัด และโรงเรียนประถมศึกษาของกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ไปเป็นของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ในโอกาสนี้สมควรปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยการประถมศึกษาเพื่อให้เหมาะสมยิ่งขึ้น จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๕๒๓ นี้ขึ้น ซึ่งมีสาระสำคัญเกี่ยวกับประชาชนทั่วไปดังต่อไปนี้

๑. คำวิเคราะห์ศัพท์

"โรงเรียนประถมศึกษา" หมายความว่า โรงเรียนที่จัดการศึกษาระดับประถมศึกษาตามแผนการศึกษาแห่งชาติ

"ผู้ปกครอง" หมายความว่า บิดามารดา หรือบิดา หรือมารดา ซึ่งเป็นผู้ใช้อำนาจปกครอง ผู้ปกครองตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และหมายความรวมถึงบุคคลที่เด็กอยู่ด้วยเป็นประจำหรือที่เด็กอยู่รับใช้การงาน

ข้อสังเกต

ตามคำวิเคราะห์ศัพท์ของกฎหมายดังกล่าว คำว่า "ผู้ปกครอง" ถ้าเกิดมีการแปลความหมายกันแล้ว น่าจะหมายถึง

(๑) บิดามารดา ที่อยู่ด้วยกัน ไม่ว่าจะจดทะเบียนสมรสกันหรือไม่

(๒) บิดามารดา หมายรวมถึง

๒.๑ กรณีการหย่า และบุตรอยู่ในความอุปการะเลี้ยงดูของบิดาหรือมารดาฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง

๒.๒ กรณีที่บิดามารดาแยกกันอยู่โดยมิได้หย่าขาดจากกัน และบุตรอยู่ในความอุปการะเลี้ยงดูของบิดาหรือมารดาฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง

(๓) ผู้ปกครองที่ดูแลเด็กที่อยู่รับใช้การงานในบ้านเรือนของตนเอง ก็ถือว่าเป็นผู้ปกครองตามกฎหมายนี้ด้วย

๒. การจัดตั้ง การบริหาร การรวม การปรับปรุงและการเลิกล้มโรงเรียนประถมศึกษาฯ

การจัดตั้ง การบริหาร การรวม การปรับปรุง และการเลิกล้มโรงเรียนประถมศึกษา รวมทั้งการกำหนดเกี่ยวกับเวลาเรียน ภาคเรียน หลักสูตรแบบเรียนอุปกรณ์ทางการศึกษา และการวัดผลการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาให้เป็นไปตามระเบียบที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการกำหนดโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ทั้งนี้เว้นแต่จะมีกฎหมายบัญญัติไว้โดยเฉพาะเป็นอย่างอื่น

๓. หน้าที่ผู้ปกครองในการส่งเด็กเข้าเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา

ให้ผู้ปกครองของเด็กซึ่งมีอายุย่างเข้าปีที่แปด ส่งเด็กนั้นเข้าเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาจนกว่าจะมีอายุย่างเข้าปีที่สิบห้า เว้นแต่เป็นผู้สอบได้ชั้นประถมศึกษาปีที่หกตามหลักสูตรตามกฎหมาย หรือหลักสูตรอื่นที่กระทรวงศึกษาธิการเทียบเท่า

การส่งเด็กเข้าเรียนตามวรรคหนึ่ง นักเรียนต้องไม่ขาดเรียนโดยไม่ได้รับอนุญาตหรือปราศจากเหตุผลอันสมควรเกินเจ็ดวันในหนึ่งเดือน

ในกรณีที่เป็นการสมควร คณะกรรมการการประถมศึกษาจังหวัดมีอำนาจกำหนดให้ผู้ปกครองของเด็กในท้องที่ใดในเขตจังหวัดส่งเด็กเข้าเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาเมื่อเด็กมีอายุต่ำหรือสูงกว่าที่กำหนดตามวรรคหนึ่งได้

การนับอายุให้นับตามปีปฏิทิน

บทกำหนดโทษ

ผู้ปกครองของเด็กไม่ปฏิบัติตามดังกล่าว คือไม่นำเด็กในปกครองไปเข้าเรียนภาคบังคับ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท

๔. อำนาจยกเว้นให้เด็กไม่ต้องเข้าเรียน

เมื่อผู้ปกครองร้องขอ คณะกรรมการการประถมศึกษาอำเภอ และคณะกรรมการการประถมศึกษากิ่งอำเภอ มีอำนาจยกเว้นให้เด็กซึ่งมีลักษณะดังต่อไปนี้ ไม่ต้องเข้าเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาได้

(๑) มีความบกพร่องในทางร่างกายหรือจิตใจ

(๒) เป็นโรคติดต่อตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

(๓) ต้องหาเลี้ยงผู้ปกครองซึ่งทุพพลภาพ ไม่มีหนทางหาเลี้ยงชีพ และไม่มีผู้อื่นเลี้ยงดูแทน

(๔) มีความจำเป็นอย่างอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

ในกรณีตาม (๓) ถ้าผู้ปกครองซึ่งทุพพลภาพมีเด็กซึ่งต้องส่งเข้าเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาพร้อมกันหลายคน ให้ยกเว้นเพียงหนึ่งคน

เมื่อปรากฏว่าเด็กพ้นจากลักษณะที่ได้รับการยกเว้นตามวรรคหนึ่ง ให้คณะกรรมการการประถมศึกษาอำเภอหรือคณะกรรมการการประถมศึกษากิ่งอำเภอ แล้วแต่กรณี สั่งถอนการยกเว้นนั้น

๕. อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการประถมศึกษา

บรรดาอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการประถมศึกษาจังหวัด และคณะกรรมการการประถมศึกษาอำเภอตามพระราชบัญญัตินี้ สำหรับกรุงเทพมหานคร เทศบาล และองค์การปกครองท้องถิ่นอื่นที่มีฐานะเทียบเท่าเทศบาล ให้เป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร เทศบาล และองค์การปกครองท้องถิ่นนั้น แล้วแต่กรณี

๖. ท้องที่ที่ยังไม่พร้อมที่จะจัดการศึกษาภาคบังคับ

ถ้าในท้องที่ใดยังไม่พร้อมที่จะจัดการศึกษาภาคบังคับถึงชั้นประถมศึกษาปีที่หกตามหลักสูตรประถมศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ให้คณะกรรมการการประถมศึกษาจังหวัดประกาศผ่อนผันเป็นปี ๆ ไป และให้ถือว่าเด็กซึ่งเรียนจบชั้นประถมศึกษาปีที่สี่ในท้องที่นั้นพ้นเกณฑ์การศึกษาภาคบังคับ แต่จะผ่อนผันหลังจากเวลาที่กำหนดไว้เพื่อการจัดการศึกษาภาคบังคับของแผนการศึกษาแห่งชาติ ตามประกาศให้ใช้แผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช ๒๕๒๐ ไม่ได้

กฎกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. ๒๕๒๕

ได้มีกฎกระทรวง พ.ศ. ๒๕๒๕ ออกตามความในพระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๕๒๓ ซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการออกกฎกระทรวงไว้ดังนี้

ข้อ ๑ เด็กที่เป็นโรคติดต่ออย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้ อาจได้รับยกเว้นไม่ต้องเข้าเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา คือ

(๑) โรคเรื้อน

(๒) วัณโรคในระยะอันตราย

ข้อ ๒ เด็กที่มีความจำเป็นอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้ อาจได้รับยกเว้นไม่ต้องเข้าเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา คือ

(๑) อยู่ห่างจากโรงเรียนประถมศึกษาที่สอนให้เปล่าตามเส้นทางคมนาคมเกิน ๓ กิโลเมตร

(๒) ในกรณีที่ระยะทางจากบ้านถึงโรงเรียนประถมศึกษาที่สอนให้เปล่าห่างกันไม่เกิน ๓ กิโลเมตร และไม่สามารถไปโรงเรียนประถมศึกษาที่สอนให้เปล่าได้ เนื่องจากมีสภาพภูมิประเทศเป็นอุปสรรคต่อการเดินทาง เช่น มีแม่น้ำ ภูเขา หรือป่าทึบกั้น ทำให้ไม่สามารถเดินทางผ่านไปได้ หรือถ้าจะเดินทางผ่านไปได้ก็อาจจะไม่ปลอดภัย

๖. กฎหมายเรื่องการรับราชการทหาร

พระราชบัญญัติรับราชการทหาร พ.ศ.๒๔๙๗

ชายไทยทุกคนมีหน้าที่ต้องรับใช้ชาติด้วยการเป็นทหาร เพื่อสนองคุณประเทศชาติ บ้านเกิดบิดามารดา

เหตุผลในการประกาศใช้

เพื่อจัดกองทัพประจำการตามแผนการทหารปัจจุบันให้เป็นการเหมาะสมยิ่งขึ้น ทำให้วิธีการเรียกบุคคลเข้ารับราชการในกองประจำการต้องเปลี่ยนแปลงตามไปเป็นอันมาก จำเป็นต้องปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยการรับราชการทหารเสียใหม่ จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัตินี้ขึ้น

พระราชบัญญัติรับราชการทหาร พ.ศ. ๒๔๙๗ ได้ประกาศใช้มาตั้งแต่วันที่ ๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๔๙๗ และได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมต่อมา โดยพระราชบัญญัติรับราชการทหาร (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๔๙๘ พระราชบัญญัติรับราชการทหาร (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๐๗ ครั้งสุดท้ายโดยพระราชบัญญัติรับราชการทหาร (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๑๖ รวมทั้งประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๒๒๖ และประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๐๐ นอกจากนี้ยังมีพระราชกฤษฎีกาและกฎกระทรวงออกตามความในพระราชบัญญัติการรับราชการทหารอีกหลายฉบับ ถึงฉบับที่ ๗๐ (พ.ศ. ๒๕๒๘) จึงขอนำกฎหมายในเรื่องนี้ที่ประชาชนควรทราบมารวมไว้พอเป็นสังเขป ดังต่อไปนี้

๑. หน้าที่รับราชการทหาร

(๑) ชายไทยมีหน้าที่รับราชการทหารด้วยตนเอง

ชายที่มีสัญชาติเป็นไทยตามกฎหมาย มีหน้าที่รับราชการทหารด้วยตนเองทุกคน

คำวิเคราะห์ศัพท์

(๑) วิธีนับอายุ ถ้าเกิดพุทธศักราชใดให้ถือว่ามีอายุครบหนึ่งปีบริบูรณ์ เมื่อสิ้นพุทธศักราชที่เกิดนั้น ส่วนการนับอายุต่อไปให้นับแต่เฉพาะปีที่สิ้นพุทธศักราชแล้ว ถ้าไม่ปรากฏปีเกิดให้นายอำเภอท้องที่เป็นผู้กำหนด ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

(๒) "ทหารกองเกิน" หมายความว่า ผู้ซึ่งมีอายุตั้งแต่สิบแปดปีบริบูรณ์และยังไม่

ถึงสามสิบปีบริบูรณ์ ซึ่งได้ลงบัญชีทหารกองเกินตามมาตรา ๑๖ หรือผู้ซึ่งได้ลงบัญชีทหารกองเกินตามมาตรา ๑๘ แล้ว

(๓) "ทหารกองประจำการ" หมายความว่า ผู้ซึ่งขึ้นทะเบียนกองประจำการและได้เข้ารับราชการในกองประจำการจนกว่าจะได้ปลด

(๔) "ทหารประจำการ" หมายความว่า ทหารซึ่งรับราชการตามที่กระทรวงกลาโหมกำหนดซึ่งไม่ใช่ทหารกองประจำการ

(๒) กำหนดอายุและเวลารับราชการทหารกองเกิน

ทหารกองเกินซึ่งมีอายุตั้งแต่สิบแปดปีบริบูรณ์ และยังไม่ถึงสามสิบปีบริบูรณ์ เป็นผู้ที่อยู่ในระหว่างที่จะต้องเข้ารับราชการทหารกองประจำการ และเมื่อต้องเข้ากองประจำการจะต้องเข้ารับราชการทหารกองประจำการมีกำหนดสองปี ส่วนผู้ซึ่งมีคุณวุฒิพิเศษหรือเมื่อมีกรณีพิเศษ จะให้รับราชการทหารกองประจำการน้อยกว่าสองปีตามที่กำหนดในกฎกระทรวงก็ได้ แต่สำหรับผู้ซึ่งมีคุณวุฒิพิเศษนั้น จะอ้างสิทธิดังกล่าวได้ต่อเมื่อได้แสดงหลักฐานต่อคณะกรรมการตรวจเลือกในวันตรวจเลือก หรือต่อหน่วยทหารที่ตนร้องขอเข้ารับราชการในวันที่ร้องขอ

บทกำหนดโทษ

บุคคลใดหลีกเลี่ยงหรือขัดขืนไม่มาให้คณะกรรมการตรวจเลือก ทำการตรวจเลือกเข้ารับราชการทหารกองประจำการตามหมายเรียกของนายอำเภอ หรือมาแต่ไม่เข้ารับการตรวจเลือก หรือไม่อยู่จนกว่าการตรวจเลือกแล้วเสร็จ หรือหลีกเลี่ยง หรือขัดขืนด้วยประการใด ๆ เพื่อจะไม่ให้เข้ารับราชการทหารกองประจำการตามพระราชบัญญัตินี้ หรือบุคคลใดเข้ารับราชการทหารกองประจำการแทนผู้อื่น หรือเรียกรับ หรือยอมจะรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดสำหรับตนเองหรือผู้อื่น โดยสัญญาว่าจะช่วยเหลือผู้หนึ่งผู้ใดมิให้ต้องเข้ารับราชการทหารกองประจำการ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน ๓ ปี

บุคคลใดทำร้ายร่างกายตนเอง หรือให้ผู้อื่นทำเพื่อจะให้พ้นจากการรับราชการทหารตามพระราชบัญญัตินี้ มีความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ ๑ ปีขึ้นไปจนถึง ๘ ปี

ผู้สมรู้เป็นใจในการทำร้ายร่างกายเพื่อความมุ่งหมายดังกล่าวนี้ มีความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ ๖ เดือนขึ้นไปจนถึง ๔ ปี

บุคคลใดใช้อุบายหลอกลวงให้เจ้าหน้าที่หลงเชื่อโดยเจตนาหลีกเลี่ยงให้พ้นจาก

การเข้ารับราชการทหารตามพระราชบัญญัตินี้จนเป็นผลสำเร็จ หรือยุยงเสี้ยมสอนจนเกิดความผิด มีความผิดต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน ๓ ปี

(๓) ภูมิลำเนาทหาร

บุคคลซึ่งต้องลงบัญชีทหารกองเกิน ให้ลงบัญชีที่อำเภอ ดังต่อไปนี้

(๑) บุคคลซึ่งบิดายังมีชีวิตอยู่ หรือถ้าบิดาถึงแก่กรรมแล้วมารดายังมีชีวิตอยู่ หรือถ้าทั้งบิดาและมารดาถึงแก่กรรมแล้วมีผู้ปกครอง ให้ลงบัญชีทหารกองเกินที่อำเภอท้องที่ที่บิดาหรือมารดาหรือผู้ปกครองมีภูมิลำเนา แล้วแต่กรณี

(๒) บุคคลซึ่งเกิดนอกสมรสและบิดามิได้จดทะเบียนรับรองบุตร หรือถ้ามารดาถึงแก่กรรมแล้วมีผู้ปกครอง ให้ลงบัญชีทหารกองเกินที่อำเภอท้องที่ที่มารดาหรือผู้ปกครองมีภูมิลำเนา แล้วแต่กรณี

(๓) บุคคลนอกจากที่กล่าวใน (๑) และ (๒) หรือบุคคลที่ไม่อาจลงบัญชีทหารกองเกินตาม (๑) หรือ (๒) ได้ไม่ว่าด้วยกรณีใดก็ตาม ให้ลงบัญชีทหารกองเกินที่อำเภอท้องที่ที่บุคคลนั้นมีภูมิลำเนา ถ้าบุคคลนั้นไม่ปรากฏภูมิลำเนาก็ให้ลงบัญชีทหารกองเกินที่อำเภอท้องที่ที่พบตัวบุคคลนั้น

เมื่อได้ลงบัญชีทหารกองเกินแล้วให้ถือว่าผู้นั้นมีภูมิลำเนาทหารอยู่ในท้องที่อำเภอที่ได้ลงบัญชีทหารกองเกิน

ภูมิลำเนาทหารให้มีได้เพียงแห่งเดียว

(๔) ผู้ประสงค์จะไปอยู่ต่างท้องที่หรือจะย้ายภูมิลำเนาทหาร

บุคคลซึ่งได้ลงบัญชีทหารกองเกินแล้ว หรือทหารกองเกินหรือทหารกองหนุนผู้ใดประสงค์จะไปอยู่ต่างท้องที่ในอำเภอเดียวกันหรือต่างอำเภอเป็นการชั่วคราวเกินสามสิบวัน ให้แจ้งต่อนายอำเภอท้องที่ที่ตนเข้ามาอยู่ และให้นายอำเภอที่ได้รับแจ้งทำการสอบสวนและออกใบรับให้ แล้วแจ้งให้นายอำเภอท้องที่ที่ผู้นั้นมีภูมิลำเนาทหารทราบ

ถ้าบุคคลตามวรรคหนึ่งประสงค์จะย้ายภูมิลำเนาทหาร ให้แจ้งต่อนายอำเภอท้องที่ที่ตนเข้ามาอยู่นั้น ให้นายอำเภอที่ได้รับแจ้งทำการสอบสวน เมื่อพิจารณาเห็นว่าผู้ขอย้ายได้มาตั้งทำมาหาเลี้ยงชีพเป็นประจำหรือมีที่อยู่เป็นหลักฐานและไม่ประสงค์จะหลีกเลี่ยงการรับราชการทหาร ก็ให้แจ้งไปยังนายอำเภอท้องที่ที่เป็นภูมิลำเนาทหารเดิมทราบ เมื่อได้รับตอบยืนยันเป็นการถูกต้องจึงให้รับแจ้งการย้ายภูมิลำเนาทหารของบุคคลนั้นและออกใบ

รับให้ แล้วให้นายอำเภอที่เกี่ยวข้องแจ้งให้ผู้ว่าราชการจังหวัดของตนทราบ

การแจ้งย้ายตามวรรคหนึ่งและวรรคสองให้กระทำภายในสามสิบวัน นับแต่วันที่ย้ายเข้ามาอยู่ในท้องที่

(๕) กรณีที่ได้รับอนุญาตให้เปลี่ยนชื่อตัวหรือชื่อสกุล

บุคคลซึ่งได้ลงบัญชีทหารกองเกินแล้ว หรือทหารกองเกินหรือทหารกองหนุนผู้ใดได้รับอนุญาตให้เปลี่ยนชื่อตัวหรือชื่อสกุล ให้ผู้นั้นนำหลักฐานไปแจ้งต่อนายอำเภอท้องที่ที่เป็นภูมิลำเนาทหารทราบภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับอนุญาต ให้นายอำเภอออกใบรับให้และแก้ใบสำคัญและบัญชีให้ถูกต้อง ในกรณีหนังสือสำคัญหรือใบสำคัญที่จังหวัดเป็นผู้ออก ให้ส่งผู้ว่าราชการจังหวัดและสัสดีจังหวัดจัดการแก้

บทกำหนดโทษ

(๑) ทหารกองเกินหรือทหารกองหนุนผู้ใด ไม่ปฏิบัติในการแจ้งไปอยู่ต่างท้องที่อันเป็นการชั่วคราวเกิน ๓๐ วัน หรือไม่แจ้งย้ายภูมิลำเนาทหารต่อนายอำเภอท้องที่ที่ตนเข้ามาอยู่นั้น หรือได้รับอนุญาตให้เปลี่ยนชื่อตัวหรือชื่อสกุลแล้วไม่นำหลักฐานไปแจ้งต่อนายอำเภอท้องที่ดังกล่าวมาแล้ว ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน ๑ เดือน หรือปรับไม่เกินสองร้อยบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(๒) บุคคลใดได้ลงบัญชีทหารกองเกินแล้ว แต่ยังไม่เป็นทหารกองเกิน ไม่ปฏิบัติตามข้อ (๑) ดังกล่าว ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน ๑ เดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งร้อยบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(๖) วันเริ่มเข้ารับราชการทหารกองประจำการ

วันเริ่มเข้ารับราชการทหารกองประจำการ ให้นับแต่วันขึ้นทะเบียนกองประจำการ ในกรณีที่ทหารกองเกินเข้ารับราชการทหารกองประจำการแล้ว แต่ยังขึ้นทะเบียนกองประจำการให้ไม่ได้ในวันที่ทหารกองเกินเข้ารับราชการทหารกองประจำการนั้น จะขึ้นทะเบียนกองประจำการภายหลังจากวันเข้ารับราชการทหารกองประจำการก็ได้ และให้ถือว่าผู้นั้นได้ขึ้นทะเบียนกองประจำการตั้งแต่วันที่เข้ารับราชการทหารกองประจำการ เมื่ออยู่ในกองประจำการจนครบกำหนดแล้วให้ปลดเป็นทหารกองหนุนประเภทที่ ๑ ดังนี้

กองหนุนชั้นที่ ๑ เจ็ดปี
กองหนุนชั้นที่ ๒ สิบปี
กองหนุนชั้นที่ ๓ หกปี
ตามลำดับชั้นไปจนปลดพ้นราชการทหารประเภทที่ ๑

(๗) การอ้างสิทธิยกเว้น

บุคคลซึ่งสำเร็จการฝึกวิชาทหารตามหลักสูตรที่กระทรวงกลาโหมกำหนดตามกฎหมายว่าด้วย การส่งเสริมการฝึกวิชาทหารและมีลักษณะตามที่กำหนดในกฎกระทรวง จะให้รับราชการทหารกองประจำการน้อยกว่าสองปี หรือให้ขึ้นทะเบียนกองประจำการแล้วปลดเป็นทหารกองหนุนประเภทที่ ๑ โดยมิต้องเข้ารับราชการทหารกองประจำการก็ได้ ทั้งนี้ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง แต่จะอ้างสิทธิดังกล่าวได้ต่อเมื่อได้แสดงหลักฐานต่อคณะกรรมการตรวจเลือกในวันตรวจเลือก หรือต่อหน่วยทหารที่ตนร้องขอเข้ารับราชการในวันร้องขอ หรือต่อหน่วยที่ขึ้นทะเบียนกองประจำการ แล้วแต่กรณี ส่วนที่จะให้อยู่ในกองหนุนชั้นใดและเป็นเวลาเท่าใดนั้น ให้ปฏิบัติเช่นเดียวกับการปลดทหารกองเกินที่ต้องเข้ารับราชการทหารกองประจำการ

(๘) การออกหนังสือสำคัญให้แก่ทหารที่ถูกปลดเป็นกองหนุน

ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดและสัสดีจังหวัดออกหนังสือสำคัญให้แก่ทหารที่ถูกปลดเป็นทหารกองหนุนไว้เป็นหลักฐาน หากหนังสือสำคัญชำรุดหรือสูญหาย ให้ผู้ถือแจ้งต่อนายอำเภอท้องที่เพื่อขอรับหนังสือสำคัญใหม่ โดยเสียค่าธรรมเนียมฉบับละหนึ่งบาท แต่ถ้าการชำรุดหรือสูญหายนั้นเป็นเพราะเหตุสุดวิสัยก็ไม่ต้องเสียค่าธรรมเนียม

บทกำหนดโทษ

หนังสือซึ่งเจ้าหน้าที่ได้ให้ไว้แก่บุคคลใด ถ้าชำรุดหรือสูญหายแล้ว บุคคลนั้นไม่แจ้งด้วยตนเองต่อนายอำเภอท้องที่ภายในกำหนด ๓๐ วัน นับตั้งแต่วันที่สามารถแจ้งได้ มีความผิดต้องระวางโทษปรับไม่เกินสิบสองบาท

๒. การลงบัญชีทหารกองเกินที่อำเภอ

(๑) ชายไทยเมื่อมีอายุย่างเข้า ๑๘ ปีให้ไปแสดงตนเพื่อลงบัญชีทหารกองเกิน

บรรดาชายซึ่งมีสัญชาติไทย เมื่อมีอายุย่างเข้าสิบแปดปีในพุทธศักราชใด ให้ไปแสดงตนเพื่อลงบัญชีทหารกองเกิน ภายในพุทธศักราชนั้น

ผู้ใดไม่สามารถไปลงบัญชีทหารกองเกินด้วยตนเองได้ ต้องให้บุคคลซึ่งบรรลุนิติภาวะและเชื่อถือได้ไปแจ้งแทน ให้นายอำเภอสอบสวน เมื่อเห็นว่าถูกต้องให้ลงบัญชีทหารกองเกินไว้ ถ้าไม่มีผู้มาแจ้งแทน ให้ถือว่าผู้นั้นหลีกเลี่ยงขัดขืนไม่มาลงบัญชีทหารกองเกิน

เมื่อได้รับการขอลงบัญชีทหารกองเกินตามมาตรานี้ ให้นายอำเภอออกใบสำคัญหรือใบรับให้ผู้ขอลงบัญชีทหารกองเกินไว้เป็นหลักฐาน หากใบสำคัญชำรุดหรือสูญหาย ให้ผู้ถือแจ้งต่อนายอำเภอท้องที่เพื่อขอรับใบสำคัญใหม่โดยเสียค่าธรรมเนียมฉบับละหนึ่งบาท แต่ถ้าการชำรุดหรือสูญหายนั้นเป็นเพราะเหตุสุดวิสัยก็ไม่ต้องเสียค่าธรรมเนียม

ผู้ซึ่งได้ลงบัญชีทหารกองเกินตามมาตรานี้แล้ว ให้ถือว่าเป็นทหารกองเกินตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคม ของพุทธศักราชถัดไป

การลงบัญชีทหารกองเกินตามมาตรานี้ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และแบบที่กำหนดในกฎกระทรวง

บทกำหนดโทษ

(๑) บุคคลใดฝ่าฝืนไม่ไปลงบัญชีทหารกองเกินภายในกำหนดตามประกาศของนายอำเภอ มีความผิดต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน ๓ เดือน หรือปรับไม่เกินสามร้อยบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(๒) หนังสือซึ่งเจ้าหน้าที่ได้ให้ไว้แก่บุคคลใด ถ้าชำรุด หรือสูญหายแล้ว บุคคลนั้นไม่แจ้งด้วยตนเองต่อนายอำเภอท้องที่เพื่อรับใหม่ ภายในกำหนด ๓๐ วันนับแต่วันที่สามารถแจ้งได้ มีความผิดต้องระวางโทษปรับไม่เกินสิบสองบาท

เหตุบรรเทาโทษ

ถ้าก่อนที่เจ้าหน้าที่ยกเรื่องขึ้นพิจารณาความผิด บุคคลนั้นได้มาขอลงบัญชีทหารกองเกินหรือขอลงบัญชีทหารกองเกินใหม่ หรือมาขอรับหมายเรียกที่อำเภอด้วยตนเอง หรือให้บุคคลซึ่งบรรลุนิติภาวะและเชื่อถือได้มาแทนตน แล้วแต่กรณี ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งร้อยบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(๒) การประกาศให้ไปลงบัญชีทหารกองเกิน

ในเดือนกันยายนทุกปี ให้นายอำเภอจัดการประกาศให้ผู้ที่มีอายุถึงเขตที่จะต้อง

ลงบัญชีทหารกองเกินไปลงบัญชีทหารกองเกินตามที่กำหนดดังกล่าว

ประกาศเช่นว่านี้ ให้นายอำเภอปิดไว้ ณ ที่ว่าการอำเภอและ ณ ที่เปิดเผยตามชุมนุมชนในท้องที่นั้น กับให้นายอำเภอส่งประกาศให้กำนันผู้ใหญ่บ้านเพื่อนำไปแจ้งให้ราษฎรในท้องที่ของตนทราบด้วย

(๓) บุคคลที่ยังมิได้ลงบัญชีทหารกองเกิน

บุคคลซึ่งยังมิได้ลงบัญชีทหารกองเกินที่อำเภอพร้อมกับคนชั้นปีเดียวกันเพราะเหตุใด ๆ ก็ดี ถ้าอายุยังไม่ถึงสี่สิบหกปีบริบูรณ์ ให้ปฏิบัติทำนองเดียวกับมาตรา ๑๖ ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่สามารถจะปฏิบัติได้ แต่จะให้ผู้อื่นแจ้งแทนไม่ได้ ถ้านายอำเภอจะเรียกตัวลงบัญชีทหารกองเกินก็ย่อมทำได้โดยไม่ต้องคำนึงถึงกำหนดเวลาดังกล่าวแล้ว

เมื่อได้รับการลงบัญชีทหารกองเกินตามมาตรานี้ ให้นายอำเภอออกใบสำคัญหรือใบรับให้ไว้เป็นหลักฐาน หากใบสำคัญชำรุดหรือสูญหาย ให้ผู้ถือแจ้งต่อนายอำเภอท้องที่เพื่อขอรับใบสำคัญใหม่โดยเสียค่าธรรมเนียมฉบับละหนึ่งบาท แต่ถ้าการชำรุดหรือสูญหายนั้นเป็นเพราะเหตุสุดวิสัยก็ไม่ต้องเสียค่าธรรมเนียม

ผู้ซึ่งได้ลงบัญชีทหารกองเกินตามมาตรานี้แล้วให้ถือว่าเป็นทหารกองเกินตั้งแต่วันลงบัญชีทหารกองเกิน แต่ถ้ามีอายุครบกำหนดปลดเป็นทหารกองหนุนประเภทที่ ๒ ตามมาตรา ๓๙ เมื่อได้ลงบัญชีทหารกองเกินแล้วให้ปลดเป็นทหารกองหนุนประเภทที่ ๒ ทันที

การลงบัญชีทหารกองเกินตามมาตรานี้ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และแบบที่กำหนดในกฎกระทรวง

บทกำหนดโทษ

บุคคลใดไม่มาลงบัญชีทหารกองเกินดังกล่าว ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน ๓ เดือน หรือปรับไม่เกินสามร้อยบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

เหตุบรรเทาโทษ

ถ้าก่อนเจ้าหน้าที่ยกเรื่องขึ้นพิจารณาความผิด บุคคลนั้นได้มาขอลงบัญชีทหาร-กองเกินด้วยตนเอง หรือให้บุคคลซึ่งบรรลุนิติภาวะและเชื่อถือได้มาแทนตน แล้วแต่กรณี ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน ๑ เดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งร้อยบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

๓. บุคคลที่ได้รับยกเว้นไม่ต้องลงบัญชีทหารกองเกิน

(๑) บุคคลที่ได้รับยกเว้นตามกฎหมาย

บุคคลดังต่อไปนี้ ได้รับยกเว้นตามกฎหมายไม่ต้องลงบัญชีทหารกองเกิน คือ

(๑) พระภิกษุที่มีสมณศักดิ์ หรือที่เป็นเปรียญ และนักบวชในพระพุทธศาสนาแห่งนิกายจีนหรือญวนที่มีสมณศักดิ์

(๒) คนพิการทุพพลภาพ ซึ่งไม่สามารถเป็นทหารได้

(๓) บุคคลซึ่งไม่มีคุณวุฒิที่จะเป็นทหารได้เฉพาะบางท้องที่ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

(๒) บุคคลที่ได้รับยกเว้นไม่ต้องไปแสดงตนเพื่อลงบัญชีทหารกองเกิน

บุคคลดังต่อไปนี้ ไม่ต้องไปแสดงตนต่อนายอำเภอเพื่อลงบัญชีทหารกองเกิน คือ

(๑) สามเณรเปรียญ

(๒) ผู้ซึ่งอยู่ในระหว่างควบคุมหรือคุมขังของเจ้าพนักงาน

(๓) ทหารกองเกินที่ไม่เรียกมาตรวจคัดเลือกเข้ากองประจำการในยามปกติ

บุคคลดังต่อไปนี้ เมื่อลงบัญชีทหารกองเกินแล้วไม่เรียกมาตรวจเลือกเข้ารับราชการทหารกองประจำการในยามปกติ คือ

(๑) พระภิกษุ สามเณร และนักบวชในพระพุทธศาสนาแห่งนิกายจีนหรือญวนซึ่งเป็นนักธรรมตามที่กระทรวงศึกษาธิการรับรอง

(๒) นักบวชศาสนาอื่นซึ่งมีหน้าที่ประจำในกิจของศาสนาตามที่กำหนดในกฎกระทรวง และผู้ว่าราชการจังหวัดออกใบสำคัญให้ไว้

(๓) บุคคลซึ่งอยู่ในระหว่างการฝึกวิชาทหารตามหลักสูตรที่กระทรวงกลาโหมกำหนด ตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมการฝึกวิชาทหาร

(๔) นักเรียนโรงเรียนเตรียมทหารของกระทรวงกลาโหม

(๕) ครูซึ่งประจำทำการสอนหนังสือหรือวิชาการต่าง ๆ ที่อยู่ในความควบคุมของกระทรวง ทบวง กรม หรือราชการส่วนท้องถิ่น ทั้งนี้ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง และผู้ว่าราชการจังหวัดออกใบสำคัญให้ไว้

(๖) นักศึกษาของศูนย์กลางอบรมการศึกษาผู้ใหญ่ของกระทรวงศึกษาธิการ

(๗) นักศึกษาของศูนย์ฝึกการบินพลเรือนของกระทรวงคมนาคม

(๘) บุคคลซึ่งได้สัญชาติไทยโดยการแปลงสัญชาติ

(๙) บุคคลซึ่งได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกครั้งเดียวตั้งแต่

๑๐ ปีขึ้นไป หรือเคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกหลายครั้ง รวมกันตั้งแต่ ๑๐ ปีขึ้นไป หรือเคยถูกศาลพิพากษาให้กักกัน

การไม่เรียกมาตรวจเลือกเข้ารับราชการทหารกองประจำการในยามปกติ และการออกใบสำคัญตาม (๒) และ (๕) ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และแบบที่กำหนดในกฎกระทรวง

๔. การเรียกคนเข้ากองประจำการ

การเรียกคนเข้ากองประจำการ หรือที่เรียกกันทั่วไปว่า การเกณฑ์ทหาร มีระเบียบและวิธีการ ดังต่อไปนี้

(๑) ผู้ที่จะถูกหมายเรียกมาตรวจเลือกคือทหารกองเกิน

บุคคลที่อยู่ในกำหนดออกหมายเรียกมาตรวจเลือกเข้าเป็นทหารกองประจำการนั้น คือ ผู้ที่เป็นทหารกองเกิน

"ทหารกองประจำการ" หมายความว่า ผู้ซึ่งขึ้นทะเบียนกองประจำการ และได้เข้ารับราชการในกองประจำการจนกว่าจะได้ปลด

ทหารกองเกินเมื่อมีอายุย่างเข้ายี่สิบเอ็ดปีในพุทธศักราชใด ต้องไปแสดงตนเพื่อรับหมายเรียกที่อำเภอท้องที่ซึ่งเป็นภูมิลำเนาทหารของตนภายในพุทธศักราชนั้น

ผู้ใดไม่สามารถจะไปรับหมายเรียกด้วยตนเองได้ ต้องให้บุคคลซึ่งบรรลุนิติภาวะและพอจะเชื่อถือได้ไปรับหมายเรียกแทน ถ้าไม่มีผู้แทนให้ถือว่าผู้นั้นหลีกเลี่ยงขัดขืน

บทกำหนดโทษ

บุคคลใดไม่มารับหมายเรียกที่อำเภอ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน ๓ เดือน หรือปรับไม่เกินสามร้อยบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

เหตุบรรเทาโทษ

ถ้าก่อนที่เจ้าหน้าที่ยกเรื่องขึ้นพิจารณาความผิด บุคคลนั้นได้มาขอรับหมายเรียกที่อำเภอด้วยตนเอง หรือให้บุคคลซึ่งบรรลุนิติภาวะและเชื่อถือได้มาแทนตน แล้วแต่กรณี ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน ๑ เดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งร้อยบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(๒) การประกาศให้ทหารกองเกินไปแสดงตนเพื่อรับหมายเรียก

ในเดือนตุลาคมทุกปี ให้นายอำเภอจัดการประกาศให้ทหารกองเกินที่มีอายุย่างเข้า

ยี่สิบเอ็ดปีในพุทธศักราชนั้น ไปแสดงตนเพื่อรับหมายเรียกที่อำเภอตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๒๕

ประกาศเช่นว่านี้ให้นายอำเภอปิดไว้ ณ ที่ว่าการอำเภอ และ ณ ที่เปิดเผยตามชุมนุมชนในท้องที่นั้น กับให้นายอำเภอส่งประกาศให้กำนันผู้ใหญ่บ้านเพื่อนำไปแจ้งให้ราษฎรในท้องที่ของตนทราบด้วย

(๓) เมื่อถึงวันที่ทำการตรวจเลือก

ทหารกองเกินซึ่งถูกเรียกต้องมาให้คณะกรรมการตรวจเลือกทำการตรวจเลือกตามกำหนดหมายนั้น โดยนำใบสำคัญทหารกองเกิน บัตรประจำตัวประชาชนและประกาศนียบัตรหรือหลักฐานการศึกษามาแสดงด้วย ถ้าไม่มาหรือมาแต่ไม่เข้ารับการตรวจเลือก หรือไม่อยู่จนกว่าการตรวจเลือกแล้วเสร็จ ให้ถือว่าทหารกองเกินนั้นหลีกเลี่ยงขัดขืนไม่มาให้คณะกรรมการตรวจเลือกทำการตรวจเลือก เว้นแต่

(๑) ข้าราชการซึ่งได้รับคำสั่งของผู้บังคับบัญชาโดยปัจจุบันทันด่วนให้ไปราชการอันสำคัญยิ่ง หรือไปราชการต่างประเทศโดยคำสั่งของเจ้ากระทรวง

(๒) นักเรียนซึ่งออกไปศึกษาวิชา ณ ต่างประเทศ ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

(๓) ข้าราชการหรือผู้ปฏิบัติงานในสถานที่ราชการ หรือโรงงานอื่นใด ในระหว่างที่มีการรบหรือการสงคราม อันเป็นอุปกรณ์ในการรบหรือการสงครามและอยู่ในความควบคุมของกระทรวงกลาโหม

(๔) บุคคลซึ่งกำลังปฏิบัติงานร่วมกับหน่วยทหารในราชการสนาม

(๕) เกิดเหตุสุดวิสัย

(๖) ไปเข้าตรวจเลือกที่อื่น

(๗) ป่วยไม่สามารถจะมาได้ โดยให้บุคคลซึ่งบรรลุนิติภาวะและเชื่อถือได้มาแจ้งต่อคณะกรรมการตรวจเลือกในวันตรวจเลือก

กรณีตาม (๑) (๒) (๓) หรือ (๔) ต้องได้รับการผ่อนผันเฉพาะคราวจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย หรือผู้ซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยมอบหมาย

บทกำหนดโทษ

บุคคลใดหลีกเลี่ยงหรือขัดขืนไม่มาให้คณะกรรมการตรวจเลือกทำการตรวจเลือกเข้ารับราชการทหารกองประจำการตามหมายเรียกของนายอำเภอ หรือมาแต่ไม่เข้ารับการ

ตรวจเลือก หรือไม่อยู่จนกว่าการตรวจเลือกแล้วเสร็จ หรือหลีกเลี่ยง หรือขัดขืนด้วยประการใด ๆ เพื่อจะไม่ให้เข้ารับราชการทหารกองประจำการตามพระราชบัญญัตินี้ หรือบุคคลใดเข้ารับราชการทหารกองประจำการแทนผู้อื่น โดยสัญญาว่าจะช่วยเหลือผู้หนึ่งผู้ใดมิให้ต้องเข้ารับราชการทหารกองประจำการ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน ๓ ปี

ข้อที่ควรรู้

ทหารกองเกินที่หลีกเลี่ยงขัดขืนเมื่อถูกเรียกต้องมาให้คณะกรรมการตรวจเลือกทำการตรวจเลือกตามกำหนดหมาย ถ้าไม่ขัดต่อการเป็นทหารกองประจำการ ก็ให้ส่งผู้นั้นเข้ารับราชการทหารกองประจำการในปีนั้น หรือปีถัดไปโดยไม่ให้จับสลาก

๕. การตรวจเลือกคนเข้ากองประจำการ

(๑) ผู้แต่งตั้งคณะกรรมการตรวจเลือก

ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมกำหนดผู้ดำรงตำแหน่งเทียบได้ไม่ต่ำกว่าผู้บัญชาการกองพล เป็นผู้มีอำนาจแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจเลือกและคณะกรรมการชั้นสูง

ให้ผู้ซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมกำหนดดังกล่าว แต่งตั้งคณะกรรมการตรวจเลือกขึ้นในท้องที่แต่ละจังหวัด เพื่อทำการตรวจเลือกทหารกองเกินเข้ารับราชการทหารกองประจำการ โดยให้ประกอบด้วยนายทหารสัญญาบัตรซึ่งมียศไม่ต่ำกว่าพันโทหนึ่งคน เป็นประธานกรรมการ นายทหารสัญญาบัตรซึ่งมียศหรือเทียบเท่าไม่สูงกว่าประธานกรรมการไม่เกินสองคน สัสดีจังหวัดหรือผู้แทนหนึ่งคน ซึ่งมิได้ประจำอยู่ในท้องที่จังหวัดที่ตรวจเลือกนั้น และนายทหารสัญญาบัตรซึ่งเป็นผู้ประกอบโรคศิลปะ แผนปัจจุบันชั้น ๑ สาขาเวชกรรมหนึ่งคนหรือหลายคนเป็นกรรมการ ถ้าไม่อาจแต่งตั้งนายทหารสัญญาบัตรซึ่งเป็นผู้ประกอบโรคศิลปะดังกล่าวเป็นกรรมการได้ ก็ให้แต่งตั้งผู้อื่นซึ่งเป็นผู้ประกอบโรคศิลปะแผนปัจจุบันชั้น ๑ สาขาเวชกรรม แทน

หน้าที่ของกรรมการตรวจเลือก และวิธีการตรวจเลือกให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

ให้ผู้ซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยกำหนดดังกล่าว แต่งตั้งคณะกรรมการชั้นสูงขึ้นในท้องที่แต่ละจังหวัด ประกอบด้วยผู้ว่าราชการจังหวัดหรือผู้แทนหนึ่งคน เป็นประธานกรรมการ เจ้าหน้าที่สัสดีซึ่งดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าสัสดีจังหวัดหนึ่งคน และข้าราชการอื่นซึ่งดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าหัวหน้าแผนกหรือเทียบเท่าอีกหนึ่งคน เป็นกรรมการ

กรรมการชั้นสูงต้องไม่เป็นบุคคลคนเดียวกับกรรมการตรวจเลือก

คณะกรรมการชั้นสูงมีอำนาจพิจารณาตัดสินกรณีที่มีคำร้องตามมาตรา ๓๑ หรือกรณีที่มีข้อขัดแย้งระหว่างกรรมการตรวจเลือกซึ่งทำคำชี้แจงเสนอขึ้นมา

คำตัดสินของคณะกรรมการชั้นสูงให้เป็นที่สุด

(๒) บุคคลที่ได้รับการยกเว้นไม่ต้องเข้ารับราชการทหารกองประจำการ

บุคคลดั่งต่อไปนี้ ยกเว้นไม่ต้องเข้ารับราชการทหารกองประจำการ คือ

(๑) พระภิกษุที่มีสมณศักดิ์ หรือที่เป็นเปรียญ และนักบวชในพระพุทธศาสนาแห่งนิกายจีนหรือญวนที่มีสมณศักดิ์

(๒) คนพิการทุพพลภาพ ซึ่งไม่สามารถเป็นทหารได้

(๓) บุคคลซึ่งไม่มีคุณวุฒิที่จะเป็นทหารได้เฉพาะบางท้องที่ ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

(๓) บุคคลที่ได้รับการผ่อนผันไม่ต้องเข้ารับราชการทหารกองประจำการ

เมื่อได้คัดคนที่ยกเว้นด้วยเหตุต่าง ๆ ออกแล้ว ถ้ามีจำนวนทหารกองเกินที่จะรับราชการเป็นทหารกองประจำการได้มากกว่าจำนวนที่ฝ่ายทหารต้องการ ให้ผ่อนผันแก่ประเภทบุคคล ดังต่อไปนี้

(๑) บุคคลที่จำเป็นต้องหาเลี้ยงบิดาหรือมารดาซึ่งไร้ความสามารถ หรือพิการทุพพลภาพ หรือชราจนหาเลี้ยงชีพไม่ได้และไม่มีผู้อื่นเลี้ยงดู แต่ถ้ามีบุตรหลายคนจะต้องเข้ากองประจำการพร้อมกัน คงผ่อนผันให้คนเดียวตามแต่บิดาหรือมารดาจะเลือก ถ้าบิดาหรือมารดาไม่สามารถจะเลือกได้ ก็ให้คณะกรรมการตรวจเลือกพิจารณาผ่อนผันให้ หนึ่งคน

(๒) บุคคลที่จำเป็นต้องหาเลี้ยงดูบุตรซึ่งมารดาตาย หรือไร้ความสามารถ หรือพิการทุพพลภาพ และบุคคลที่จำเป็นต้องหาเลี้ยงพี่หรือน้องร่วมบิดามารดา หรือร่วมแต่บิดาหรือมารดาซึ่งบิดามารดาตาย ทั้งนี้ เมื่อบุตรหรือพี่น้องนั้นหาเลี้ยงชีพไม่ได้ และไม่มีผู้อื่นเลี้ยงดู

(๓) บุคคลที่อยู่ในระหว่างการศึกษาตามที่กำหนดในกฎกระทรวง คือกฎกระทรวงฉบับที่ ๓๘ (๒๕๑๖) ได้แก่

ก. นิสิตนักศึกษาผู้ซึ่งอยู่ในระหว่างการศึกษาชั้นปริญญาตรี หรือปริญญาโท หรือวิทยฐานะซึ่งทางราชการรับรองว่าเทียบได้เท่ากับปริญญาตรีหรือปริญญาโท และได้รับ

การผ่อนผันจนครบ ๒๖ ปีบริบูรณ์ เว้นแต่นิสิตหรือนักศึกษาวิชาแพทยศาสตร์ ผ่อนผันให้ในระหว่างที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาล หรือสถาบันทางแพทย์ เพื่อขึ้นทะเบียนและรับใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมตามกฎหมายว่าด้วยวิชาชีพเวชกรรมอีก ๑ ปี

ข. นักเรียนหรือนักศึกษาในวิทยาลัยหรือโรงเรียนอาชีพ ซึ่งกำลังศึกษาในชั้นปริญญาตรี ได้รับการผ่อนผันจนถึงอายุ ๒๖ ปีบริบูรณ์

ค. นักเรียนโรงเรียนประโยคมัธยมศึกษาตอนปลายสายสามัญ ที่อยู่ในความควบคุมของกระทรวงศึกษาธิการ มหาวิทยาลัย หรือวิทยาลัย ได้รับการผ่อนผันจนสำเร็จชั้นประโยคมัธยมศึกษาตอนปลายสายสามัญ และถ้ายังไม่สำเร็จ ผ่อนผันให้จนถึงอายุครบ ๒๒ ปีบริบูรณ์

(๔) ผู้อ้างสิทธิต้องร้องขอผ่อนผันต่อนายอำเภอท้องที่

ผู้อ้างสิทธิตาม (๑) หรือ (๒) ต้องร้องขอผ่อนผันต่อนายอำเภอท้องที่ก่อนวันตรวจเลือกเข้ากองประจำการไม่น้อยกว่าสามสิบวัน เว้นแต่ในกรณีพิเศษซึ่งไม่ใช่ความผิดของผู้ร้อง และผู้ร้องต้องร้องต่อคณะกรรมการตรวจเลือกตามมาตรา ๓๐ อีกครั้งหนึ่ง นายอำเภอต้องสอบสวนหลักฐานไว้เสียก่อนวันตรวจเลือก เพื่อคณะกรรมการตรวจเลือกจะได้ตัดสินได้ทันที การขอผ่อนผันตาม (๓) ให้ปฏิบัติตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

ตามกฎกระทรวง ฉบับที่ ๓๘ (๒๕๑๖) และกฎกระทรวงฉบับที่ ๖๓ (พ.ศ. ๒๕๒๔) กำหนดให้เป็นหน้าที่ของสำนักศึกษานั้น ๆ คือ มหาวิทยาลัย สถาบัน โรงพยาบาล วิทยาลัย กรม์ หรือส่วนราชการที่มีฐานะเป็นกรมที่เกี่ยวข้อง การรถไฟแห่งประเทศไทย หรือการสื่อสารแห่งประเทศไทย แล้วแต่กรณี ตลอดถึงวิทยาลัยเอกชนซึ่งจัดตั้งขึ้นตามกฎหมายว่าด้วยวิทยาลัยเอกชนส่งรายชื่อบุคคลที่จะได้รับการผ่อนผันไปยังผู้ว่าราชการจังหวัด ซึ่งผู้นั้นมีภูมิลำเนาทหารอยู่ ภายในเดือนกุมภาพันธ์ของปีที่จะต้องตรวจเลือกเข้ากองประจำการ

(๕) ถ้าไม่สามารถจะผ่อนผันพร้อมกันทั้ง ๓ ประเภทได้

ถ้าไม่สามารถจะผ่อนผันพร้อมกันทั้ง ๓ ประเภทได้ เพราะจะทำให้คนไม่พอจำนวนที่ฝ่ายทหารต้องการ ให้ผ่อนผันคนประเภทที่ ๑ และประเภทที่ ๒ รวมกันก่อน ถ้าคนยังเหลือจึงผ่อนผันคนประเภทที่ ๓ ถ้าจำนวนคนในประเภทใดจะผ่อนผันไม่ได้ทั้งหมดต้องให้คนประเภทนั้นจับสลาก

(๖) ข้อสันนิษฐานว่าหมดสิทธิได้รับการยกเว้นหรือผ่อนผัน

ถ้าผู้ที่ถูกเรียกมาตรวจเลือกเห็นว่า ตนควรจะได้รับการยกเว้นหรือผ่อนผัน ต้องนำหลักฐานมาแสดงต่อคณะกรรมการตรวจเลือกก่อนจับสลากหรือก่อนกำหนดให้เข้ากอง-ประจำการ ในกรณีที่ไม่มีการจับสลาก มิฉะนั้นให้ถือว่าหมดสิทธิที่จะได้รับการยกเว้นหรือผ่อนผัน

ข้อที่ควรรู้

(ก) ทหารกองเกินที่พ้นจากฐานะการยกเว้นจะต้องปฏิบัติอย่างไร

ทหารกองเกินที่พ้นจากฐานะการยกเว้น

(๑) นักเรียนโรงเรียนเตรียมทหารของกระทรวงกลาโหม

(๒) นักเรียนซึ่งออกไปศึกษาวิชา ณ ต่างประเทศ ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

(๓) บุคคลที่อยู่ในระหว่างการศึกษาตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

ในปีพุทธศักราชใด ต้องไปแสดงตนเพื่อรับหมายเรียก หรือเพื่อจำหน่ายบัญชีเรียกทหารกองเกินตามแต่กรณีที่อำเภอท้องที่ซึ่งเป็นภูมิลำเนาทหารของตน ภายในพุทธศักราชนั้น

ผู้ใดไม่สามารถจะไปรับหมายเรียกด้วยตนเองได้ ต้องให้บุคคลซึ่งบรรลุนิติภาวะและพอจะเชื่อถือได้ไปรับหมายเรียกแทน ถ้าไม่มีผู้แทนให้ถือว่าผู้นั้นหลีกเลี่ยงขัดขืน

บทกำหนดโทษไม่มารับหมายเรียกที่อำเภอ

บุคคลใดไม่มารับหมายเรียกที่อำเภอดังกล่าว ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน ๓ เดือน หรือปรับไม่เกินสามร้อยบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

เหตุอันควรปรานี

ถ้าก่อนที่เจ้าหน้าที่ยกขึ้นพิจารณาความผิด บุคคลนั้นได้มาขอรับหมายเรียกที่อำเภอด้วยตนเอง หรือให้บุคคลซึ่งบรรลุนิติภาวะและเชื่อถือได้มาแทนตน แล้วแต่กรณี ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน ๑ เดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งร้อยบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(ข) ผู้ที่ได้รับยกเว้นถ้าเป็นทหารประจำการเมื่อพ้นจากฐานะเช่นนั้นจะต้องปฏิบัติอย่างไร

บุคคลซึ่งพ้นจากฐานะเป็น

(๑) พระภิกษุที่มีสมณศักดิ์ หรือที่เป็นเปรียญ และนักบวชในพระพุทธศาสนาแห่งนิกายจีนหรือญวนที่มีสมณศักดิ์

(๒) พระภิกษุ สามเณร และนักบวชในพระพุทธศาสนาแห่งนิกายจีนหรือญวน ซึ่งเป็นนักธรรมตามที่กระทรวงศึกษาธิการรับรอง

(๓) นักบวชศาสนาอื่นซึ่งมีหน้าที่ประจำในกิจของศาสนาตามที่กำหนดในกฎกระทรวง และผู้ว่าราชการจังหวัดออกใบสำคัญให้ไว้

(๔) บุคคลซึ่งอยู่ในระหว่างการฝึกวิชาทหารตามหลักสูตรที่กระทรวงกลาโหมกำหนดตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมการฝึกวิชาทหาร

(๕) ครูซึ่งประจำทำการสอนหนังสือหรือวิชาการต่าง ๆ ที่อยู่ในความควบคุมของกระทรวง ทบวง กรม หรือราชการส่วนท้องถิ่น ทั้งนี้ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง และผู้ว่าราชการจังหวัดออกใบสำคัญให้ไว้

(๖) นักศึกษาของศูนย์กลางอบรมการศึกษาผู้ใหญ่ของกระทรวงศึกษาธิการ

(๗) นักศึกษาของศูนย์ฝึกการบินพลเรือนของกระทรวงคมนาคม

(๘) บุคคลซึ่งได้สัญชาติไทยโดยการแปลงสัญชาติ

(๙) นักเรียนซึ่งออกไปศึกษาวิชา ณ ต่างประเทศ ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

(๑๐) บุคคลที่อยู่ในระหว่างการศึกษาตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

ให้แจ้งด้วยตนเองต่อนายอำเภอท้องที่ที่ตนอยู่หรือทำการประจำ ภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันที่พ้นจากฐานะเช่นนั้น และให้นายอำเภอออกใบรับให้ ถ้าผู้นั้นมีภูมิลำเนาทหารอยู่ในท้องที่อำเภออื่น ให้นายอำเภอที่ได้รับแจ้ง แจ้งต่อไปยังนายอำเภอท้องที่ที่เป็นภูมิลำเนาทหารของผู้นั้น

บทกำหนดโทษ

ทหารกองเกินหรือทหารกองหนุนผู้ใดไม่ปฏิบัติตามดังกล่าว ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน ๑ เดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งร้อยบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(๗) การร้องขอความเป็นธรรม

ในการตรวจเลือกคนเข้ากองประจำการนั้น ถ้าผู้ที่ต้องเข้ากองประจำการเห็นว่าคณะกรรมการตรวจเลือกตัดสินไม่ถูกหรือไม่ยุติธรรม ก็ให้ยื่นคำร้องต่อคณะกรรมการชั้นสูงได้ แต่ให้ส่งผู้นั้นเข้ากองประจำการก่อนจนกว่าจะได้รับคำตัดสินของคณะกรรมการชั้นสูง

(๘) การไปทำมาหาเลี้ยงชีพในท้องที่อำเภออื่น

ถ้าปรากฏว่าทหารกองเกินซึ่งมีอายุเกินยี่สิบเอ็ดปีบริบูรณ์ และยังไม่ถึงสามสิบปีบริบูรณ์ ในปีที่จะเข้ารับราชการทหารกองประจำการ ไปทำมาหาเลี้ยงชีพในท้องที่อำเภออื่น และนายอำเภอท้องที่ที่เป็นภูมิลำเนาทหารได้ส่งหมายเรียกไปยังนายอำเภอท้องที่ที่ผู้นั้นไปอยู่มอบแทนให้ เมื่อได้รับหมายเรียกแล้ว แต่ไม่สามารถจะไปตามหมายนั้นได้ เพราะไม่มีค่าพาหนะหรือจะไปไม่ทัน ผู้นั้นต้องรีบชี้แจงต่อนายอำเภอท้องที่ที่ไปอยู่ เมื่อนายอำเภอท้องที่นั้นสอบสวนได้ความจริงก็ให้เข้ารับการตรวจเลือกพร้อมกับคนในอำเภอท้องที่ที่ไปอยู่ แต่ถ้าไม่สามารถส่งเข้ารับการตรวจเลือกในอำเภอท้องที่นั้นได้ ก็ให้นายอำเภอรีบจัดส่งผู้นั้นไปรับการตรวจเลือกยังอำเภอท้องที่ใกล้เคียงตามที่เห็นสมควร

ให้นายอำเภอท้องที่ที่รับเข้าตรวจเลือกแจ้งต่อนายอำเภอท้องที่ที่ออกหมายเรียก

(๙) ทหารกองเกินที่ถูกเกณฑ์จักต้องเริ่มเข้ารับราชการประจำการเมื่อใด

ทหารกองเกินที่ถูกเข้ากองประจำการผู้ใด จักต้องเริ่มเข้ารับราชการทหารกอง-ประจำการเมื่อใด ให้นายอำเภอท้องที่ที่รับเข้าตรวจเลือกเป็นผู้กำหนด และให้นายอำเภอออกหมายนัดเพื่อให้ทหารกองเกินผู้นั้นมา ณ ที่อำเภอท้องที่ตามที่ได้กำหนดไว้นั้น เพื่อเข้ารับราชการทหารกองประจำการ ถ้าทหารกองเกินผู้นั้นไม่มาตามนัด ให้ถือว่าหลีกเลี่ยงขัดขืน

ทหารกองเกินที่ถูกเข้ากองประจำการ เมื่อเริ่มเข้ารับราชการทหารกองประจำการเมื่อใด ให้รีบขึ้นทะเบียนกองประจำการโดยไม่ชักช้า

ทหารกองประจำการต้องรับราชการประจำอยู่ในหน่วยทหารตามที่เจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารจะกำหนดให้

(๑๐) การเข้ารับราชการทหารในการเรียกพลหรือระดมพล

ทหารกองเกินหรือทหารกองหนุนมีหน้าที่เข้ารับราชการทหารในการเรียกพลเพื่อตรวจสอบ เพื่อฝึกวิชาทหาร หรือเพื่อทดลองความพรั่งพร้อม และในการระดมพล

กระทรวงกลาโหมมีอำนาจให้ทำการเรียกพลเพื่อตรวจสอบ เพื่อฝึกวิชาทหาร หรือเพื่อทดลองความพรั่งพร้อมตามที่เห็นสมควร ส่วนการระดมพลให้กระทำโดยพระราชกฤษฎีกา

การเรียกเข้ารับราชการทหารตามวรรคหนึ่ง ให้กระทรวงกลาโหมเป็นผู้จัดเตรียมและอำนวยการ และให้กระทรวงมหาดไทยเป็นผู้ดำเนินการเรียกและส่งทหารเข้ารับราชการตามความประสงค์ของกระทรวงกลาโหม

การผ่อนผันไม่ต้องเรียกหรือไม่ต้องเข้ารับราชการทหารตามมาตรานี้ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

บทกำหนดโทษ

ทหารกองเกินหรือทหารกองหนุนผู้ใดหลีกเลี่ยงหรือขัดขืนไม่เข้ารับราชการทหารในการเรียกพลเพื่อฝึกวิชาทหาร หรือเพื่อทดลองความพรั่งพร้อม หรือในการระดมพล ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ ๓ เดือนถึง ๔ ปี

ทหารกองเกินหรือทหารกองหนุนผู้ใดหลีกเลี่ยงหรือขัดขืนไม่เข้ารับราชการทหารในการเรียกพลเพื่อตรวจสอบ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน ๓ เดือน หรือปรับไม่เกินสามร้อยบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

๖. การปลดจากประจำการ

"ทหารกองหนุนประเภทที่ ๑" หมายความว่า ทหารที่ปลดจากกองประจำการ โดยรับราชการในกองประจำการจนครบกำหนด หรือทหารกองเกินซึ่งสำเร็จการฝึกวิชาทหารตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมการฝึกวิชาทหาร และได้ขึ้นทะเบียนกองประจำการแล้วปลดเป็นกองหนุนตามพระราชบัญญัตินี้

"ทหารกองหนุนประเภทที่ ๒" หมายความว่า ทหารที่ปลดจากกองเกินตามมาตรา ๓๙ หรือปลดจากกองประจำการตามมาตรา ๔๐

"พ้นราชการทหารประเภทที่ ๑" หมายความว่า ทหารซึ่งถูกปลดโดยที่ได้รับราชการในชั้นต่าง ๆ จนครบกำหนดหรือโดยที่พิการทุพพลภาพ หรือมีโรคซึ่งไม่สามารถจะรับราชการทหารได้ในระหว่างรับราชการทหารตามพระราชบัญญัตินี้

"พ้นราชการทหารประเภทที่ ๒" หมายความว่า ทหารกองหนุนประเภทที่ ๒ ที่มีอายุสี่สิบหกปีบริบูรณ์แล้ว หรือทหารกองเกิน หรือทหารกองหนุนประเภทที่ ๒ ซึ่งพิการ-ทุพพลภาพ หรือมีโรคอันไม่สามารถจะรับราชการทหารได้ในระหว่างรับราชการทหารตามพระราชบัญญัตินี้ หรือนายทหารสัญญาบัตรที่ถูกปลดโดยถูกถอดหรือออกจากยศ

(๑) การเลื่อนเวลาปลดเป็นทหารกองหนุนชั้นที่ ๑

การปลดทหารกองประจำการเป็นทหารกองหนุนชั้นที่ ๑ นั้น ถ้ากระทรวงกลาโหมเห็นว่า มีเหตุจำเป็นจะเลื่อนกำหนดเวลาปลดไป ก็ให้สั่งเลื่อนไปได้ตามความจำเป็น

(๒) การปลดเป็นทหารกองหนุนประเภทที่ ๒

ทหารกองเกินเมื่อมีอายุครบกำหนดปลดแล้ว ให้ปลดเป็นทหารกองหนุนประเภทที่ ๒ ตามลำดับ คือ

อายุสามสิบปีบริบูรณ์ เป็น ทหารกองหนุนชั้นที่ ๒
อายุสี่สิบปีบริบูรณ์ เป็น ทหารกองหนุนชั้นที่ ๓
อายุสี่สิบหกปีบริบูรณ์ เป็น พันราชการทหารประเภทที่ ๒

(๓) ถ้าต้องจำขังหรือจำคุกหรือกระทำให้เสื่อมเสียแก่ราชการทหาร

ทหารกองประจำการ ถ้าต้องจำขังหรือจำคุกครั้งเดียว หรือหลายครั้ง เมื่อมีกำหนดวันที่จะต้องทัณฑ์หรือต้องโทษรวมได้ไม่น้อยกว่าหนึ่งปีก็ดี หรือทหารกองประจำการผู้ใดซึ่งกระทรวงกลาโหมเห็นว่าจะกระทำให้เสื่อมเสียแก่ราชการทหารด้วยประการใด ๆ ก็ดี จะปลดเป็นทหารกองหนุนประเภทที่ ๒ ก็ได้

ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดพร้อมด้วยสัสดีจังหวัดออกใบสำคัญให้แก่ทหารที่ถูกปลดนี้ไว้เป็นหลักฐาน

ใบสำคัญนี้ หากชำรุดหรือสูญหาย ให้ผู้ถือแจ้งต่อนายอำเภอท้องที่เพื่อรับใหม่โดยเสียค่าธรรมเนียมฉบับละหนึ่งบาท ถ้าการชำรุดหรือสูญหายนั้นเป็นเพราะเหตุสุดวิสัย ก็ไม่ต้องเสียค่าธรรมเนียม

(๔) ถ้าพิการทุพพลภาพหรือมีโรคซึ่งไม่สามารถรับราชการทหารได้

ทหารกองประจำการ ทหารกองเกิน หรือทหารกองหนุน ซึ่งยังไม่ครบกำหนดปลดพ้นราชการทหาร ถ้าพิการทุพพลภาพ หรือมีโรคซึ่งไม่สามารถจะรับราชการทหารได้ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง ก็ให้ปลดพ้นราชการทหารประเภทที่ ๑ หรือที่ ๒ แล้วแต่กรณี

ถ้าเป็นนายทหารสัญญาบัตรถูกถอดหรือออกจากยศ ก็ให้ปลดเป็นพ้นราชการทหารประเภทที่ ๒

ทั้งนี้ ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดพร้อมด้วยสัสดีจังหวัดออกหนังสือสำคัญหรือใบสำคัญให้แก่ทหารตามประเภทที่ถูกปลดไว้เป็นหลักฐาน

๗. กฎหมายเรื่องการทะเบียนคนต่างด้าว
พระราชบัญญัติการทะเบียนคนต่างด้าว พ.ศ.๒๔๙๓
พระราชบัญญัติการทะเบียนคนต่างด้าว (ฉบับที่ ๒) พ.ศ.๒๔๙๕
พระราชบัญญัติการทะเบียนคนต่างด้าว (ฉบับที่ ๓) พ.ศ.๒๔๙๗

เรื่องการทะเบียนคนต่างด้าว ได้มีการบัญญัติขึ้นไว้โดยพระราชบัญญัติการทะเบียนคนต่างด้าว พ.ศ. ๒๔๙๓ และได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมให้เหมาะสมยิ่งขึ้น โดยพระราชบัญญัติการทะเบียนคนต่างด้าว (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๔๙๕ และพระราชบัญญัติการทะเบียนคนต่างด้าว (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๔๙๗ ซึ่งมีสาระสำคัญที่ประชาชนควรรู้ ดังต่อไปนี้

คำวิเคราะห์ศัพท์

"คนต่างด้าว" หมายความว่า คนซึ่งไม่มีสัญชาติไทย ตามกฎหมายว่าด้วยสัญชาติ

"ใบสำคัญประจำตัว" หมายความว่า หนังสือประจำตัวของคนต่างด้าวซึ่งนายทะเบียนได้ออกให้ตามพระราชบัญญัตินี้

"นายทะเบียน" หมายความว่า เจ้าพนักงานซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

"เจ้าบ้าน" หมายความถึงบุคคลซึ่งครอบครองบ้านในฐานะเป็นเจ้าของ ผู้เช่าหรือในฐานะอย่างอื่นใดก็ตาม

ในกรณีที่เจ้าบ้านไม่อยู่ควบคุมบ้านเอง แต่ได้มอบหมายให้บุคคลใดควบคุมอยู่ในระหว่างที่ควบคุมอยู่นั้นให้ถือว่าผู้ควบคุมเท่านั้นเป็นเจ้าบ้าน

๑. คนต่างด้าวที่ต้องมีใบสำคัญประจำตัว

คนต่างด้าวที่มีอายุตั้งแต่สิบสองปีบริบูรณ์ขึ้นไป ที่อยู่ในราชอาณาจักร ต้องมีใบสำคัญประจำตัว

บทกำหนดโทษ

ผู้ใดไม่มีใบสำคัญประจำตัวดังกล่าว มีความผิดต้องระวางโทษปรับเป็นรายปี ปีละไม่เกินห้าร้อยบาท ตลอดเวลาที่ไม่ปฏิบัติดังกล่าวแล้ว เศษของปีให้นับเป็นหนึ่งปี

๒. การให้คนต่างด้าวไปขอใบสำคัญประจำตัว

คนต่างด้าวที่มีอายุสิบสองปีบริบูรณ์ หรือคนต่างด้าวที่ได้รับอนุญาตให้เป็นคนเข้าเมืองตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมืองแล้ว ให้ไปขอใบสำคัญประจำตัวภายในเจ็ดวัน นับแต่วันที่มีอายุสิบสองปีบริบูรณ์ หรือวันที่รับอนุญาตให้เป็นคนเข้าเมือง แล้วแต่กรณี เฉพาะในกรณีหลังให้แจ้งด้วยว่าได้นำคนต่างด้าวอายุต่ำกว่าสิบสองปีมาด้วยกี่คน ถ้ามี เพื่อนายทะเบียนจะได้จดลงไว้ในใบสำคัญประจำตัว

บทกำหนดโทษ

ผู้ใดละเลยไม่ปฏิบัติดังกล่าว มีความผิดต้องระวางโทษปรับเป็นรายปี ปีละไม่เกินห้าร้อยบาท ตลอดเวลาที่ไม่ปฏิบัติดังกล่าวมาแล้ว เศษของปีให้นับเป็นหนึ่งปี

๓. การให้คนสัญชาติไทยที่เสียสัญชาติไปขอใบสำคัญประจำตัว

คนสัญชาติไทยผู้เสียไปซึ่งสัญชาติไทยไม่ว่าด้วยเหตุใด ให้ไปขอใบสำคัญประจำตัวจากนายทะเบียนในท้องที่ที่ตนอยู่ภายในสามสิบวัน นับแต่วันที่ได้รู้หรือควรรู้ว่าตนได้เสียไปซึ่งสัญชาติไทย

บทกำหนดโทษ

ผู้ใดละเลยไม่ปฏิบัติตามดังกล่าว มีความผิดต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าร้อยบาท

๔. วิธีการขอใบสำคัญประจำตัว

การขอใบสำคัญประจำตัว ให้ทำเป็นเรื่องราวพร้อมด้วยรูปถ่าย ๓ รูปยื่นต่อนายทะเบียนในท้องที่ที่คนต่างด้าวนั้นมีภูมิลำเนา ตามแบบพิมพ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

ข้อที่ควรรู้

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยได้ออกกฎกระทรวง (พ.ศ. ๒๔๙๓) ให้ไว้ ณ วันที่ ๑๒ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๙๓ ข้อ ๒ กำหนดว่า

(๑) รูปถ่ายของคนต่างด้าวที่จะต้องส่งดังกล่าวนั้น ต้องเป็นรูปถ่ายครึ่งตัวหน้าตรง ไม่สวมหมวก เห็นได้ชัดเจน เหมือนตัวจริงในขณะนั้น ให้มีขนาดกว้าง ๔ ซ.ม. ยาว ๖ ซ.ม. จำนวน ๓ รูป

(๒) รูปถ่ายที่ปิดในใบสำคัญประจำตัวคนต่างด้าวนั้น ต้องเปลี่ยนใหม่ทุกระยะ ๕ ปี นับแต่วันออกใบสำคัญประจำตัวให้ผู้นั้น การส่งรูปใหม่มาเปลี่ยนนี้ ให้ส่งมอบรูปถ่ายใหม่ รวม ๓ รูป พร้อมด้วยใบสำคัญประจำตัวต่อนายทะเบียนท้องที่ที่ตนมีภูมิลำเนาอยู่ ตามแบบ ท.ต.๖ ท้ายกฎกระทรวงนี้

๕. เมื่อนายทะเบียนได้ตรวจเรื่องขอใบสำคัญประจำตัวแล้ว

เมื่อนายทะเบียนได้ตรวจเรื่องราวขอใบสำคัญประจำตัวเห็นเป็นการถูกต้องแล้ว ให้นายทะเบียนออกใบสำคัญประจำตัวได้

ใบสำคัญประจำตัวให้มีลักษณะ ขนาด และรายการตามที่กำหนดในกฎกระทรวง ซึ่งอย่างน้อยให้มีรายการแสดงชื่อ วันเดือนปีเกิด อาชีพ สัญชาติ และที่อยู่พร้อมด้วยรูปถ่ายของคนต่างด้าวนั้น และลงลายมือชื่อนายทะเบียนไว้ด้วย

๖. กำหนดอายุใบสำคัญประจำตัว

ใบสำคัญประจำตัวนั้น ให้มีกำหนดอายุ ดังนี้

๑. ชนิดที่หนึ่ง หนึ่งปี

๒. ชนิดที่สอง ห้าปี

ทั้งนี้ นับแต่วันออกใบสำคัญประจำตัวให้ ในการขอใบสำคัญประจำตัวผู้ขอจะขอรับใบสำคัญประจำตัวชนิดหนึ่งชนิดใดก็ได้

๗. อัตราการเรียกเก็บค่าธรรมเนียมการออกใบสำคัญ

ในการออกใบสำคัญประจำตัวหรือการต่ออายุใบสำคัญประจำตัว ให้เรียกเก็บค่าธรรมเนียมตามอัตราซึ่งกำหนดในกฎกระทรวง แต่ไม่เกินปีละสี่ร้อยบาท

ในการออกใบแทนใบสำคัญประจำตัวในกรณีใบสำคัญประจำตัวชำรุด หรือสูญหาย ให้เรียกเก็บค่าธรรมเนียมตามอัตราซึ่งกำหนดในกฎกระทรวง แต่ไม่เกินสองร้อยบาท

ข้อที่ควรรู้

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยออกกฎกระทรวง ฉบับที่ ๕ (พ.ศ. ๒๕๒๙) ให้ไว้ ณ วันที่ ๑๘ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๒๙ ข้อ ๓ กำหนดว่า

(๑) การออกใบแทนใบสำคัญประจำตัวในกรณีใบสำคัญประจำตัวชำรุดหรือสูญหาย ให้เรียกเก็บค่าธรรมเนียมหนึ่งร้อยบาท

(๒) ค่าธรรมเนียมการออกใบสำคัญประจำตัว การต่ออายุใบสำคัญประจำตัวหรือการออกใบแทนใบสำคัญประจำตัวในกรณีใบสำคัญประจำตัวชำรุดหรือสูญหายนั้น ให้ชำระเป็นเงินสด โดยให้นายทะเบียนออกใบเสร็จรับเงินให้ตามแบบ ท.ต.๙ ท้ายกฎกระทรวงนี้

๘. คนต่างด้าวย้ายภูมิลำเนาหรือถิ่นที่อยู่

คนต่างด้าวคนใดย้ายภูมิลำเนาหรือถิ่นที่อยู่ ให้นำใบสำคัญประจำตัวคนต่างด้าวไปแจ้งต่อนายทะเบียนท้องที่ที่ตนมีภูมิลำเนาหรือถิ่นที่อยู่เดิม เพื่อจดข้อความลงไว้ในใบสำคัญประจำตัวคนต่างด้าวของผู้นั้นก่อนที่จะย้ายไป และให้แจ้งต่อนายทะเบียนท้องที่ที่เข้าไปอยู่ใหม่ภายในสี่สิบแปดชั่วโมงนับแต่วันไปถึง แต่ทั้งนี้ต้องไม่เกินกว่าสามสิบวันนับแต่วันแจ้งย้ายไป

๙. กรณีที่คนต่างด้าวออกนอกเขตจังหวัดชั่วคราว

ในกรณีที่คนต่างด้าวออกนอกเขตจังหวัดที่ตนมีภูมิลำเนา หรือถิ่นที่อยู่ไปชั่วคราวเกินเจ็ดวัน ต้องแจ้งต่อนายทะเบียนท้องที่ที่ตนเข้าไปอยู่ชั่วคราวภายในสี่สิบแปดชั่วโมง นับแต่วันที่ไปถึง การแจ้งในกรณีนี้จะไปแจ้งด้วยตัวเองหรือแจ้งเป็นหนังสือตามแบบที่กำหนดในกฎกระทรวงก็ได้

๑๐. กรณีที่คนต่างด้าวตาย

ในกรณีที่คนต่างด้าวตาย ให้เจ้าบ้านแห่งบ้านที่คนต่างด้าวนั้นตายแจ้งต่อนายทะเบียนท้องที่ที่คนต่างด้าวนั้นตาย ภายในยี่สิบสี่ชั่วโมงนับแต่เวลาตาย

บทกำหนดโทษ

ผู้ใดไม่ปฏิบัติตามข้อ ๘ ข้อ ๙ ข้อ ๑๐ ดังกล่าว มีความผิดต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท

๑๑. ใบสำคัญประจำตัวหมดอายุหรือชำรุดหรือสูญหาย

ใบสำคัญประจำตัวของผู้ใดหมดอายุหรือชำรุดในส่วนสำคัญหรือสูญหาย ให้แจ้งต่อนายทะเบียนที่ที่ตนมีภูมิลำเนาหรือถิ่นที่อยู่ภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่หมดอายุหรือทราบว่าชำรุดหรือสูญหาย เพื่อขอต่ออายุหรือขอใบแทนใบสำคัญประจำตัวใหม่ แล้วแต่กรณี

บทกำหนดโทษ

ผู้ใดไม่ต่ออายุใบสำคัญประจำตัวที่หมดอายุแล้วดังกล่าว มีความผิดต้องระวางโทษปรับเป็นรายปี ปีละไม่เกินห้าร้อยบาท ตลอดเวลาที่ไม่ปฏิบัติดังกล่าวแล้ว เศษของปีให้นับเป็นหนึ่งปี

๑๒. ถ้ามีการเปลี่ยนแปลงสัญชาติ เปลี่ยนอาชีพ ชื่อตัว ชื่อรอง หรือชื่อสกุล

ผู้มีใบสำคัญประจำตัว ถ้าได้มีการเปลี่ยนแปลงสัญชาติ หรือเปลี่ยนอาชีพ ชื่อตัว ชื่อรอง หรือชื่อสกุล ให้นำใบสำคัญประจำตัวแจ้งต่อนายทะเบียนที่ตนมีภูมิลำเนาหรือถิ่นที่อยู่ภายในเจ็ดวันนับแต่วันเปลี่ยนแปลงดังกล่าวนั้น แล้วแต่กรณี

บทกำหนดโทษ

ผู้ใดไม่ปฏิบัติตามดังกล่าว มีความผิดต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท

๑๓. หน้าที่ผู้อนุบาล ผู้ปกครองหรือผู้แทนโดยชอบธรรมของคนต่างด้าว

ผู้ใดเป็นผู้อนุบาลคนต่างด้าวซึ่งเป็นคนไร้ความสามารถ หรือเป็นผู้ปกครองหรือผู้แทนโดยชอบธรรมของคนต่างด้าวซึ่งเป็นผู้เยาว์ที่มีอายุต่ำกว่าสิบหกปีบริบูรณ์ ผู้นั้นมีหน้าที่ต้องปฏิบัติตามความในพระราชบัญญัตินี้ เพื่อคนต่างด้าวนั้น

๑๔. ข้อยกเว้นมิให้ใช้บังคับแก่คนต่างด้าวบางประเภท

พระราชบัญญัตินี้มิให้ใช้บังคับแก่คนต่างด้าว ดังต่อไปนี้

๑. ผู้เป็นข้าราชการหรือลูกจ้างในรัฐบาลไทย โดยมีหนังสือสัญญาต่อกันตลอดเวลาที่หนังสือสัญญานั้นมีผลบังคับ

๒. ผู้ซึ่งรัฐบาลต่างประเทศได้แจ้งแก่รัฐบาลว่า เข้ามาในราชการ และครอบครัวของบุคคลที่กล่าวนี้ ตลอดเวลาที่ผู้นั้นอยู่เพื่อปฏิบัติราชการ

๓. ผู้ถือเอกสารเดินทางซึ่งออกให้โดยองค์การสหประชาชาติและเอกสารนั้นยังสมบูรณ์อยู่

๔. บุคคลที่ไม่เป็นคนเข้าเมืองตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง

คนต่างด้าวซึ่งได้รับความยกเว้นดังกล่าวข้างต้น ถ้าประสงค์จะขอรับใบสำคัญประจำตัว ก็ให้ส่งรูปถ่ายของตนต่อนายทะเบียน และให้นายทะเบียนออกใบสำคัญประจำตัวให้ในกรณีเช่นว่านี้ คนต่างด้าวนั้นไม่ต้องเสียค่าธรรมเนียมและไม่จำต้องปฏิบัติตามบทแห่งพระราชบัญญัตินี้ในส่วนที่ว่าด้วยใบสำคัญประจำตัว

๑๕. ต้องมีใบสำคัญประจำตัวติดตัวหรือเก็บไว้แสดงได้

คนต่างด้าวซึ่งต้องมีใบสำคัญประจำตัวต้องมีใบสำคัญประจำตัวติดตัวหรือเก็บไว้ในลักษณะซึ่งจะแสดงต่อพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจได้เสมอในเมื่อพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจเรียกร้องให้แสดง

บทกำหนดโทษ

ผู้ใดไม่ปฏิบัติตามดังกล่าว มีความผิดต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท

๑๖. ใบสำคัญประจำตัวของคนต่างด้าวที่ถูกเพิกถอนและให้ส่งคืน

ใบสำคัญประจำตัวของผู้ต้องเนรเทศออกนอกราชอาณาจักรตามกฎหมายว่าด้วยการเนรเทศ หรือของผู้ที่ต้องถูกส่งกลับตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง หรือของผู้ออกไปนอกราชอาณาจักร เว้นแต่ออกไปชั่วคราวโดยได้รับอนุญาตให้กลับนั้น ให้เป็นอันเพิกถอน และให้คนต่างด้าวนั้นส่งใบสำคัญประจำตัวคืนนายทะเบียน

ใบสำคัญประจำตัวของคนต่างด้าวที่ตาย ให้ผู้ครอบครองหรือผู้พบส่งคืนนายทะเบียน

บทกำหนดโทษ

ผู้ใดไม่ปฏิบัติตามดังกล่าว มีความผิดต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท

๑๗. กรณีผ่อนผันหรือยกเว้นค่าธรรมเนียมหรือการปฏิบัติตามกฎหมาย

ในเขตหรือกรณีใด ซึ่งรัฐมนตรีเห็นเป็นการสมควรที่จะผ่อนผันหรือยกเว้นค่าธรรมเนียมหรือการปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ ก็ให้รัฐมนตรีมีอำนาจที่จะผ่อนผันหรือยกเว้นได้โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

ในกรณีพิเศษเฉพาะรายบุคคล รัฐมนตรีจะผ่อนผันหรือยกเว้นค่าธรรมเนียมหรือการปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ก็ได้ ตามแต่จะเห็นสมควร

ข้อที่ควรทราบ

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยได้ออกกฎกระทรวง (พ.ศ. ๒๔๙๓) ให้ไว้ ณ วันที่ ๑๒ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๙๓ เป็นกรณียกเว้น ข้อ ๘ ว่า คนต่างด้าวในกรณี ดังต่อไปนี้ ย่อมได้สิทธิยกเว้นตามความในมาตรา ๑๙ (คือข้อ ๑๗) ไม่ต้องรับใบสำคัญประจำตัว และไม่ต้องต่ออายุใบสำคัญประจำตัว คือ

๑. ผู้ที่อยู่ในที่คุมขังโดยชอบด้วยกฎหมาย

๒. ผู้ที่ร่างกายพิการเดินไม่ได้ หรือเป็นใบ้ หรือตาบอดทั้งสองข้าง

๓. ผู้มีจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ ซึ่งนายแพทย์โรคจิตได้ตรวจและรับรองแล้ว

แต่เมื่อเหตุที่ได้รับยกเว้นล่วงพ้นไปแล้ว ให้ขอรับใบสำคัญประจำตัว หรือขอต่ออายุใบสำคัญประจำตัวเสียภายใน ๑๕ วันนับแต่วันที่เหตุนั้นได้ล่วงพ้นไป

๑๘. ความผิดที่สั่งเปรียบเทียบได้

ความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ หากกำหนดโทษปรับอย่างเดียว ให้อธิบดีกรมตำรวจหรือผู้แทนมีอำนาจสั่งเปรียบเทียบได้

ข้อที่ควรทราบ

ผู้ไร้ความสามารถหรือผู้เยาว์ซึ่งมีอายุต่ำกว่าสิบหกปีบริบูรณ์ ไม่ต้องรับอาญาในความผิดต่อบทแห่งพระราชบัญญัตินี้ เฉพาะในกรณีที่มีผู้อนุบาลหรือผู้ปกครองหรือผู้แทนโดยชอบธรรม

๑๙. อัตราค่าธรรมเนียม

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยได้ออกกฎกระทรวง (พ.ศ. ๒๔๙๓) โดยอาศัย

อำนาจตามความในมาตรา ๒๕ แห่งพระราชบัญญัติการทะเบียนคนต่างด้าว พ.ศ. ๒๔๙๓ ข้อ ๑๐ เกี่ยวกับอัตราค่าธรรมเนียมขึ้น ต่อมาได้มีการประกาศกฎกระทรวง ฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๔๙๘) ให้ไว้ ณ วันที่ ๓๑ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๙๘ ให้ยกเลิกความในข้อ ๑๐ แห่งกฎกระทรวง (พ.ศ. ๒๔๙๓) ซึ่งได้แก้ไขเพิ่มเติมโดยกฎกระทรวง ฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๔๙๕) โดยให้ใช้ข้อความ ดังต่อไปนี้แทน

ค่าธรรมเนียมในการออกใบสำคัญประจำตัว หรือการต่ออายุใบสำคัญประจำตัว ตามความในมาตรา ๑๑ (คือข้อ ๗) นอกจากผู้ที่ได้รับการผ่อนผัน หรือยกเว้น ตามพระราชบัญญัตินี้ ให้เรียกเก็บ ในอัตราดังต่อไปนี้

ก. คนต่างด้าวซึ่งไม่มีใบสำคัญประจำตัว หรือคนต่างด้าวซึ่งใบสำคัญประจำตัวขาดต่ออายุ ให้เรียกเก็บค่าธรรมเนียมการออกใบสำคัญประจำตัว หรือการต่ออายุใบสำคัญประจำตัว แล้วแต่กรณี เป็นเงินสี่ร้อยบาท และให้เรียกเก็บค่าธรรมเนียมการต่ออายุใบสำคัญประจำตัวสำหรับปีต่อ ๆ ไป ในอัตราดังต่อไปนี้

๑. ชนิดที่หนึ่ง เป็นเงินสองร้อยบาท

๒. ชนิดที่สอง เป็นเงินแปดร้อยบาท

ข. คนต่างด้าวซึ่งมีใบสำคัญประจำตัวและได้ต่ออายุใบสำคัญประจำตัวถูกต้องแล้ว ให้เรียกเก็บค่าธรรมเนียมการต่ออายุใบสำคัญประจำตัว ในอัตราดังต่อไปนี้

ก. ชนิดที่หนึ่ง เป็นเงินสองร้อยบาท

ข. ชนิดที่สอง เป็นเงินแปดร้อยบาท

ให้ผู้ร้องขอรับใบสำคัญประจำตัวเสียค่าธรรมเนียมโดยปิดแสตมป์อากรที่ใบสำคัญประจำตัวในหน้าซึ่งกำหนดไว้ และให้นายทะเบียนปรุแสตมป์อากร พร้อมด้วยลงวันเดือนปีในเวลานั้นด้วย

ต่อมาได้มีกฎกระทรวง ฉบับที่ ๕ (พ.ศ. ๒๕๒๙) ให้ไว้ ณ วันที่ ๑๘ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๒๙ ให้ยกเลิกเฉพาะวรรคสองของข้อ ๑๐ และข้อ ๑๑ แห่งกฎกระทรวงดังกล่าว และให้ใช้ความใหม่แทน ตลอดจนเพิ่มความเป็นข้อ ๑๒ ด้วย

ข้อ ๑๑ การออกใบแทนใบสำคัญประจำตัวในกรณีใบสำคัญประจำตัวชำรุดหรือสูญหายตามความในมาตรา ๑๑ ให้เรียกเก็บค่าธรรมเนียมหนึ่งร้อยบาท

ข้อ ๑๒ ค่าธรรมเนียมการออกใบสำคัญประจำตัว การต่ออายุใบสำคัญประจำตัว หรือการออกใบแทนใบสำคัญประจำตัวในกรณีใบสำคัญประจำตัวชำรุดหรือสูญหายนั้น ให้ชำระเป็นเงินสด โดยให้นายทะเบียนออกใบเสร็จรับเงินให้ตามแบบ ท.ต.๙ ท้ายกฎกระทรวงนี้

๘. กฎหมายเรื่องการสาธารณสุข

พระราชบัญญัติสาธารณสุข พุทธศักราช ๒๔๘๔
พระราชบัญญัติสาธารณสุข (ฉบับที่ ๒) พ.ศ.๒๔๙๕
พระราชบัญญัติสาธารณสุข (ฉบับที่ ๓) พ.ศ.๒๔๙๗
พระราชบัญญัติสาธารณสุข (ฉบับที่ ๔) พ.ศ.๒๕๐๕

การสาธารณสุข มีความสำคัญและจำเป็นแก่สังคมและประเทศชาติ รวมทั้งชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนพลเมืองอย่างยิ่ง จึงได้มีการบัญญัติกฎหมายในเรื่องสาธารณสุขขึ้น ตั้งแต่วันที่ ๓๐ ธันวาคม ๒๔๘๔ โดยให้เรียกว่าพระราชบัญญัติสาธารณสุข พ.ศ. ๒๔๘๔ และได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมให้เหมาะสมยิ่งขึ้นอีก ๓ ฉบับดังกล่าวข้างต้น และมีสาระสำคัญดังต่อไปนี้

๑. มูลฝอย สิ่งปฏิกูล และสิ่งเปรอะเปื้อน

(๑) การกำจัดมูลฝอย สิ่งปฏิกูล และสิ่งเปรอะเปื้อนในเขตท้องถิ่นใด

คำวิเคราะห์ศัพท์

"มูลฝอย" หมายความว่า เศษกระดาษ เศษผ้า เศษอาหาร เศษสินค้า เถ้ามูลสัตว์และซากสัตว์ รวมตลอดถึงวัตถุอื่นใดซึ่งเก็บกวาดจากถนน ตลาด ที่เลี้ยงสัตว์ หรือที่อื่น

"สิ่งปฏิกูล" หมายความว่า อุจจาระ และปัสสาวะ รวมตลอดถึงวัตถุอื่นใดซึ่งเป็นสิ่งโสโครกและมีกลิ่นเหม็น

(๒) ให้เป็นอำนาจหน้าที่ของเจ้าพนักงานท้องถิ่น

ให้เป็นอำนาจหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ท้องถิ่นนั้นแต่ฝ่ายเดียว แต่กิจการนี้ เจ้าหน้าที่ท้องถิ่นจะอนุญาตให้บุคคลใดจัดทำในความควบคุมของตนก็ได้ และเพื่อดำเนินการตามนี้ให้เจ้าหน้าที่ท้องถิ่นมีอำนาจออกเทศบัญญัติหรือข้อบังคับแล้วแต่กรณี ดังต่อไปนี้

(๑) ให้มีที่รองรับมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลตามที่สาธารณะ และสถานที่เอกชน

(๒) วางระเบียบการเก็บรวบรวมและการขนมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล

(๓) กำหนดอัตราค่าธรรมเนียม การเก็บรวบรวม และการขนมูลฝอย และสิ่งปฏิกูล

(๔) ห้ามการถ่าย เท ทิ้ง หรือทำให้มีขึ้นในถนนสาธารณะ และที่สาธารณะซึ่ง

มูลฝอย สิ่งปฏิกูล และสิ่งเปรอะเปื้อน อันอาจเป็นเหตุให้เสื่อมสุขภาพหรือความสะอาดหมดจด

(๕) จัดการอื่นใดที่เห็นว่าจำเป็นเพื่อให้ต้องด้วยสุขลักษณะ

(๓) บทกำหนดโทษ

ผู้ใดฝ่าฝืนเทศบัญญัติหรือข้อบังคับ ซึ่งได้ออกตามความในพระราชบัญญัตินี้ มีความผิดต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าสิบบาท

๒. การค้าซึ่งเป็นที่รังเกียจหรืออาจเป็นอันตรายแก่สุขภาพ

(๑) กิจการที่ให้ถือเป็นการค้าซึ่งเป็นที่รังเกียจหรืออาจเป็นอันตรายแก่สุขภาพ

กิจการประเภทต่าง ๆ ดังต่อไปนี้ ถ้าทำเพื่อการค้า ให้ถือว่าเป็นการค้า ซึ่งเป็นที่รังเกียจหรืออาจเป็นอันตรายแก่สุขภาพ ซึ่งเจ้าหน้าที่ท้องถิ่นมีอำนาจออกเทศบัญญัติหรือข้อบังคับต่าง ๆ รวมทั้งออกใบอนุญาตให้กระทำการได้ กิจการเหล่านี้มี ดังต่อไปนี้

(๑) การเลี้ยงม้า โค กระบือ

(๒) การเลี้ยงสุกร

(๓) การเลี้ยงแพะ แกะ

(๔) การเลี้ยงห่าน เป็ด ไก่

(๕) การเลี้ยงสัตว์เพื่อรีดเอานม การรีดเอาน้ำนม

(๖) การทำเนย เนยเทียม

(๗) การฆ่าห่าน เป็ด ไก่ ยกเว้นการฆ่าในภัตตาคาร โรงแรม หรือร้านข้าวแกงเพื่อปรุงอาหารในนั้น หรือการฆ่าเพื่อปรุงอาหารขายด้วยตนเอง

(๘) การฟอกหนังสัตว์ การสะสมหนังสัตว์

(๙) การสะสมเขาสัตว์ กระดูกสัตว์ ขนสัตว์ หนังสัตว์ที่ยังไม่ได้ฟอก

(๑๐) การย้อมที่ทำให้เกิดกลิ่นเหม็น

(๑๑) การทำกะปิ น้ำปลา น้ำเคย ไตปลา เต้าเจี้ยว ซีอิ๊ว หอยดอง

(๑๒) การทำ การหมัก การสะสม ปลาร้า ปลาเจ่า กุ้งเจ่า

(๑๓) การทำและตากปลาเค็ม เนื้อเค็ม เป็ดเค็ม หนังหมู กุ้งแห้ง การเคี่ยวมันกุ้ง

(๑๔) การนึ่งปลา การต้มปลาซึ่งใช้แทนการนึ่ง ยกเว้นการนึ่งหรือต้มในภัตตาคาร โรงแรม หรือร้านข้าวแกงเพื่อปรุงอาหารในนั้น และการนึ่งหรือต้มเพื่อปรุงอาหารเร่ขายด้วยตนเอง

(๑๕) การทำสบู่

(๑๖) การเคี่ยวหนังสัตว์ เอ็นสัตว์ ไขสัตว์

(๑๗) การอัดเอาน้ำมัน

(๑๘) การเคี่ยวน้ำมัน

(๑๙) การทำเส้นหมี่ ขนมจีน ก๋วยเตี๋ยว เต้าหู้ วุ้นเส้น เกี้ยมอี๋

(๒๐) การทำแป๊ะแซ

(๒๑) การเผาเปลือกหอย

(๒๒) การล้าง การรม การสะสมยางดิบ

(๒๓) กิจการอย่างอื่นซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาระบุว่าเป็นการค้าซึ่งเป็นที่รังเกียจหรืออาจเป็นอันตรายแก่สุขภาพ

(๒) ข้อสังเกต

๑. กิจการประเภท (๑) (๒) (๓) และ (๔) ถ้าทำตามนัยแห่งกฎหมายว่าด้วยการสวนครัวและการเลี้ยงสัตว์เพื่อประโยชน์แห่งครัวเรือน ไม่อยู่ในบังคับดังกล่าวมาแล้ว

๒. การค้าซึ่งเป็นที่รังเกียจหรืออาจเป็นอันตรายแก่สุขภาพตามที่พระราชบัญญัติสาธารณสุข พุทธศักราช ๒๔๘๔ มาตรา ๗ บัญญัติเป็นประเภทต่าง ๆ ดังกล่าวมาแล้ว รวม ๒๓ ประเภทนั้น

(๑) ได้มีประกาศกระทรวงสาธารณสุขที่ ๓/๒๕๙๒ ณ วันที่ ๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๔๙๒ เรื่องเพิ่มเติมการค้าบางประเภท เป็นการค้าซึ่งเป็นที่รังเกียจหรืออาจเป็นอันตรายแก่สุขภาพไว้อีก ๒๑ ประเภท

(๒) ประกาศกระทรวงสาธารณสุขที่ ๔/๒๔๙๘ ณ วันที่ ๑๘ กรกฎาคม ๒๔๙๘ เรื่องเพิ่มเติมการค้าบางประเภทเป็นการค้าซึ่งเป็นที่รังเกียจ หรืออาจเป็นอันตรายแก่สุขภาพไว้อีก ๑๕ ประเภท

(๓) ประกาศกระทรวงสาธารณสุขที่ ๕/๒๕๐๔ ณ วันที่ ๘ สิงหาคม ๒๕๐๔ เรื่องเพิ่มเติมการค้าบางประเภทเป็นการค้าซึ่งเป็นที่รังเกียจ หรืออาจเป็นอันตรายแก่สุขภาพอีก ๑ ประเภท คือ การทำยากันยุงชนิดเผามีควัน

(๔) ประกาศกระทรวงสาธารณสุขที่ ๖/๒๕๐๘ ณ วันที่ ๒๑ มิถุนายน ๒๕๐๘ เรื่องเพิ่มเติมการค้าบางประเภท ซึ่งเป็นการค้าซึ่งเป็นที่รังเกียจหรืออาจเป็นอันตรายแก่สุขภาพอีก ๑ ประเภท คือ การคั่วกาแฟ

(๕) ประกาศกระทรวงสาธารณสุขที่ ๑/๒๕๑๐ ณ วันที่ ๑๘ พฤษภาคม ๒๕๑๐

เรื่องเพิ่มเติมการค้าบางประเภทเป็นการค้าซึ่งเป็นที่รังเกียจหรืออาจเป็นอันตรายแก่สุขภาพอีก ๒ ประเภท

(๖) ประกาศกระทรวงสาธารณสุขที่ ๕/๒๕๑๒ ณ วันที่ ๒๔ กรกฎาคม ๒๕๑๒ เรื่องเพิ่มเติมการค้าบางประเภทซึ่งเป็นการค้าซึ่งเป็นที่รังเกียจหรืออาจเป็นอันตรายแก่สุขภาพอีก ๓๒ ประเภท

(๗) ประกาศกระทรวงสาธารณสุขที่ ๑๒/๒๕๑๕ ณ วันที่ ๒๓ สิงหาคม ๒๕๑๕ เรื่องเพิ่มเติมการค้าบางประเภทเป็นการค้าซึ่งเป็นที่รังเกียจหรืออาจเป็นอันตรายแก่สุขภาพอีก ๑ ประเภท

(๘) ประกาศกระทรวงสาธารณสุขที่ ๑/๒๕๒๔ ณ วันที่ ๑๓ มีนาคม ๒๕๒๔ เรื่องเพิ่มเติมและปรับปรุงกิจการบางประเภทเป็นการค้าซึ่งเป็นที่รังเกียจหรืออาจเป็นอันตรายแก่สุขภาพอีก ๑๙ ประเภท และให้ยกเลิกประกาศกระทรวงสาธารณสุขที่ ๔/๒๔๙๘ และประกาศกระทรวงสาธารณสุขที่ ๕/๒๕๑๒ บางข้อด้วย

(๓) ข้อที่ควรรู้

๑. การออกใบอนุญาตให้ประกอบการค้าซึ่งให้ควบคุม ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ออกใบอนุญาตมีอำนาจกำหนดเงื่อนไขโดยเฉพาะ ซึ่งผู้รับใบอนุญาตจะต้องปฏิบัติตาม เพื่อป้องกันมิให้การค้านั้นเป็นที่รังเกียจหรืออาจเป็นอันตรายแก่สุขภาพตามแต่จะเห็นสมควร

๒. ใบอนุญาตฉบับหนึ่งให้ใช้ได้สำหรับการค้าประเภทเดียวและเฉพาะสำหรับสถานที่แห่งเดียว

๓. ในกรณีที่พนักงานเจ้าหน้าที่ออกใบอนุญาตไม่ยอมออกใบอนุญาต ให้อุทธรณ์ไปยังรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย โดยยื่นคำอุทธรณ์ต่อเจ้าพนักงานท้องถิ่นภายในกำหนด ๓๐ วัน คำอุทธรณ์นั้นให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นเสนอต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยโดยมิชักช้า

คำวินิจฉัยของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยให้เป็นที่สุด

๓. การถูกสั่งพักใช้ หรือเพิกถอนใบอนุญาต

(๑) ผู้รับใบอนุญาตหรือลูกจ้าง ไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขในกฎหมาย

ถ้าผู้รับใบอนุญาตหรือลูกจ้างของผู้รับใบอนุญาตไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขซึ่งได้กำหนดตามกฎหมาย เจ้าพนักงานท้องถิ่นมีอำนาจสั่งพักใช้หรือเพิกถอนใบอนุญาตเสียได้ แต่การ

พักใช้ใบอนุญาตนั้นให้ทำได้ครั้งหนึ่งไม่เกิน ๓๐ วัน

คำสั่งเพิกถอนให้อุทธรณ์ไปยังรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยได้ โดยยื่นคำอุทธรณ์ต่อเจ้าพนักงานท้องถิ่นนั้นภายในกำหนด ๓๐ วัน คำอุทธรณ์นั้นให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นเสนอต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยโดยมิชักช้า

คำวินิจฉัยของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยให้เป็นที่สุด

(๒) บทกำหนดโทษ

๑. ผู้ประกอบการค้าโดยมิได้รับอนุญาต ผู้ประกอบการค้าประเภทหนึ่งประเภทใดซึ่งกำหนดให้ควบคุมตามกฎหมาย โดยมิได้รับใบอนุญาต มีความผิดต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งร้อยบาท และให้ศาลมีอำนาจสั่งห้ามผู้กระทำผิด มิให้ประกอบการค้านั้นต่อไป แต่คำสั่งห้ามที่ว่านี้ให้ระงับไปเมื่อผู้นั้นได้รับใบอนุญาตแล้ว

๒. ผู้รับใบอนุญาตให้ประกอบการค้า ผู้รับใบอนุญาตให้ประกอบการค้าใดไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขซึ่งได้กำหนดไว้ตามกฎหมาย มีความผิดต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าสิบบาท และปรับอีกวันละไม่เกินสิบบาท ทุกวันตลอดเวลาที่คงกระทำผิดอยู่นับแต่วันที่ศาลพิพากษา

๔. สถานที่ผิดสุขลักษณะ

เมื่อเจ้าพนักงานสาธารณสุขได้แนะนำว่า อาคารหรือส่วนของอาคารใด หรือสิ่งหนึ่งสิ่งใดซึ่งต่อเนื่องกับอาคารที่ใช้เป็นที่สำนักไม่ต้องด้วยสุขลักษณะอันควรจะเป็นที่คนอาศัย และเห็นจำเป็นต้องแก้ไขเปลี่ยนแปลง ก็ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นมีอำนาจสั่งเป็นหนังสือให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองจัดการใด ๆ ดังต่อไปนี้ ภายในเวลาซึ่งกำหนดให้ตามสมควร

(๑) ย้าย แก้ไข เปลี่ยนแปลง หรือรื้อสิ่งซึ่งไม่ต้องด้วยสุขลักษณะทั้งหมดหรือแต่บางส่วน

(๒) ทำการปลูกสร้าง หรือจัดการอย่างอื่นตามจำเป็นเพื่อให้ต้องด้วยสุขลักษณะ

บทกำหนดโทษ

ผู้ใดไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของเจ้าพนักงานท้องถิ่นดังกล่าว มีความผิดต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าสิบบาท และศาลมีอำนาจบังคับให้ผู้กระทำผิดปฏิบัติตามคำสั่งของเจ้าพนักงานท้องถิ่นนั้น

๕. การให้ย้ายสินค้า เครื่องเรือน หรือสัมภาระออกจากอาคารหรือสถานที่

เมื่อเจ้าพนักงานสาธารณสุขได้แนะนำว่า อาคารหรือสถานที่ใดมีสินค้า เครื่องเรือน หรือสัมภาระสะสมไว้เกินควร หรือจัดสิ่งของเหล่านั้นซับซ้อนกันเกินไปจนเป็นซ่องหนูหรือสัตว์ให้โทษชนิดอื่น หรือมีลักษณะส่อให้เสื่อมเสีย หรืออาจเป็นอันตรายแก่สุขภาพ ก็ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นมีอำนาจสั่งเป็นหนังสือให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองย้ายสินค้า เครื่องเรือน หรือสัมภาระออกจากอาคารหรือสถานที่นั้น หรือให้จัดสิ่งของเหล่านั้นเสียใหม่ให้ต้องด้วยสุขลักษณะ หรือให้จัดการอย่างหนึ่งอย่างใดก็ได้ตามความจำเป็น โดยกำหนดเวลาให้ทำตามสมควร

บทกำหนดโทษ

ผู้ใดไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของเจ้าพนักงานท้องถิ่นดังกล่าว มีความผิดต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าสิบบาท และศาลมีอำนาจบังคับให้ผู้กระทำผิดปฏิบัติตามคำสั่งของเจ้าพนักงานท้องถิ่นนั้น

๖. การห้ามมิให้อาคารมีคนอยู่มากเกินไป

ห้ามมิให้บุคคลใดยอมหรือจัดให้อาคารใดมีคนอยู่มากเกินไปจนเป็นเหตุเสื่อมหรืออาจเป็นอันตรายแก่สุขภาพของผู้อยู่ในนั้น

อาคารหรือห้องใดในอาคารนั้น มีคนอยู่เกินกว่าหนึ่งคนต่อที่ว่างเก้าลูกบาศก์เมตร ให้ถือว่ามีคนอยู่มากเกินไป และในการนับจำนวนคนนั้น ให้นับคนที่มีอายุต่ำกว่าสิบปี สองคนเท่ากับหนึ่งคน

บทกำหนดโทษ

ผู้ใดฝ่าฝืนการห้ามมิให้อาคารมีคนอยู่มากเกินไปดังกล่าว มีความผิดต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าสิบบาท และปรับอีกวันละไม่เกินสิบบาท ทุกวันตลอดเวลาที่คงกระทำผิดอยู่นับแต่วันที่ศาลพิพากษา

๗. ส้วม ที่รับหรือใส่อุจจาระ และที่ปัสสาวะ

(๑) เจ้าพนักงานท้องถิ่นมีอำนาจสั่งให้มีและเปลี่ยนแปลงให้ต้องด้วยสุขลักษณะ

เมื่อเจ้าพนักงานสาธารณสุขได้แนะนำว่าถ้าจำเป็นต้องมีหรือเพิ่มส้วมชนิดใดขึ้นสำหรับอาคารใด หรือให้เปลี่ยนแปลงส้วมชนิดใดที่มีอยู่แล้วให้ต้องด้วยสุขลักษณะ ก็ให้

เจ้าพนักงานท้องถิ่นมีอำนาจสั่งเป็นหนังสือให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองอาคารนั้นปฏิบัติตามที่เจ้าพนักงานท้องถิ่นเห็นสมควรภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันที่ได้รับคำสั่ง

บทกำหนดโทษ

ผู้ใดไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของเจ้าพนักงานท้องถิ่นดังกล่าว มีความผิดต้องระวางโทษปรับไม่เกิน ๕๐ บาท และศาลมีอำนาจบังคับให้ผู้กระทำผิดปฏิบัติตามคำสั่งของเจ้าพนักงานท้องถิ่นนั้น

(๒) เจ้าพนักงานท้องถิ่นมีอำนาจห้ามสร้างหรือใช้สัวม

เมื่อเจ้าพนักงานสาธารณสุขได้แนะนำ ก็ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นมีอำนาจห้ามการสร้างหรือใช้สัวม ที่รับหรือใส่อุจจาระชนิดใดซึ่งมีลักษณะส่อให้เสื่อม หรืออาจเป็นอันตรายแก่สุขภาพในเขตหนึ่งเขตใด

(๓) การห้ามให้ปิดประกาศไว้ ณ ที่เปิดเผย

การห้ามนั้นให้ปิดประกาศไว้ ณ ที่เปิดเผยในเขตที่ประสงค์จะห้ามไม่น้อยกว่ากิโลเมตรตารางเหลี่ยมละ ๓ แห่ง และต้องกำหนดวันที่จะบังคับการตามประกาศ มิให้น้อยกว่า ๓๐ วัน นับแต่วันประกาศ หรือจะสั่งห้ามเป็นหนังสือเฉพาะรายก็ได้

(๔) ข้อสันนิษฐานว่าได้ทราบประกาศแล้ว

ถ้าได้มีประกาศห้ามดังกล่าวโดยถูกต้องแล้ว ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่า บุคคลผู้มีภูมิลำเนาภายในเขตที่ประสงค์จะห้ามการสร้างหรือใช้สัวมชนิดที่ปรากฏในประกาศได้ทราบประกาศนั้นแล้ว

(๕) บทกำหนดโทษ

ผู้ใดฝ่าฝืนประกาศห้ามของเจ้าพนักงานท้องถิ่นดังกล่าว มีความผิดต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าสิบบาท และให้ศาลมีอำนาจบังคับให้รื้อสัวม ที่รับหรือใส่อุจจาระ หรือที่ปัสสาวะเสียได้

(๖) อำนาจออกคำสั่งให้ซ่อม ถ่ายเท ทำความสะอาด หรือรักษาไว้ให้เรียบร้อย

เจ้าพนักงานสาธารณสุขมีอำนาจออกคำสั่งเป็นหนังสือแก่เจ้าของหรือผู้ครอบครอง

ส้วม ที่รับหรือใส่อุจจาระ และที่ปัสสาวะชนิดใดในสถานที่ใด ให้จัดการซ่อม ถ่ายเท ทำความสะอาดหรือรักษาไว้ให้เรียบร้อยโดยวิธีอย่างใดก็ได้ตามที่เห็นสมควรภายในเวลาที่กำหนดไว้ในคำสั่งนั้น

(๗) บทกำหนดโทษ

ผู้ใดฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของเจ้าพนักงานสาธารณสุขดังกล่าว มีความผิดต้องระวางโทษปรับไม่เกิน ๕๐ บาท และให้ศาลมีอำนาจบังคับให้รื้อส้วม ที่รับหรือใส่อุจจาระหรือที่ปัสสาวะเสียได้

๘. เหตุรำคาญ

เจ้าพนักงานท้องถิ่น มีหน้าที่จัดการ กำจัด ห้าม และระงับเหตุรำคาญในที่สาธารณะหรือที่เอกชน ซึ่งส่อให้เสื่อมหรืออาจเป็นอันตรายแก่สุขภาพ ความปลอดภัย หรือสิทธิและเสรีภาพของประชาชน กับทั้งให้ดูแลรักษาบรรดาถนน ทางบก ทางน้ำ รางระบาย คู คลอง และที่ต่าง ๆ ในเขตของตนให้ปราศจากเหตุรำคาญ

(๑) เหตุรำคาญได้แก่อะไรบ้าง

เพื่อความประสงค์แห่งพระราชบัญญัตินี้ เหตุรำคาญ ได้แก่

(๑) สถานที่หรือส่วนของสถานที่ซึ่งมีลักษณะปลูกสร้างหรือมีสภาพซึ่งเป็นเหตุให้เสื่อม หรืออาจเป็นอันตรายแก่สุขภาพ หรือความปลอดภัย

(๒) ที่ขังน้ำ บ่อ แหล่งน้ำ ท้องร่อง ทางระบายน้ำ ร่องน้ำ ทางน้ำหรือที่ลุ่ม ที่อาบน้ำ ส้วม ที่ปัสสาวะ ที่รับหรือใส่อุจจาระ ท่ออุจจาระ รางระบาย ที่ใส่มูลสัตว์หรือเถ้า ซึ่งอยู่ในทำเลไม่เหมาะ หรือเป็นหรือน่าจะเป็นที่เพาะพันธุ์ยุง แมลงวัน หรือมีลักษณะจนเป็นเหตุเสื่อม หรืออาจจะเป็นอันตรายแก่สุขภาพ

(๓) สัตว์เลี้ยงไว้ในที่ หรือโดยวิธี หรือมีจำนวนเกินสมควรจนเป็นเหตุเสื่อมหรืออาจเป็นอันตรายแก่สุขภาพ

(๔) การสะสม การหมักหมม การเททิ้งสิ่งหนึ่งสิ่งใด การละเลยให้สถานที่หรือสิ่งของรกรุงรัง ซึ่งเป็นเหตุให้มีกลิ่นเหม็น หรือส่อให้เสื่อม หรืออาจเป็นอันตรายแก่สุขภาพ หรือเป็น หรือน่าจะเป็นที่เพาะพันธุ์ยุง หรือแมลงวัน

(๕) โรงงานอุตสาหกรรม โรงงาน หรือที่ทำการซึ่ง

(ก) ไม่รักษาให้ปราศจากกลิ่น ไอ อันส่งออกจากท่ออุจจาระ รางระบายส้วม ที่รับหรือใส่อุจจาระ ที่ปัสสาวะ หรือจากเหตุอื่นใด

(ข) ไม่มีการระบายอากาศเท่าที่พอจักทำให้แก๊ส ไอน้ำ ละอองหรือสิ่งให้โทษชนิดอื่น ๆ ซึ่งบังเกิดขึ้นเนื่องด้วยกิจการนั้นปราศจากโทษจนเป็นเหตุเสื่อม หรืออาจเป็นอันตรายแก่สุขภาพ

(ค) มีคนยัดเยียดกันในขณะทำงานจนเป็นเหตุเสื่อม หรืออาจเป็นอันตรายแก่สุขภาพของคนที่ทำงานนั้น

(๖) อาคาร กระท่อม หรือโรงใด ๆ อันเป็นเคหะที่อยู่ของคนหรือสำหรับเลี้ยงสัตว์ หรือความประสงค์อย่างอื่น ซึ่งโดยเหตุที่รวมอยู่ชิดกัน หรือปราศจากการระบายน้ำ หรือขัดข้องแก่การกำจัดมูลฝอย หรือสิ่งปฏิกูล หรือโดยเหตุอื่นใด จนเป็นเหตุเสื่อม หรืออาจเป็นอันตรายแก่สุขภาพ

(๗) แหล่งน้ำ คู หรือคลองที่คนใช้ หรือน่าจะใช้สำหรับคนบริโภค หรือสำหรับการบ้าน หรือสำหรับรับทำของให้คนบริโภค ซึ่งเกิดหรือน่าจะเกิดสกปรกขึ้นจนเป็นเหตุเสื่อม หรืออาจเป็นอันตรายแก่สุขภาพ

(๘) เตาไฟ ที่ใส่ไฟ หรือปล่องซึ่งพ่นควัน หรือวัตถุเชื้อเพลิงไหม้ไม่หมดเป็นปริมาณมากจนเป็นที่เดือดร้อนแก่ผู้อยู่ใกล้เคียง หรือเป็นเหตุเสื่อม หรืออาจเป็นอันตรายแก่สุขภาพ

(๙) ที่ทำอิฐ หลุมดิน หลุมทราย ที่ซึ่งขุดไว้เพื่อกิจการอย่างหนึ่งอย่างใดอันเป็นที่เดือดร้อนแก่ผู้อยู่ใกล้เคียง หรือเป็นเหตุเสื่อม หรืออาจเป็นอันตรายแก่สุขภาพ

(๑๐) กลิ่น เสียง ความกระเทือน ฝุ่น ละออง เขม่า เถ้า อันเป็นที่เดือดร้อนแก่ผู้อยู่ใกล้เคียง หรือเป็นเหตุเสื่อม หรืออาจเป็นอันตรายแก่สุขภาพ

(๒) การออกคำสั่งให้ระงับเหตุรำคาญ

เมื่อปรากฏว่ามีเหตุรำคาญ เจ้าพนักงานท้องถิ่นมีอำนาจออกคำสั่งเป็นหนังสือไปยังบุคคลซึ่งเป็นผู้กระทำ หรือละเลย หรือปล่อยให้เหตุรำคาญนั้นเกิดขึ้น หรือเป็นอยู่ต่อไป ให้ระงับเหตุรำคาญนั้นเสีย ภายในเวลาอันสมควรที่ระบุไว้ในคำสั่ง และถ้าเห็นสมควรจะให้ทำการสิ่งใดโดยวิธีใดตามจำเป็นเพื่อความประสงค์นั้น ก็ให้สั่งไปด้วย

ในคำสั่งนั้น เจ้าพนักงานท้องถิ่นอาจสั่งให้จัดการตามที่จำเป็น เพื่อป้องกันมิให้

เหตุรำคาญนั้นเกิดขึ้นอีกด้วยก็ได้ และแม้ได้ออกคำสั่งระงับเหตุรำคาญไปแล้ว ถ้าเห็นว่าเหตุรำคาญนั้นอาจเกิดขึ้นในสถานที่แห่งนั้น เจ้าพนักงานท้องถิ่นจะสั่งเป็นหนังสือให้จัดการป้องกันในเวลาใดอีกก็ได้

ถ้าเหตุรำคาญ เกิดจากลักษณะการปลูกสร้าง หรือสภาพของสถานที่ หรือถ้าเกิดขึ้นในสถานที่ซึ่งไม่มีผู้พำนักอยู่ ให้ส่งคำสั่งระงับเหตุรำคาญกับผู้เป็นเจ้าของสิ่งปลูกสร้างหรือสถานที่นั้น

บทกำหนดโทษ

ผู้ใดไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของเจ้าพนักงานท้องถิ่นดังกล่าว มีความผิดต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าสิบบาท

ส่วนเรื่องของเหตุรำคาญนั้น ให้ศาลมีอำนาจสั่งให้ปฏิบัติโดยไม่ต้องคำนึงว่ามีบุคคลถูกลงโทษดังกล่าวนี้หรือไม่

ถ้าหาผู้ก่อเหตุรำคาญไม่ได้ และปรากฏว่าเหตุรำคาญนั้นมิได้เกิดขึ้นโดยการกระทำการละเลย หรือการยินยอมของผู้สำนัก หรือเจ้าของแห่งสถานที่ซึ่งมีเหตุรำคาญนั้น เจ้าพนักงานท้องถิ่นอาจระงับเหตุรำคาญนั้นได้เอง และอาจจัดการตามความจำเป็น เพื่อป้องกันมิให้เหตุรำคาญนั้นเกิดขึ้นอีก

ในกรณีที่ศาลได้ออกคำสั่งเรื่องเหตุรำคาญ ให้ศาลมีอำนาจสั่งให้ปฏิบัติ จะเป็นคำสั่งระงับ หรือคำสั่งห้าม หรือคำสั่งปิดอย่างหนึ่งอย่างใดหรือหลายอย่างก็ได้ โดยไม่ต้องคำนึงว่ามีบุคคลถูกลงโทษหรือไม่

ในคำสั่งระงับ ศาลมีอำนาจกำหนดให้ทำการตามคำสั่งของเจ้าพนักงานท้องถิ่นทั้งหมดหรือบางส่วน หรือให้ระงับเหตุรำคาญโดยประการอื่นใดภายในเวลาที่ระบุไว้

ในคำสั่งห้าม ศาลมีอำนาจห้ามมิให้ก่อเหตุรำคาญนั้นขึ้นอีก หรือกำหนดให้ทำการใดเพื่อป้องกันมิให้ก่อเหตุรำคาญนั้นเกิดขึ้นอีก

ในคำสั่งปิด ศาลมีอำนาจห้ามมิให้ใช้เคหะเป็นที่คนอยู่

ข้อสังเกต

๑. ในคำสั่งระงับ หรือคำสั่งห้ามนั้น ถ้าผู้ถูกสั่งบังคับสงสัยและขอทราบ หรือถ้าศาลเห็นสมควร ก็ให้ระบุการซึ่งบุคคลนั้นจักต้องทำเพื่อระงับหรือป้องกันเหตุรำคาญมิให้เกิดขึ้นอีก

๒. คำสั่งปิดนั้น ให้ออกเฉพาะแต่ในกรณีที่ได้พิสูจน์เป็นที่พอใจว่า มีเหตุรำคาญจน

เคหะไม่สมเป็นที่คนอยู่

๓. เมื่อศาลได้ไต่สวนเป็นที่พอใจตามคำร้องของเจ้าพนักงานท้องถิ่นหรือผู้มีส่วนได้เสียคนหนึ่งคนใดว่าเคหะที่สั่งปิดนั้นได้ทำให้สมเป็นที่คนอยู่ได้แล้ว ก็ให้ถอนคำสั่งนั้นเสีย

(๓) คำสั่งศาลให้เจ้าของรื้อเคหะหรืออาคาร

ในกรณีที่ได้ออกคำสั่งปิดเกี่ยวแก่เคหะใด และคำสั่งนั้นศาลยังมิได้เพิกถอน ถ้าปรากฏว่า

(๑) เคหะนั้นยังมิได้ทำให้สมเป็นที่คนอยู่

(๒) ยังมิได้ลงมือจัดการตามความจำเป็นโดยใช้ความอุตสาหะทุกประการตามควรเพื่อให้เคหะนั้นสมเป็นที่คนอยู่

(๓) การคงอยู่ของอาคารอันเป็นเคหะ หรือส่วนของเคหะเป็นเหตุเสื่อม หรืออาจเป็นอันตรายแก่สุขภาพ หรือความปลอดภัยของประชาชน หรือผู้ที่อยู่ในเคหะใกล้เคียง

เจ้าพนักงานท้องถิ่นอาจร้องขอต่อศาลให้มีคำสั่งให้เจ้าของรื้อเคหะหรืออาคารดังกล่าวข้างต้นนั้นเสีย ภายในเวลาซึ่งระบุไว้ในคำสั่ง

คำสั่งนั้นอาจระบุให้ทำลายสิ่งปลูกสร้าง หรือส่วนของสิ่งปลูกสร้างแห่งเคหะหรืออาคารนั้นเสียด้วยก็ได้

(๔) หน้าที่เจ้าของเคหะหรืออาคาร

ในกรณีที่ศาลได้ออกคำสั่งให้รื้อเคหะ หรืออาคารดังกล่าว ให้เจ้าของรื้อและย้ายสิ่งปลูกสร้างไปเสียให้พ้นภายในเวลาซึ่งกำหนดไว้ในคำสั่งนั้น

ถ้าเจ้าของไม่ปฏิบัติตามคำสั่งนั้น ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นจัดการให้เป็นไปตามคำสั่งศาล ส่วนค่าใช้จ่ายในการนี้ให้เจ้าของชดใช้จนเต็ม

๙. การแต่งผม

(๑) คำวิเคราะห์ศัพท์

"การแต่งผม" หมายความรวมตลอดถึงการตัดผมหรือหนวด การโกนผม ขน หนวด หรือเครา การตัดหนวด การกันหน้าหรือคอ การตัดหรือจัดทรงผม การสระผม การย้อมผม การนวดหน้า และการแต่งหน้าบรรดาซึ่งกระทำแก่คน

(๒) เจ้าหน้าที่ท้องถิ่นมีอำนาจออกเทศบัญญัติหรือข้อบังคับ

ให้เจ้าหน้าที่ท้องถิ่น มีอำนาจออกเทศบัญญัติ หรือข้อบังคับแล้วแต่กรณี เพื่อควบคุมการแต่งผมของประชาชนให้ต้องด้วยสุขลักษณะ

(๑) ห้ามการตั้งหรือใช้สถานที่แห่งหนึ่งแห่งใดเป็นที่รับจ้างแต่งผม และห้ามมิให้ผู้ใดเป็นผู้รับจ้างแต่งผม เว้นแต่จะได้รับใบอนุญาต

(๒) วางระเบียบการขอและออกใบอนุญาตให้ตั้ง หรือใช้สถานที่รับจ้างแต่งผม และให้บุคคลเป็นผู้รับจ้างแต่งผม และกำหนดอัตราค่าธรรมเนียมใบอนุญาต

(๓) กำหนดเครื่องหมายสำหรับสถานที่รับจ้างแต่งผม

(๔) กำหนดเครื่องใช้อันจำเป็นซึ่งต้องมีในการแต่งผม และกำหนดวิธีใช้เครื่องใช้นั้นให้ต้องด้วยสุขลักษณะ

(๕) กำหนดให้ใช้เวชภัณฑ์อันจำเป็นในการแต่งผม และห้ามใช้เวชภัณฑ์ที่เห็นว่าอาจเป็นอันตรายแก่สุขภาพ

(๖) กำหนดการแต่งกายและการรักษาความสะอาดของผู้รับจ้างแต่งผม

(๗) กำหนดห้ามมิให้ผู้ประกอบกิจการที่ระบุไว้ อันอาจเป็นอันตรายแก่สุขภาพในสถานที่รับจ้างแต่งผม

(๘) ห้ามมิให้ผู้รับใบอนุญาตรับจ้างแต่งผมแก่ผู้ที่มีเหตุควรเชื่อว่าเป็นโรคติดต่อซึ่งระบุไว้ อันน่าจะแพร่ไปเพราะการแต่งผม

(๙) ห้ามมิให้ผู้รับใบอนุญาตซึ่งมีเหตุควรเชื่อว่าตนเป็นโรคติดต่อซึ่งระบุไว้ รับจ้างแต่งผม

(๑๐) กำหนดเงื่อนไขในการพักใช้ หรือเพิกถอนใบอนุญาต

๑๐. สัตว์ซึ่งเป็นเหตุรำคาญและอาจเป็นอันตรายแก่ประชาชน

(๑) เจ้าหน้าที่ท้องถิ่นมีอำนาจออกเทศบัญญัติหรือข้อบังคับ

เมื่อเจ้าพนักงานสาธารณสุขได้แนะนำ ให้เจ้าหน้าที่ท้องถิ่นมีอำนาจออกเทศบัญญัติหรือข้อบังคับแล้วแต่กรณี กำหนดเขตส่วนหนึ่งส่วนใดหรือทั้งหมดในท้องถิ่นในเขตอำนาจของตน ซึ่งเมื่อพ้นกำหนดเวลาไม่น้อยกว่า ๓ เดือนแล้ว ห้ามมิให้ผู้ใดเลี้ยงหรือปล่อย ช้าง ม้า โค กระบือ พ่อ สุกร แพะ แกะ ห่าน เป็ด ไก่ ในถนน ทางบก ทางน้ำ และที่สาธารณะที่ระบุไว้ภายในเขตกำหนด

เทศบัญญัติหรือข้อบังคับนั้นอาจ

(๑) วางระเบียบการจับ กัก จำหน่ายและทำลายสัตว์ดังกล่าวแล้ว แต่ก่อนที่จะ

จำหน่ายและทำลายสัตว์ใด จะต้องกักไว้อย่างน้อย ๕ วัน เว้นแต่ถ้าสัตว์นั้นเป็นโรคติดต่ออันอาจเป็นอันตรายแก่ประชาชน จะทำลายเสียก่อนกำหนดนั้นก็ได้

(๒) วางระเบียบการเลี้ยงดูสัตว์ ซึ่งเจ้าพนักงานท้องถิ่นกักไว้ และกำหนดอัตราค่าเลี้ยงดูซึ่งเจ้าของต้องเสียในกรณีที่รับสัตว์คืนไป

(๒) ข้อที่ควรรู้

ให้นำบทบัญญัติดังกล่าวมาใช้บังคับโดยอนุโลมแก่สุนัขซึ่งปรากฏว่าไม่มีเจ้าของและสุนัขหรือสัตว์อื่นซึ่งเป็นหรือแสดงอาการว่าเป็นโรคกลัวน้ำด้วย

๑๑. น้ำ

(๑) เจ้าหน้าที่ท้องถิ่นมีอำนาจออกเทศบัญญัติหรือข้อบังคับ

เจ้าหน้าที่ท้องถิ่นมีอำนาจออกเทศบัญญัติ หรือข้อบังคับแล้วแต่กรณี เพื่อควบคุมการหาน้ำใช้สำหรับประชาชน และให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นมีอำนาจปิดถม หรือห้ามมิให้ใช้น้ำในบ่อหรือแหล่งน้ำใด ซึ่งเป็นหรือน่าจะเป็นอันตรายแก่สุขภาพ

(๒) ห้ามชำระล้างร่างกาย ซักผ้าหรือล้าง ทำหรือปล่อยสิ่งปฏิกูลหรือทำให้เกิดความโสโครก

ห้ามมิให้ผู้ใดชำระล้างร่างกาย ซักเสื้อผ้า หรือล้างสิ่งใด ๆ หรืออาบน้ำให้สัตว์ ทำหรือปล่อยให้สิ่งปฏิกูลลงไป หรือทำโดยประการใดให้เกิดความโสโครกในบ่อ สระ ที่ขังน้ำ หรือทางน้ำ ที่พักน้ำ ซึ่งเป็นส่วนของการประปาของท้องถิ่น

ผู้ใดฝ่าฝืน มีความผิดต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าสิบบาท

(๓) ห้ามมิให้บุคคลใดซึ่งไม่มีอำนาจโดยชอบด้วยกฎหมาย ทำให้เกิดเสียหายแก่ทางน้ำฯ

(๑) ทำให้เกิดเสียหายแก่ทางน้ำ ที่ขังน้ำ ที่บรรจุน้ำ บ่อ สูบท่อ ประตูน้ำ ก๊อก ท่อน้ำทิ้ง เครื่องวัดน้ำ หรือสิ่งอื่น ๆ ซึ่งใช้ในการประปาของท้องถิ่น หรือซึ่งอยู่ในความอำนวยหรือความควบคุมของเจ้าหน้าที่ท้องถิ่น หรือ

(๒) เปิด ทด ย้าย หรือเอาไปด้วยประการใด ๆ ซึ่งน้ำประปา น้ำ หรือทางน้ำซึ่งกันไว้สำหรับการประปา

ผู้ใดฝ่าฝืน มีความผิดต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าสิบบาท

(๔) ข้อที่ควรรู้

ในกรณีที่เกิดอัคคีภัย หรือน้ำไม่พอใช้ หรือมีการซ่อมหรือล้างท่อใหญ่ เจ้าพนักงานท้องถิ่นอาจปิดหรือย้ายกระแสน้ำแต่ส่วนหนึ่งส่วนใด หรือทั้งหมด ในท่อหรือการประปาซึ่งได้จัดให้มีขึ้น แม้ว่าจะได้ทำสัญญาการจำหน่ายน้ำไว้กับบุคคลใดก็ดี

๑๒. การค้าอาหาร น้ำแข็ง และสิ่งของอย่างอื่น

คำวิเคราะห์ศัพท์

"อาหาร" หมายความว่า อาหารสำหรับคนบริโภค รวมตลอดถึงเครื่องดื่มนอกจากน้ำ

"ตลาด" หมายความว่า สถานที่ใด ซึ่งตามปกติจัดไว้ให้ผู้ค้าใช้เป็นที่ประชุมสำหรับขายอาหารประเภทสัตว์ เนื้อ ปลา ผัก ผลไม้ หรืออาหารอันมีสภาพเป็นของสด ของเสียง่าย แต่ไม่หมายความรวมตลอดถึงตลาดนัดซึ่งจัดให้มีขึ้นแห่งละไม่เกิน ๑๒ วันในปีหนึ่ง

(๑) ตลาดสาธารณะ

เจ้าหน้าที่ท้องถิ่นมีอำนาจออกเทศบัญญัติ หรือข้อบังคับแล้วแต่กรณีว่าด้วยตลาดสาธารณะ ดังต่อไปนี้

(๑) วางระเบียบการควบคุมและการใช้ร้านขายของ แท่น โต๊ะ ที่ขังสัตว์ และที่ขายของ รวมทั้งกำหนดอัตราค่าเช่าหรือค่าใช้ที่ขายของตามสมควร

(๒) วางระเบียบการรักษาตลาด ตลอดจนของใช้ทั้งมวลให้สะอาดและเรียบร้อย รวมทั้งการขนมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลออกจากตลาด

(๓) ป้องกันเหตุรำคาญ และห้ามวางสิ่งกีดขวางในตลาดและตามทางเข้าสู่ตลาด

(๔) กำหนดให้ผู้เข้าขายของในตลาดมีใบอนุญาต และวางระเบียบการขอและออกใบอนุญาต ตลอดถึงกำหนดอัตราค่าธรรมเนียมใบอนุญาต

(๕) วางระเบียบหรือกำหนดวิธีซึ่งผู้รับใบอนุญาตให้เข้าขายของในตลาดจะต้องปฏิบัติตามในการขาย ทำ ประกอบ ปรุง หรือสะสมอาหาร รวมทั้งภาชนะ น้ำใช้ และของใช้อื่น ๆ ให้ต้องด้วยสุขลักษณะ

(๖) ห้ามผู้รับใบอนุญาตให้เข้าขายของในตลาด ซึ่งมีเหตุควรเชื่อว่าตนเป็นโรค-

ติดต่อซึ่งระบุไว้ หรือซึ่งเจ้าพนักงานสาธารณสุขได้ตรวจ ปรากฏว่าเป็นพาหะและได้รับแจ้งความเป็นหนังสือแล้วว่า ตนเป็นพาหะของโรคติดต่อซึ่งระบุไว้ มิให้ขาย ทำ ประกอบ ปรุง หรือสะสมอาหารและสิ่งของอย่างอื่นในตลาด

(๗) กำหนดเวลาเปิดและปิดตลาด

(๘) กำหนดเงื่อนไขในการพักใช้ หรือเพิกถอนใบอนุญาต

ผู้ใดฝ่าฝืนเทศบัญญัติข้อบังคับหรือข้อห้ามดังกล่าว มีความผิดต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าสิบบาท

(๒) ตลาดเอกชน

ห้ามมิให้บุคคลใดตั้งตลาดเอกชน เว้นแต่จะได้รับใบอนุญาต และเจ้าหน้าที่ท้องถิ่นมีอำนาจออกเทศบัญญัติหรือข้อบังคับแล้วแต่กรณี ว่าด้วยระเบียบการขอและออกใบอนุญาต กำหนดเงื่อนไขอันเกี่ยวด้วยสุขลักษณะ วางระเบียบการควบคุมและการใช้ร้านขายของแท่นโต๊ะ ที่ขังสัตว์และที่ขายของในตลาด การรักษาตลาด ตลอดจนของใช้ทั้งมวลให้สะอาดและเรียบร้อย ป้องกันเหตุรำคาญ และห้ามวางสิ่งกีดขวางในตลาด และตามทางเดินเข้าสู่ตลาด กำหนดอัตราค่าธรรมเนียมใบอนุญาต กำหนดเวลาเปิดและปิดตลาด กำหนดเงื่อนไขในการพักใช้ หรือเพิกถอนใบอนุญาต เป็นต้น

บทกำหนดโทษ

ผู้ใดฝ่าฝืนตั้งตลาดเอกชนขึ้นโดยมิได้รับใบอนุญาต มีความผิดต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งร้อยบาท และให้ศาลมีอำนาจห้ามใช้สถานที่นั้นเป็นตลาดต่อไป แต่คำสั่งห้ามที่ว่านี้ให้ระงับไปเมื่อผู้นั้นได้รับใบอนุญาตแล้ว

๑๓. แผงลอย

(๑) คำวิเคราะห์ศัพท์

"แผงลอย" หมายความว่า ที่จัดไว้ในถนนสาธารณะ หรือที่สาธารณะ รวมตลอดถึงอาคาร แคร่ แท่น โต๊ะ แผง เสื่อ พื้นดิน เรือ หรือแพสำหรับขายอาหาร น้ำแข็ง หรือสิ่งของอย่างอื่น

(๒) ประกาศห้ามตั้งแผงลอย

เจ้าพนักงานท้องถิ่นมีอำนาจประกาศระบุถนนสาธารณะ หรือที่สาธารณะหรือส่วนหนึ่งส่วนใดของถนนสาธารณะ หรือที่สาธารณะ ซึ่งห้ามมิให้ตั้งแผงลอย

ในประกาศนั้นจะห้ามเด็ดขาด หรือโดยมีเงื่อนไขว่าเว้นแต่จะได้รับใบอนุญาตก็ได้ และให้ปิดประกาศนั้นไว้ ณ ที่เปิดเผยในเขตที่ประสงค์จะห้ามไม่น้อยกว่า ๓ แห่ง และต้องกำหนดวันที่จะบังคับการตามประกาศมิให้น้อยกว่า ๑๕ วัน นับแต่วันประกาศ

เจ้าหน้าที่ท้องถิ่นมีอำนาจออกเทศบัญญัติหรือข้อบังคับแล้วแต่กรณี เพื่อควบคุมแผงลอยได้

(๓) บทกำหนดโทษ

ผู้ใดฝ่าฝืนประกาศห้ามของเจ้าพนักงานท้องถิ่นดังกล่าว หรือไม่ยอมให้พนักงานเจ้าหน้าที่ปฏิบัติการเกี่ยวกับอำนาจตรวจ มีความผิดต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าสิบบาท

๑๔. ผู้เร่ขาย

(๑) คำวิเคราะห์ศัพท์

"ผู้เร่ขาย" หมายความว่า ผู้นำอาหาร น้ำแข็ง เร่ขายในที่ต่าง ๆ ไม่ว่าทางบกหรือทางน้ำ

(๒) เจ้าหน้าที่ท้องถิ่นมีอำนาจออกเทศบัญญัติหรือข้อบังคับ

เจ้าหน้าที่ท้องถิ่นมีอำนาจออกเทศบัญญัติหรือข้อบังคับแล้วแต่กรณี เพื่อควบคุมผู้เร่ขาย ดังต่อไปนี้

(๑) ห้ามมิให้ผู้ใดเป็นผู้เร่ขาย เว้นแต่จะได้รับใบอนุญาต

(๒) จำแนกประเภทผู้เร่ขายตามลักษณะของสินค้า หรือตามลักษณะอื่นใดซึ่งเห็นสมควร

(๓) วางระเบียบการขอและออกใบอนุญาตให้เป็นผู้เร่ขาย และกำหนดอัตราค่าธรรมเนียมใบอนุญาต

(๔) กำหนดเงื่อนไขอันเกี่ยวด้วยสุขลักษณะ ซึ่งผู้รับใบอนุญาตจะต้องปฏิบัติตาม

(๕) วางระเบียบหรือกำหนดซึ่งผู้รับใบอนุญาตจะต้องปฏิบัติตามในการขาย ทำประกอบ ปรุง หรือสะสมอาหาร และน้ำแข็ง รวมทั้งภาชนะน้ำใช้ และของใช้อื่น ๆ ให้ต้องด้วยสุขลักษณะ

(๖) ห้ามผู้รับใบอนุญาตซึ่งมีเหตุควรเชื่อว่าตนเป็นโรคติดต่อซึ่งจะระบุไว้ หรือซึ่งเจ้าพนักงานสาธารณสุขได้ตรวจปรากฏว่าเป็นพาหะ และได้รับแจ้งความเป็นหนังสือแล้วว่าตนเป็นพาหะของโรคติดต่อซึ่งระบุไว้มิให้เป็นผู้เร่ขาย

(๗) กำหนดเขตส่วนหนึ่งส่วนใดหรือทั้งหมดในท้องถิ่นในเขตอำนาจของตน ซึ่งเมื่อพ้นกำหนดเวลาไม่น้อยกว่า ๑ ปีแล้ว ห้ามมิให้บุคคลผู้หนึ่งผู้ใดทำการเร่ขาย เว้นแต่จะได้รับอนุญาต

(๘) กำหนดเวลาซึ่งผู้เร่ขายจะขายอาหารบางประเภทไม่ได้

(๙) กำหนดเงื่อนไขในการพักใช้หรือเพิกถอนใบอนุญาต

ผู้ใดฝ่าฝืน มีความผิดต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าสิบบาท

๑๕. สถานที่เอกชน

เจ้าหน้าที่ท้องถิ่น มีอำนาจออกเทศบัญญัติหรือข้อบังคับแล้วแต่กรณี เพื่อควบคุมการค้าอาหาร หรือน้ำแข็ง ในสถานที่เอกชน ห้ามการตั้งหรือใช้สถานที่เอกชนแห่งหนึ่งแห่งใดเป็นที่ขาย ทำ ประกอบ ปรุง สะสมอาหาร หรือน้ำแข็ง เว้นแต่จะได้รับใบอนุญาตกำหนดเงื่อนไขอันเกี่ยวด้วยสุขลักษณะของสถานที่และสิ่งปลูกสร้าง ซึ่งผู้รับใบอนุญาตจะต้องปฏิบัติตาม วางระเบียบหรือกำหนดวิธี ซึ่งผู้รับใบอนุญาตจะต้องปฏิบัติตามในการใช้และการรักษาสถานที่ ตลอดจนของใช้ทั้งมวลให้สะอาดและเรียบร้อย รวมทั้งการขนมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลออกจากสถานที่นั้น วางระเบียบหรือกำหนดวิธีซึ่งผู้รับใบอนุญาตจะต้องปฏิบัติตามในการขาย ทำ ประกอบ ปรุง สะสมอาหาร หรือน้ำแข็ง รวมทั้งภาชนะ น้ำใช้และของใช้อื่น ๆ ให้ต้องด้วยสุขลักษณะ เป็นต้น

ผู้ใดฝ่าฝืน มีความผิดต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าสิบบาท

๑๖. อำนาจตรวจ

(๑) อำนาจตรวจและเรียกบุคคล

เจ้าพนักงานท้องถิ่น เจ้าพนักงานสาธารณสุข มีอำนาจที่จะตรวจหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายจากเจ้าพนักงานดังกล่าวแล้ว อาจเรียกบุคคลซึ่งประกอบการค้าหรือกิจการใดในตลาดสาธารณะ และที่สาธารณะอื่น ๆ ไม่ว่าในเวลาใดให้แสดงใบอนุญาตของตน และตรวจดูการปฏิบัติตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายนี้ หรือเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในใบอนุญาต

(๒) อำนาจเข้าตรวจการค้าหรือขอดูใบอนุญาต

เจ้าพนักงานท้องถิ่น เจ้าพนักงานสาธารณสุข หรือผู้ที่ได้รับมอบหมายจากเจ้าพนักงานดังกล่าวแล้ว อาจเข้าตรวจตลาดเอกชนหรือสถานที่เอกชน ซึ่งใช้เป็นโรง หรือโรงร้านขายทำ ประกอบ ปรุง หรือสะสมอาหาร หรือน้ำแข็ง เพื่อการค้าในระหว่างเวลาทำงานของตลาดหรือสถานที่นั้น เพื่อขอดูใบอนุญาตและตรวจการค้าหรือกิจการใด ให้เป็นไปตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายนี้ หรือเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในใบอนุญาต

(๓) อำนาจเข้าไปในสถานที่เอกชนขอดูใบอนุญาตและตรวจ

เจ้าพนักงานท้องถิ่น เจ้าพนักงานสาธารณสุข หรือผู้ที่ได้รับมอบหมายจากเจ้าพนักงานดังกล่าว อาจเข้าไปในสถานที่เอกชนอื่นนอกจากที่กล่าวแล้ว ระหว่างพระอาทิตย์ขึ้นและพระอาทิตย์ตก หรือขอดูใบอนุญาต และตรวจการประกอบการค้ามิให้ฝ่าฝืนต่อบทกฎหมายนี้

(๔) ถ้าจำเป็น มีอำนาจเอาอาหาร น้ำแข็งหรือยาไปตรวจตามวิชาการ

ในกรณีที่พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ทำการตรวจเห็นเป็นการจำเป็นก็ให้มีอำนาจเอาอาหาร น้ำแข็ง หรือยาที่ผู้รับจ้างแต่งผมมีไว้ใช้ ไปเป็นตัวอย่างสำหรับตรวจตามวิชาการเป็นปริมาณตามสมควรโดยไม่ต้องใช้ราคา และพนักงานเจ้าหน้าที่จะเอาเครื่องใช้หรือเครื่องอุปกรณ์อื่นใดไปตรวจด้วยก็ได้ แต่เมื่อตรวจเสร็จแล้วให้คืนเจ้าของโดยมิชักช้า

(๕) อำนาจยึดหรือทำลายของเสีย หรืออาจเป็นอันตรายต่อสุขภาพ

ในขณะทำการตรวจ ถ้าเจ้าพนักงานสาธารณสุขหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายพบอาหารหรือน้ำแข็ง ซึ่งไม่ควรบริโภคโดยเป็นของเสีย หรือเป็นของที่อาจเป็นอันตรายแก่สุขภาพของผู้บริโภค ก็ให้มีอำนาจยึดหรือทำลายของนั้นได้

(๖) บทกำหนดโทษ

ผู้ใดไม่ยอมให้พนักงานเจ้าหน้าที่ปฏิบัติการตามอำนาจตรวจ มีความผิดต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าสิบบาท

๙. กฎหมายเรื่องการรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง

พระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ.๒๕๐๓

เหตุผลในการประกาศใช้

เนื่องจากสภาพทั่ว ๆ ไปของบ้านเมือง ยังไม่สะอาดและเป็นระเบียบเรียบร้อยเท่าที่ควร และบรรดากฎหมายที่ใช้บังคับเพื่อประโยชน์ในการนี้ยังไม่เหมาะสม และไม่พอเพียงที่จะใช้บังคับได้ตามควรแก่กรณี จึงสมควรตรากฎหมายนี้ขึ้น เพื่อจัดให้บ้านเมืองอยู่ในสภาพที่สะอาด และเป็นระเบียบเรียบร้อยยิ่งขึ้นกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน

พระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. ๒๕๐๓ ประกาศใช้วันที่ ๒๑ กันยายน พ.ศ. ๒๕๐๓ มีสาระสำคัญดังต่อไปนี้

คำวิเคราะห์ศัพท์

"เจ้าพนักงานท้องถิ่น" ในเขตเทศบาลหมายความว่า นายกเทศมนตรี ในเขตสุขาภิบาล หมายความว่า ประธานกรรมการสุขาภิบาล และในท้องที่ที่อยู่นอกเขตเทศบาลหรือสุขาภิบาล หมายความว่า นายอำเภอ

"ที่สาธารณะ" หมายความว่า สาธารณสมบัติของแผ่นดินเฉพาะที่เป็นทรัพย์สินสำหรับประชาชนใช้ร่วมกัน และให้รวมถึงถนนด้วย

"สถานสาธารณะ" หมายความว่า ที่สาธารณะ หรือสถานที่ที่จัดไว้เป็นสาธารณะสำหรับประชาชนใช้เพื่อการบันเทิง หรือหย่อนใจ หรือเพื่อการชุมนุม

"อาคาร" หมายความว่า ตึก บ้าน เรือน โรง ร้าน แพ คลังสินค้า สำนักงานหรือสิ่งปลูกสร้างอย่างอื่น ซึ่งบุคคลอาจเข้าอยู่หรือเข้าใช้สอย และสิ่งปลูกสร้างที่ใช้เป็นที่ชุมนุมของประชาชน

"ถนน" หมายความว่า ทางบกหรือสะพานที่ประชาชนใช้ในการจราจรและให้หมายความรวมถึงทางเท้าหรือขอบทางด้วย

๑. ผู้ครอบครองอาคาร ผู้ใดเป็นผู้ครอบครองอาคารชั้นเดียวหรือชั้นล่างของตึกแถว ห้องแถว ห้างร้าน สำนักงานธุรกิจ โรงงาน โรงมหรสพ โรงแรม หรือภัตตาคาร มีหน้าที่ช่วย

เจ้าพนักงานท้องถิ่นดูแลรักษาความสะอาดทางเท้าถาวรหน้าอาคารนั้น ถ้าละเลยไม่กระทำการตามที่กล่าวนี้ และได้รับคำเตือนเป็นหนังสือจากเจ้าพนักงานท้องถิ่นให้จัดทำเพื่อความสะอาดเรียบร้อยภายในกำหนด และสามารถปฏิบัติตามคำเตือนนั้นได้ แต่ไม่ปฏิบัติตาม ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งร้อยบาท

๒. อาบน้ำหรือซักผ้า ผู้ใดอาบน้ำหรือซักผ้าบนถนนหรือในสถานสาธารณะ ซึ่งมิได้จัดไว้เพื่อการนั้น หรือในแม่น้ำหรือคลองหรือที่ใด ๆ ภายในบริเวณที่เจ้าพนักงานท้องถิ่นได้ติดตั้งหรือแขวนประกาศระบุห้ามไว้ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินสองร้อยบาท

๓. ห้ามโฆษณาแก่ประชาชน ห้ามมิให้ผู้ใดโฆษณาแก่ประชาชนด้วยการปิดแผ่นประกาศ หรือทำให้ปรากฏด้วยประการใด ๆ ซึ่งข้อความหรือภาพลง ณ ที่ใด ๆ ในที่สาธารณะ หรือที่รั้วกำแพง ผนังอาคาร หรือต้นไม้ด้านที่ติดกับที่สาธารณะ หรือด้วยการทิ้ง หรือโปรยแผ่นประกาศใด ๆ เว้นแต่ได้รับอนุญาตจากเจ้าพนักงานท้องถิ่น หรือเป็นการกระทำของทางราชการ

การขอรับอนุญาต หลักเกณฑ์การอนุญาต การกำหนดอัตราค่าธรรมเนียมขอรับอนุญาตและการงดเว้นค่าธรรมเนียมดังกล่าว ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง อัตราค่าธรรมเนียมนั้นต้องไม่เกินอัตราท้ายพระราชบัญญัตินี้

การโฆษณาของผู้ครอบครองอาคารหรือต้นไม้เพื่อการค้า หรือธุรกิจของตนเอง หรือเพียงให้ทราบชื่อของผู้ครอบครองอาคาร ชื่ออาคาร เลขที่อาคาร หรือข้อความอื่นเกี่ยวแก่การเข้าไปและออกจากอาคารนั้น มิให้ถือว่าเป็นการโฆษณาแก่ประชาชนตามความในมาตรานี้

ผู้ใดฝ่าฝืนความในวรรคหนึ่ง ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าร้อยบาท

๔. ห้ามขีด เขียนลงบนถนน ห้ามมิให้ผู้ใดขีด เขียน หรือทำให้ปรากฏด้วยประการใด ๆ ซึ่งข้อความ ภาพ หรือรูปรอยใด ๆ ลงบนถนน เว้นแต่เป็นการกระทำของทางราชการ

ผู้ใดฝ่าฝืน ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าร้อยบาท

๕. การขีด เขียน โดยมิบังควรในที่สาธารณะ ผู้ใดขีด เขียน หรือทำให้ปรากฏด้วยประการใด ๆ ซึ่งข้อความภาพ หรือรูปรอยใด ๆ โดยมิบังควรลงที่รั้ว กำแพง ผนังอาคาร ต้นไม้หรือสิ่งใด ๆ ในที่สาธารณะ หรือที่เห็นได้จากที่สาธารณะ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินสองร้อยบาท

๖. ติดตั้ง ตาก วาง หรือแขวนในที่สาธารณะ ผู้ใดโดยมิบังควรติดตั้ง ตาก วาง

หรือแขวนสิ่งใด ๆ ในที่สาธารณะ หรือติดตั้ง ตาก วาง หรือแขวนสิ่งใด ๆ ณ ที่ที่เห็นได้จากที่สาธารณะด้วยวิธีอันไม่สมควร ทำให้เห็นเป็นที่ไม่เรียบร้อยน่ารังเกียจ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินสองร้อยบาท

๗. ปล่อยให้พืช ต้นไม้ หรือหญ้าขึ้นรกรุงรัง ผู้ใดเป็นผู้ครอบครองอาคารหรือที่ดินที่เห็นได้จากที่สาธารณะ ปล่อยให้พืช ต้นไม้ หรือหญ้าขึ้นรกรุงรัง และได้รับคำเตือนเป็นหนังสือจากเจ้าพนักงานท้องถิ่นให้จัดทำเพื่อความสะอาดเรียบร้อยภายในเวลาที่กำหนด และสามารถปฏิบัติตามคำเตือนนั้นได้ แต่ไม่ปฏิบัติตาม ต้องระวางโทษปรับไม่เกินสองร้อยบาท

ในกรณีที่มีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษผู้ครอบครองอาคารที่ดินตามความในวรรคก่อนหรือเมื่อคดีเลิกกัน โดยผู้ครอบครองอาคารหรือที่ดินนั้นยอมเสียค่าปรับในอัตราอย่างสูง หรือโดยยอมชำระค่าปรับตามคำเปรียบเทียบ และเมื่อพ้นกำหนดสามสิบวันนับแต่วันคดีถึงที่สุด หรือยอมชำระค่าปรับหรือเสียค่าปรับตามคำเปรียบเทียบ แล้วแต่กรณี ผู้นั้นยังไม่ปฏิบัติตามคำเตือนของเจ้าพนักงานท้องถิ่น ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นมีอำนาจมอบหมายให้บุคคลใด ๆ เข้าจัดทำเพื่อความสะอาดเรียบร้อยตามคำเตือนนั้นได้ และให้ผู้ครอบครองอาคารหรือที่ดินนั้นชดใช้ค่าใช้จ่ายในการจัดทำความสะอาดเรียบร้อยนั้นให้แก่เจ้าพนักงานท้องถิ่น

ในกรณีที่ผู้ครอบครองอาคารหรือที่ดินไม่ปฏิบัติตามคำเตือนของเจ้าพนักงานท้องถิ่นซึ่งได้ให้คำเตือนตามความในวรรคแรก เพราะไม่สามารถปฏิบัติตามคำเตือนนั้นได้ เจ้าพนักงานท้องถิ่นจะเข้าไปดำเนินการเพื่อจัดทำความสะอาดเรียบร้อยตามคำเตือนนั้นแทนผู้ครอบครองก็ได้

๘. ปล่อยให้อาคารชำรุดทรุดโทรมจนเป็นที่น่ารังเกียจ ผู้ใดเป็นเจ้าของอาคารซึ่งตั้งอยู่ในระยะไม่เกินยี่สิบเมตรจากถนนที่มีขนาดกว้างไม่ต่ำกว่าแปดเมตร และที่เห็นได้จากถนนนั้น ปล่อยให้อาคารนั้นชำรุดทรุดโทรมจนมีลักษณะเป็นที่น่ารังเกียจ เมื่อได้รับคำเตือนเป็นหนังสือจากเจ้าพนักงานท้องถิ่นให้ซ่อมแซมจัดทำให้เรียบร้อยภายในเวลาที่กำหนด และถ้าสามารถปฏิบัติตามคำเตือนนั้นได้ แต่ไม่ปฏิบัติตาม ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าร้อยบาท

ในกรณีที่คำพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษเจ้าของอาคารตามความในวรรคก่อน หรือเมื่อคดีเลิกกัน โดยเจ้าของอาคารยอมเสียค่าปรับในอัตราอย่างสูง หรือโดยยอมชำระค่าปรับตามคำเปรียบเทียบ ให้นำความในวรรคสองของมาตรา ๑๐ (คือข้อ ๗) มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ในกรณีที่เจ้าของอาคารไม่ปฏิบัติตามคำเตือนของเจ้าพนักงานท้องถิ่น ซึ่งได้ให้

คำเตือนตามความในวรรคแรก เพราะไม่สามารถปฏิบัติตามคำเตือนนั้นได้ เจ้าพนักงานท้องถิ่นจะเข้าไปดำเนินการเพื่อซ่อมแซมจัดทำให้เรียบร้อยตามคำเตือนนั้นแทนเจ้าของอาคารก็ได้

๙. การตั้งกรรมการพิจารณาและมีคำสั่งให้รื้อถอน เมื่อเจ้าพนักงานท้องถิ่นเห็นว่าอาคารใดซึ่งตั้งอยู่ริมถนนที่มีขนาดกว้างไม่ต่ำกว่าแปดเมตร ชำรุดทรุดโทรมหรืออยู่ในสภาพอันเป็นที่น่ารังเกียจและไม่อาจแก้ไขได้ ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นตั้งกรรมการไม่น้อยกว่าเจ็ดนาย โดยให้มีนายช่างผู้มีคุณวุฒิในการก่อสร้างไม่ต่ำกว่าชั้นปริญญาตรีรวมอยู่ด้วยเป็นผู้พิจารณา ถ้ากรรมการไม่น้อยกว่าห้านายเห็นว่าอาคารนั้นไม่อาจแก้ไขได้ และบุคคลซึ่งอยู่อาศัยในสถานที่นั้นมีที่อยู่อาศัยในสถานที่แห่งอื่น หรือถ้าไม่มี เจ้าพนักงานท้องถิ่นหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายสามารถจะจัดหาที่อยู่อาศัยให้แก่ผู้ที่อาศัยในสถานที่นั้นในสภาพและความเป็นอยู่ที่ใกล้เคียงกับสภาพและความเป็นอยู่เดิม เป็นการชั่วคราวภายในระยะเวลาอันสมควร แต่ต้องไม่เกินหนึ่งปีและเห็นสมควรให้รื้อถอน ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นมีคำสั่งเป็นหนังสือให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองอาคารจัดการรื้อถอนให้เสร็จสิ้นภายในสามสิบวันนับแต่วันทราบคำสั่ง ถ้าไม่สามารถแจ้งคำสั่งให้ผู้เป็นเจ้าของดำเนินการดังกล่าวได้ ก็ให้แจ้งคำสั่งให้ผู้ครอบครองดำเนินการแทน ในกรณีที่ไม่ปรากฏตัวผู้เป็นเจ้าของหรือผู้ครอบครอง ก็ให้ปิดคำสั่งไว้ ณ อาคารนั้น และให้ถือว่าเจ้าของหรือผู้ครอบครองอาคารได้ทราบคำสั่งนั้นแล้วตั้งแต่วันที่ปิดคำสั่งนั้น

เจ้าของหรือผู้ครอบครองซึ่งจะต้องปฏิบัติตามความในวรรคก่อน มีสิทธิอุทธรณ์ต่อรัฐมนตรีตามระเบียบของกระทรวงมหาดไทยภายในสิบห้าวันนับแต่วันทราบคำสั่งจากเจ้าพนักงานท้องถิ่น

ในกรณีที่รัฐมนตรีวินิจฉัยให้ยกอุทธรณ์ ให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองอาคารจัดการรื้อถอนอาคารให้เสร็จสิ้นภายในสามสิบวันนับแต่วันทราบคำวินิจฉัยของรัฐมนตรี

คำวินิจฉัยของรัฐมนตรีให้เป็นที่สุด

๑๐. อำนาจเจ้าพนักงานท้องถิ่นในการดำเนินการรื้อถอนอาคาร ในกรณีที่เจ้าของหรือผู้ครอบครองอาคารไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของเจ้าพนักงานท้องถิ่นตามมาตรา ๑๒ วรรคแรก หรือตามคำวินิจฉัยของรัฐมนตรีตามมาตรา ๑๒ วรรคสาม (คือข้อ ๙) ภายในระยะเวลาที่กำหนด ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นมีอำนาจดำเนินการรื้อถอนอาคาร โดยคิดค่าใช้จ่ายจากเจ้าของหรือผู้ครอบครองอาคารตามที่ได้ใช้จ่ายไปจริง ในการนี้ให้มีอำนาจขนสิ่งของที่อยู่ในอาคารออกไปจากอาคารนั้นได้ โดยไม่ต้องรับผิดในความเสียหายใด ๆ หากเกิดขึ้นเมื่อได้

ใช้ความระมัดระวังในการจัดทำไปตามสมควรแล้ว

การดำเนินการกับวัตถุก่อสร้างซึ่งถูกรื้อถอน รวมทั้งสิ่งของที่ขนออกไปจากอาคารตามความในวรรคก่อน ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นมอบกับเจ้าของหรือผู้ครอบครองอาคาร ถ้าไม่ปรากฏตัวเจ้าของหรือผู้ครอบครอง หรือเจ้าของหรือผู้ครอบครองไม่ยอมรับมอบวัตถุหรือสิ่งของนั้น ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นมีอำนาจจัดการขายโดยวิธีที่เห็นสมควร และให้นำความในมาตรา ๑๓๒๗ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาใช้บังคับแก่เงินที่ขายทรัพย์นั้นได้โดยอนุโลม

๑๑. การเล่นว่าวและกีฬาในถนนหรือสถานที่สาธารณะ ผู้ใดเล่นว่าว ฟุตบอล ตะกร้อ หรือเล่นกีฬาอย่างใด ๆ ในถนนหรือสถานสาธารณะ ซึ่งมิได้จัดไว้เพื่อการนั้น ๆ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งร้อยบาท

๑๒. การเด็ดใบ ดอกหรือผลของต้นไม้ หรือทำความเสียหายแก่โคมไฟ ป้ายหรือสิ่งใด ๆ ผู้ใดเด็ดใบ ดอก หรือผลของต้นไม้ซึ่งปลูกไว้เพื่อประโยชน์สาธารณะ หรือกระทำด้วยประการใด ๆ ให้เกิดความเสียหายแก่ต้นไม้นั้น หรือกระทำด้วยประการใด ให้เกิดความเสียหายแก่โคมไฟ ป้าย หรือวัตถุหรือสิ่งใด ๆ ที่ติดตั้งไว้เพื่อประโยชน์สาธารณะ การกระทำดังกล่าวนี้จะเป็นความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์ตามประมวลกฎหมายอาญาหรือไม่ก็ตาม ถ้าเป็นการกระทำแก่ทรัพย์ที่มีราคาเล็กน้อย หรือทำให้เกิดความเสียหายแต่เพียงเล็กน้อย ต้องระวางโทษปรับไม่เกินสองร้อยบาท

๑๓. การบ้วน สั่ง หรือถ่มน้ำลาย ฯลฯ ลงบนถนนหรือที่อื่น ๆ ผู้ใดบ้วน สั่ง หรือถ่มน้ำลาย น้ำมูก น้ำหมาก เสมหะ เท หรือทิ้งสิ่งใด ๆ ลงบนถนน หรือลงบนพื้นรถ หรือเรือสาธารณะ โรงมหรสพ ร้านค้า หรือสถานที่ใด ๆ ที่ประชาชนมีสิทธิเข้าไป หรือลง ณ ที่ใด ๆ ในสถานสาธารณะ ซึ่งเจ้าพนักงานท้องถิ่นมิได้จัดไว้เพื่อการนั้น ๆ หรือลงในแม่น้ำ หรือคลอง ภายในบริเวณที่เจ้าพนักงานท้องถิ่นได้ติดตั้งหรือแขวนประกาศระบุห้ามไว้ หรือกระทำด้วยประการใด ๆ ให้ถนนหรือสถานสาธารณะเปรอะเปื้อนหรือสกปรก ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งร้อยบาท

๑๔. การถ่ายอุจจาระหรือปัสสาวะลงบนถนนหรือที่อื่น ผู้ใดถ่ายอุจจาระหรือปัสสาวะลงบนถนนหรือ ณ ที่ใด ๆ ในสถานสาธารณะ หรือที่ซึ่งเห็นได้จากถนนหรือสถานสาธารณะซึ่งเจ้าพนักงานท้องถิ่นมิได้จัดไว้เพื่อการนั้น หรือลงในแม่น้ำหรือคลองภายในบริเวณที่เจ้าพนักงานท้องถิ่นได้ติดตั้งหรือแขวนประกาศระบุห้ามไว้ ต้องระวางโทษปรับไม่

เกินห้าร้อยบาท

๑๕. การจัดให้มีส้วมเพื่อให้บุคคลซึ่งยอมเสียค่าบริการใช้ เจ้าของร้านขายอาหารและหรือเครื่องดื่ม ซึ่งได้จัดสถานที่ไว้ให้ผู้ซื้อบริโภคอาหารหรือเครื่องดื่มนั้นได้ มีขนาดอาจใช้ได้ในขณะเดียวกันไม่ต่ำกว่ายี่สิบคน และเจ้าของร้านจำหน่ายน้ำมันเชื้อเพลิงสำหรับยานพาหนะซึ่งตั้งทำการค้าอยู่ริมถนน ต้องจัดให้มีส้วมเพื่อให้บุคคลซึ่งยอมเสียค่าบริการใช้ได้ในระหว่างเวลาที่เปิดทำการค้า ค่าบริการมิให้เรียกเก็บเกินอัตราที่กำหนดไว้ท้ายพระราชบัญญัตินี้

ร้านขายอาหารและหรือเครื่องดื่มซึ่งจัดให้มีขึ้นในงาน หรือกิจการใดเป็นการชั่วครั้งคราว มิให้ถือว่าเป็นร้านอาหารที่ขายอาหาร และหรือเครื่องดื่มตามมาตรานี้

ผู้ใดฝ่าฝืน ต้องระวางโทษปรับไม่เกินสองร้อยบาท

ในกรณีที่มีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษเจ้าของร้านขายอาหารและหรือเครื่องดื่ม หรือเจ้าของร้านจำหน่ายน้ำมันเชื้อเพลิงตามความในวรรคก่อน หรือเมื่อคดีเลิกกันโดยบุคคลเช่นว่านั้นยอมเสียค่าปรับในอัตราอย่างสูง หรือโดยยอมชำระค่าปรับตามคำเปรียบเทียบและเมื่อพ้นกำหนดสามสิบวันนับแต่วันคดีถึงที่สุด หรือยอมชำระค่าปรับหรือเสียค่าปรับตามคำเปรียบเทียบ แล้วแต่กรณี เจ้าของร้านอาหารและหรือเครื่องดื่ม หรือเจ้าของร้านจำหน่ายน้ำมันเชื้อเพลิงยังไม่ปฏิบัติให้ถูกต้องตามความในวรรคก่อน ต้องระวางโทษปรับวันละห้าสิบบาทนับแต่วันคดีถึงที่สุด หรือยอมชำระค่าปรับหรือเสียค่าปรับตามคำเปรียบเทียบแล้วแต่กรณี ตลอดไปทุกวัน จนกว่าจะปฏิบัติให้ถูกต้องตามความในวรรคก่อนนั้น

๑๖. การยืน นั่ง หรือนอนบนราวสะพานสาธารณะ ผู้ใดยืน นั่ง หรือนอนบนราวสะพานสาธารณะ หรือโดยไม่มีเหตุอันสมควรนอนในที่สาธารณะ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งร้อยบาท

๑๗. อำนาจประกาศกำหนดเวลาห้ามเข้าหรือคงอยู่ในสถานสาธารณะ ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นมีอำนาจประกาศกำหนดเวลาห้ามเข้าหรือคงอยู่ในสถานสาธารณะ ประกาศนั้นให้ติดตั้งหรือแขวนไว้ในที่เห็นได้ง่ายที่บริเวณสถานสาธารณะที่ห้ามนั้น

ผู้ใดฝ่าฝืนประกาศของเจ้าพนักงานท้องถิ่นที่ได้ประกาศตามความในวรรคก่อน ต้องระวางโทษปรับไม่เกินสองร้อยบาท

ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร
เรื่อง การรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อย

ในเขตกรุงเทพมหานคร พ.ศ. ๒๕๐๓ และข้อบัญญัติกรุงเทพมหานครในเรื่องเดียวกัน

(ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๒

เหตุผลในการประกาศใช้ข้อบัญญัติฉบับนี้ คือ โดยที่ในปัจจุบันนี้กรุงเทพมหานครมีปัญหาเป็นอันมาก เกี่ยวกับการรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง สมควรให้ประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครมีส่วนช่วยรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง ให้สมกับเป็นนครหลวงของประเทศ จึงจำเป็นต้องตราข้อบัญญัติกรุงเทพมหานครนี้

๑. การรักษาต้นไม้

(๑) ผู้ใดโดยไม่มีเหตุอันสมควรเข้าไป หรือปล่อยสัตว์เข้าไป ในสวนหย่อมหรือบริเวณสถานที่ที่กรุงเทพมหานครได้ปลูกต้นไม้ หรือหญ้าและได้ประกาศห้ามไว้ ณ สถานที่ดังกล่าว ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าร้อยบาท

(๒) ผู้ใดทิ้งขยะมูลฝอย กรวด หิน ดิน เลน ทราย หรือสิ่งอื่นใดที่น่าจะเป็นอันตรายแก่หญ้าหรือต้นไม้ลงที่สนามหญ้า หรือโคนต้นไม้ซึ่งปลูกหรือมีไว้เพื่อประโยชน์สาธารณะ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินสองพันบาท

(๓) ผู้ใดตัดหรือโค่นต้นไม้หรือกระทำด้วยประการใด ๆ อันเป็นการทำลายต้นไม้ซึ่งปลูกหรือมีไว้เพื่อประโยชน์สาธารณะโดยไม่ได้รับอนุญาตอันชอบด้วยกฎหมาย ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน ๑ เดือนหรือปรับไม่เกินห้าพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

๒. การรักษาทางระบายน้ำ

(๑) ผู้ใดโดยไม่มีเหตุอันสมควรเข้าไป หรือจูง ไล่หรือต้อนให้สัตว์เข้าไปในทางระบายน้ำ หรือแหล่งน้ำสาธารณะภายในบริเวณที่กรุงเทพมหานครได้ประกาศห้ามไว้ ณ สถานที่ดังกล่าว ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าร้อยบาท

(๒) ผู้ใดเทหรือทิ้งซากสัตว์ ขยะมูลฝอยลงในทางระบายน้ำ หรือแหล่งน้ำสาธารณะ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท

(๓) ผู้ใดเทหรือทิ้ง หรือกระทำด้วยประการใด ๆ ให้กรวด หิน ดิน ทราย หรือเศษวัสดุก่อสร้างไหลหรือตกลงในท่อระบายน้ำที่ประชาชนใช้สำหรับการระบายน้ำ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินสองพันบาท

(๔) ผู้ใดเทหรือทิ้ง หรือปล่อยหรือระบายอุจจาระ ปัสสาวะ หรือสิ่งปฏิกูลจากตัวอาคารหรือจากยานพาหนะลงในทางระบายน้ำหรือแหล่งน้ำสาธารณะ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินสามพันบาท

(๕) ผู้ใดถมหรือปลูกสร้างสิ่งใด ๆ ลงในทางระบายน้ำ หรือกระทำด้วยประการใด ๆ ให้ทางระบายน้ำอุดตัน หรือระบายน้ำไม่สะดวก โดยไม่ได้รับอนุญาตอันชอบด้วยกฎหมาย ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน ๑ เดือนหรือปรับไม่เกินห้าพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

๓. การรักษาถนน

(๑) ผู้ใดขับยานยนต์บรรทุกคน สัตว์ กรวด หิน ดิน เลน ทราย หรือวัตถุอื่นใด โดยไม่ได้จัดให้มีการป้องกันสิ่งดังกล่าวตกหล่นหรือเป็นเหตุให้น้ำมันจากยานยนต์ตกหล่นหรือรั่วไหลลงบนถนน อันอาจก่อเหตุเดือดร้อนรำคาญหรือทำให้ถนนสกปรกเปรอะเปื้อน ต้องระวางโทษปรับไม่เกินสามพันบาท

ผู้ใดล้างรถยนต์บนถนน ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท

(๒) ผู้ใดซ่อมรถยนตร์หรือรถจักรยานยนตร์บนถนน เว้นแต่เป็นการซ่อมรถยนตร์หรือจักรยานยนตร์ที่ขัดข้องในระหว่างเดินทาง ต้องระวางโทษปรับไม่เกินสองพันบาท

(๓) ผู้ใดตั้ง วาง กองหรือทิ้งไม้ กรวด หิน ดิน เลน ทราย เสา ท่อ หรือวัตถุอื่นใดบนถนนในลักษณะเกะกะกีดขวาง โดยไม่ได้รับอนุญาตอันชอบด้วยกฎหมาย หรือได้รับอนุญาตแล้วแต่ละเลยหรือปล่อยให้สิ่งดังกล่าวออกนอกบริเวณที่ได้รับอนุญาต ต้องระวางโทษปรับไม่เกินสองพันบาท

(๔) ผู้ใดทุบ กระแทก ทิ้ง หรือจอดรถยนต์หรือกระทำด้วยประการใด ๆ ลงบนทางเท้า โดยไม่ได้รับอนุญาตอันชอบด้วยกฎหมาย อันอาจทำให้ทางเข้าชำรุดเสียหาย ต้องระวางโทษปรับไม่เกินสองพันบาท

๔. การรักษาความเป็นระเบียบเรียบร้อย

(๑) ผู้ใดโดยไม่มีเหตุอันสมควร ปีนป่าย นั่ง หรือขึ้นไปบนรั้ว กำแพง ต้นไม้ หรือคอกต้นไม้ในที่สาธารณะ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าร้อยบาท

(๒) ผู้ใดผลัก โหน หรือกระทำด้วยประการใด ๆ เป็นเหตุให้ป้ายชื่อ ถนน ตรอก ซอย หรือป้ายอื่นใดของกรุงเทพมหานครชำรุดเสียหายหรือไร้ประโยชน์ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท

(๓) ผู้ใดแขวนหรือติดสิ่งใดเหนือทางเท้าริมถนนที่มีผิวจราจรกว้างตั้งแต่ ๖ เมตรขึ้นไป ปล่อยให้สิ่งนั้นฉีกขาดไม่เรียบร้อย หรือส่วนต่ำสุดของสิ่งนั้นสูงจากพื้นทางเท้าน้อยกว่า ๑.๘๐ เมตร ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท

๑๐. กฎหมายเรื่องโรคติดต่อ

พระราชบัญญัติโรคติดต่อ พ.ศ. ๒๕๒๓

เหตุผลในการประกาศใช้

เนื่องจากพระราชบัญญัติโรคติดต่อ พุทธศักราช ๒๔๗๗ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราช-บัญญัติโรคติดต่อ (ฉบับที่ ๒) พุทธศักราช ๒๔๗๙ พระราชบัญญัติโรคติดต่อ (ฉบับที่ ๓) พุทธศักราช ๒๔๘๒ พระราชบัญญัติไข้จับสั่น พุทธศักราช ๒๔๘๕ และพระราชบัญญัติโรคเรื้อน พุทธศักราช ๒๔๘๖ ซึ่งใช้บังคับอยู่ มีบทบัญญัติเกี่ยวกับการควบคุมและป้องกันโรคติดต่อยังไม่รัดกุมและเหมาะสมกับสภาพในปัจจุบัน สมควรที่จะได้มีการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายดังกล่าวเสียใหม่ โดยรวมเป็นพระราชบัญญัติฉบับเดียวกัน จึงจำเป็นต้องตราพระ-ราชบัญญัตินี้ขึ้นเรียกว่า พระราชบัญญัติโรคติดต่อ พ.ศ. ๒๕๒๓

โดยที่โรคติดต่อ เป็นภัยอันตรายที่ร้ายแรงแก่ประชาชน สังคม และประเทศชาติอย่างยิ่ง เพราะเมื่อเกิดขึ้นแล้วก็มักจะระบาดลุกลาม และคร่าชีวิตมนุษย์ให้ตายไปเป็นจำนวนมาก จึงได้มีกฎหมายบัญญัติควบคุม แก้ไข และป้องกัน กฎหมายนี้มีชื่อว่า พระราชบัญญัติโรคติดต่อ พ.ศ. ๒๕๒๓ ซึ่งมีสาระสำคัญดังต่อไปนี้

โรคติดต่อ

มาตรา ๕ โรคใดจะเป็นโรคติดต่อ โรคติดต่ออันตราย หรือโรคติดต่อต้องแจ้งความให้รัฐมนตรีประกาศชื่อและอาการสำคัญของโรคไว้ในราชกิจจานุเบกษา

โรคติดต่อที่ต้องแจ้งความ

มาตรา ๖ ในกรณีจำเป็นและสมควรให้ผู้ว่าราชการจังหวัดมีอำนาจประกาศกำหนดให้โรคติดต่อซึ่งรัฐมนตรีประกาศตามมาตรา ๕ เป็นโรคติดต่อต้องแจ้งความเฉพาะในเขตของตน

ในกรณีที่ตรวจพบหรือมีเหตุสงสัยว่าโรคใดโรคหนึ่งอันมิใช่โรคติดต่อที่ได้มีประ-กาศตามมาตรา ๕ เป็นโรคซึ่งอาจติดต่อแพร่หลายเป็นอันตรายแก่ประชาชนได้ ให้รัฐมนตรี

หรือผู้ว่าราชการจังหวัดเฉพาะในเขตของตน มีอำนาจประกาศระบุชื่อและอาการสำคัญของโรคนั้นให้เป็นโรคติดต่อหรือโรคติดต่อต้องแจ้งความ

ผู้มีหน้าที่แจ้งความ

มาตรา ๗ ในกรณีที่มีโรคติดต่ออันตราย หรือโรคติดต่อต้องแจ้งความเกิดขึ้นหรือมีเหตุสงสัยว่าได้มีโรคติดต่อดังกล่าวเกิดขึ้น ให้บุคคลดังต่อไปนี้แจ้งต่อพนักงานสาธารณสุขหรือพนักงานเจ้าหน้าที่

(๑) ในกรณีมีการป่วยหรือมีเหตุสงสัยว่าได้มีการป่วยโดยโรคติดต่อดังกล่าวเกิดขึ้นในบ้าน ให้เป็นหน้าที่ของเจ้าบ้าน หรือของผู้ควบคุมดูแลบ้าน หรือของแพทย์ผู้ทำการรักษาพยาบาล

(๒) ในกรณีมีการป่วยหรือมีเหตุสงสัยว่าได้มีการป่วยด้วยโรคติดต่อดังกล่าวเกิดขึ้นในสถานพยาบาล ให้เป็นหน้าที่ของผู้รับผิดชอบในสถานพยาบาลนั้น

(๓) ในกรณีที่ได้มีการชันสูตรทางแพทย์ตรวจพบว่าอาจมีเชื้ออันเป็นเหตุของโรคติดต่อดังกล่าว ให้เป็นหน้าที่ของผู้ทำการชันสูตรทางแพทย์หรือของผู้รับผิดชอบในสถานที่ที่ได้มีการชันสูตรทางแพทย์นั้น

หลักเกณฑ์ และวิธีการแจ้งตามวรรคหนึ่งให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

อำนาจเจ้าพนักงานสาธารณสุข

มาตรา ๘ เมื่อปรากฏแก่เจ้าพนักงานสาธารณสุขว่าได้เกิด หรือมีเหตุสงสัยว่าได้เกิดโรคติดต่ออันตรายอย่างใดเกิดขึ้นในบ้าน โรงเรือน สถานที่ หรือพาหนะใด ให้เจ้าพนักงานสาธารณสุขมีอำนาจที่จะดำเนินการเอง ประกาศหรือออกคำสั่งเป็นหนังสือให้ผู้ใดดำเนินการดังต่อไปนี้ได้

(๑) ให้คนหรือสัตว์ซึ่งป่วยหรือมีเหตุสงสัยว่าป่วยเป็นโรคติดต่ออันตรายเป็นผู้สัมผัสโรค หรือเป็นพาหะของโรคติดต่ออันตราย มารับการตรวจ การชันสูตรทางแพทย์ หรือการรักษา หรือคุมไว้สังเกต ณ สถานที่ซึ่งเจ้าพนักงานสาธารณสุขกำหนด

ในกรณีที่เจ้าพนักงานสาธารณสุขเห็นว่า คนซึ่งป่วยหรือมีเหตุสงสัยว่าป่วยเป็นโรคอยู่ในภาวะซึ่งอาจเป็นเหตุให้เชื้อโรคแพร่หลายจนเป็นอันตรายร้ายแรงแก่ประชาชนได้ ให้

มีอำนาจแยกกักผู้นั้นไปรับการรักษาในสถานพยาบาลหรือในที่เอกเทศ จนกว่าจะได้รับการตรวจและการชันสูตรทางแพทย์ว่าพ้นระยะติดต่อของโรคหรือหมดเหตุสงสัย

(๒) กักกันหรือคุมไว้สังเกตซึ่งคนหรือสัตว์ซึ่งเป็นหรือมีเหตุสงสัยว่าเป็นผู้สัมผัสโรคหรือพาหะ

(๓) ให้คนหรือสัตว์รับการป้องกัน ตามวัน เวลา และสถานที่ซึ่งเจ้าพนักงานสาธารณสุขกำหนด

(๔) ดำเนินการหรือให้เจ้าของหรือผู้อยู่ในบ้าน โรงเรือน สถานที่ หรือพาหนะใดที่โรคติดต่ออันตรายได้เกิดขึ้นจัดการกำจัดความติดโรคหรือทำลายสิ่งใด ๆ หรือสัตว์ที่มีเหตุเชื่อได้ว่าเป็นสิ่งติดโรค จนกว่าเจ้าพนักงานสาธารณสุขจะเห็นว่าปราศจากความติดโรคและได้ถอนคำสั่งนั้นแล้ว

(๕) ดำเนินการหรือให้เจ้าของ หรือผู้อยู่ในบ้าน โรงเรือน สถานที่ หรือพาหนะใดที่โรคติดต่ออันตรายได้เกิดขึ้น จัดการแก้ไข ปรับปรุงการสุขาภิบาล หรือรื้อถอนสิ่งที่ไม่ถูกสุขลักษณะ หรือจัดให้มีขึ้นใหม่ให้ถูกสุขลักษณะ

(๖) ให้นำศพหรือซากสัตว์ซึ่งปรากฏหรือมีเหตุสงสัยว่าตายด้วยโรคติดต่ออันตรายไปรับการตรวจ หรือจัดการทางแพทย์ หรือจัดการแก่ศพหรือซากสัตว์นั้นด้วยประการอื่นใด เพื่อป้องกันการแพร่หลายของโรค

(๗) ดำเนินการหรือกำหนดให้ปฏิบัติการเพื่อป้องกัน กำจัดสัตว์ หรือแมลงหรือตัวอ่อนของแมลงที่เป็นเหตุให้เกิดโรค

(๘) ดำเนินการหรือกำหนดให้ปฏิบัติในการทำ ประกอบ ปรุง จับต้อง บรรจุ เก็บ สะสม จำหน่ายอาหาร น้ำแข็ง เครื่องดื่มหรือน้ำเพื่อป้องกันการแพร่หลายของโรค

(๙) จัดหาและให้เครื่องอุปโภคบริโภครวมทั้งเวชภัณฑ์หรือเคมีภัณฑ์ เพื่อป้องกันการแพร่หลายของโรค

(๑๐) จัดหาน้ำที่ถูกสุขลักษณะไว้ในบ้าน โรงเรือน สถานที่ หรือพาหนะ

(๑๑) ห้ามกระทำการใด ๆ อันน่าจะเป็นเหตุให้เกิดภาวะไม่ถูกสุขลักษณะแก่ถนนหนทาง บ้าน โรงเรือน สถานที่ พาหนะ หรือที่สาธารณะอื่นใด

(๑๒) ห้ามกระทำการใด ๆ อันอาจจะเป็นเหตุให้โรคแพร่หลาย

ห้ามเข้าไปหรือออกจากสถานที่

มาตรา ๙ ในกรณีที่เจ้าพนักงานสาธารณสุขได้ออกคำสั่งประกาศตามมาตรา ๘ ให้ปิดประกาศนั้นไว้ในที่เปิดเผยเห็นได้ง่าย ณ สถานที่แยกกัก สถานที่กักกัน บ้าน โรงเรือน สถานที่หรือพาหนะที่ผู้ป่วยอาศัยหรือพักอยู่ และหรือบริเวณที่ใกล้เคียง ตลอดเวลาที่คำสั่งตามประกาศนั้นยังคงใช้บังคับอยู่ ห้ามผู้ใดนอกจากเจ้าพนักงานสาธารณสุขเข้าไปในหรือออกจากสถานที่แยกกัก สถานที่กักกัน บ้าน โรงเรือน สถานที่หรือพาหนะ ที่ผู้ป่วยอาศัยหรือพักอยู่ หรือย้ายสิ่งของใด ๆ ออกจากที่นั้น เว้นแต่ได้รับอนุญาตจากเจ้าพนักงานสาธารณสุข

อำนาจประกาศระบุชื่อและอาการสำคัญของโรคติดต่อ

มาตรา ๑๐ เมื่อมีโรคติดต่ออันตรายเกิดขึ้นหรือน่าจะเกิดขึ้นในท้องที่ใด รัฐมนตรีหรือผู้ว่าราชการจังหวัดเฉพาะในเขตของตน มีอำนาจประกาศโดยระบุชื่อและอาการสำคัญของโรค ตำบล หมู่บ้าน หรือสถานที่ใดเป็นเขตติดโรค และจะกำหนดปริมณฑลโดยรอบไว้เป็นเขตติดโรคด้วยก็ได้

เมื่อได้มีประกาศดังกล่าวแล้ว ให้เจ้าพนักงานสาธารณสุขมีอำนาจดำเนินการเองประกาศหรือออกคำสั่งเป็นหนังสือให้ผู้ใดดำเนินการใด ๆ ในเขตหรือในบริเวณปริมณฑลนั้น ดังต่อไปนี้

(๑) ปฏิบัติการใด ๆ ตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๘

(๒) ห้ามผู้ใดเข้าไปในหรือออกนอกจากเขตติดโรค หรือที่เอกเทศ เว้นแต่ได้รับอนุญาตจากเจ้าพนักงานสาธารณสุข

(๓) เข้าไปในบ้าน โรงเรือน สถานที่ หรือพาหนะใด ที่เกิดหรือมีเหตุสงสัยว่าเกิดโรคได้ โดยมิต้องแจ้งให้ทราบล่วงหน้า แต่ต้องกระทำในภาวะอันสมควร

(๔) รื้อถอน ทำลาย หรือแก้ไขเปลี่ยนแปลงตามความจำเป็นซึ่งบ้าน โรงเรือน สิ่งปลูกสร้าง สถานที่ พาหนะ หรือสิ่งของใด ๆ เพื่อป้องกันการแพร่หลายของโรค

(๕) ปิดตลาด โรงมหรสพ สถานศึกษา สถานที่ประกอบหรือจำหน่ายอาหาร สถานที่ผลิตหรือจำหน่ายเครื่องดื่ม โรงงาน สถานที่ชุมนุมชน หรือสถานที่อื่นใดไว้ชั่วคราวตามที่เห็นสมควรเพื่อป้องกันการแพร่หลายของโรค

(๖) ห้ามคนซึ่งป่วยหรือมีเหตุสงสัยว่าป่วยเป็นโรคติดต่ออันตรายประกอบอาชีพใด ๆ หรือเข้าไปในสถานศึกษา สถานที่ชุมนุมชน หรือสถานที่อื่นใด เว้นแต่ได้รับ

อนุญาตจากเจ้าพนักงานสาธารณสุข

เมื่อโรคติดต่ออันตรายที่เกิดขึ้นสงบลงแล้ว และรัฐมนตรีหรือผู้ว่าราชการจังหวัดเห็นเป็นการสมควรก็ให้ถอนประกาศนั้น

อำนาจประกาศให้บุคคลต้องได้รับการสร้างเสริมภูมิคุ้มกันโรค

มาตรา ๑๒ เพื่อป้องกันมิให้โรคติดต่อใดเกิดหรือแพร่หลาย ให้รัฐมนตรีมีอำนาจประกาศในราชกิจจานุเบกษาให้บุคคลต้องได้รับการสร้างเสริมภูมิคุ้มกันโรค

เมื่อได้มีประกาศตามวรรคหนึ่งแล้ว ผู้ว่าราชการจังหวัดมีอำนาจประกาศกำหนดให้บุคคลใดได้รับการสร้างเสริมภูมิคุ้มกันโรค ณ เวลาและสถานที่ซึ่งจะได้กำหนดไว้ในประกาศนั้น

การป้องกันและควบคุมโรคติดต่อระหว่างประเทศ

มาตรา ๑๓ ในการป้องกันและควบคุมโรคติดต่อระหว่างประเทศ ให้ช่องทางและด่านตรวจคนเข้าเมืองตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมืองเป็นด่านควบคุมโรคติดต่อระหว่างประเทศ เมื่อมีเหตุอันสมควรให้เจ้าพนักงานสาธารณสุขประจำด่านควบคุมโรคติดต่อระหว่างประเทศ มีอำนาจดังต่อไปนี้

(๑) ให้เจ้าของพาหนะหรือผู้ควบคุมพาหนะแจ้งกำหนดวัน เวลา และสถานที่ที่พาหนะนั้น ๆ จะเข้ามาถึงท่าอากาศยาน ท่าเรือ หรือท่าขนส่งทางบก ต่อเจ้าพนักงานสาธารณสุขประจำด่านควบคุมโรคติดต่อระหว่างประเทศตามวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

(๒) ให้เจ้าของพาหนะหรือผู้ควบคุมพาหนะที่เข้ามาในราชอาณาจักรยื่นเอกสารต่อเจ้าพนักงานสาธารณสุขประจำด่านควบคุมโรคติดต่อระหว่างประเทศตามแบบและวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

(๓) ห้ามผู้ใดนำพาหนะอื่นใดเข้าเทียบพาหนะที่เดินทางเข้ามาในราชอาณาจักร ซึ่งยังไม่ได้รับการตรวจจากเจ้าพนักงานสาธารณสุข และห้ามผู้ใดเข้าไปในหรือออกจากพาหนะนั้น เว้นแต่ได้รับอนุญาตจากเจ้าพนักงานสาธารณสุขประจำด่านควบคุมโรคติดต่อระหว่างประเทศ

(๔) เข้าไปในพาหนะและตรวจผู้เดินทาง สิ่งของหรือสัตว์ที่มากับพาหนะ

ตรวจตราและควบคุมให้เจ้าของพาหนะหรือผู้ควบคุมพาหนะแก้ไขการสุขาภิบาลของพาหนะให้ถูกสุขลักษณะ รวมทั้งกำจัดสิ่งอันอาจเป็นอันตรายต่อสุขภาพในพาหนะ ในการนี้ให้เจ้าของพาหนะหรือผู้ควบคุมพาหนะอำนวยความสะดวกแก่เจ้าพนักงานสาธารณสุขประจำด่านควบคุมโรคติดต่อระหว่างประเทศ

(๕) ห้ามเจ้าของพาหนะหรือผู้ควบคุมพาหนะนำผู้เดินทางซึ่งไม่ได้รับการสร้างเสริมภูมิคุ้มกันโรคตามที่รัฐมนตรีประกาศเข้ามาในราชอาณาจักร

(๖) ตรวจตรา ควบคุม ให้ผู้มีหน้าที่รับผิดชอบท่าอากาศยาน ท่าเรือ หรือท่าขนส่งทางบก แก้ไขการสุขาภิบาลให้ถูกสุขลักษณะ รวมทั้งกำจัดสิ่งอันอาจเป็นอันตรายต่อสุขภาพในสถานที่และบริเวณดังกล่าว

(๗) ตรวจตรา ควบคุม ให้ผู้มีหน้าที่รับผิดชอบท่าอากาศยาน ท่าเรือ หรือท่าขนส่งทางบก ทำการควบคุม กำจัดยุง และพาหะนำโรค ในสถานที่และบริเวณรอบท่าอากาศยาน ท่าเรือ หรือท่าขนส่งทางบก ในรัศมีสี่ร้อยเมตร ในการนี้ให้เจ้าของหรือผู้อยู่ในบ้านโรงเรือน หรือสถานที่ในบริเวณดังกล่าวอำนวยสะดวกในการควบคุมกำจัดยุงและพาหะนำโรค

(๘) ตรวจตรา ควบคุมการสุขาภิบาลเกี่ยวกับอาหาร น้ำแข็ง เครื่องดื่มหรือน้ำ ให้ผู้มีหน้าที่รับผิดชอบสถานที่ ทำ ประกอบ ปรุง จับต้อง บรรจุ เก็บสะสม จำหน่ายอาหาร น้ำแข็ง เครื่องดื่ม หรือน้ำที่นำเข้าไป หรือจะนำเข้าไปในบริเวณท่าอากาศยาน ท่าเรือ หรือท่าขนส่งทางบก ให้ถูกสุขลักษณะ หรือแก้ไขการสุขาภิบาลเกี่ยวกับอาหาร น้ำแข็ง เครื่องดื่มหรือน้ำ ตลอดถึงสถานที่ดังกล่าวให้ถูกสุขลักษณะ

เมื่อมีโรคติดต่ออันตรายเกิดขึ้นในต่างประเทศ

มาตรา ๑๔ เมื่อมีโรคติดต่ออันตรายเกิดขึ้นในท้องที่หรือเมืองท่าใดในต่างประเทศ ให้รัฐมนตรีหรือผู้ซึ่งรัฐมนตรีมอบหมายมีอำนาจประกาศในท้องที่หรือเมืองท่านั้นเป็นเขตโรคติดต่อ เมื่อได้ประกาศแล้วให้เจ้าพนักงานสาธารณสุขประจำด่านควบคุมโรคติดต่อระหว่างประเทศมีอำนาจดำเนินการเอง หรือออกคำสั่งเป็นหนังสือให้เจ้าของพาหนะหรือผู้ควบคุมพาหนะที่เข้ามาในราชอาณาจักรจากท้องที่หรือเมืองท่านั้น ดำเนินการดังต่อไปนี้

(๑) ดำเนินการหรือกำหนดให้ปฏิบัติการใด ๆ เพื่อกำจัดความติดโรคและเพื่อ

ป้องกันการแพร่หลายของโรค

(๒) จัดให้พาหนะจอดอยู่ ณ สถานที่ที่กำหนดให้จนกว่าเจ้าพนักงานสาธารณสุขจะอนุญาตให้ไปได้

(๓) ให้ผู้เดินทางซึ่งมากับพาหนะนั้นรับการตรวจในทางแพทย์และอาจให้แยกกัก กักกัน คุมไว้สังเกต หรือรับการสร้างเสริมภูมิคุ้มกันโรค ณ สถานที่ที่กำหนดให้

(๔) ห้ามผู้ใดเข้าไปในหรือออกจากพาหนะนั้น หรือที่เอกเทศ เว้นแต่ได้รับอนุญาตจากเจ้าพนักงานสาธารณสุข

(๕) ห้ามผู้ใดนำเครื่องอุปโภคบริโภค น้ำดื่ม หรือน้ำใช้ซึ่งเป็นหรือมีเหตุสงสัยว่าเป็นสิ่งติดโรคเข้าไปในหรือออกจากพาหนะนั้น เว้นแต่ได้รับอนุญาตจากเจ้าพนักงานสาธารณสุข

เจ้าของพาหนะหรือผู้ควบคุมพาหนะเป็นผู้ออกค่าใช้จ่าย

มาตรา ๑๕ ให้เจ้าของพาหนะหรือผู้ควบคุมพาหนะเป็นผู้ออกค่าใช้จ่ายในการขนส่งผู้เดินทางซึ่งมากับพาหนะนั้น เพื่อแยกกัก กักกัน คุมไว้สังเกต หรือรับการสร้างเสริมภูมิคุ้มกันโรคตลอดทั้งค่าใช้จ่ายในการเลี้ยงดู การรักษาพยาบาล การป้องกันและควบคุมโรคติดต่อ

บทกำหนดโทษ

มาตรา ๑๖ ในกรณีที่เจ้าพนักงานสาธารณสุขได้ออกคำสั่งให้ผู้ใดดำเนินการตามมาตรา ๘ (๔) (๕) (๖) หรือ (๗) มาตรา ๑๐ (๔) มาตรา ๑๓ (๔) (๖) (๗) หรือ (๘) หรือมาตรา ๑๔ (๑) (๒) หรือ (๓) แล้ว ผู้นั้นละเลยไม่ดำเนินการตามคำสั่งภายในเวลาที่กำหนด เจ้าพนักงานสาธารณสุขมีอำนาจดำเนินการแทนได้ โดยให้ผู้นั้นชดใช้ค่าใช้จ่ายในการดำเนินการนั้นตามจำนวนที่จ่ายจริง ทั้งนี้ ตามระเบียบที่กระทรวงสาธารณสุขกำหนด

มาตรา ๑๗ ผู้ใดไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๗ หรือฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามประกาศหรือคำสั่งของเจ้าพนักงานสาธารณสุขตามมาตรา ๘ (๑) (๒) (๓) (๗) (๘) (๙) (๑๐) (๑๑) หรือ (๑๒) มาตรา ๑๓ มาตรา ๑๔ (๕) หรือไม่ให้ความสะดวกแก่เจ้าพนักงานสาธารณสุขตามมาตรา ๑๓ (๔) หรือ (๗) ต้องระวางโทษปรับไม่เกินสองพันบาท

มาตรา ๑๘ ผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามประกาศหรือคำสั่งของเจ้าพนักงานสาธารณสุขตามมาตรา ๘ (๔) (๕) หรือ (๖) มาตรา ๙ มาตรา ๑๐ หรือมาตรา ๑๔ (๓) หรือ (๔) ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน ๖ เดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๑๙ ผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามประกาศของผู้ว่าราชการจังหวัด ตามมาตรา ๑๒ วรรคสอง ต้องระวางโทษปรับไม่เกินสองพันบาท

มาตรา ๒๐ เจ้าของพาหนะหรือผู้ควบคุมพาหนะผู้ใดไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของเจ้าพนักงานสาธารณสุขตามมาตรา ๑๔ (๒) ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน ๑ ปี หรือปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

กฎกระทรวง (พ.ศ.๒๕๒๙)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข ได้ออกกฎกระทรวง (พ.ศ. ๒๕๒๙) ตามความในพระราชบัญญัติโรคติดต่อ พ.ศ. ๒๕๒๓ ณ วันที่ ๑๖ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๒๙ มีสาระสำคัญดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ เมื่อมีโรคติดต่ออันตรายหรือโรคติดต่อต้องแจ้งความเกิดขึ้น หรือมีเหตุสงสัยว่าได้มีโรคติดต่อดังกล่าวเกิดขึ้น ให้เจ้าบ้าน ผู้ควบคุมดูแลบ้าน แพทย์ผู้ทำการรักษาพยาบาล ผู้รับผิดชอบในสถานพยาบาล ผู้ทำการชันสูตรทางแพทย์ หรือผู้รับผิดชอบในสถานที่ที่ได้มีการชันสูตรทางแพทย์ แล้วแต่กรณี แจ้งต่อเจ้าพนักงานสาธารณสุขหรือพนักงานเจ้าหน้าที่แห่งท้องที่ ภายในยี่สิบสี่ชั่วโมงนับแต่เริ่มมีการป่วย มีเหตุสงสัยว่าได้มีการป่วย หรือที่ได้มีการชันสูตรทางแพทย์ตรวจพบว่าอาจมีเชื้ออันเป็นเหตุของโรคติดต่อ แล้วแต่กรณี

ข้อ ๒ การแจ้งตามข้อ ๑ ให้ดำเนินการดังนี้

(๑) เจ้าบ้านหรือผู้ควบคุมดูแลบ้าน ต้องแจ้งชื่อและที่อยู่ของตน ความสัมพันธ์กับผู้ป่วย ชื่อ อายุและที่อยู่ของผู้ป่วย สถานที่ที่ผู้ป่วยพักรักษาตัวอยู่ วันเริ่มป่วย และอาการสำคัญของผู้ป่วย

(๒) แพทย์ผู้ทำการรักษาพยาบาลหรือผู้รับผิดชอบในสถานพยาบาลต้องแจ้งชื่อที่อยู่และสถานที่ทำงานของตน ชื่อ อายุและที่อยู่ของผู้ป่วย สถานที่ที่ผู้ป่วยพักรักษาตัวอยู่ วันเริ่มป่วย วันแรกรับไว้รักษา การวินิจฉัยโรคขั้นต้น และสภาพผู้ป่วยขณะแจ้งความ

(๓) ผู้ทำการชันสูตรทางแพทย์หรือผู้รับผิดชอบในสถานที่ที่ได้มีการชันสูตรทางแพทย์ ต้องแจ้งชื่อ ที่อยู่และสถานที่ทำงานของตน ชื่อ อายุและที่อยู่ของผู้ป่วย ชื่อ ที่อยู่และสถานที่ทำงานของผู้ส่งวัตถุตัวอย่าง การวินิจฉัยโรคข้างต้นและผลการชันสูตร

ข้อ ๓ ในกรณีพนักงานเจ้าหน้าที่เป็นผู้รับแจ้งตามข้อ ๑ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ที่ได้รับแจ้งดังกล่าวรายงานต่อเจ้าพนักงานสาธารณสุขทันที

ประกาศกระทรวงสาธารณสุข
เรื่อง ชื่อโรคติดต่อและอาการสำคัญ รวม ๔๔ โรค
ประกาศ ณ วันที่ ๑๘ ธันวาคม ๒๕๒๔

๑. อหิวาตกโรค มีอาการถ่ายเหลวเป็นน้ำอย่างมาก อาเจียน ตาโหล ผิวหนังเหี่ยวย่น ปัสสาวะน้อยหรือไม่ปัสสาวะ ถ้าไม่ได้รับการรักษา ผู้ป่วยจะถึงแก่กรรมได้อย่างรวดเร็ว โรคนี้ระบาดลุกลามได้

๒. กาฬโรค อาการของโรคจะมีอาการบวมและเจ็บของต่อมน้ำเหลือง โลหิตเป็นพิษ เลือดออกใต้ผิวหนังเป็นจ้ำ ๆ ไข้สูง กระสับกระส่าย เดินผิดปกติ อ่อนเพลีย เพ้อ และหมดสติ จนถึงช็อคได้ กาฬโรคแบ่งออกเป็น ๓ แบบ คือ แบบต่อมน้ำเหลืองบวม แบบโลหิตเป็นพิษ และแบบปอดอักเสบ โรคนี้ระบาดลุกลามได้อย่างรวดเร็ว

๓. ไข้ทรพิษ อาการของโรคจะมีไข้สูง ปวดตามตัว ปวดศีรษะ ปวดหลัง อ่อนเพลีย อาจมีอาการปวดท้องร่วมด้วย ระยะก่อนที่จะมีผื่นขึ้น จะมีอาการคล้ายไข้หวัดใหญ่ หลังจากไข้สูงแล้ว จะปรากฏมีผื่นขึ้น ต่อมาจะกลายเป็นตุ่ม ตุ่มใส ตุ่มหนอง และตกสะเก็ด ซึ่งจะกินเวลานานประมาณ ๓-๔ สัปดาห์ โดยผื่นจะปรากฏที่บริเวณใบหน้า และแขน ขา มากกว่าบริเวณลำตัว โดยเฉพาะที่ได้รับการเสียดสีบ่อย ๆ แผลที่ตกสะเก็ด เมื่อหายแล้วอาจให้เกิดผลเป็นรอยบุ๋ม และยังอาจทำให้เกิดความพิการ จนถึงตาบอดได้ โรคนี้ระบาดลุกลามได้อย่างรวดเร็ว

๔. ไข้เหลือง อาการไข้สูงทันที นานประมาณ ๕-๗ วัน ปวดศีรษะ ปวดหลัง อ่อนเพลีย คลื่นไส้ อาเจียน อาจจะมีเลือดกำเดา เลือดออกในปาก อาเจียน และถ่ายเป็นเลือด ในระยะแรกของโรคอาจมีอาการตัวเหลือง ตาเหลืองปานกลาง ต่อมามีอาการมากขึ้น และอาจถึงแก่กรรมได้ โรคนี้ระบาดลุกลามได้อย่างรวดเร็ว

๕. ไข้กาฬหลังแอ่น มีอาการอย่างรวดเร็ว อาจจะมีไข้ ปวดศีรษะอย่างรุนแรง คลื่นไส้อาเจียน ชักกระตุกหลังแอ่น อาจพบมีผื่นหรือจ้ำตามลำตัว และจะมีอาการไม่รู้สึกตัว จนถึงหมดสติได้

๖. คอตีบ มีอาการเป็นไข้ เจ็บในคอ บางครั้งจะมีอาการบวมแดง อักเสบรอบ ๆ คอ ในลำคออาจจะมีแผ่นเนื้อเยื่อสีเทา ทำให้หายใจลำบาก มีอาการหอบ หน้าเขียว หรือมี

อาการของกล้ามเนื้อหัวใจอักเสบ จนถึงแก่กรรมอย่างกระทันหันได้

๗. ไอกรน มีอาการจากน้อยแล้วค่อย ๆ มากขึ้น ภายใน ๑-๒ สัปดาห์ โดยจะมีอาการไอค่อย ๆ มากขึ้น จนกระทั่งไอถี่อย่างมาก จนตัวงอ จะมีระยะเวลาของโรคนี้ประมาณ ๒-๓ เดือน

๘. โรคบาดทะยัก มีอาการเกร็งและกระตุกของกล้ามเนื้อบริเวณขากรรไกร บริเวณคอ บริเวณลำตัว โดยเฉพาะเมื่อได้รับการกระตุ้นจากเสียงและแสง

๙. โปลิโอ มีอาการไข้สูง ปวดศีรษะ มีอาการผิดปกติในระบบทางเดินอาหาร ปวด-กล้ามเนื้อ เจ็บต้นคอและบริเวณหลัง อาจจะมีอัมพาตร่วมด้วยก็ได้ ตำแหน่งที่จะพบบ่อยที่บริเวณขาข้างใดข้างหนึ่ง โดยเป็นอัมพาตชนิดอ่อนเปียก

๑๐. ไข้หัด มีอาการไข้นำมาก่อน ต่อมามีเยื่อบุหนังตาอักเสบ มีอาการคล้ายเป็นหวัด หลอดลมอักเสบ และมีจุดสีแดงที่เยื่อบุแก้ม หลังจากมีไข้ประมาณ ๓-๗ วัน จะมีผื่นปรากฏที่บริเวณหน้า ต่อมาผื่นจะปรากฏทั้งตัว แล้วอยู่นาน ๔-๖ วัน จะหลุดออกไป

๑๑. ไข้หัดเยอรมัน มีไข้ต่ำ ๆ อยู่ประมาณ ๑-๕ วัน ปวดศีรษะ ครั่นเนื้อครั่นตัว คล้ายเป็นหวัดอย่างอ่อน เยื่อบุหนังตาอักเสบ ต่อมน้ำเหลือง บริเวณศีรษะ หลังใบหู หรือบริเวณท้ายทอยโตและกดเจ็บ มีผื่นขึ้นตามร่างกายคล้ายผด คล้ายไข้หวัด ลักษณะสำคัญคือ ถ้าเกิดขึ้นขณะตั้งครรภ์จะทำให้ทารกที่เกิดมาอาจมีอาการพิการแต่กำเนิดได้

๑๒. โรคคางทูม เกิดมีอาการไข้ บวม และปวดบริเวณต่อมน้ำลาย เป็นต่อมน้ำลายใต้ลิ้น ต่อมน้ำลายใต้โหนกแก้มข้างใดข้างหนึ่ง หรือทั้งสองข้าง ในผู้ป่วยเพศชายจะมีอาการอักเสบของลูกอัณฑะ ในผู้ป่วยเพศหญิงจะมีอาการอักเสบของรังไข่ได้

๑๓. ไข้สุกใส มีอาการไข้ต่ำ ๆ ไม่สบายตามร่างกายเล็กน้อย ต่อมาประมาณ ๒-๓ ชั่วโมง จะมีตุ่มแดงนูนเล็กน้อยปรากฏที่ผิวหนัง ตุ่มนี้จะกลายเป็นตุ่มใสภายใน ๓-๔ วัน แล้วจะตกสะเก็ด ตุ่มจะปรากฏตามร่างกายในร่มผ้ามากกว่าส่วนอื่น ๆ และอาจจะพบได้ที่หนังศีรษะ ซอกรักแร้ เยื่อบุปาก ในคอ และเยื่อบุหนังตา ตุ่มเหล่านี้จะปรากฏเป็นชนิดต่าง ๆ กันในระยะเวลาเดียวกัน

๑๔. ไข้หวัดใหญ่ มีอาการไข้ ปวดศีรษะ ปวดกล้ามเนื้อ และอ่อนเพลียมาก เจ็บคอ

ต่อมาจะเริ่มมีอาการไอและไอมากขึ้น ๆ ในตอนหลัง ปกติมักจะหายเองได้ภายใน ๒-๗ วัน

๑๔. ไข้สมองอักเสบ ไข้มีสูงขึ้น ปวดศีรษะมาก หมดสติ กล้ามเนื้อแข็งแกร็ง ชัก อาจมีอาการอัมพาตหรือพิการทางสมองได้

๑๖. ไข้เลือดออก อาการของโรคจะมีไข้สูงขึ้น อ่อนเพลีย เบื่ออาหาร ซึม มีผื่นจุด-แดง คล้ายยุงกัดบริเวณผิวหนัง แขน ขา ลำตัว อาจมีอาเจียนเป็นโลหิตเก่าหรือถ่ายอุจจาระสีดำ หรืออาจมีอาการถึงช็อค และถึงแก่กรรมได้

๑๗. โรคพิษสุนัขบ้า อาการสำคัญได้แก่ คันบริเวณที่ถูกสุนัขหรือสัตว์อื่นกัด รู้สึกผวาเมื่อถูกลม ปวดศีรษะ เป็นไข้ กลืนอาหารและน้ำลำบาก มีอาการชักกระตุก และมีการเกร็งตัวของกล้ามเนื้อระบบกลืน ทำให้ผู้ป่วยมีอาการกลัวน้ำต่อมาเพ้อคลั่ง และหมดสติถึงแก่กรรม จากระบบหายใจล้มเหลว

๑๘. โรคตับอักเสบ มีอาการผิดปกติของการทำงานของตับ ซึ่งมักจะทำให้เกิดมีตา-เหลืองเกิดขึ้น อาการของโรคขึ้นอยู่กับชนิดของไวรัส ซึ่งจะมีอาการต่างกันออกไป แต่ส่วนมากผู้ป่วยมีอาการคลื่นไส้ อาเจียน เบื่ออาหาร มีอาการแน่นท้อง ตาเหลืองในที่สุด อาการตาเหลืองอาจจะพบได้น้อย หรือไม่พบในบางราย

๑๙. โรคตาแดงจากไวรัส เริ่มมีอาการปวดตาคล้ายกับมีผงเข้าตา ประมาณ ๑-๒ วัน เปลือกตาจะบวม เยื่อบุตาจะแดง มีขี้ตาและมีเลือดออกใต้เยื่อบุตาโดยเริ่มที่บริเวณหัวตาก่อน ต่อมน้ำเหลืองบริเวณใบหูจะโต บางครั้งจะมีอาการคล้ายไข้หวัด อาการของโรคจะดีขึ้นเองภายใน ๑-๒ สัปดาห์

๒๐. อาหารเป็นพิษ อาการจะเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว โดยจะมีผู้ป่วยเกิดขึ้นคราวละมาก ๆ และเกิดขึ้นในระยะเวลาใกล้เคียงกันในกลุ่มผู้บริโภคอาหารชุดเดียวกัน โดยจะมีอาการในระบบทางเดินอาหารอย่างชัดเจน เช่น คลื่นไส้ อาเจียน และมีอาการถ่ายเหลวร่วมด้วย

๒๑. โรคบิดแบซิลลารี่ อาการถ่ายเหลว มีไข้ อาเจียน ปวดท้อง ปวดเบ่งขณะถ่ายอุจจาระ ในกรณีที่มีอาการมากขึ้นจะมีถ่ายอุจจาระเป็นมูก เป็นเลือดด้วย

๒๒. โรคบิดอมีบา มีอาการไข้ หนาวสั่น ถ่ายเป็นมูก เป็นเลือด ในกรณีที่มีอาการไม่มาก ผู้ป่วยมีอาการเพียงปวดท้อง สลับการถ่ายเหลวบางครั้ง ในกรณีที่มีอาการมากอาจ

มีการแพร่กระจายของเชื้อดังกล่าวไปยังอวัยวะอื่น ๆ เช่น ตับ ปอดหรือสมองได้

๒๓. ไข้รากสาดน้อย มีอาการไข้ลอยติดกันหลายวัน ปวดศีรษะ ปวดตามตัว เบื่ออาหาร ท้องผูก ชีพจรช้า และอาจมีจุดสีชมพูบริเวณลำตัว อาการของโรคอาจจะมีน้อย หรือไม่ชัดเจนก็ได้ ในรายที่มีอาการมากอาจจะเกิดมีเลือดออกจากลำไส้เล็ก หรือมีอาการทะลุขึ้น

๒๔. ไข้รากสาดเทียม ลักษณะของโรคมักจะมีอาการรวดเร็ว มีไข้ตลอดเวลา ม้ามโต บางครั้งพบมีจุดสีชมพูตามลำตัว ถ่ายอุจจาระเหลว ลักษณะอาการของโรคจะรุนแรงน้อยกว่าไข้รากสาดน้อย

๒๕. ไข้รากสาดใหญ่ มีอาการปวดศีรษะ หนาวสั่น อ่อนเพลีย มีไข้ และปวดตามตัว อาจมีผื่นขึ้นได้ในวันที่ ๕-๖ ขึ้นกับความรุนแรงของโรค ในบางรายอาการต่าง ๆ อาจหายได้เองในสัปดาห์ที่ ๒ โรคนี้อาจเกิดระบาดลุกลามได้

๒๖. สครัพไทฟัส มีอาการเริ่มจากแผลบริเวณที่ไรกัด โดยจะมีลักษณะบุ๋มลงไปคล้ายรอยบุหรี่จี้ แล้วตามมาด้วยอาการไข้ ปวดศีรษะ เหงื่อออก ตาแดง ต่อมน้ำเหลืองโต ในระยะปลายสัปดาห์แรกจะมีผื่นแดงตามบริเวณลำตัว ลุกลามมาที่บริเวณแขน ขา แล้วจะหายไปเองได้ในภายหลัง ๒-๓ วัน

๒๗. มูรีนไทฟัส ลักษณะอาการป่วยเหมือนกับไข้รากสาดใหญ่ ยกเว้นแต่อาการของโรคจะรุนแรงน้อยกว่า

๒๘. วัณโรค เป็นโรคติดเชื้อชนิดเรื้อรัง มีอาการไอ อ่อนเพลีย มีไข้ต่ำ ๆ ร่างกายจะผอมลง เสียงแหบ เจ็บหน้าอก และไอเป็นเลือด อาจเป็นวัณโรคที่ปอด ที่เยื่อหุ้มสมอง หรือวัณโรคกระดูกได้

๒๙. โรคเรื้อน เป็นโรคติดต่อเรื้อรังที่มีอาการผิวหนังเป็นวงด่างสีขาวหรือสีแดง หรือนูนแดงหนา เป็นตุ่มผื่นหรือแผ่น ซึ่งชา หยิกไม่เจ็บ หรือแห้ง เหงื่อไม่ออก และขนร่วง

๓๐. ไข้จับสั่น อาการของโรคประกอบไปด้วยไข้ หนาวสั่น เหงื่อออกมาก ปวดศีรษะ ตาเหลือง ช็อค หรือหมดสติได้ บางครั้งอาจมีความผิดปกติทางระบบประสาท ระยะเวลาของไข้จะขึ้นอยู่กับเชื้อแต่ละชนิดกล่าวคือ อาจมีไข้ทุกวัน ทุก ๒ วัน หรือทุก ๓ วันก็ได้

๓๑. แอนแทร็กซ์ มีอาการบริเวณผิวหนัง แต่อาจพบมีอาการในระบบทางเดินอาหาร หรือทางเดินหายใจได้ อาการทางผิวหนังมักจะมีอาการคันก่อน แล้วจะมีแผลอาจจะบวม

หรือมีตุ่มเม็ดเล็ก เกิดขึ้นโดยรอบแผลได้ ปกติแผลจะไม่ปวดนอกจากจะมีอาการแทรกซ้อน

๓๒. โรคทริคิโนซิส มีอาการแตกต่างกันไป เช่น มีอาการบวมบริเวณเปลือกตาบน ในราววันที่ ๑๐-๑๑ อาจมีเลือดออกใต้หนังตา ใต้เล็บ หรือใต้จอรับภาพในตา จะมีอาการปวดกล้ามเนื้อและหลัง แล้วอาการอื่น ๆ เช่น ถ่ายอุจจาระเหลว มีไข้ อ่อนเพลียมักมีร่วมด้วย ในกรณีที่มีอาการมากจะมีการแทรกซ้อนในระบบทางเดินหายใจ ระบบประสาท และอาจมีผลต่อหัวใจ ทำให้ถึงแก่กรรมได้

๓๓. โรคคุดทะราด เป็นแผลลักษณะคล้ายดอกกระหล่ำ มักเป็นที่ฝ่ามือและฝ่าเท้า ถ้าปล่อยทิ้งไว้แผลนี้จะหายไปเอง แล้วกลับมาเป็นขึ้นใหม่ และจะทำลายกระดูกอ่อน ทำให้แตกเป็นแผล มีน้ำเหลืองไหลเยิ้ม

๓๔. โรคเลปโตสไปโรซิส มีไข้ ปวดศีรษะ หนาวสั่น ปวดเมื่อยตามร่างกายมาก อาเจียน ปวดกล้ามเนื้อและตาอักเสบ บางครั้งมีอาการเยื่อหุ้มสมองอักเสบ ดีซ่าน โลหิตจาง และมีเลือดออกตามเยื่อบุและผิวหนัง อาจจะมีผื่นเกิดขึ้น อาการเหล่านี้จะปรากฏอยู่เป็นเวลา ๒-๓ วัน ถึง ๓ สัปดาห์ เมื่อหายแล้วอาจกลับเป็นใหม่ได้อีก

๓๕. ซิฟิลิส

อาการสำคัญระยะที่ ๑ เป็นแผลริมแข็ง ส่วนใหญ่มักเป็นที่อวัยวะสืบพันธุ์มักมีแผลเดียวแผลอาจหายได้เอง ไม่เจ็บ ต่อมน้ำเหลืองที่ขาหนีบอาจจะโตด้วย แต่ไม่เจ็บปวด เกิดภายหลังรับเชื้อประมาณ ๑๐-๙๐ วัน

ระยะที่ ๒ มีผื่นขึ้นตามตัว และบริเวณฝ่ามือ ฝ่าเท้า ไม่คัน อาจมีไข้ ปวดศีรษะ ปวดตามข้อ ผมหรือขนคิ้วร่วง ต่อมน้ำเหลืองบริเวณขาหนีบหลังหูและข้อศอกโตอาจจะเจ็บเล็กน้อย อาการเหล่านี้จะเกิดหลังระยะที่ ๑ ประมาณ ๔-๖ สัปดาห์

ระยะที่ ๓ เชื้อเข้าไปทำลายอวัยวะภายในที่สำคัญ ทำให้เกิดความพิการได้ เช่น เส้นเลือดใหญ่โป่งพอง หัวใจพิการ มีอาการทางจิต ประสาท มีแผลเรื้อรังที่อวัยวะต่าง ๆ กระดูกผุกร่อน อาการเหล่านี้จะเกิดขึ้นภายหลังได้รับเชื้อแล้วประมาณ ๕-๒๐ ปี

๓๖. หนองใน

อาการสำคัญ ชาย ถ่ายปัสสาวะบ่อย แสบ ขัดเบา มีหนองในท่อปัสสาวะ บางครั้งมีเลือดปนออกมากับปัสสาวะ ถ้าเป็นมากลูกอัณฑะจะบวมโตและเจ็บมาก

หญิง ถ่ายปัสสาวะบ่อย แสบ ขัดเบา มีหนองไหลทางช่องคลอดและท่อปัสสาวะ ถ้าเป็นมากปีกมดลูกจะอักเสบทำให้ปวดท้องมีเลือดออกนอกระยะเวลาประจำเดือน

๓๗. หนองในเทียม

อาการสำคัญ ปัสสาวะแสบ ท่อปัสสาวะอักเสบ อาจมีหนองใสหรือข้นไหลซึมออกมา ในสตรีจะมีตกขาวมากกว่าปกติ

๓๘. กามโรคของต่อมและท่อน้ำเหลือง

อาการสำคัญ เป็นแผลขนาดเล็กที่อวัยวะสืบพันธุ์ แผลอาจจะหายไปเอง ต่อมาต่อมขาหนีบจะบวมโตเป็นก้อนแข็งและเจ็บปวดมาก ที่เรียกว่าฝีมะม่วง ถ้าไม่ได้รับการรักษาฝีจะแตกเป็นรู ๆ ในระยะหลังลำไส้ใหญ่ตอนล่างสุดจะอักเสบและตีบตันได้

๓๙. แผลริมอ่อน

อาการสำคัญ เป็นแผลริมอ่อนที่อวัยวะสืบพันธุ์ มักมีหลายแผลขอบไม่เรียบก้นแผลลึกเจ็บและเลือดออกง่าย ถ้าไม่ได้รักษาต่อมขาหนีบจะบวมโตเจ็บปวดมาก กลายเป็นฝีเรียกฝีมะม่วง ต่อมาฝีจะแตกออกเป็นแผลใหญ่

๔๐. แผลกามโรคเรื้อรังที่ขาหนีบ

อาการสำคัญ เป็นแผลเรื้อรัง แตกลึก เลือดออกง่ายที่อวัยวะสืบพันธุ์และบริเวณใกล้เคียงบริเวณรอบ ๆ ทหารหนัก และที่ขาหนีบ ปล่อยทิ้งไว้จะลุกลามมากยิ่งขึ้น

๔๑. โรคไข้กลับซ้ำ มีอาการไข้ ๒-๓ วัน แล้วหยุดไป ๓-๔ วัน กลับมีไข้อีก ๒-๓ วัน สลับกันเช่นนี้เรื่อยไป ไข้นี้จะกลับไปกลับมาหลายครั้ง และจะมีผื่นขึ้นทั่วร่างกายด้วย

๔๒. โรคอุจจาระร่วง ถ่ายอุจจาระเหลวเป็นน้ำบ่อย ๆ ครั้งกว่าปกติ (วันละ ๓ ครั้งขึ้นไป) อาจจะมีตะคริวที่หน้าท้อง หายใจหอบ อ่อนเพลีย มีเสียงแหบ ตาโหล ผิวหนังเหี่ยวย่น อาจมีไข้ร่วมด้วย

๔๓. โรคแผลเรื้อรัง (แผลปากหมู) มีอาการเป็นตุ่มพองที่ผิวหนัง บริเวณขาและเท้า ต่อมาแตกออกเป็นแผลมีขอบนูนตรงกลางหว่ำ มีหนอง มีอาการเจ็บและคัน อาจมีอาการบวมบริเวณไข่ดันด้วย มักเป็นอยู่นาน ๑-๓ เดือน

๔๔. โรคเท้าช้าง มีอาการไข้นำมาก่อน มีต่อมน้ำเหลืองโต เส้นน้ำเหลืองของแขน ขาอักเสบ ลูกอัณฑะอักเสบ หรืออาจกลายเป็นฝีในที่สุดได้ บางครั้งเกิดการอุดตันของทางเดินน้ำเหลือง โดยจะมีอาการซ้ำ ๆ อยู่เป็นเวลานาน จนทำให้เกิดถุงน้ำ แขน ขา อวัยวะเพศหรือเต้านมโต หรือปัสสาวะขุ่นคล้ายนม

ประกาศกระทรวงสาธารณสุข
เรื่อง ชื่อโรคติดต่อต้องแจ้งความ

ประกาศ ณ วันที่ ๑๘ ธันวาคม ๒๕๒๔

๑. อหิวาตกโรค
๒. กาฬโรค
๓. ไข้ทรพิษ
๔. ไข้เหลือง
๕. คอตีบ
๖. โรคบาดทะยักในเด็กเกิดใหม่
๗. โปลิโอ
๘. ไข้สมองอักเสบ
๙. โรคพิษสุนัขบ้า
๑๐. ไข้รากสาดใหญ่
๑๑. แอนแทร็กซ์
๑๒. โรคทริคิโนซิส
๑๓. ไข้กาฬหลังแอ่น
๑๔. โรคคุดทะราดระยะติดต่อ

ประกาศกระทรวงสาธารณสุข
ฉบับที่ ๒ (พ.ศ.๒๕๒๘)
เรื่อง เพิ่มเติมชื่อโรคติดต่อต้องแจ้งความและอาการสำคัญของโรค

ประกาศ ณ วันที่ ๑ พฤษภาคม ๒๕๒๘

๑. โรคเอดส์ มีอาการของผู้ที่มีภาวะภูมิคุ้มกันบกพร่อง ซึ่งเป็นเหตุให้ติดเชื้อโรคชนิดฉวยโอกาสได้ง่าย โดยแสดงออกทางระบบทางเดินหายใจ ระบบประสาทส่วนกลาง ระบบ

ทางเดินอาหาร ไข้ไม่ทราบสาเหตุ ร่วมกับน้ำหนักตัวลด ครั่นเนื้อครั่นตัว อ่อนเพลียมาก อาการจะค่อยเป็นค่อยไป แล้วกระจายลุกลามอย่างกว้างขวาง และเป็นซ้ำบ่อย ๆ อาจเป็นมะเร็งบางชนิดด้วย

๑๑. กฎหมายเรื่องยาเสพติดให้โทษ
พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ.๒๕๒๒
พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ.๒๕๒๘
พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ.๒๕๓๐

ยาเสพติดให้โทษเป็นพิษและเป็นโทษต่อสุขภาพต่อผู้เสพเป็นอย่างมาก และเป็นภัยบ่อนทำลายสังคมและประเทศชาติอย่างร้ายแรง กฎหมายจึงได้บัญญัติลงโทษผู้ที่มียาเสพติดไว้ในความครอบครองและผู้เสพ รวมทั้งผู้จำหน่ายยาเสพติดด้วยโทษสถานหนัก แต่ยาเสพติดก็ยังมีแพร่หลายทั่วไป จึงขอนำบทบัญญัติกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติดมาเผยแพร่

เหตุผลในการประกาศใช้

โดยที่ยาเสพติดเป็นภัยอย่างร้ายแรงต่อการดำเนินการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ และรัฐบาลมีนโยบายที่จะป้องกันและปราบปรามการค้าและการเสพยาเสพติดอย่างเข้มงวดกวดขัน ในการนี้จำเป็นต้องมีกฎหมายเพื่อกำหนดมาตรการและอำนาจในการดำเนินการป้องกันและปราบปรามให้ได้ผลโดยเด็ดขาดและมีประสิทธิภาพ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้ขึ้น และได้มีการแก้ไขปรับปรุงมาตลอดเวลา เพื่อให้เหมาะสมกับลักษณะของปัญหาตามยุคสมัยของสังคม และความตกลงระหว่างประเทศ

คำวิเคราะห์ศัพท์

"ยาเสพติดให้โทษ" หมายความว่า สารเคมีหรือวัตถุชนิดใด ๆ ซึ่งเมื่อเสพเข้าสู่ร่างกาย ไม่ว่าจะโดยรับประทาน ดม สูบ ฉีด หรือด้วยประการใด ๆ แล้ว ทำให้เกิดผลต่อร่างกายและจิตใจในลักษณะสำคัญ เช่น ต้องเพิ่มขนาดการเสพขึ้นเป็นลำดับ มีอาการถอนยาเมื่อขาดยา มีความต้องการเสพทั้งทางร่างกายและจิตใจอย่างรุนแรงอยู่ตลอดเวลา และสุขภาพโดยทั่วไปจะทรุดโทรมลง กับให้รวมตลอดถึงพืชหรือส่วนของพืชที่เป็นหรือให้ผลผลิตเป็นยาเสพติดให้โทษ หรืออาจใช้ผลิตเป็นยาเสพติดให้โทษ และสารเคมีที่ใช้ในการผลิตยาเสพติดให้โทษด้วย ทั้งนี้ ตามที่รัฐมนตรีประกาศในราชกิจจานุเบกษา แต่ไม่หมายความถึงยาสามัญประจำบ้านบางตำรับตามกฎหมายว่าด้วยยาที่มียาเสพติดให้โทษผสมอยู่

ประเภทของยาเสพติด

ยาเสพติดให้โทษแบ่งออกเป็น ๕ ประเภท คือ

(๑) ประเภท ๑ ยาเสพติดให้โทษชนิดร้ายแรง เช่น เฮโรอีน (HEROIN)

(๒) ประเภท ๒ ยาเสพติดให้โทษทั่วไป เช่น มอร์ฟีน (MORPHINE) โคคาอีน (COCAINE) โคเดอีน (CODEINE) ฝิ่นยา (MEDICINAL OPIUM)

(๓) ประเภท ๓ ยาเสพติดให้โทษที่มีลักษณะเป็นตำรับยา และมียาเสพติดให้โทษในประเภท ๒ ผสมอยู่ด้วย ตามหลักเกณฑ์ที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดในราชกิจจานุเบกษา

(๔) ประเภท ๔ สารเคมีที่ใช้ในการผลิตยาเสพติดให้โทษประเภท ๑ หรือประเภท ๒ เช่น อาเซติคแอนไฮไดรด์ (ACETIC ANHYDRIDE) อาเซติลคอลไรด์ (ACETYL CHOLORIDE)

(๕) ประเภท ๕ ยาเสพติดให้โทษที่มิได้เข้าอยู่ในประเภท ๑ ถึงประเภท ๔ เช่น กัญชา พืชกระท่อม

ประเภทความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษ

ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษ แบ่งออกได้เป็น ๕ ประเภท

๑. ฐานผลิต นำเข้า ส่งออกซึ่งยาเสพติดให้โทษ

๒. ฐานจำหน่าย หรือมีไว้ในความครอบครองเพื่อจำหน่ายซึ่งยาเสพติดให้โทษ

๓. ฐานมีไว้ในความครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษ

๔. ฐานเสพยาเสพติดให้โทษ

๕. ฐานโฆษณาเพื่อการค้าซึ่งยาเสพติดให้โทษ

คำวิเคราะห์ศัพท์

"ผลิต" หมายความว่า เพาะ ปลูก ทำ ผสม ปรุง แปรสภาพ เปลี่ยนรูปสังเคราะห์-ทางวิทยาศาสตร์ และให้หมายความรวมถึงการแบ่งบรรจุ หรือรวมบรรจุด้วย

"จำหน่าย" หมายความว่า ขาย จ่าย แจก แลกเปลี่ยน ให้

"นำเข้า" หมายความว่า นำหรือสั่งเข้ามาในราชอาณาจักร

"ส่งออก" หมายความว่า นำหรือส่งออกนอกราชอาณาจักร

"เสพ" หมายความว่า การรับยาเสพติดให้โทษเข้าสู่ร่างกายไม่ว่าด้วยวิธีใด

"ติดยาเสพติดให้โทษ" หมายความว่า เสพเป็นประจำติดต่อกัน และตกอยู่ในสภาพที่จำเป็นต้องพึ่งยาเสพติดให้โทษนั้น โดยสามารถตรวจพบสภาพเช่นว่านั้นได้ตามหลักวิชาการ

"การบำบัดรักษา" หมายความว่า การบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติดให้โทษ ซึ่งรวมตลอดถึงการฟื้นฟูสมรรถภาพ และการติดตามผลหลังการบำบัดรักษาด้วย

บทกำหนดโทษ

๑. ความผิดฐานผลิต นำเข้า ส่งออกซึ่งยาเสพติดให้โทษ

(๑) ผู้ใดผลิต นำเข้า หรือส่งออก ซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ ต้องระวางโทษจำคุกตลอดชีวิต

ถ้าการกระทำความผิดดังกล่าว เป็นการกระทำเพื่อจำหน่าย ต้องระวางโทษประหารชีวิต

นอกจากนี้ กฎหมายยังได้บัญญัติไว้ด้วยว่า การผลิต นำเข้า ส่งออกหรือมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ คำนวณเป็นสารบริสุทธิ์ได้ตั้งแต่ ๒๐ กรัมขึ้นไป ให้ถือว่าผลิต นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย

(๒) ผู้ใดผลิต นำเข้า หรือส่งออกซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๒ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ ๑ ปี ถึง ๑๐ ปี และปรับตั้งแต่หนึ่งหมื่นบาทถึงหนึ่งแสนบาท

ถ้ายาเสพติดให้โทษซึ่งเป็นวัตถุแห่งการกระทำความผิดเป็นมอร์ฟีน ฝิ่น หรือโคคาอีน มีปริมาณคำนวณเป็นสารบริสุทธิ์ไม่เกิน ๑๐๐ กรัม ผู้นั้น ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ ๓ ปีถึง ๒๐ ปี และปรับตั้งแต่สามหมื่นบาทถึงสองแสนบาท

ถ้ามอร์ฟีน ฝิ่น หรือ โคคาอีนนั้นมีปริมาณคำนวณเป็นสารบริสุทธิ์เกินกว่า ๑๐๐ กรัมขึ้นไป ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ ๕ ปี ถึงจำคุกตลอดชีวิต และปรับตั้งแต่ห้าหมื่นบาทถึงห้าแสนบาท

(๓) ผู้ใดผลิต นำเข้า หรือส่งออกซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๓ โดยไม่ได้รับใบอนุญาต ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน ๓ ปี หรือปรับไม่เกินสามหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และถ้าเป็นการส่งออกแล้วก็ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน ๑ ปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(๔) ผู้ใดผลิต นำเข้า หรือส่งออกซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๔ คือสารเคมีที่ใช้ในการผลิตเฮโรอีนหรือมอร์ฟีน โคคาอีน ฯลฯ โดยไม่ได้รับอนุญาตตามกฎหมาย ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ ๑ ปี ถึง ๑๐ ปี และปรับตั้งแต่หนึ่งหมื่นบาทถึงหนึ่งแสนบาท

(๕) ผู้ใดผลิต นำเข้า หรือส่งออกซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๕ เช่น กัญชา พืชกระท่อม โดยไม่ได้รับอนุญาตตามกฎหมาย ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ ๒ ปี ถึง ๑๕ ปี และปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงหนึ่งแสนห้าหมื่นบาท

๒. ความผิดฐานจำหน่าย หรือมีไว้ในความครอบครอง เพื่อจำหน่ายซึ่งยาเสพติดให้โทษ

(๑) ผู้ใดจำหน่าย หรือมีไว้ในครอบครอง เพื่อจำหน่ายซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ คือ เฮโรอีน มีปริมาณคำนวณเป็นสารบริสุทธิ์ไม่เกิน ๑๐๐ กรัม ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ ๕ ปี ถึงจำคุกตลอดชีวิต และปรับตั้งแต่ห้าหมื่นบาทถึงห้าแสนบาท

ถ้ายาเสพติดให้โทษนั้นมีปริมาณคำนวณเป็นสารบริสุทธิ์เกิน๑๐๐-กรัม ต้องระวางโทษจำคุกตลอดชีวิตหรือประหารชีวิต

ผู้ใดมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ มีปริมาณคำนวณเป็นสารบริสุทธิ์ไม่ถึง ๒๐ กรัม โดยไม่ได้รับอนุญาตตามกฎหมาย ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ ๑ ปี ถึง ๑๐ ปี และปรับตั้งแต่หนึ่งหมื่นบาทถึงหนึ่งแสนบาท

ถ้ายาเสพติดให้โทษซึ่งเป็นวัตถุแห่งการกระทำความผิดเป็นมอร์ฟีน ฝิ่นหรือโคคาอีน ผู้นั้น ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ ๒๐ ปี ถึงจำคุกตลอดชีวิต และปรับตั้งแต่สองแสนบาทถึงห้าแสนบาท

ถ้าผู้ใดมีเฮโรอีนไว้ในความครอบครองคำนวณเป็นสารบริสุทธิ์ได้ตั้งแต่ยี่สิบกรัมขึ้นไป กฎหมายให้ถือว่ามีไว้ในความครอบครองเพื่อจำหน่าย ซึ่งต้องรับโทษหนักกว่าการมีเฮโรอีนไว้ในความครอบครองด้วย

(๒) ผู้ใดจำหน่าย หรือมีไว้ในครอบครอง เพื่อจำหน่ายซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๒ คือ มอร์ฟีน โคคาอีน โคเดอีน ฝิ่นยา โดยไม่ได้รับอนุญาตตามกฎหมาย ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ ๑ ปี ถึง ๑๐ ปี และปรับตั้งแต่หนึ่งหมื่นบาทถึงหนึ่งแสนบาท

ถ้ายาเสพติดให้โทษซึ่งเป็นวัตถุแห่งการกระทำความผิดเป็นมอร์ฟีน ฝิ่นหรือโคคาอีน มีปริมาณคำนวณเป็นสารบริสุทธิ์ไม่เกิน ๑๐๐ กรัม ผู้นั้น ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ ๓ ปี ถึง ๒๐ ปี และปรับตั้งแต่สามหมื่นบาทถึงสองแสนบาท

ถ้ามอร์ฟีน ฝิ่น หรือโคคาอีน นั้นมีปริมาณคำนวณเป็นสารบริสุทธิ์เกินกว่า ๑๐๐ กรัมขึ้นไป ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ ๕ ปี ถึงจำคุกตลอดชีวิตและปรับตั้งแต่ห้าหมื่นบาทถึงห้าแสนบาท

นอกจากนี้ ถ้าผู้ใดมียาเสพติดให้โทษ ประเภท ๒ ไว้ในความครอบครองคำนวณเป็นสารบริสุทธิ์ได้ ตั้งแต่ ๑๐๐ กรัมขึ้นไป กฎหมายให้ถือว่ามีไว้ในความครอบครองเพื่อจำหน่ายด้วย

(๓) ผู้ใดจำหน่ายหรือส่งออกซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๓ โดยไม่ได้รับอนุญาตตามกฎหมาย ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน ๑ ปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(๔) ผู้ใดจำหน่าย หรือมีไว้ในความครอบครอง เพื่อจำหน่ายซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๔ คือ สารเคมีที่ใช้ในการผลิตเฮโรอีน มอร์ฟีน โคคาอีน โดยไม่ได้รับอนุญาต ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ ๑ ปี ถึง ๑๐ ปี และปรับตั้งแต่หนึ่งหมื่นบาทถึงหนึ่ง-แสนบาท

นอกจากนี้ ถ้าผู้ใดมียาเสพติดให้โทษ ประเภท ๔ ไว้ในความครอบครองตั้งแต่ ๑๐ กิโลกรัมขึ้นไป กฎหมายให้ถือว่าเป็นการมีไว้ในความครอบครองเพื่อจำหน่ายด้วย

(๕) ผู้ใดจำหน่าย หรือมีไว้ในความครอบครอง เพื่อจำหน่ายซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๕ เช่น กัญชา พืชกระท่อม โดยไม่ได้รับอนุญาต ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ ๒ ปี ถึง ๑๕ ปี และปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงแสนห้าหมื่นบาท

ถ้ามียาเสพติดให้โทษ ประเภท ๕ ไว้ในความครอบครองตั้งแต่ ๑๐ กิโลกรัมขึ้นไป กฎหมายให้ถือว่าเป็นการมีไว้ในความครอบครองเพื่อจำหน่ายด้วย

๓. ความผิดฐานมียาเสพติดให้โทษไว้ในความครอบครอง

(๑) ผู้ใดมีไว้ในความครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ เช่น เฮโร่อีน มีปริมาณคำนวณเป็นสารบริสุทธิ์ไม่ถึง ๒๐ กิโลกรัม โดยไม่ได้รับอนุญาตตามกฎหมายต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ ๑ ปี ถึง ๑๐ ปี และปรับตั้งแต่หนึ่งหมื่นบาทถึงหนึ่ง-แสนบาท

(๒) ผู้ใดมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๒ โดยไม่ได้รับอนุญาตตามกฎหมาย ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน ๕ ปี และปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท

ถ้ายาเสพติดให้โทษซึ่งเป็นวัตถุแห่งการกระทำความผิดเป็นมอร์ฟีน ฝิ่น หรือโคคาอีน มีปริมาณคำนวณเป็นสารบริสุทธิ์ไม่เกิน ๑๐๐ กรัม ผู้นั้น จะต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ ๓ ปี ถึง ๒๐ ปี และปรับตั้งแต่สามหมื่นบาทถึงสองแสนบาท

ถ้ามอร์ฟีน ฝิ่น หรือโคคาอีน นั้นมีปริมาณคำนวณเป็นสารบริสุทธิ์เกินกว่า ๑๐๐ กรัมขึ้นไป ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ ๕ ปี ถึงจำคุกตลอดชีวิต และปรับตั้งแต่ห้าหมื่นบาทถึงห้าแสนบาท

(๓) ผู้ใดมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๔ โดยไม่ได้รับอนุญาตตามกฎหมาย ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน ๕ ปี และปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท

(๔) ผู้ใดมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๕ เช่นกัญชา หรือพืชกระท่อม โดยไม่ได้รับอนุญาตตามกฎหมาย ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน ๕ ปี และปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท

ถ้ายาเสพติดให้โทษซึ่งเป็นวัตถุแห่งการกระทำความผิดดังกล่าว คือมีไว้ในครอบครอง เป็นพืชกระท่อม ผู้นั้นต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน ๑ ปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้ายาเสพติดให้โทษซึ่งเป็นวัตถุแห่งการกระทำความผิด คือมีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย เป็นพืชกระท่อม ผู้นั้น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน ๒ ปีและปรับไม่เกินสองหมื่นบาท

๔. ความผิดฐานเสพยาเสพติดให้โทษ

(๑) ผู้ใดเสพยาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ คือ เฮโรอีน อันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา ๕๗ ที่ห้ามมิให้ผู้ใดเสพยาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ ๖ เดือน ถึง ๑๐ ปี และปรับตั้งแต่ห้าพันบาทถึงหนึ่งแสนบาท

(๒) ผู้ใดเสพยาเสพติดให้โทษในประเภท ๒ อันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา ๕๘ ที่ห้ามมิให้ผู้ใดเสพยาเสพติดให้โทษในประเภท ๒ เว้นแต่การเสพนั้นเป็นการเสพเพื่อการรักษาโรคตามคำสั่งของผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรม หรือผู้ประกอบโรคศิลปะแผนปัจจุบันชั้นหนึ่งในสาขาทันตกรรมนี้ได้รับใบอนุญาตแล้ว ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ ๖ เดือน ถึง ๑๐ ปี และปรับตั้งแต่ห้าพันบาทถึงหนึ่งแสนบาท

(๓) ผู้ใดเสพยาเสพติดให้โทษในประเภท ๕ เช่น กัญชา พืชกระท่อม อันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา ๕๗ ที่ห้ามมิให้ผู้ใดเสพยาเสพติดให้โทษในประเภท ๕ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน ๑ ปี และปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท

ถ้ายาเสพติดให้โทษซึ่งเป็นวัตถุแห่งการกระทำความผิดดังกล่าวมานั้นเป็นพืชกระท่อม ผู้นั้นต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน ๑ เดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท

๕. ความผิดฐานโฆษณาเพื่อการค้าซึ่งยาเสพติดให้โทษ

ห้ามมิให้ผู้ใดโฆษณาเพื่อการค้าซึ่งยาเสพติดให้โทษ เว้นแต่

(๑) การโฆษณายาเสพติดให้โทษในประเภท ๓ ซึ่งกระทำโดยตรงต่อผู้ประกอบ

วิชาชีพเวชกรรม ผู้ประกอบโรคศิลปะแผนปัจจุบันชั้นหนึ่งในสาขาทันตกรรมหรือเภสัชกรรม หรือผู้ประกอบการบำบัดโรคสัตว์ชั้นหนึ่ง หรือ

(๒) เป็นฉลากหรือเอกสารกำกับยาเสพติดให้โทษในประเภท ๓ หรือประเภท ๔ ที่ภาชนะหรือหีบห่อบรรจุยาเสพติดให้โทษในประเภท ๓ หรือประเภท ๔

บทกำหนดโทษ

ผู้ใดฝ่าฝืน ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน ๒ ปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

๖. ผู้ใช้กลอุบายหลอกลวง ขู่เข็ญ ใช้กำลังประทุษร้ายข่มขืนใจให้ผู้อื่นเสพยาเสพติด

(๑) ผู้ใดใช้อุบายหลอกลวง ขู่เข็ญ ใช้กำลังประทุษร้าย ใช้อำนาจครอบงำผิดคลองธรรม หรือใช้วิธีข่มขืนใจด้วยประการอื่นใดให้ผู้อื่นเสพยาเสพติดให้โทษ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ ๑ ปี และปรับตั้งแต่หนึ่งหมื่นบาทถึงหนึ่งแสนบาท

(๒) ถ้าได้กระทำโดยมีอาวุธหรือโดยร่วมกระทำความผิดด้วยกันตั้งแต่สองคนขึ้นไป ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ ๒ ปี ถึง ๑๕ ปี และปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงหนึ่งแสนห้าหมื่นบาท

(๓) ถ้าการกระทำดังกล่าวตามวรรคหนึ่ง (คือข้อ (๑)) หรือวรรคสอง (คือข้อ (๒)) เป็นการกระทำต่อหญิงหรือต่อบุคคลซึ่งยังไม่บรรลุนิติภาวะ หรือเป็นการกระทำเพื่อจูงใจให้ผู้อื่นกระทำความผิดทางอาญาหรือเพื่อประโยชน์แก่ตนหรือผู้อื่นในการกระทำความผิดทางอาญา ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ ๓ ปี ถึงจำคุกตลอดชีวิต และปรับตั้งแต่สามหมื่นบาทถึงห้าแสนบาท

(๔) ถ้ายาเสพติดให้โทษซึ่งเป็นวัตถุแห่งการกระทำผิดเป็นมอร์ฟีน หรือโคคาอีน ผู้กระทำต้องระวางโทษเพิ่มขึ้นอีกกึ่งหนึ่ง และถ้าเป็นการกระทำต่อหญิงหรือต่อบุคคลซึ่งยังไม่บรรลุนิติภาวะ ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกตลอดชีวิต และปรับตั้งแต่สองแสนบาทถึงห้าแสนบาท

(๕) ถ้ายาเสพติดให้โทษซึ่งเป็นวัตถุแห่งการกระทำความผิดเป็นยาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ คือ เฮโรอีน ผู้กระทำต้องระวางโทษเป็นสองเท่า และถ้าเป็นการกระทำต่อหญิงหรือต่อบุคคลซึ่งยังไม่บรรลุนิติภาวะ ผู้กระทำต้องระวางโทษประหารชีวิต

๗. การยุยงส่งเสริมให้ผู้อื่นเสพยาเสพติดให้โทษ

ผู้ใดยุยงส่งเสริมให้ผู้อื่นเสพยาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ หรือยาเสพติดให้โทษในประเภท ๒ โดยฝ่าฝืนบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้ (พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๓๐ มาตรา ๙๓ ทวิ) ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ ๑ ปี ถึง ๕ ปี และปรับตั้งแต่หนึ่งหมื่นบาทถึงห้าหมื่นบาท

ถ้าการกระทำตามวรรคหนึ่งเป็นการยุยงส่งเสริมให้ผู้อื่นเสพยาเสพติดให้โทษในประเภท ๕ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน ๑ ปี และปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท

๘. ผู้บำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติดให้โทษเป็นปกติธุระ

ผู้ใดบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติดให้โทษเป็นปกติธุระ โดยใช้ยาตามกฎหมายว่าด้วยยาวัตถุออกฤทธิ์ตามกฎหมายว่าด้วยวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท หรือยาเสพติดให้โทษตามกฎหมายว่าด้วยยาเสพติดให้โทษ ซึ่งมิได้กระทำในสถานพยาบาล ไม่ว่าจะได้รับประโยชน์ตอบแทนหรือไม่ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน ๑ ปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

๙. การรับการยกเว้นโทษ

ผู้ใดเสพยาเสพติดให้โทษ และได้สมัครขอเข้ารับการบำบัดรักษาในสถานพยาบาลก่อนความผิดจะปรากฏต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ อีกทั้งได้ปฏิบัติครบถ้วนตามระเบียบข้อบังคับเพื่อควบคุมการบำบัดรักษาและระเบียบวินัยสำหรับสถานพยาบาลดังกล่าว จนได้รับการรับรองเป็นหนังสือจากพนักงานเจ้าหน้าที่ ที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขกำหนดแล้ว ให้ได้รับการยกเว้นโทษสำหรับความผิดตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๙๑ (ความผิดฐานเสพยาเสพติดให้โทษประเภท ๑ หรือยาเสพติดให้โทษประเภท ๒) และมาตรา ๙๒ (ความผิดฐานเสพยาเสพติดให้โทษประเภท ๕)

๑๐. การเพิ่มโทษฐานไม่เข็ดหลาบ

ผู้ใดต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษจำคุกสำหรับความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ ถ้ากระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้อีกในระหว่างที่ยังต้องรับโทษอยู่ หรือภายในเวลาห้าปีนับแต่วันพ้นโทษ หากศาลจะพิพากษาลงโทษครั้งหลังถึงจำคุก ให้เพิ่มโทษที่จะลงแก่ผู้นั้นอีกกึ่งหนึ่งของโทษที่ศาลกำหนดสำหรับความผิดครั้งหลัง

ผู้ใดต้องโทษตามมาตรา ๙๑ (ความผิดฐานเสพยาเสพติดให้โทษประเภท ๑ หรือ

ยาเสพติดให้โทษประเภท ๒) หรือมาตรา ๙๒ (ความผิดฐานเสพยาเสพติดให้โทษประเภท ๕) เป็นครั้งที่สาม เมื่อพ้นโทษแล้ว ให้พนักงานเจ้าหน้าที่โดยคำสั่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขนำไปควบคุมไว้ ณ สถานพยาบาลที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขประกาศจัดตั้งขึ้นโดยเฉพาะ และให้ทำการบำบัดรักษาจนกว่าจะได้รับการรับรองเป็นหนังสือจากพนักงานเจ้าหน้าที่ที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขกำหนดว่าเป็นผู้ได้รับการบำบัดรักษาครบถ้วนตามระเบียบข้อบังคับเพื่อควบคุมการบำบัดรักษาและระเบียบวินัยสำหรับสถานพยาบาลดังกล่าวแล้ว

๑๑. โทษฐานหลบหนีในระหว่างที่ถูกควบคุมไว้ ณ สถานพยาบาล

ผู้ใดหลบหนีไปในระหว่างที่ถูกควบคุมไว้ ณ สถานพยาบาลดังกล่าว ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน ๑ ปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

๑๒. บทกำหนดโทษของกรรมการและพนักงานเจ้าหน้าที่ ฯลฯ

กรรมการและพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ นี้ หรือข้าราชการ หรือพนักงานองค์การและหน่วยงานของรัฐผู้ใด ผลิต จำหน่าย นำเข้าหรือส่งออกซึ่งยาเสพติดให้โทษอันเป็นการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัติดังกล่าว หรือร่วมมือสนับสนุนในการกระทำดังกล่าวไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม ต้องระวางโทษเป็นสามเท่าของโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น

๑๓. อำนาจพนักงานเจ้าหน้าที่

ในการปฏิบัติหน้าที่ พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจดังต่อไปนี้

(๑) เข้าไปในเคหสถาน สถานที่ใด ๆ หรือยานพาหนะใด ๆ ในเวลากลางวันระหว่างพระอาทิตย์ขึ้นถึงพระอาทิตย์ตกเพื่อตรวจค้น ยึดยาเสพติดให้โทษที่มีไว้โดยไม่ชอบด้วยกฎหมายหรือที่มีเหตุอันควรสงสัยว่ากระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ แต่ในกรณีที่มีเหตุควรสงสัยว่ามียาเสพติดให้โทษซุกซ่อนอยู่โดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย ประกอบกับมีเหตุอันควรเชื่อว่าหากไม่ดำเนินการในทันที ยาเสพติดให้โทษนั้นจะถูกโยกย้ายหรือทำลาย ก็ให้มีอำนาจเข้าไปในเวลากลางคืนภายหลังพระอาทิตย์ตกได้

(๒) ค้นเคหสถาน สถานที่ หรือบุคคลใด ๆ ที่มีเหตุอันควรสงสัยว่ามียาเสพติดให้โทษซุกซ่อนอยู่โดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย ยึดยาเสพติดให้โทษ หรือทรัพย์สินอื่นใดที่ได้ใช้ หรือจะใช้ในการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ หรือที่อาจใช้เป็นพยานหลักฐานได้

ในการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ดังกล่าว ให้บุคคลที่เกี่ยวข้องอำนวยความสะดวกตามสมควร

ในการปฏิบัติหน้าที่ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่เป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา

บทกำหนดโทษ

ผู้ใดไม่อำนวยความสะดวกตามสมควรแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าว หรือขัดขวางการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา ๕๕ ที่ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ยึดยาเสพติดให้โทษที่เหลือของผู้ถูกสั่งพักใช้ใบอนุญาตหรือเพิกถอนใบอนุญาต ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน ๖ เดือน หรือปรับไม่เกินห้าพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

๑๔. ผลการยึดยาเสพติดให้โทษโดยไม่มีการฟ้องคดี

ในกรณีที่มีการยึดยาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ ประเภท ๒ หรือประเภท ๓ ตามมาตรา ๔๙ (๒) ที่พนักงานเจ้าหน้าที่ค้นเคหสถาน สถานที่ หรือบุคคลใด ๆ ที่มีเหตุอันควรสงสัยว่ามียาเสพติดให้โทษซุกซ่อนโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย และยึดยาเสพติดให้โทษ หรือยึดตามกฎหมายอื่น และไม่มีการฟ้องคดีต่อศาล ถ้าไม่มีผู้ใดมาอ้างว่าเป็นเจ้าของภายในกำหนด ๖ เดือนนับแต่วันที่ยึด ให้ยาเสพติดให้โทษนั้นตกเป็นของกระทรวงสาธารณสุข

๑๕. ผลของการยึดยาเสพติดให้โทษไม่ว่าจะฟ้องหรือไม่ฟ้องต่อศาล

ในกรณีที่มีการยึดยาเสพติดให้โทษในประเภท ๔ หรือประเภท ๕ ตามมาตรา ๔๙ (๒) ดังกล่าว หรือตามกฎหมายอื่นไม่ว่าจะมีการฟ้องคดีต่อศาลหรือไม่ก็ตาม เมื่อได้มีการตรวจพิสูจน์ชนิดและปริมาณแล้วว่าเป็นยาเสพติดให้โทษในประเภทดังกล่าว โดยบันทึกรายงานการตรวจพิสูจน์ไว้ ให้กระทรวงสาธารณสุขหรือผู้ซึ่งกระทรวงสาธารณสุขมอบหมาย ทำลายหรือนำไปใช้ประโยชน์ได้ตามระเบียบที่กระทรวงสาธารณสุขกำหนด

ข้อที่ควรรู้

๑๖. คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ป.ป.ส.)

(๑) ประกอบด้วย นายกรัฐมนตรีเป็นประธานกรรมการ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข อธิบดีกรมตำรวจ อธิบดีกรมศุลกากร อธิบดีกรมอัยการ เป็นกรรมการโดยตำแหน่ง และกรรมการ

อื่นซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งไม่เกิน ๖ คน และเลขาธิการเป็นกรรมการและเลขานุการ

(๒) มีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑) กำหนดแผนงานและมาตรการป้องกันและปราบปรามผู้กระทำความผิดตามกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติด

(๒) ควบคุมการสืบสวน สอบสวน และการฟ้องคดีความผิดตามกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติด

(๓) วางโครงการและดำเนินการ ตลอดจนสั่งให้ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องดำเนินการเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับยาเสพติด

(๔) ควบคุม เร่งรัด และประสานงานการปฏิบัติหน้าที่ของส่วนราชการที่มีอำนาจหน้าที่ในการปฏิบัติการตามกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติด

(๕) เสนอความเห็นต่อคณะรัฐมนตรี เพื่อให้มีการปรับปรุงการปฏิบัติราชการหรืองาน แผนงาน หรือโครงการของส่วนราชการที่มีอำนาจหน้าที่ในการปฏิบัติการตามกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติด

(๖) ประสานงานและกำกับการเกี่ยวกับการบำบัดรักษาตัวผู้ติดยาเสพติด

(๗) พิจารณาอนุมัติการแต่งตั้งเจ้าพนักงานเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด

๑๗. ความรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติว่าด้วยวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท

วัตถุออกฤทธิ์ หมายความว่า วัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาทที่เป็นธรรมชาติ หรือที่ได้จากสิ่งธรรมชาติ หรือวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาทที่เป็นวัตถุสังเคราะห์ตามที่รัฐมนตรีประกาศในราชกิจจานุเบกษา ซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขมีอำนาจประกาศระบุชื่อและจัดแบ่งประเภทวัตถุที่ออกฤทธิ์ออกเป็น ๕ ประเภท ที่รู้จักกันแพร่หลาย ก็คือ แอมเฟตามีน หรือยาม้า ยาขยัน ซึ่งจัดอยู่ในประเภท ๒ และกฎหมายห้ามมิให้ผู้ใดผลิต ขาย นำเข้าหรือส่งออก ถ้าฝ่าฝืนต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ ๕ ปี ถึง ๒๐ ปี และปรับตั้งแต่หนึ่งแสนบาทถึงห้าแสนบาท

ผู้ใดเสพติดซึ่งวัตถุออกฤทธิ์ เลขาธิการสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา หรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมาย โดยความเห็นหรือคำแนะนำของคณะกรรมการ มีอำนาจสั่งให้จัดส่งผู้นั้นไปรับการรักษาพยาบาล หรือการฟื้นฟูสุขภาพและสมรรถภาพ ณ สถานพยาบาล หรือสถานพักฟื้น ตามที่เห็นสมควรเป็นเวลาไม่เกิน ๑๘๐ วัน และอาจขยายเวลาต่อไปอีกได้ไม่เกิน

๑๘๐ วัน ถ้าขัดขืนไม่ยอมไปตามคำสั่ง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน ๓ เดือน และปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และเมื่อพ้นโทษแล้ว ให้ส่งตัวไปรับการรักษาพยาบาล หรือการฟื้นฟูสุขภาพและสมรรถภาพตามคำสั่งเดิม

๑๘. ความรู้เกี่ยวกับพระราชกำหนดป้องกันการใช้สารระเหย

ปัจจุบันได้มีการประกาศใช้พระราชกำหนดป้องกันการใช้สารระเหย พ.ศ.๒๕๓๓ เพื่อป้องกันการนำสารระเหยประเภททินเนอร์ กาว ไปใช้สูด ดม หรือวิธีการอื่น อันทำให้เกิดอันตรายแก่ผู้สูด ดม ซึ่งส่วนใหญ่เป็นเยาวชน และทำให้เกิดการเสพติดเช่นเดียวกับยาเสพติดให้โทษ รัฐบาลจึงตราพระราชกำหนดฉบับนี้ออกมาเป็นการเร่งด่วน โดยมีหลักเกณฑ์สำคัญดังนี้

๑. การผลิตสารระเหย ต้องมีภาพ เครื่องหมาย และข้อความ เป็นการเตือนให้ระวังการใช้ไว้ที่ภาชนะ หรือหีบห่อที่บรรจุสารระเหย สารระเหยที่ผู้ขายจะขายต้องมีสิ่งต่าง ๆ ที่กล่าวมาแล้วอยู่ครบถ้วน

๒. ห้ามขายสารระเหยแก่ผู้อายุไม่เกิน ๑๗ ปี เว้นแต่การขายโดยสถานศึกษา เพื่อใช้ในการเรียนการสอน ถ้าฝ่าฝืนมีโทษจำคุกไม่เกิน ๑ ปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ

๓. ห้ามขาย จัดหา หรือให้สารระเหยแก่ผู้ซึ่งรู้ หรือควรรู้ว่าเป็นผู้ติดสารระเหย ถ้าฝ่าฝืนมีโทษจำคุกไม่เกิน ๒ ปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

๔. ห้ามใช้สารระเหยบำบัดความต้องการของร่างกาย หรือจิตใจ ไม่ว่าโดยวิธีสูด ดม หรือวิธีอื่นใด ถ้าฝ่าฝืนมีโทษเช่นเดียวกับข้อ ๓

๕. ห้ามจูงใจ ชักนำ ยุยงส่งเสริม หรือใช้อุบายหลอกลวงให้บุคคลอื่น ใช้สารระเหยบำบัดความต้องการของร่างกาย หรือจิตใจ ไม่ว่าโดยวิธีสูด ดม หรือวิธีอื่นใด ถ้าฝ่าฝืนมีโทษเช่นเดียวกับข้อ ๓ และ ๔

๖. ถ้าผู้ใช้สารระเหยสูด ดม หรือวิธีอื่นใดตามข้อ ๔ มีอายุไม่เกิน ๑๗ ปี ไม่ต้องรับโทษ แต่ศาลมีอำนาจดำเนินการดังต่อไปนี้

(๑) ว่ากล่าวตักเตือน แล้วปล่อยตัวไป และถ้าเห็นสมควรจะเรียกบิดามารดาผู้ปกครอง หรือบุคคลที่ผู้นั้นอาศัยอยู่มาตักเตือนด้วยก็ได้

(๒) ถ้าเห็นว่าผู้กระทำความผิดเป็นผู้ติดสารระเหย ให้ศาลส่งตัวไปรับการบำบัดรักษาในสถานพยาบาลจนกว่าจะครบขั้นตอนการบำบัดรักษา

๗. ถ้ามีการหลบหนีออกจากสถานพยาบาล ในขณะที่ส่งตัวไปรักษาตามข้อ ๖ (๒) เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่นำตัวกลับมาได้ ให้ดำเนินการตามระเบียบของการบำบัดรักษาและ

การควบคุมผู้ติดสารระเหย

๘. กรณีที่ศาลรอการกำหนดโทษ หรือรอการลงโทษแก่ผู้กระทำผิดที่อายุเกิน ๑๗ ปี หรือลงโทษปรับเพียงอย่างเดียว ถ้าเห็นว่าเป็นผู้ติดสารระเหย ศาลจะสั่งให้ส่งตัวผู้นั้นไปรับการบำบัดรักษาจนกว่าจะครบขั้นตอนก็ได้

ถ้าหลบหนีจากสถานพยาบาล ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน ๑ ปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และสั่งให้ส่งตัวไปรับการบำบัดรักษาอีกก็ได้

๙. กรณีตามข้อ ๔ ถ้าผู้กระทำผิดมีอายุเกิน ๑๗ ปี และกระทำผิดซ้ำอีกภายใน ๑ ปี หลังจากบำบัดรักษาหายแล้ว ให้ศาลเพิ่มโทษอีกกึ่งหนึ่งของโทษที่ศาลกำหนดสำหรับความผิดครั้งหลัง

๑๙. เงื่อนไขคุมความประพฤติผู้ติดยาเสพติด

ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๕๖ ที่แก้ไขใหม่ ศาลมีอำนาจกำหนดเงื่อนไขคุมความประพฤติ ในกรณีที่เห็นสมควรรอการลงโทษให้แก่จำเลย โดยให้ไปรับการบำบัดรักษาการติดยาเสพติดให้โทษ ความบกพร่องทางร่างกายหรือจิตใจหรือความเจ็บป่วยอย่างอื่น ณ สถานที่ตามระยะเวลาที่ศาลกำหนดได้

๑๒. กฎหมายเรื่องการจราจรทางบก
พระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. ๒๕๒๒
พระราชบัญญัติจราจรทางบก (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๒๒
พระราชบัญญัติจราจรทางบก (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๒๙
เหตุผลในการประกาศใช้

เนื่องจากการคมนาคมและขนส่งทางบกได้เจริญก้าวหน้าขยายตัวไปทั่วประเทศ และเชื่อมโยงไปยังประเทศใกล้เคียง และจำนวนยานพาหนะในท้องถนนและทางหลวงได้ทวีจำนวนขึ้นเป็นลำดับ ประกอบกับประเทศไทยได้เข้าเป็นภาคีในอนุสัญญาว่าด้วยการจราจรทางถนน และพิธีสารว่าด้วยเครื่องหมายและสัญญาณตามถนน สมควรปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยการจราจรทางบก ซึ่งใช้บังคับมากว่า ๔๐ ปี ให้เหมาะสมกับสภาพการจราจร และจำนวนยานพาหนะที่เพิ่มขึ้น และเพื่อความปลอดภัยแก่ชีวิต ร่างกาย และทรัพย์สินของประชาชน จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้ขึ้น

เรื่องการจราจรทางบก เมื่อได้มีพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. ๒๕๒๒ ตราขึ้นใช้บังคับแล้ว ต่อมาได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติจราจรทางบก (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๒๒ และพระราชบัญญัติจราจรทางบก (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๒๙ แล้ว ยังมีกฎกระทรวงซึ่งออกตามความในพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. ๒๕๒๒ ฉบับที่ ๑ ถึงฉบับที่ ๘ และยังมีประกาศกระทรวงมหาดไทย รวมทั้งประกาศและข้อกำหนดกรมตำรวจ ตลอดจนข้อบังคับเจ้าพนักงานจราจรทั่วราชอาณาจักร ว่าด้วยข้อปฏิบัติเกี่ยวกับกฎหมายจราจรอีกมากหลาย จึงขอนำในเรื่องที่ประชาชนควรทราบมารวมไว้ ซึ่งมีสาระสำคัญดังต่อไปนี้

ลักษณะ ๑. การใช้รถ
หมวด ๑ ลักษณะของรถที่ใช้ในทาง

"รถ" หมายความว่า ยานพาหนะทางบกทุกชนิด เว้นแต่รถไฟและรถราง

(๑) ห้ามมิให้ผู้ใดนำรถที่มีสภาพไม่มั่นคงแข็งแรง หรืออาจเกิดอันตราย หรืออาจทำให้เสื่อมเสียสุขภาพอนามัยแก่ผู้ใช้ คนโดยสารหรือประชาชนมาใช้ในทางเดินรถ

รถที่ใช้ในทางเดินรถ ผู้ขับขี่ต้องจัดให้มีเครื่องยนตร์ เครื่องอุปกรณ์และหรือส่วนควบที่ครบถ้วนตามกฎหมายว่าด้วยรถยนตร์ กฎหมายว่าด้วยการขนส่ง กฎหมายว่าด้วยล้อเลื่อน กฎหมายว่าด้วยรถลาก หรือกฎหมายว่าด้วยรถจ้าง และใช้การได้ดี

สภาพของรถที่อาจทำให้เสื่อมเสียสุขภาพอนามัยตามวรรคหนึ่ง และวิธีการทดสอบ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

ผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสอง ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าร้อยบาท

(๒) ห้ามมิให้ผู้ใดนำรถที่มิได้ติดแผ่นป้ายเลขทะเบียน แผ่นป้ายเครื่องหมายเลขทะเบียนหรือป้ายประจำรถ ตามกฎหมายว่าด้วยรถยนต์ กฎหมายว่าด้วยการขนส่ง กฎหมายว่าด้วยล้อเลื่อน กฎหมายว่าด้วยรถลาก หรือกฎหมายว่าด้วยรถจ้าง มาใช้ในทางเดินรถ

ผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตาม ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท

(๓) ห้ามมิให้ใดผู้นำรถที่ผู้ขับขี่ไม่อาจแลเห็นทางพอแก่ความปลอดภัยมาใช้ในทางเดินรถ เพื่อประโยชน์แห่งมาตรานี้ ให้อธิบดีกรมตำรวจมีอำนาจออกระเบียบเกี่ยวกับการใช้วัสดุกรองแสงกับรถที่นำมาใช้ในทางเดินรถได้ โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

ผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตาม ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าร้อยบาท

(๔) ห้ามมิให้ผู้ใดนำรถที่เกิดเสียงอื้ออึงหรือมีสิ่งลากถูไปบนทางเดินรถมาใช้ในทางเดินรถ

ผู้ใดฝ่าฝืน ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าร้อยบาท

(๕) ห้ามมิให้ผู้ใดนำรถที่มีล้อหรือส่วนที่สัมผัสกับผิวทางไม่ใช่ยางมาใช้ในทางเดินรถ เว้นแต่เป็นรถที่ได้รับยกเว้นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง หรือเป็นรถที่ได้รับอนุญาตจากพนักงานจราจร

ผู้ใดฝ่าฝืน ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าร้อยบาท

หมวด ๒ การใช้ไฟหรือเสียงสัญญาณของรถ

(๑) ในเวลาที่มีแสงสว่างไม่เพียงพอที่จะมองเห็นคน รถหรือสิ่งกีดขวางในทางได้โดยชัดแจ้งภายในระยะไม่น้อยกว่าหนึ่งร้อยห้าสิบเมตร ผู้ขับขี่ซึ่งขับรถในทางต้องเปิดไฟหรือใช้แสงสว่างตามประเภท ลักษณะ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

ผู้ใดฝ่าฝืน ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าร้อยบาท

(๒) ห้ามมิให้ผู้ขับขี่ซึ่งขับรถทุกชนิดในทางเดินรถใช้ไฟสัญญาณแสงวับวาบ เสียงสัญญาณไซเรน เสียงสัญญาณที่เป็นเสียงนกหวีด เสียงที่แตกพร่า เสียงหลายเสียง เสียงดังเกินสมควร หรือเสียงสัญญาณอย่างอื่นตามที่อธิบดีกรมตำรวจกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

อธิบดีกรมตำรวจมีอำนาจอนุญาตให้รถฉุกเฉิน รถในราชการทหารหรือตำรวจหรือรถอื่นใช้ไฟสัญญาณวับวาบหรือใช้เสียงสัญญาณไซเรนหรือเสียงสัญญาณอย่างอื่นได้

ในการนี้อธิบดีจะกำหนดเงื่อนไขในการใช้ไฟสัญญาณหรือเสียงสัญญาณ รวมทั้งกำหนดเครื่องหมายที่แสดงถึงลักษณะของรถดังกล่าวด้วยก็ได้โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

ผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามวรรคหนึ่ง ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท

ผู้ใดไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขที่อธิบดีกรมตำรวจกำหนดตามวรรคสอง ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าร้อยบาท

(๓) การใช้เสียงสัญญาณ ผู้ขับขี่จะใช้ได้เฉพาะเมื่อจำเป็นหรือป้องกันอุบัติเหตุเท่านั้น แต่จะใช้เสียงยาวหรือซ้ำเกินควรไม่ได้

การใช้เสียงสัญญาณของรถหรือการกำหนดเงื่อนไขในการใช้เสียงสัญญาณในเขตหรือท้องที่ใด ให้อธิบดีกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

ผู้ใดฝ่าฝืน ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าร้อยบาท

(๔) รถที่บรรทุกของยื่นเกินความยาวของตัวรถ ขณะที่อยู่ในทางเดินรถ และในเวลาต้องเปิดไฟในเวลาที่มีแสงสว่างไม่เพียงพอ ผู้ขับขี่ต้องจุดไฟสัญญาณแสงแดง หรือในเวลากลางวันต้องติดธงสีแดงไว้ที่ตอนปลายสุดของสิ่งที่บรรทุกนั้น โดยจุดไฟสัญญาณหรือติดธงไว้ให้มองเห็นได้ในระยะไม่น้อยกว่าหนึ่งร้อยห้าสิบเมตร

ผู้ใดฝ่าฝืน ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท

หมวด ๓ การบรรทุก

คำวิเคราะห์ศัพท์

"รถโรงเรียน" หมายความว่า รถบรรทุกคนโดยสารที่โรงเรียนใช้รับส่งนักเรียน

"รถบรรทุก"" หมายความว่า รถยนตร์ที่สร้างขึ้นเพื่อใช้บรรทุกสิ่งของหรือสัตว์

"รถบรรทุกคนโดยสาร" หมายความว่า รถยนตร์ที่สร้างขึ้นเพื่อใช้บรรทุกคนโดยสารเกินเจ็ดคน

(๑) รถโรงเรียน รถบรรทุก หรือรถบรรทุกคนโดยสาร จะใช้บรรทุกคน สัตว์ หรือสิ่งของชนิดหรือประเภทใด ในลักษณะใดให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

ผู้ใดไม่ปฏิบัติตามกฎกระทรวงที่ออก ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าร้อยบาท

(๒) ผู้ขับขี่ซึ่งขับรถบรรทุกคน สัตว์ หรือสิ่งของต้องจัดให้มีสิ่งป้องกันมิให้ คน สัตว์ หรือสิ่งของที่บรรทุกตกหล่น รั่วไหล ส่งกลิ่น ส่องแสงสะท้อนหรือปลิวไปจากรถ อันอาจก่อเหตุเดือดร้อน รำคาญ ทำให้ทางสกปรก เปรอะเปื้อน ทำให้เสื่อมเสียสุขภาพอนามัยแก่ประชาชน หรือก่อให้เกิดอันตราย แก่บุคคลหรือทรัพย์สิน

ผู้ใดฝ่าฝืน ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าร้อยบาท

ลักษณะ ๒. สัญญาณจราจรและเครื่องหมายจราจร

คำวิเคราะห์ศัพท์

"สัญญาณจราจร" หมายความว่า สัญญาณใด ๆ ไม่ว่าจะแสดงด้วยธง ไฟ ไฟฟ้า มือ แขน เสียงนกหวีด หรือด้วยวิธีอื่นใดสำหรับให้ผู้ขับขี่ คนเดินเท้า หรือคนที่จูง ขี่หรือไล่ต้อนสัตว์ ปฏิบัติตามสัญญาณนั้น

"เครื่องหมายจราจร" หมายความว่า เครื่องหมายใด ๆ ที่ได้ติดตั้งไว้ หรือทำให้ปรากฏในทางสำหรับให้ผู้ขับขี่ คนเดินเท้า หรือคนที่จูง ขี่ หรือไล่ต้อนสัตว์ ปฏิบัติตามเครื่องหมายนั้น

(๑) ผู้ขับขี่ต้องปฏิบัติให้ถูกต้องตามสัญญาณจราจรและเครื่องหมายจราจรที่ได้ติดตั้งไว้ หรือทำให้ปรากฏในทาง หรือที่พนักงานเจ้าหน้าที่แสดงให้ทราบ

ผู้ใดฝ่าฝืน ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท

(๒) ผู้ขับขี่ต้องปฏิบัติตามสัญญาณจราจรหรือเครื่องหมายจราจรที่ปรากฏข้างหน้าในกรณีต่อไปนี้

(๑) สัญญาณจราจรไฟสีเหลืองอำพัน ให้ผู้ขับขี่เตรียมหยุดรถหลังเส้นให้รถหยุดเพื่อเตรียมปฏิบัติตามสัญญาณที่จะปรากฏต่อไปดังกล่าวใน (๒) เว้นแต่ผู้ขับขี่ได้เลยเส้นให้รถหยุดไปแล้วให้เลยไปได้

(๒) สัญญาณจราจรไฟสีแดงหรือเครื่องหมายจรวจรสีแดงที่มีคำว่า "หยุด" ให้ผู้ขับขี่หยุดรถหลังเส้นให้รถหยุด

(๓) สัญญาณจราจรไฟสีเขียวหรือเครื่องหมายจราจรสีเขียวที่มีคำว่า "ไป" ให้ผู้ขับขี่ขับรถต่อไปได้ เว้นแต่จะมีเครื่องหมายจราจรกำหนดไว้เป็นอย่างอื่น

(๔) สัญญาณจราจรไฟสีแดงแสดงพร้อมกับลูกศรสีเขียวชี้ให้เลี้ยว หรือชี้ให้ตรงไปให้ผู้ขับขี่เลี้ยวรถหรือขับรถตรงไปได้ตามทิศทางที่ลูกศรชี้

ในการใช้ทางตามที่ลูกศรชี้ ผู้ขับขี่ต้องใช้ทางด้วยความระมัดระวังและต้องให้สิทธิแก่คนเดินเท้าในทางข้าม หรือผู้ขับขี่ที่มาทางขวาก่อน

(๕) สัญญาณจราจรไฟกะพริบสีแดง ถ้าติดตั้งอยู่ที่ทางร่วมทางแยกใดเปิดทางด้านใดให้ผู้ขับขี่ที่มาทางด้านนั้นหยุดรถหลังเส้นให้รถหยุด เมื่อเห็นว่าปลอดภัยและไม่เป็นการกีดขวางการจราจรแล้ว จึงให้ขับรถต่อไปได้ด้วยความระมัดระวัง

(๖) สัญญาณจราจรไฟกะพริบสีเหลืองอำพัน ถ้าติดตั้งอยู่ ณ ที่ใด ให้ผู้ขับขี่ลดความเร็วของรถลงและผ่านทางเดินรถนั้นไปด้วยความระมัดระวัง

ผู้ขับขี่ซึ่งจะขับรถตรงไปต้องเข้าอยู่ในช่องเดินรถที่มีเครื่องหมายจราจรแสดงให้ตรงไป ส่วนผู้ขับขี่ซึ่งจะเลี้ยวรถต้องเข้าอยู่ในช่องเดินรถที่มีเครื่องหมายจราจรแสดงให้เลี้ยว การเข้าอยู่ในช่องเดินรถดังกล่าว จะต้องเข้าตั้งแต่เริ่มมีเครื่องหมายจราจรแสดงให้ปฏิบัติเช่นนั้น

ผู้ใดฝ่าฝืน ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท

(๓) ผู้ขับขี่ต้องปฏิบัติตามสัญญาณจราจรที่พนักงานเจ้าหน้าที่ได้แสดงด้วยเสียงสัญญาณนกหวีดในกรณีต่อไปนี้

๑. เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ใช้เสียงสัญญาณนกหวีดยาวหนึ่งครั้ง ให้ผู้ขับขี่หยุดรถทันที

๒. เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ใช้เสียงสัญญาณนกหวีดสั้นสองครั้งติดต่อกัน ให้ผู้ขับขี่ขับรถผ่านไปได้

ผู้ใดฝ่าฝืน ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท

(๔) ห้ามมิให้ผู้ใดทำให้เสียหาย ทำลาย ซ่อนเร้น เปลี่ยนแปลง เคลื่อนย้าย ขีดเขียน หรือทำให้ไร้ประโยชน์ซึ่งสัญญาณจราจรหรือเครื่องหมายจราจรที่พนักงานเจ้าหน้าที่หรือเจ้าพนักงานติดตั้งไว้ หรือทำให้ปรากฏในทาง

ผู้ใดฝ่าฝืน ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท

ลักษณะ ๓. การใช้ทางเดินรถ

หมวด ๑ การขับรถ

(๑) ในการใช้ทางเดินรถผู้ขับขี่ต้องใช้ความระมัดระวังไม่ให้รถชนหรือโดนคนเดินเท้าไม่ว่าจะอยู่ ณ ส่วนใดของทาง และต้องให้สัญญาณเตือนคนเดินเท้าให้รู้ตัวเมื่อจำเป็น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เด็ก คนชรา หรือคนพิการที่กำลังใช้ทาง ผู้ขับขี่ต้องใช้ความระมัดระวังเป็นพิเศษในการควบคุมรถของตน

(๒) ในการขับรถ ผู้ขับขี่ต้องขับรถในทางเดินรถด้านซ้ายและต้องไม่ล้ำกึ่งกลางของทางเดินรถ เว้นแต่ในกรณีต่อไปนี้ ให้เดินทางขวาหรือล้ำกึ่งกลางของทางเดินรถได้

(๑) ด้านซ้ายของทางเดินรถมีสิ่งกีดขวางหรือถูกปิดการจราจร

(๒) ทางเดินรถนั้นเจ้าพนักงานจราจรกำหนดให้เป็นทางเดินรถทางเดียว

(๓) ทางเดินรถนั้นกว้างไม่ถึงหกเมตร

ผู้ใดฝ่าฝืน ต้องระวางโทษปรับตั้งแต่สองร้อยบาทถึงห้าร้อยบาท

(๓) ในการใช้ทางเดินรถที่ได้จัดแบ่งช่องเดินรถในทิศทางเดียวกันไว้ตั้งแต่สองช่องขึ้นไป หรือที่ได้จัดช่องเดินรถประจำทางไว้ในช่องเดินรถซ้ายสุด ผู้ขับขี่ต้องขับรถในช่องซ้ายสุด หรือใกล้กับช่องเดินรถประจำทาง เว้นแต่ในกรณีต่อไปนี้ ให้เดินทางขวาของทางเดินรถได้

(๑) ในช่องเดินรถนั้นมีสิ่งกีดขวางหรือถูกปิดการจราจร

(๒) ทางเดินรถนั้น เจ้าพนักงานจราจรกำหนดให้เป็นทางเดินรถทางเดียว

(๓) จะต้องเข้าช่องทางให้ถูกต้องเมื่อเข้าบริเวณใกล้ทางร่วมทางแยก

(๔) เมื่อจะแซงขึ้นหน้ารถคันอื่น

ผู้ใดฝ่าฝืน ต้องระวางโทษปรับตั้งแต่สองร้อยบาทถึงห้าร้อยบาท

(๔) รถที่มีความเร็วช้าหรือรถที่มีความเร็วต่ำกว่าความเร็วของรถคันอื่นที่ขับในทิศทางเดียวกัน ผู้ขับขี่ต้องขับรถให้ใกล้ขอบทางเดินรถด้านซ้ายเท่าที่จะกระทำได้

ผู้ขับขี่รถบรรทุก รถบรรทุกคนโดยสาร รถจักรยานยนตร์ในทางเดินรถซึ่งได้แบ่งช่องเดินรถในทิศทางเดียวกันไว้ ตั้งแต่สองช่องขึ้นไปหรือได้จัดช่องเดินรถประจำทางด้านซ้ายไว้โดยเฉพาะ ต้องขับรถในช่องเดินรถด้านซ้ายสุดหรือใกล้เคียงกับช่องเดินรถประจำทางแล้วแต่กรณี

ความในวรรคสองมิให้ใช้บังคับแก่รถยนตร์บรรทุกส่วนบุคคลที่มีน้ำหนักไม่เกินหนึ่งพันหกร้อยกิโลกรัม และรถยนต์นั่งส่วนบุคคลเกินเจ็ดคน ตามกฎหมายว่าด้วยรถยนต์

ผู้ใดฝ่าฝืน ต้องระวางโทษปรับตั้งแต่สี่ร้อยบาทถึงหนึ่งพันบาท

(๕) ผู้ขับขี่ซึ่งจะเลี้ยวรถ ให้รถคันอื่นผ่านหรือแซงขึ้นหน้า เปลี่ยนช่องเดินรถ ลดความเร็วของรถ จอดรถ หรือหยุดรถ ต้องให้สัญญาณด้วยมือและแขน หรือไฟสัญญาณหรือสัญญาณอย่างอื่นตามข้อบังคับของเจ้าพนักงานจราจร

ถ้าโดยสภาพของรถ สภาพของการบรรทุก หรือสภาพของทัศนวิสัย การให้สัญญาณด้วยมือและแขนตามวรรคหนึ่งไม่อาจทำให้ผู้ขับขี่ซึ่งขับรถสวนมา หรือตามมาข้างหลังมองเห็นได้ ผู้ขับขี่ต้องให้ไฟสัญญาณ

ผู้ขับขี่ต้องให้สัญญาณด้วยมือและแขน ไฟสัญญาณหรือสัญญาณอย่างอื่นตามวรรคหนึ่งก่อนที่จะเลี้ยวรถ เปลี่ยนช่องเดินรถ จอดรถ หรือหยุดรถเป็นระยะทางไม่น้อยกว่าสามสิบเมตร

ผู้ขับขี่ต้องให้สัญญาณด้วยมือและแขน ไฟสัญญาณหรือสัญญาณอย่างอื่นตามวรรคหนึ่ง ให้ผู้ขับขี่ซึ่งขับรถอื่นเห็นได้ในระยะไม่น้อยกว่าหกสิบเมตร

ผู้ใดฝ่าฝืน ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าร้อยบาท

(๖) การให้สัญญาณด้วยมือและแขน ให้ปฏิบัติดังต่อไปนี้

๑. เมื่อจะลดความเร็วของรถ ให้ผู้ขับขี่ยื่นแขนขวาตรงออกไปนอกรถเสมอระดับไหล่ และโบกมือขึ้นลงหลายครั้ง

๒. เมื่อจะหยุดรถ ให้ผู้ขับขี่ยื่นแขนขวาตรงออกไปนอกรถเสมอระดับไหล่ ยกแขนขวาท่อนล่างตั้งฉากกับแขนท่อนบนและตั้งฝ่ามือขึ้น

๓. เมื่อจะให้รถคันอื่นผ่านหรือแซงขึ้นหน้า ให้ผู้ขับขี่ยื่นแขนขวาตรงออกไปนอกรถเสมอระดับไหล่ และโบกมือไปทางข้างหน้าหลายครั้ง

๔. เมื่อจะเลี้ยวขวาหรือเปลี่ยนช่องเดินรถไปทางขวา ให้ผู้ขับขี่ยื่นแขนขวาตรงออกไปนอกรถเสมอระดับไหล่

๕. เมื่อจะเลี้ยวซ้ายหรือเปลี่ยนช่องเดินรถไปทางซ้าย ให้ผู้ขับขี่ยื่นแขนขวาตรงออกไปนอกรถเสมอระดับไหล่ และงอข้อมือชูขึ้นโบกไปทางซ้ายหลายครั้ง

เพื่อประโยชน์แห่งมาตรานี้ ในกรณีที่รถยนตร์นั้นมีเครื่องขับอยู่ทางด้านซ้าย ให้ผู้ขับขี่ใช้ไฟสัญญาณแทนการใช้สัญญาณด้วยมือและแขน

ผู้ใดฝ่าฝืน ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าร้อยบาท

(๗) การให้ไฟสัญญาณของผู้ขับขี่รถยนตร์หรือรถจักรยานยนตร์ให้ปฏิบัติ ดังต่อไปนี้

(๑) เมื่อจะหยุดรถ ผู้ขับขี่ต้องให้ไฟสัญญาณสีแดงที่ท้ายรถ

(๒) เมื่อจะเลี้ยวรถ หรือเปลี่ยนช่องเดินรถ ผู้ขับขี่ต้องให้ไฟสัญญาณยกเลี้ยวสีเหลืองอำพัน หรือให้ไฟสัญญาณกะพริบสีขาวหรือสีเหลืองอำพันที่ติดอยู่หน้ารถหรือข้างรถและไฟกะพริบสีแดงหรือสีเหลืองอำพันที่ติดอยู่ท้ายรถไปในทิศทางที่จะเลี้ยวหรือเปลี่ยนช่องเดินรถ

(๓) เมื่อจะให้รถคันอื่นแซงขึ้นหน้า ผู้ขับขี่ต้องให้ไฟสัญญาณยกเลี้ยวสีเหลืองอำพันหรือให้ไฟสัญญาณกะพริบสีแดงหรือสีเหลืองอำพันที่ติดอยู่ท้ายรถทางด้านซ้ายของรถ

ผู้ใดฝ่าฝืน ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าร้อยบาท

(๘) เมื่อขับรถสวนกัน ให้ผู้ขับขี่ขับรถชิดด้านซ้ายของทางเดินรถโดยให้ถือกึ่งกลางของทางเดินรถเป็นหลัก แต่ถ้าทางเดินรถใดได้จัดแบ่งเป็นช่องเดินรถไว้ ให้ถือเส้นหรือแนวที่แบ่งนั้นเป็นหลัก

ในทางเดินรถที่แคบ เมื่อขับรถสวนกัน ผู้ขับขี่แต่ละฝ่ายต้องลดความเร็วของรถเพื่อให้รถสวนกันได้โดยปลอดภัย

ในทางเดินรถที่แคบซึ่งไม่อาจขับรถสวนกันได้โดยปลอดภัย เมื่อขับรถสวนกัน ผู้ขับขี่ซึ่งขับรถคันที่ใหญ่กว่าต้องหยุดรถให้ชิดขอบทางเดินรถด้านซ้ายเพื่อให้ผู้ขับขี่ซึ่งขับรถคันที่เล็กกว่าผ่านไปได้

ในทางเดินรถที่มีสิ่งกีดขวางอยู่ข้างหน้า ผู้ขับขี่ต้องลดความเร็วของรถหรือหยุดรถเพื่อให้รถคันที่สวนมาผ่านไปได้

ผู้ใดฝ่าฝืน ต้องระวางโทษปรับตั้งแต่สองร้อยบาทถึงห้าร้อยบาท

(๙) ผู้ขับขี่ต้องขับรถให้ห่างรถคันหน้าพอสมควรในระยะที่จะหยุดรถได้โดยปลอดภัย ในเมื่อจำเป็นต้องหยุดรถ

ผู้ขับขี่ซึ่งขับรถขึ้นสะพานหรือทางลาดชันต้องใช้ความระมัดระวังไม่ให้รถถอยหลังไปโดนรถคันอื่น

(๑๐) ทางเดินรถใดที่มีเครื่องหมายจราจรให้เป็นทางเดินรถทางเดียว ให้ผู้ขับขี่ขับรถไปตามทิศทางที่ได้กำหนดไว้

ผู้ใดฝ่าฝืน ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าร้อยบาท

(๑๑) ห้ามมิให้ผู้ขับขี่ขับรถ

๑. ในขณะหย่อนความสามารถในอันที่จะขับ

๒. ในขณะเมาสุราหรือของเมาอย่างอื่น

๓. ในลักษณะกีดขวางการจราจร

๔. โดยประมาทหรือน่าหวาดเสียว อันอาจเกิดอันตรายแก่บุคคลหรือทรัพย์สิน

๕. ในลักษณะที่ผิดปกติวิสัยของการขับรถตามธรรมดา หรือไม่อาจแลเห็นทางด้านหน้าหรือด้านหลัง ด้านใดด้านหนึ่งหรือทั้งสองด้านได้พอแก่ความปลอดภัย

๖. คร่อมหรือทับเส้นหรือแนวแบ่งช่องเดินรถ เว้นแต่เมื่อเปลี่ยนช่องเดินรถ เลี้ยวรถ หรือกลับรถ

๗. บนทางเท้าโดยไม่มีเหตุอันสมควร เว้นแต่รถลากเข็นสำหรับทารก คนป่วย หรือคนพิการ

๘. โดยไม่คำนึงถึงความปลอดภัยหรือความเดือดร้อนของผู้อื่น

ผู้ใดฝ่าฝืน ต้องระวางโทษปรับตั้งแต่สี่ร้อยบาทถึงหนึ่งพันบาท

หมวด ๒ การขับแซงและผ่านขึ้นหน้า

(๑) ผู้ขับขี่ซึ่งประสงค์จะขับรถแซง เพื่อขึ้นหน้ารถอื่นในทางเดินรถซึ่งไม่ได้แบ่งช่อง

เดินรถไว้ ต้องให้เสียงสัญญาณดังพอที่จะให้ผู้ขับขี่ซึ่งขับรถคันหน้าทราบความประสงค์ และเมื่อผู้ขับขี่ซึ่งขับรถคันหน้าให้สัญญาณตอบแล้วจึงจะแซงขึ้นหน้าได้

การแซงต้องแซงด้านขวาโดยมีระยะห่างจากรถที่ถูกแซงพอสมควร เมื่อเห็นว่าได้ขับรถผ่านขึ้นหน้ารถที่ถูกแซงไปในระยะที่ห่างเพียงพอแล้วจึงจะขับชิดด้านซ้ายของทางเดินรถได้

ผู้ใดฝ่าฝืน ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าร้อยบาท

(๒) ห้ามมิให้ผู้ขับขี่ขับรถแซงเพื่อขึ้นหน้ารถอื่นด้านซ้าย เว้นแต่ในกรณีต่อไปนี้

(๑) รถที่จะถูกแซงกำลังเลี้ยวขวาหรือให้สัญญาณว่าจะเลี้ยวขวา

(๒) ทางเดินรถนั้นได้จัดแบ่งเป็นช่องเดินรถในทิศทางเดียวกันไว้ตั้งแต่สองช่องขึ้นไป

การขับรถแซงด้านซ้ายตาม (๑) หรือ (๒) จะกระทำได้เมื่อไม่มีรถอื่นตามมาในระยะกระชั้นชิดและมีความปลอดภัยพอ

ผู้ใดฝ่าฝืน ต้องระวางโทษปรับตั้งแต่สี่ร้อยบาทถึงหนึ่งพันบาท

(๓) ห้ามมิให้ผู้ขับขี่ขับรถแซงเพื่อขึ้นหน้ารถอื่นในกรณีต่อไปนี้

(๑) เมื่อรถกำลังขึ้นทางชัน ขึ้นสะพาน หรืออยู่ในทางโค้ง เว้นแต่จะมีเครื่องหมายจราจรให้แซงได้

(๒) ภายในระยะสามสิบเมตรก่อนถึงทางข้าม ทางร่วมทางแยก วงเวียน หรือเกาะที่สร้างไว้ หรือทางเดินรถที่ตัดข้ามทางรถไฟ

(๓) เมื่อมีหมอก ฝน ฝุ่นหรือควัน จะทำให้ไม่อาจเห็นทางข้างหน้าได้ในระยะหกสิบเมตร

(๔) เมื่อเข้าที่คับขันหรือเขตปลอดภัย

ผู้ใดฝ่าฝืน ต้องระวางโทษปรับตั้งแต่สี่ร้อยบาทถึงหนึ่งพันบาท

(๔) ห้ามมิให้ผู้ขับขี่ขับรถแซงหรือผ่านขึ้นหน้ารถอื่นล้ำเข้าไปในเส้นกึ่งกลางของทางเดินรถที่กำหนดไว้ หรือที่มีเครื่องหมายจราจรแสดงเขตอันตราย หรือเขตให้ใช้ความระมัดระวังบนทางเดินรถ

ในกรณีที่ทางเดินรถด้านซ้ายมีสิ่งกีดขวางที่เป็นอุปสรรคแก่การจราจรและทางเดินรถด้านขวามีความกว้างเพียงพอ ผู้ขับขี่จะขับรถหลีกสิ่งกีดขวางล้ำเข้าไปในเส้นกึ่งกลางของทางเดินรถที่เจ้าพนักงานจราจรกำหนดไว้ก็ได้ ในเมื่อไม่กีดขวางการจราจรของรถที่สวนทางมา

ผู้ใดฝ่าฝืน ต้องระวางโทษปรับตั้งแต่สี่ร้อยบาทถึงหนึ่งพันบาท

(๕) ห้ามมิให้ผู้ขับขี่ขับรถแซงหรือผ่านขึ้นหน้ารถคันอื่นล้ำเข้าไปในช่องเดินรถ

ประจำทาง เว้นแต่ในกรณีที่มีสิ่งกีดขวางการจราจรในทางเดินรถข้างหน้า หรือเมื่อต้องปฏิบัติตามคำสั่งของเจ้าพนักงานจราจร แต่ทั้งนี้จะขับรถอยู่ในช่องเดินรถประจำทางได้เพียงเท่าที่จำเป็นเท่านั้น

ผู้ใดฝ่าฝืน ต้องระวางโทษปรับตั้งแต่สี่ร้อยบาทถึงหนึ่งพันบาท

(๖) เมื่อได้รับสัญญาณขอแซงขึ้นหน้าจากรถคันที่อยู่ข้างหลัง ผู้ขับขี่ซึ่งขับรถที่มีความเร็วช้า หรือรถที่ใช้ความเร็วต่ำกว่าความเร็วของรถอื่นที่ขับไปในทิศทางเดียวกัน ต้องยอมให้รถที่ใช้ความเร็วสูงกว่าผ่านขึ้นหน้า ผู้ขับขี่ที่ถูกขอทางต้องให้สัญญาณตอบ เมื่อเห็นว่าทางเดินรถข้างหน้าปลอดภัยและไม่มีรถอื่นสวนทางมาในระยะกระชั้นชิด และต้องลดความเร็วของรถและขับรถชิดด้านซ้ายของทางเดินรถเพื่อให้รถที่จะแซงผ่านขึ้นหน้าได้โดยปลอดภัย

หมวด ๓ การออกรถ การเลี้ยวรถ และการกลับรถ

(๑) การขับรถออกจากที่จอด ถ้ามีรถจอดหรือมีสิ่งกีดขวางอยู่ข้างหน้า ผู้ขับขี่ต้องให้สัญญาณด้วยมือและแขน หรือไฟสัญญาณ และจะขับรถไปได้เมื่อเห็นว่าปลอดภัยและไม่เป็นการกีดขวางการจราจรของรถอื่น

ผู้ใดฝ่าฝืน ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท

(๒) การเลี้ยวรถ ให้ปฏิบัติดังนี้

(๑) ถ้าจะเลี้ยวซ้าย

(ก) ในกรณีที่ไม่ได้แบ่งช่องเดินรถไว้ ให้ผู้ขับขี่ขับรถชิดทางเดินรถด้านซ้าย

(ข) ในกรณีที่มีการแบ่งช่องเดินรถไว้ และมีเครื่องหมายจราจรแสดงให้เลี้ยวซ้ายได้ ให้ผู้ขับขี่ขับรถในช่องเดินรถสำหรับรถที่จะเลี้ยวซ้าย ทั้งนี้ ก่อนถึงทางเลี้ยวไม่น้อยกว่าสามสิบเมตร

(ค) ในกรณีที่มีช่องเดินรถประจำทางอยู่ทางเดินรถด้านซ้ายสุด ให้ผู้ขับขี่ขับรถชิดช่องเดินรถประจำทางก่อนถึงทางเลี้ยวไม่น้อยกว่าสามสิบเมตร และจะเลี้ยวรถผ่านเข้าไปในช่องเดินรถประจำทางได้เฉพาะในบริเวณที่มีเครื่องหมายจราจรให้เลี้ยวรถผ่านได้เท่านั้น

(๒) ถ้าจะเลี้ยวขวา

(ก) สำหรับทางเดินรถที่ไม่ได้แบ่งช่องเดินรถไว้ ให้ผู้ขับขี่ขับรถชิดทางด้านขวาของแนวกึ่งกลางของทางเดินรถก่อนถึงทางเลี้ยวไม่น้อยกว่าสามสิบเมตร

(ข) สำหรับทางเดินรถที่ได้แบ่งช่องเดินรถในทิศทางเดียวกันไว้ตั้งแต่

สองช่องขึ้นไป ให้ผู้ขับขี่ขับรถชิดทางด้านขวาสุดของทางเดินรถหรือในช่องที่มีเครื่องหมายจราจรแสดงให้เลี้ยวขวาได้ ทั้งนี้ ก่อนถึงทางเลี้ยวไม่น้อยกว่าสามสิบเมตร

(ค) ในกรณีที่มีช่องเดินรถประจำทางอยู่ทางเดินรถด้านขวาสุด ให้ผู้ขับขี่ขับรถชิดช่องเดินรถประจำทางก่อนถึงทางเลี้ยวไม่น้อยกว่าสามสิบเมตร และจะเลี้ยวรถผ่านเข้าไปในช่องเดินรถประจำทางได้เฉพาะในบริเวณที่มีเครื่องหมายจราจรให้เลี้ยวรถผ่านได้เท่านั้น

(ง) สำหรับทางเดินรถที่มีเจ้าพนักงานจราจรหรือพนักงานเจ้าหน้าที่แสดงสัญญาณจราจรด้วยมือและแขน ให้ผู้ขับขี่ขับรถเลี้ยวขวาผ่านไปได้โดยไม่ต้องอ้อมเจ้าพนักงานจราจรหรือพนักงานเจ้าหน้าที่

(จ) เมื่อรถอยู่ในทางร่วมทางแยก ผู้ขับขี่ต้องให้รถที่สวนมาในทางเดินรถทางเดียวกันผ่านทางร่วมทางแยกไปก่อน เมื่อเห็นว่าปลอดภัยแล้วจึงให้เลี้ยวขวาไปได้

(๓) ถ้าจะเลี้ยวอ้อมวงเวียนหรือเกาะที่สร้างไว้ ให้ผู้ขับขี่ขับรถอ้อมไปทางซ้ายของวงเวียนหรือเกาะนั้น

ในกรณีตาม (๑) และ (๒) ผู้ขับขี่ต้องใช้ความระมัดระวังและต้องหยุดให้ทางแก่ผู้ที่กำลังข้ามทางและรถที่กำลังผ่านทางร่วมทางแยกจากทางด้านอื่นก่อน เว้นแต่ในกรณีที่มีรถเลี้ยวซ้ายและเลี้ยวขวาพร้อมกัน ให้รถเลี้ยวซ้ายให้ทางแก่รถเลี้ยวขวาก่อน

ผู้ใดฝ่าฝืน ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าร้อยบาท

(๓) ในทางเดินทางที่สวนกันได้ ห้ามมิให้ผู้ขับขี่กลับรถในเมื่อมีรถอื่นสวนหรือตามมาในระยะไม่น้อยกว่าหนึ่งร้อยห้าสิบเมตร

ถ้าการกลับรถในทางเดินรถที่สวนกันได้จะเป็นการกีดขวางการจราจร ห้ามมิให้ผู้ขับขี่กลับรถในทางเดินรถนั้น

ผู้ใดฝ่าฝืน ต้องระวางโทษปรับตั้งแต่สองร้อยบาทถึงห้าร้อยบาท

(๔) ห้ามมิให้ผู้ขับขี่เลี้ยวรถหรือกลับรถ

(๑) เลี้ยวรถหรือกลับรถในทางเดินรถที่มีเครื่องหมายห้ามเลี้ยวขวา ห้ามเลี้ยวซ้ายหรือห้ามกลับรถ

(๒) กลับรถที่เขตปลอดภัย ที่คับขัน บนสะพาน หรือในระยะหนึ่งร้อยเมตรจากทางราบของเชิงสะพาน

(๓) กลับรถที่ทางร่วมทางแยก เว้นแต่จะมีเครื่องหมายจราจรให้กลับรถในบริเวณดังกล่าวได้

ผู้ใดฝ่าฝืน ต้องระวางโทษปรับตั้งแต่สี่ร้อยบาทถึงหนึ่งพันบาท

หมวด ๔ การหยุดรถและจอดรถ

(๑) การหยุดรถหรือการจอดรถในทางเดินรถ ผู้ขับขี่ต้องให้สัญญาณด้วยมือและแขนหรือไฟสัญญาณ ก่อนที่จะหยุดรถหรือจอดรถในระยะไม่น้อยกว่าสามสิบเมตร และจะหยุดรถหรือจอดรถได้เมื่อผู้ขับขี่เห็นว่าปลอดภัย และไม่เป็นการกีดขวางการจราจร

ผู้ขับขี่ต้องจอดรถทางด้านซ้ายของทางเดินรถ และจอดรถให้ด้านซ้ายของรถขนานชิดกับขอบทางหรือไหล่ทางในระยะห่างไม่เกินยี่สิบห้าเซนติเมตร หรือจอดรถตามทิศทางหรือด้านหนึ่งด้านใดของทางเดินรถที่เจ้าพนักงานจราจรกำหนดไว้ แต่ในกรณีที่มีช่องเดินรถประจำทางอยู่ทางด้านซ้ายสุดของทางเดินรถ ห้ามมิให้ผู้ขับขี่จอดรถในลักษณะดังกล่าวในเวลาที่กำหนดให้ใช้ช่องเดินรถประจำทางนั้น

ผู้ใดฝ่าฝืน ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าร้อยบาท

(๒) ห้ามมิให้ผู้ขับขี่หยุดรถ

(๑) ในช่องเดินรถ เว้นแต่หยุดชิดขอบทางด้านซ้ายของทางเดินรถ ในกรณีที่ไม่มีช่องเดินรถประจำทาง

(๒) บนทางเท้า

(๓) บนสะพานหรือในอุโมงค์

(๔) ในทางร่วมทางแยก

(๕) ในเขตที่มีเครื่องหมายจราจรห้ามหยุดรถ

(๖) ตรงปากทางเข้าออกของอาคารหรือทางเดินรถ

(๗) ในเขตปลอดภัย

ความในวรรคหนึ่งมิให้ใช้บังคับแก่ผู้ขับขี่ซึ่งจำเป็นต้องหยุดรถเพราะมีสิ่งกีดขวางอยู่ในทางเดินรถ หรือเครื่องยนตร์หรือเครื่องอุปกรณ์ของรถขัดข้องหรือในกรณีที่ปฏิบัติตามสัญญาณจราจรหรือเครื่องหมายจราจร

ผู้ใดฝ่าฝืนตามวรรคหนึ่ง ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าร้อยบาท

(๓) ในกรณีที่เครื่องยนตร์หรือเครื่องอุปกรณ์ของรถขัดข้องจนต้องจอดรถในทางเดินรถ ผู้ขับขี่ต้องนำรถให้พ้นทางเดินรถโดยเร็วที่สุด

ในกรณีตามวรรคหนึ่งถ้าจำเป็นต้องจอดรถอยู่ในทางเดินรถ ผู้ขับขี่ต้องจอดรถ

ในลักษณะที่ไม่กีดขวางการจราจร และต้องแสดงเครื่องหมายหรือสัญญาณตามลักษณะและเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

ผู้ใดฝ่าฝืน ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท

(๔) เว้นแต่จะได้มีบทบัญญัติ กฎ หรือข้อบังคับตามพระราชบัญญัตินี้กำหนดไว้เป็นอย่างอื่น ห้ามมิให้ผู้ขับขี่จอดรถ

(๑) บนทางเท้า

(๒) บนสะพานหรือในอุโมงค์

(๓) ในทางร่วมทางแยก หรือในระยะสิบเมตรจากทางร่วมทางแยก

(๔) ในทางข้าม หรือในระยะสามเมตรจากทางข้าม

(๕) ในเขตที่มีเครื่องหมายจราจรห้ามจอดรถ

(๖) ในระยะสามเมตรจากท่อน้ำดับเพลิง

(๗) ในระยะสิบเมตรจากที่ติดตั้งสัญญาณจราจร

(๘) ในระยะสิบห้าเมตรจากทางรถไฟผ่าน

(๙) ซ้อนกันกับรถอื่นที่จอดอยู่ก่อนแล้ว

(๑๐) ตรงปากทางเข้าออกของอาคารหรือทางเดินรถ หรือในระยะห้าเมตรจากปากทางเดินรถ

(๑๑) ระหว่างเขตปลอดภัยกับขอบทาง หรือในระยะสิบเมตรนับจากปลายสุดของเขตปลอดภัยทั้งสองข้าง

(๑๒) ในที่คับขัน

(๑๓) ในระยะสิบห้าเมตรก่อนถึงเครื่องหมายหยุดรถประจำทาง และเลยเครื่องหมายไปอีกสามเมตร

(๑๔) ในระยะสามเมตรจากตู้ไปรษณีย์

(๑๕) ในลักษณะกีดขวางการจราจร

ผู้ใดฝ่าฝืน ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าร้อยบาท

(๕) การจอดรถในทางเดินรถที่ผู้ขับขี่ไม่อาจอยู่ควบคุมรถนั้น ผู้ขับขี่ต้องหยุดเครื่องยนต์และห้ามล้อรถนั้นไว้

การจอดรถในทางเดินรถที่เป็นทางลาดหรือชัน ผู้ขับขี่ต้องหันล้อหน้าของรถเข้าขอบทาง

ผู้ใดฝ่าฝืน ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าร้อยบาท

(๖) เจ้าพนักงานจราจรหรือพนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจสั่งให้ผู้ขับขี่เคลื่อนย้ายรถที่หยุดหรือจอดอยู่อันเป็นการฝ่าฝืนบทแห่งพระราชบัญญัตินี้ให้พ้นจากการกีดขวางการจราจรได้

ในกรณีที่ผู้ขับขี่ไม่อยู่ หรืออยู่แต่ไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของเจ้าพนักงานจราจรหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งได้สั่งตามวรรคหนึ่ง ให้เจ้าพนักงานจราจรหรือพนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจเคลื่อนย้ายรถนั้นได้

ผู้ใดฝ่าฝืนตามวรรคหนึ่ง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน ๑ เดือน หรือปรับไม่เกินสองพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(๗) ในทางเดินรถตอนใดที่มีทางรถไฟผ่าน ถ้าปรากฏว่า

(๑) มีเครื่องหมายหรือสัญญาณระวังรถไฟแสดงว่ารถไฟกำลังจะผ่าน

(๒) มีสิ่งปิดกั้นหรือมีเจ้าหน้าที่ให้สัญญาณแสดงว่ารถไฟกำลังจะผ่าน

(๓) มีเสียงสัญญาณของรถไฟหรือรถไฟกำลังแล่นผ่านเข้ามาใกล้อาจเกิดอันตรายในเมื่อจะขับรถผ่านไป

ผู้ขับขี่ต้องลดความเร็วของรถและหยุดรถให้ห่างจากทางรถไฟไม่น้อยกว่าห้าเมตร เมื่อรถไฟผ่านไปแล้วและมีเครื่องหมายหรือสัญญาณให้รถผ่านได้ ผู้ขับขี่จึงจะขับรถผ่านไปได้

ผู้ใดฝ่าฝืน ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าร้อยบาท

(๘) ในทางเดินรถตอนใดที่มีทางรถไฟผ่านไม่ว่าจะมีเครื่องหมายระวังรถไฟหรือไม่ ถ้าทางรถไฟนั้นไม่มีสัญญาณระวังรถไฟหรือสิ่งปิดกั้น ผู้ขับขี่ต้องลดความเร็วของรถและหยุดรถห่างจากทางรถไฟในระยะไม่น้อยกว่าห้าเมตร เมื่อเห็นว่าปลอดภัยแล้วจึงจะขับรถผ่านไปได้

ผู้ใดฝ่าฝืน ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าร้อยบาท

(๙) ในขณะที่ผู้ขับขี่รถโรงเรียนหยุดรถในทางเดินรถเพื่อรับส่งนักเรียนขึ้นหรือลง ให้ผู้ขับขี่ซึ่งขับรถอื่นตามมาในทิศทางเดียวกันหรือสวนกันกับรถโรงเรียนใช้ความระมัดระวังและลดความเร็วของรถ เมื่อเห็นว่าปลอดภัยจึงให้ขับรถผ่านไปได้

ผู้ใดฝ่าฝืน ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท

ลักษณะ ๔. การใช้ทางเดินรถที่จัดเป็นช่องเดินรถประจำทาง

คำวิเคราะห์ศัพท์

"ช่องเดินรถ" หมายความว่า ทางเดินรถที่จัดแบ่งเป็นช่องสำหรับการเดินรถ โดยทำเครื่องหมายเป็นเส้นหรือแนวแบ่งเป็นช่องไว้

"ช่องเดินรถประจำทาง" หมายความว่า ช่องเดินรถที่กำหนดให้เป็นช่องเดินรถ

สำหรับรถโดยสารประจำทางหรือรถบรรทุกคนโดยสารประเภทที่อธิบดีกรมตำรวจกำหนด

ห้ามมิให้ผู้ขับขี่รถอื่นนอกจากรถโดยสารประจำทางหรือรถบรรทุกคนโดยสารประเภทที่อธิบดีกรมตำรวจกำหนด ขับรถในช่องเดินรถประจำทาง เว้นแต่จะปฏิบัติตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้

ผู้ใดฝ่าฝืน ต้องระวางโทษปรับตั้งแต่สองร้อยบาทถึงห้าร้อยบาท

ลักษณะ ๕. ข้อกำหนดเกี่ยวกับความเร็วของรถ

(๑) ผู้ขับขี่ต้องขับรถด้วยอัตราความเร็วตามที่กำหนดในกฎกระทรวงหรือตามเครื่องหมายจราจรที่ได้ติดตั้งไว้ในทาง

เครื่องหมายจราจรที่ติดตั้งไว้ตามวรรคหนึ่ง จะกำหนดอัตราความเร็วขั้นสูงหรือขั้นต่ำก็ได้ แต่ต้องไม่เกินอัตราความเร็วที่กำหนดในกฎกระทรวง

ผู้ใดฝ่าฝืนตามวรรคหนึ่ง ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท

(๒) ผู้ขับขี่ซึ่งจะเลี้ยวรถ ให้รถอื่นแซงหรือผ่านขึ้นหน้า จอดรถ หยุดรถ หรือกลับรถต้องลดความเร็วของรถ

ผู้ใดฝ่าฝืน ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าร้อยบาท

(๓) ผู้ขับขี่ซึ่งขับรถในทางเดินรถบนเนินเขา บนสะพาน ที่เชิงสะพาน ที่แคบ ทางโค้ง ทางลาด ที่คับขัน หรือที่มีหมอก ฝน ฝุ่นหรือควัน จนทำให้ไม่อาจเห็นทางข้างหน้าได้ในระยะหกสิบเมตร ต้องลดความเร็วของรถในลักษณะที่จะให้เกิดความปลอดภัย

ผู้ใดฝ่าฝืน ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าร้อยบาท

(๔) ผู้ขับขี่ซึ่งขับรถเข้าใกล้ทางร่วมทางแยก ทางข้ามเส้นให้รถหยุด หรือวงเวียนต้องลดความเร็วของรถ

ผู้ใดฝ่าฝืน ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าร้อยบาท

ลักษณะ ๖. การขับรถผ่านทางร่วมทางแยกหรือวงเวียน

คำวิเคราะห์ศัพท์

"ทางร่วมทางแยก" หมายความว่า พื้นที่ที่ทางเดินรถตั้งแต่สองสายตัดผ่านกัน รวมบรรจบกัน หรือติดกัน

"วงเวียน" หมายความว่า ทางเดินรถที่กำหนดให้รถเดินรอบเครื่องหมายจราจรหรือสิ่งที่สร้างขึ้นในทางร่วมทางแยก

(๑) เมื่อผู้ขับขี่ขับรถมาถึงทางร่วมทางแยก ให้ผู้ขับขี่ปฏิบัติดังนี้

(๑) ถ้ามีรถอื่นอยู่ในทางร่วมทางแยก ผู้ขับขี่ต้องให้รถในทางร่วมทางแยกนั้นผ่านไปก่อน

(๒) ถ้ามาถึงทางร่วมทางแยกพร้อมกันและไม่มีรถอยู่ในทางร่วมทางแยก ผู้ขับขี่ต้องให้รถที่อยู่ทางด้านซ้ายของตนผ่านไปก่อน เว้นแต่ในทางร่วมทางแยกใดมีทางเดินรถทางเอกตัดผ่านทางเดินรถทางโท ให้ผู้ขับขี่ซึ่งขับรถในทางเอกมีสิทธิขับผ่านไปก่อน

ผู้ใดฝ่าฝืน ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าร้อยบาท

(๒) ทางเดินรถทางเอกได้แก่ทางเดินรถที่เจ้าพนักงานจราจรได้ประกาศและติดตั้งเครื่องหมายจราจรแสดงว่าเป็นทางเดินรถทางเอก

ทางเดินรถอื่นนอกจากทางเดินรถทางเอกตามวรรคหนึ่ง ให้ถือว่าเป็นทางเดินรถทางโท

(๓) ในกรณีที่วงเวียนใดได้ติดตั้งสัญญาณจราจรหรือเครื่องหมายจราจร ผู้ขับขี่ต้องปฏิบัติตามสัญญาณจราจรหรือเครื่องหมายจราจรนั้น

ถ้าไม่มีสัญญาณจราจรหรือเครื่องหมายจราจรตามวรรคหนึ่ง เมื่อผู้ขับขี่ขับรถมาถึงวงเวียน ต้องให้สิทธิแก่ผู้ขับขี่ซึ่งขับรถอยู่ในวงเวียนทางด้านขวาของตนขับผ่านไปก่อน

ในกรณีที่พนักงานเจ้าหน้าที่เห็นสมควรเพื่อความปลอดภัยหรือความสะดวกในการจราจรจะให้สัญญาณจราจรเป็นอย่างอื่นนอกจากที่บัญญัติไว้ในวรรคหนึ่งหรือวรรคสองก็ได้ ในกรณีเช่นนี้ผู้ขับขี่ต้องปฏิบัติตามสัญญาณจราจรที่พนักงานเจ้าหน้าที่กำหนดให้

ผู้ใดฝ่าฝืนตามวรรคหนึ่ง ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท

ผู้ใดฝ่าฝืนตามวรรคสอง ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าร้อยบาท

(๔) ผู้ขับขี่ซึ่งขับรถออกจากทางส่วนบุคคลหรือทางเดินรถในบริเวณอาคาร เมื่อจะขับผ่านหรือเลี้ยวสู่ทางเดินรถที่ตัดผ่านต้องหยุดรถเพื่อให้รถที่กำลังผ่านทางหรือรถที่กำลังแล่นอยู่ในทางเดินรถผ่านไปก่อนเมื่อเห็นว่าปลอดภัยแล้วจึงขับรถต่อไปได้

ผู้ใดฝ่าฝืน ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าร้อยบาท

ลักษณะ ๗. รถฉุกเฉิน

"รถฉุกเฉิน" หมายความว่า รถดับเพลิงและรถพยาบาลของราชการบริหารส่วนกลาง ราชการบริหารส่วนภูมิภาค และราชการบริหารส่วนท้องถิ่น หรือรถอื่นที่ได้รับอนุญาตจากอธิบดีกรมตำรวจให้ใช้ไฟสัญญาณแสงวับวาบ หรือให้ใช้เสียงสัญญาณไซเรนหรือเสียง

สัญญาณอย่างอื่นตามที่จะกำหนดให้

(๑) ในขณะที่ผู้ขับขี่ขับรถฉุกเฉินไปปฏิบัติหน้าที่ ผู้ขับขี่มีสิทธิดังนี้

(๑) ใช้ไฟสัญญาณแสงวับวาบ ใช้เสียงสัญญาณไซเรน หรือเสียงสัญญาณอย่างอื่นตามที่อธิบดีกรมตำรวจกำหนดไว้

(๒) หยุดรถหรือจอดรถ ณ ที่ห้ามจอด

(๓) ขับรถเกินอัตราความเร็วที่กำหนดไว้

(๔) ขับรถผ่านสัญญาณจราจรหรือเครื่องหมายจราจรใด ๆ ที่ให้รถหยุด แต่ต้องลดความเร็วของรถให้ช้าลงตามสมควร

(๕) ไม่ต้องปฏิบัติตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้ หรือข้อบังคับการจราจรเกี่ยวกับช่องเดินรถ ทิศทางของการขับรถหรือการเลี้ยวรถที่กำหนดไว้

ในการปฏิบัติตามวรรคหนึ่ง ผู้ขับขี่ต้องใช้ความระมัดระวังตามควรแก่กรณี

(๒) เมื่อคนเดินเท้า ผู้ขับขี่ หรือผู้ขี่หรือควบคุมสัตว์เห็นรถฉุกเฉินในขณะปฏิบัติหน้าที่ใช้ไฟสัญญาณแสงวับวาบ หรือได้ยินเสียงสัญญาณไซเรน หรือเสียงสัญญาณอย่างอื่นตามที่อธิบดีกรมตำรวจกำหนดไว้ คนเดินเท้า ผู้ขับขี่ หรือผู้ขี่หรือควบคุมสัตว์ต้องให้รถฉุกเฉินผ่านไปก่อนโดยปฏิบัติ ดังต่อไปนี้

(๑) สำหรับคนเดินเท้าต้องหยุดและหลบให้ชิดขอบทาง หรือขึ้นไปบนทางเขตปลอดภัย หรือไหล่ทางที่ใกล้ที่สุด

(๒) สำหรับผู้ขับขี่ต้องหยุดรถหรือจอดรถให้อยู่ชิดขอบทางด้านซ้ายหรือในกรณีที่มีช่องเดินรถประจำทางอยู่ทางด้านซ้ายสุดของทางเดินรถ ต้องหยุดรถหรือจอดรถให้อยู่ชิดช่องเดินรถประจำทาง แต่ห้ามหยุดรถหรือจอดรถในทางร่วมทางแยก

(๓) สำหรับผู้ขับขี่หรือควบคุมสัตว์ต้องบังคับสัตว์ให้หยุดชิดทาง แต่ห้ามหยุดในทางร่วมทางแยก

ในการปฏิบัติตาม (๒) และ (๓) ผู้ขับขี่และผู้ขี่หรือควบคุมสัตว์ต้องรีบกระทำโดยเร็วที่สุดเท่าที่จะกระทำได้ และต้องใช้ความระมัดระวังตามควรแก่กรณี

ผู้ใดฝ่าฝืน ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าร้อยบาท

ลักษณะ ๘. การลากรถหรือการจูงรถ

ห้ามมิให้ผู้ใดใช้รถทุกชนิดลากรถหรือจูงรถอื่นไปในทางเกินหนึ่งคัน เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากอธิบดีกรมตำรวจ

วิธีลากรถหรือจูงรถ และการมีเครื่องหมายเพื่อความปลอดภัยในการลากรถหรือจูงรถ ให้กำหนดในกฎกระทรวง

ผู้ใดฝ่าฝืน ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท

ลักษณะ ๙. อุบัติเหตุ

ผู้ใดขับรถหรือขี่หรือควบคุมสัตว์ในทางซึ่งก่อให้เกิดความเสียหายแก่บุคคลหรือทรัพย์สินของผู้อื่นไม่ว่าจะเป็นความผิดของผู้ขับขี่ หรือผู้ขี่ หรือควบคุมสัตว์หรือไม่ก็ตาม ต้องหยุดรถหรือสัตว์ และให้ความช่วยเหลือตามสมควร และพร้อมทั้งแสดงตัวและแจ้งเหตุต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ใกล้เคียงทันที กับต้องแจ้งชื่อตัว ชื่อสกุล และที่อยู่ของตนและหมายเลขทะเบียนรถแก่ผู้ได้รับความเสียหายด้วย

ในกรณีที่ผู้ขับขี่ หรือผู้ขี่ หรือควบคุมสัตว์หลบหนีไป หรือไม่แสดงตัวต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ ณ สถานที่เกิดเหตุ ให้สันนิษฐานว่าเป็นผู้กระทำความผิด และให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจยึดรถคันที่ผู้ขับขี่หลบหนีหรือไม่แสดงตนว่าเป็นผู้ขับขี่ จนกว่าคดีถึงที่สุด หรือได้ตัวผู้ขับขี่ ถ้าเจ้าของหรือผู้ครอบครองไม่แสดงตัวต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ภายในหกเดือนนับแต่วันเกิดเหตุ ให้ถือว่ารถนั้นเป็นทรัพย์สินซึ่งได้ใช้ในการกระทำความผิด หรือเกี่ยวกับการกระทำความผิด และให้ตกเป็นของรัฐ

ผู้ใดไม่ปฏิบัติตาม ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน ๑ เดือน หรือปรับไม่เกินสองพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าการไม่ปฏิบัติตาม เป็นเหตุให้บุคคลอื่นได้รับอันตรายสาหัส หรือตาย ผู้ไม่ปฏิบัติตามต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน ๓ เดือน หรือปรับไม่เกินห้าพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ลักษณะ ๑๐. รถจักรยาน

"รถจักรยาน" หมายความว่า รถที่เดินด้วยกำลังของผู้ขับขี่ที่มิใช่เป็นการลากเข็น

(๑) ทางใดที่ได้จัดทำไว้สำหรับรถจักรยาน ผู้ขับขี่รถจักรยานต้องขับในทางนั้น

(๒) รถจักรยานที่ใช้ในทางเดินรถ ไหล่ทางหรือทางที่จัดทำไว้สำหรับรถจักรยาน ผู้ขับขี่รถจักรยานต้องจัดให้มี

(๑) กระดิ่งที่ให้เสียงสัญญาณได้ยินได้ในระยะไม่น้อยกว่าสามสิบเมตร

(๒) เครื่องห้ามล้อที่ใช้การได้ดี เมื่อใช้สามารถทำให้รถจักรยานหยุดได้ทันที

(๓) โคมไฟติดหน้ารถจักรยานแสงขาวไม่น้อยกว่าหนึ่งดวงที่ให้แสงไฟส่อง

ตรงไปข้างหน้าเห็นพื้นทางได้ชัดเจนในระยะไม่น้อยกว่าสิบห้าเมตร และอยู่ในระดับต่ำกว่าสายตาของผู้ขับขี่ซึ่งขับรถสวนมา

(๔) โคมไฟติดท้ายรถจักรยานแสงแดดไม่น้อยกว่าหนึ่งดวงที่ให้แสงสว่างตรงไปข้างหลังหรือติดวัตถุสะท้อนแสงสีแดงแทน ซึ่งเมื่อถูกไฟส่องให้มีแสงสะท้อน

(๓) ในเวลาต้องเปิดไฟตามมาตรา ๑๑ หรือมาตรา ๖๑ ผู้ขับขี่รถจักรยานอยู่ในทางเดินรถ ไหล่ทาง หรือทางที่จัดทำไว้สำหรับรถจักรยานต้องจุดโคมไฟแสงขาวหน้ารถเพื่อให้ผู้ขับขี่หรือคนเดินเท้า ซึ่งขับรถหรือเดินสวนมาสามารถมองเห็นรถ

(๔) ผู้ขับขี่รถจักรยานต้องขับให้ชิดขอบทางด้านซ้ายของทางเดินรถ ไหล่ทางหรือทางที่จัดทำไว้สำหรับรถจักรยานให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ แต่ในกรณีที่มีช่องเดินรถประจำทางด้านซ้ายสุดของทางเดินรถต้องขับขี่รถจักรยานให้ชิดช่องเดินรถประจำทางนั้น

บทกำหนดโทษ

ผู้ใดฝ่าฝืน (๑) (๒) (๓) และ (๔) ดังกล่าว ต้องระวางโทษปรับไม่เกินสองร้อยบาท

(๕) ในทางเดินรถ ไหล่ทาง หรือทางที่จัดทำไว้สำหรับรถจักรยาน ห้ามมิให้ผู้ขับขี่รถจักรยาน

(๑) ขับโดยประมาท หรือน่าหวาดเสียวอันอาจเกิดอันตรายแก่บุคคลหรือทรัพย์สิน

(๒) ขับโดยไม่จับคันบังคับรถ

(๓) ขับขนานกันเกินสองคัน เว้นแต่ขับในทางที่จัดไว้สำหรับรถจักรยาน

(๔) ขับโดยนั่งบนที่อื่นอันมิใช่อานที่จัดไว้เป็นที่นั่งตามปกติ

(๕) ขับโดยบรรทุกบุคคลอื่นเว้นแต่รถจักรยานสามล้อสำหรับบรรทุกคน ทั้งนี้ตามเงื่อนไขที่เจ้าพนักงานจราจรกำหนด

(๖) บรรทุก หรือถือสิ่งของ หีบห่อ หรือของใด ๆ ในลักษณะที่เป็นการกีดขวางการจับคันบังคับหรืออันอาจจะเกิดอันตรายแก่บุคคลหรือทรัพย์สิน

(๗) เกาะหรือพ่วงรถอื่นที่กำลังแล่นอยู่

ผู้ใดฝ่าฝืน ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าร้อยบาท

ลักษณะ ๑๑. รถบรรทุกคนโดยสาร

"รถบรรทุกคนโดยสาร" หมายความว่า รถยนตร์ที่สร้างขึ้นเพื่อใช้บรรทุกคนโดยสาร

เกินเจ็ดคน

(๑) ห้ามมิให้เจ้าของรถบรรทุกคนโดยสารหรือผู้ขับขี่รถบรรทุกคนโดยสารรับบรรทุกศพหรือคนที่เป็นโรคเรื้อน หรือโรคติดต่อที่ต้องแจ้งความตามกฎหมายว่าด้วยโรคติดต่อร่วมไปกับคนโดยสารอื่น เว้นแต่

(๑) ในกรณีที่รถบรรทุกคนโดยสารนั้นไม่ใช้บรรทุกคนโดยสารอื่น จะบรรทุกคนที่เป็นโรคเรื้อนหรือโรคติดต่อที่ต้องแจ้งความตามกฎหมายว่าด้วยโรคติดต่อก็ได้

(๒) ในกรณีที่รถบรรทุกคนโดยสารนั้นไม่ใช้บรรทุกคนโดยสารอื่น จะบรรทุกศพร่วมไปกับญาติหรือผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับศพนั้นก็ได้

(๒) ห้ามมิให้เจ้าของรถบรรทุกคนโดยสาร ผู้ขับขี่รถบรรทุกคนโดยสาร ผู้เก็บค่าโดยสารหรือบุคคลใดที่มีส่วนได้เสียเกี่ยวกับรถบรรทุกคนโดยสารเรียกให้คนขึ้นรถโดยส่งเสียงอื้ออึง หรือในลักษณะที่ก่อความรำคาญให้แก่คนโดยสารหรือผู้อื่น หรือต้อน ดึง เหนี่ยว หรือยืดยื้อ คนหรือสิ่งของของคนนั้นเพื่อให้คนขึ้นรถบรรทุกคนโดยสารคันใดคันหนึ่ง

ผู้ใดฝ่าฝืนตาม (๑) หรือ (๒) ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท

(๓) ห้ามมิให้เจ้าของรถบรรทุกคนโดยสาร ผู้ขับขี่รถบรรทุกคนโดยสารหรือผู้เก็บค่าโดยสารปฏิเสธไม่รับจ้างบรรทุกคนโดยสารโดยไม่มีเหตุอันสมควร

(๔) ผู้ขับขี่รถบรรทุกคนโดยสารต้องหยุดรถและส่งคนโดยสารที่เครื่องหมายหยุดรถประจำทางหรือ ณ สถานที่ตามที่ตกลงกันไว้แล้วแต่กรณี

ผู้ใดฝ่าฝืนตาม (๓) หรือ (๔) ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าร้อยบาท

(๕) ห้ามมิให้ผู้ขับขี่รถบรรทุกคนโดยสารหรือผู้เก็บค่าโดยสารรับบรรทุกคนโดยสารเกินจำนวนที่กฎหมายกำหนด

ในการนับจำนวนคนโดยสารให้ถือว่าเด็กอายุไม่เกินสิบปีจำนวนสองคนเท่ากับคนโดยสารหนึ่งคน

ผู้ใดฝ่าฝืน ข้อ (๕) วรรคหนึ่ง ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท

(๖) ห้ามมิให้ผู้ขับขี่รถบรรทุกคนโดยสาร

๑. ขับรถเที่ยวเร่หาคนขึ้นรถ

๒. จอดรถเป็นคันหัวแถวของรถคันอื่นห่างจากเครื่องหมายจราจรเกินหนึ่งเมตร

๓. จอดรถห่างจากท้ายรถคันหน้าเกินหนึ่งเมตร

(๗) ห้ามมิให้ผู้ขับขี่รถบรรทุกคนโดยสารหรือผู้เก็บค่าโดยสาร

๑. สูบบุหรี่หรือคุยกันในขณะขับรถหรือในขณะทำหน้าที่เก็บค่าโดยสาร

๒. กล่าววาจาไม่สุภาพ เสียดสี ดูหมิ่น ก้าวร้าว หรือแสดงกิริยาในลักษณะ

ดังกล่าวต่อคนโดยสารหรือผู้อื่น

(๘) เมื่อจะเติมน้ำมันเชื้อเพลิงชนิดไวไฟที่มีจุดวาบไฟในอุณหภูมิยี่สิบเอ็ดองศาเซลเซียสหรือต่ำกว่านั้น ผู้ขับขี่รถบรรทุกคนโดยสารต้องหยุดเครื่องยนตร์และต้องให้คนโดยสารลงจากรถทุกคนด้วย

ผู้ใดฝ่าฝืน ข้อ (๖) (๗) หรือ (๘) ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท

ลักษณะ ๑๒. รถแท็กซี่

"รถแท็กซี่" หมายความว่า รถยนตร์ที่ใช้รับจ้างบรรทุกคนโดยสารไม่เกินเจ็ดคน

(๑) ห้ามมิให้ผู้ขับขี่รถแท็กซี่ปฏิเสธไม่รับจ้างบรรทุกคนโดยสารเว้นแต่การบรรทุกนั้นน่าจะก่อให้เกิดอันตรายแก่ตนหรือแก่คนโดยสาร

ในกรณีที่ผู้ขับขี่รถแท็กซี่มีความประสงค์จะไม่รับจ้างบรรทุกคนโดยสารให้แสดงป้ายงดรับจ้างบรรทุกคนโดยสาร

วิธีการแสดงป้ายและลักษณะของป้ายงดรับจ้างบรรทุกคนโดยสารให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยรถยนตร์

(๒) ห้ามมิให้ผู้ขับขี่รถแท็กซี่รับบรรทุกคนโดยสารเกินจำนวนที่ได้กำหนดไว้ในใบอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยรถยนตร์

ในการนับจำนวนคนโดยสารให้ถือว่าเด็กอายุไม่เกินสิบปีจำนวนสองคนเท่ากับคนโดยสารหนึ่งคน

(๓) ห้ามมิให้ผู้ใด

(๑) เรียกให้คนขึ้นรถแท็กซี่โดยส่งเสียงอื้ออึงหรือในลักษณะที่ก่อความรำคาญให้แก่คนโดยสารหรือผู้อื่น

(๒) ต้อน ดึง เหนี่ยว หรือยึดยื้อคนหรือสิ่งของของคนนั้น เพื่อให้คนขึ้นรถแท็กซี่คันใดคันหนึ่ง

ผู้ใดฝ่าฝืนตามข้อ (๑) (๒) วรรคหนึ่ง หรือ (๓) ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท

(๔) ห้ามมิให้ผู้ขับรถแท็กซี่เรียกเก็บค่าโดยสารเกินอัตราที่ปรากฏจากมาตรแท็กซี่ ลักษณะและวิธีการใช้มาตรแท็กซี่ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

(๕) คนโดยสารต้องชำระค่าโดยสารตามอัตราที่ปรากฏจากมาตรแท็กซี่

ผู้ใดฝ่าฝืนข้อ (๔) วรรคหนึ่ง หรือ (๕) ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าร้อยบาท

(๖) บทบัญญัติตาม (๔) และ (๕) จะใช้บังคับในท้องที่ใดและจะใช้บังคับกับรถแท็กซี่ทุกประเภทหรือบางประเภทโดยมีเงื่อนไขอย่างใด ให้เป็นไปตามที่กำหนดในพระราช-กฤษฎีกา

ในท้องที่ใดที่มิได้มีพระราชกฤษฎีกาตามวรรคหนึ่งใช้บังคับ ห้ามมิให้ผู้ขับขี่รถแท็กซี่ในท้องที่นั้นเรียกเก็บค่าโดยสารเกินราคาที่ตกลงกันไว้กับคนโดยสาร และคนโดยสารต้องชำระค่าโดยสารตามที่ตกลงไว้นั้น

บทบัญญัติในวรรคสองให้ใช้บังคับแก่กรณีของรถแท็กซี่ประเภทที่มิได้กำหนดไว้ในพระราชกฤษฎีกาตามวรรคหนึ่งด้วย

ผู้ใดไม่ปฏิบัติตามวรรคสองหรือวรรคสาม ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าร้อยบาท

(๗) ในขณะขับรถ ห้ามมิให้ผู้ขับขี่รถแท็กซี่

(๑) สูบบุหรี่ เปิดวิทยุ หรือกระทำด้วยประการใด ๆ ในลักษณะที่ก่อความรำคาญให้แก่คนโดยสาร

(๒) ยื่นมือ แขน หรือส่วนใดส่วนหนึ่งของร่างกายออกนอกรถ เว้นแต่เป็นการกระทำเพื่อให้สัญญาณตามมาตรา ๓๗ (คือข้อ ๓ (๖))

(๓) จับคันบังคับรถด้วยมือเพียงข้างเดียว เว้นแต่มีเหตุจำเป็น

(๔) ใช้เสียงสัญญาณเมื่อเข้าไปในบริเวณโรงพยาบาล สถานที่ทำงาน หรือสถานศึกษา

(๕) ใช้เสียงสัญญาณแตรเพื่อเร่งรถอื่น

(๖) แซงหรือตัดหน้ารถอื่นในลักษณะฉวัดเฉวียนเป็นที่น่าหวาดเกรงว่าจะเกิดอันตราย

(๗) ขับรถเข้าไปในบริเวณบ้านของผู้อื่น

(๘) รับคนโดยสารภายในบริเวณที่เจ้าพนักงานจราจรได้กำหนดเครื่องหมายจราจรห้ามรับคนโดยสาร

(๙) กล่าววาจาไม่สุภาพ เสียดสี ดูหมิ่น ก้าวร้าว หรือแสดงกิริยาในลักษณะดังกล่าวต่อคนโดยสารหรือผู้อื่น

ผู้ใดฝ่าฝืน ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท

(๘) ผู้ขับขี่รถแท็กซี่ต้องพาคนโดยสารไปยังสถานที่ที่ว่าจ้างตามเส้นทางที่สั้นที่สุดหรือเส้นทางที่ไม่อ้อมเกินควร และต้องส่งคนโดยสาร ณ สถานที่ตามที่ตกลงกันไว้

ห้ามมิให้ผู้ขับขี่รถแท็กซี่พาคนโดยสารไปทอดทิ้งระหว่างทางไม่ว่าด้วยประการใด ๆ

ผู้ใดฝ่าฝืนตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสอง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน ๑ เดือน หรือ

ปรับไม่เกินสองพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(๙) ผู้ขับขี่รถแท็กซี่ต้องแต่งกายและมีเครื่องหมายเย็บติดหรือปักไว้ที่เครื่องแต่งกาย ลักษณะเครื่องแต่งกายและเครื่องหมายให้เป็นไปตามที่อธิบดีกรมตำรวจประกาศกำหนดในราชกิจจานุเบกษา

ความในวรรคหนึ่งให้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดหกสิบวันนับแต่วันที่ประกาศของอธิบดีกรมตำรวจใช้บังคับ

ผู้ใดฝ่าฝืน ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าร้อยบาท

ลักษณะ ๑๓. คนเดินเท้า

"คนเดินเท้า" หมายความว่า คนเดินและให้รวมตลอดถึงผู้ใช้เก้าอี้ล้อสำหรับคนพิการหรือรถสำหรับเด็กด้วย

(๑) ทางใดที่มีทางเท้าหรือไหล่ทางอยู่ข้างทางเดินรถ ให้คนเดินเท้าเดินบนทางเท้าหรือไหล่ทาง ถ้าทางนั้นไม่มีทางเท้าอยู่ข้างทางเดินรถให้เดินรถทางด้านขวาของตน

(๒) ห้ามคนเดินเท้าข้ามถนนนอกทางข้าม ในระยะไม่เกิน ๑๐๐ เมตร นับจากทางข้าม

(๓) คนเดินเท้าซึ่งประสงค์จะข้ามทางเดินรถในทางข้ามที่มีไฟสัญญาณจราจรควบคุมคนเดินเท้า ให้ปฏิบัติตามไฟสัญญาณจราจรที่ปรากฏต่อหน้า ดังต่อไปนี้

(๑) เมื่อมีสัญญาณจราจรไฟสีแดง ไม่ว่าจะมีรูปหรือข้อความเป็นการห้ามมิให้คนเดินเท้าข้ามทางเดินรถด้วยหรือไม่ก็ตาม ให้คนเดินเท้าหยุดรออยู่บนทางเท้าบนเกาะแบ่งทางเดินรถหรือในเขตปลอดภัย เว้นแต่ทางใดที่ไม่มีทางเท้า ให้หยุดรอบนไหล่ทางหรือขอบทาง

(๒) เมื่อมีสัญญาณจราจรไฟสีเขียว ไม่ว่าจะมีรูปหรือข้อความเป็นการอนุญาตให้คนเดินเท้าข้ามทางเดินรถด้วยหรือไม่ก็ตาม ให้คนเดินเท้าข้ามทางเดินรถได้

(๓) เมื่อมีสัญญาณจราจรไฟสีเขียวกะพริบทางด้านใดของทาง ให้คนเดินเท้าที่ยังมิได้ข้ามทางเดินรถหยุดรอบนทางเท้า บนเกาะแบ่งทางเดินรถ หรือในเขตปลอดภัย แต่ถ้ากำลังข้ามทางเดินรถให้ข้ามทางเดินรถโดยเร็ว

(๔) คนเดินเท้าซึ่งประสงค์จะข้ามทางข้ามเดินรถในทางข้ามหรือทางร่วมทางแยกที่มีสัญญาณจราจรควบคุมการใช้ทางให้ปฏิบัติดังต่อไปนี้

(๑) เมื่อมีสัญญาณจราจรไฟสีแดงให้รถหยุดทางด้านใดของทาง ให้คนเดินเท้าข้ามทางเดินรถตามที่รถหยุดนั้น และต้องข้ามทางเดินรถภายในทางข้าม

(๒) เมื่อมีสัญญาณจราจรไฟสีเขียวให้รถผ่านทางด้านใดของทาง ห้ามมิให้

คนเดินเท้าข้ามทางเดินรถด้านนั้น

(๓) เมื่อมีสัญญาณจราจรไฟสีเหลืองอำพันหรือไฟสีเขียวกะพริบทางด้านใดของทาง ให้คนเดินเท้าที่ยังมิได้ข้ามทางเดินรถหยุดรอบนทางเท้าบนเกาะแบ่งทางเดินรถ หรือในเขตปลอดภัย แต่ถ้ากำลังข้ามทางเดินรถอยู่ในทางข้าม ให้ข้ามทางเดินรถโดยเร็ว

บทกำหนดโทษ

ผู้ใดฝ่าฝืนข้อ (๑) (๒) (๓) และ (๔) ต้องระวางโทษปรับไม่เกินสองร้อยบาท

(๕) ห้ามมิให้ผู้ใดเดินแถว เดินเป็นขบวนแห่ หรือเดินเป็นขบวนใด ๆ ในลักษณะที่เป็นการกีดขวางการจราจร เว้นแต่

(๑) เป็นแถวทหารหรือตำรวจ ที่มีผู้ควบคุมตามระเบียบแบบแผน

(๒) แถวหรือขบวนแห่หรือขบวนใด ๆ ที่เจ้าพนักงานจราจรได้อนุญาต และปฏิบัติตามเงื่อนไขที่เจ้าพนักงานจราจรกำหนด

(๖) ห้ามมิให้ผู้ใดกระทำด้วยประการใด ๆ บนทางเท้าหรือทางใด ๆ ซึ่งจัดไว้สำหรับคนเดินเท้าในลักษณะที่เป็นการกีดขวางผู้อื่นโดยไม่มีเหตุอันสมควร

(๗) ห้ามมิให้ผู้ใดซื้อ ขาย แจกจ่าย หรือเรี่ยไรในทางเดินรถหรือออกไปกลางทางโดยไม่มีเหตุอันสมควรหรือเป็นการกีดขวางการจราจร

บทกำหนดโทษ

ผู้ใดฝ่าฝืนข้อ (๕) (๖) และ (๗) ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าร้อยบาท

ลักษณะ ๑๔. สัตว์และสิ่งของในทาง

(๑) ห้ามมิให้ผู้ใดขี่ จูง ไล่ต้อน หรือปล่อยสัตว์ไปบนทาง ในลักษณะที่เป็นการกีดขวางการจราจร และไม่มีผู้ควบคุมเพียงพอ

(๒) การขี่ จูง หรือไล่ต้อนสัตว์ไปบนทาง ให้ผู้ขี่หรือควบคุมสัตว์ปฏิบัติตามบทแห่งพระราชบัญญัตินี้ว่าด้วยรถโดยอนุโลม

ผู้ใดฝ่าฝืนข้อ (๑) และข้อ (๒) ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าร้อยบาท

(๓) เจ้าพนักงานจราจรมีอำนาจออกคำสั่ง ห้ามขี่ จูง ไล่ต้อน หรือปล่อยสัตว์ไปบน

ทางใด ๆ เมื่อพิจารณาเห็นว่าการขี่ จูง ไล่ต้อน หรือปล่อยสัตว์ดังกล่าวจะกีดขวางการจราจร หรือจะก่อให้เกิดความสกปรกบนทาง

ผู้ใดขัดคำสั่งเจ้าพนักงานจราจรดังกล่าว ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าร้อยบาท

(๔) ห้ามมิให้ผู้ใดวาง ตั้ง ยื่น หรือแขวนสิ่งใดสิ่งหนึ่ง หรือกระทำด้วยประการใด ๆ ในลักษณะที่เป็นการกีดขวางการจราจรเว้นแต่ได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากเจ้าพนักงานจราจร แต่เจ้าพนักงานจราจรจะอนุญาตได้ต่อเมื่อมีเหตุอันจำเป็นและเป็นการชั่วคราวเท่านั้น

ผู้ฝ่าฝืนบทบัญญัติในวรรคหนึ่ง นอกจากจะมีความผิดตามข้อความข้างล่างแล้ว เจ้าพนักงานจราจรมีอำนาจสั่งให้ผู้ฝ่าฝืนรื้อถอนหรือเคลื่อนย้ายสิ่งกีดขวางดังกล่าวได้ ถ้าไม่ยอมรื้อถอนหรือเคลื่อนย้าย ให้เจ้าพนักงานจราจรมีอำนาจรื้อถอนหรือเคลื่อนย้ายได้

ผู้ใดฝ่าฝืน ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าร้อยบาท

(๕) ห้ามมิให้ผู้ใดแบก หาม ลาก หรือนำสิ่งของไปบนทางในลักษณะที่เป็นการกีดขวางการจราจร

ผู้ใดฝ่าฝืน ต้องระวางโทษปรับไม่เกินสองร้อยบาท

ลักษณะ ๑๕. รถม้า เกวียน และเลื่อน

(๑) ห้ามมิให้ผู้ขับขี่รถม้า หรือเกวียน หรือเลื่อนที่เทียมด้วยสัตว์จอดรถม้า หรือเกวียน หรือเลื่อนในทางโดยไม่มีผู้ควบคุม เว้นแต่ได้ผูกสัตว์ที่เทียมนั้นไว้ไม่ให้ลากรถม้า หรือเกวียน หรือเลื่อนต่อไปได้

(๒) ห้ามมิให้ผู้ขับขี่รถม้าปล่อยสายบังเหียนในเวลาขับรถม้า

ผู้ใดฝ่าฝืนข้อ (๑) หรือข้อ (๒) ต้องระวางโทษปรับไม่เกินสองร้อยบาท

(๓) การขับรถม้า หรือเกวียน หรือเลื่อนที่เทียมด้วยสัตว์ ให้ผู้ขับปฏิบัติตามบทแห่งพระราชบัญญัตินี้ว่าด้วยรถโดยอนุโลม

ผู้ใดฝ่าฝืน ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าร้อยบาท

ลักษณะ ๑๖. เขตปลอดภัย

"เขตปลอดภัย" หมายความว่า พื้นที่ในทางเดินรถที่มีเครื่องหมายแสดงไว้ให้เห็นได้ชัดเจนทุกเวลา สำหรับให้คนเดินเท้าที่ข้ามทางหยุดรอ หรือให้คนที่ขึ้นหรือลงรถหยุดรอก่อนจะข้ามทางต่อไป

ห้ามมิให้ผู้ขับขี่ขับรถเข้าไปในเขตปลอดภัย เว้นแต่ในกรณีจำเป็นและได้รับอนุญาต

จากเจ้าพนักงานจราจรหรือพนักงานเจ้าหน้าที่

ผู้ใดฝ่าฝืน ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าร้อยบาท

ลักษณะ ๑๗. เบ็ดเตล็ด (เกี่ยวกับรถจักรยานยนตร์เป็นส่วนใหญ่)

"รถจักรยานยนตร์" หมายความว่า รถที่เดินด้วยกำลังเครื่องยนต์ กำลังไฟฟ้า หรือพลังงานอื่น และมีล้อไม่เกินสองล้อ ถ้ามีพ่วงข้างมีล้อเพิ่มอีกไม่เกินหนึ่งล้อ

(๑) ห้ามมิให้ผู้ขับขี่รถถอยหลังในลักษณะที่ไม่ปลอดภัย หรือเป็นการกีดขวางการจราจร

(๒) ผู้ขับขี่รถจักรยานยนตร์ต้องนั่งคร่อมบนอานที่จัดไว้สำหรับให้ผู้ขับขี่รถจักรยานยนตร์นั่ง ถ้าพนักงานเจ้าหน้าที่ได้กำหนดไว้ในใบคู่มือจดทะเบียนให้บรรทุกคนโดยสารได้ คนโดยสารจะต้องนั่งซ้อนท้ายผู้ขับขี่รถจักรยานยนตร์ และนั่งบนอานที่จัดไว้สำหรับคนโดยสาร หรือนั่งในที่นั่งพ่วงข้าง

(๓) ผู้ขับขี่รถจักรยานยนตร์และคนโดยสารรถจักรยานยนตร์ต้องสวมหมวกที่จัดทำขึ้นโดยเฉพาะเพื่อป้องกันอันตรายในขณะขับขี่และโดยสารรถจักรยานยนตร์ ทั้งนี้เฉพาะท้องที่ที่ได้กำหนดไว้ในพระราชกฤษฎีกา

ความในวรรคหนึ่ง ให้มีผลใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดห้าปีนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

ลักษณะและวิธีการใช้หมวกเพื่อป้องกันอันตรายตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

บทบัญญัติตามมาตรานี้ มิให้ใช้บังคับแก่ภิกษุ สามเณร นักพรต นักบวช หรือผู้นับถือลัทธิศาสนาอื่นใดที่ใช้ผ้าโพกศีรษะตามประเพณีนิยมนั้น หรือบุคคลใดที่กำหนดในกฎกระทรวง

(๔) ห้ามมิให้ผู้ขับขี่รถยนตร์ยอมให้ผู้อื่นนั่งที่นั่งตอนหน้าแถวเดียวกับที่นั่งคนขับขี่รถยนตร์เกินสองคน

(๕) ห้ามมิให้คนโดยสารกระทำด้วยประการใด ๆ อันเป็นเหตุให้ผู้ขับขี่มองไม่เห็นทางด้านหน้าหรือด้านข้างของรถได้โดยสะดวกในขณะขับรถ หรือในลักษณะที่เป็นการกีดขวางการควบคุมบังคับรถ

(๖) ห้ามมิให้ผู้ขับขี่ใช้เกียร์ว่างหรือเหยียบคลัทช์ในขณะที่ขับรถลงตามทางลาดหรือไหล่เขา

ผู้ใดฝ่าฝืนข้อ (๑) (๒) (๓) (๔) (๕) และ (๖) ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าร้อยบาท

(๗) ห้ามมิให้ผู้ขับขี่ขับรถ

(๑) ตามหลังรถฉุกเฉินซึ่งกำลังปฏิบัติหน้าที่ในระยะต่ำกว่าห้าสิบเมตร

(๒) ผ่านเข้าไปหรือจอดในบริเวณเขตปฏิบัติการดับเพลิง

(๓) ทับสายสูบดับเพลิงที่ไม่มีเครื่องป้องกันสายสูบในขณะเจ้าหน้าที่ดับเพลิงปฏิบัติการตามหน้าที่ เว้นแต่ได้รับความยินยอมจากเจ้าหน้าที่ดับเพลิงซึ่งปฏิบัติหน้าที่อยู่ในขณะนั้น

(๘) ห้ามมิให้ผู้ใดวาง เท หรือทิ้งเศษแก้ว ตะปู ลวด น้ำมันหล่อลื่น กระป๋องหรือสิ่งอื่นใด หรือกระทำด้วยประการใด ๆ บนทางอันอาจทำให้เกิดอันตรายหรือเสียหายแก่ยานพาหนะหรือบุคคล หรือเป็นการกีดขวางการจราจร

ผู้ใดฝ่าฝืนข้อ (๗) หรือ (๘) ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท

(๙) ผู้ใดรู้ว่ามีสิ่งใดสิ่งหนึ่ง คือ เศษแก้ว ตะปู ลวด น้ำมันหล่อลื่น กระป๋อง หรือสิ่งอื่นใด อันอยู่ในความดูแลของตน ตก หก หรือไหลอยู่บนทาง ผู้นั้นต้องจัดการเก็บกวาดของดังกล่าวออกจากทางทันที

ผู้ใดฝ่าฝืน ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าร้อยบาท

(๑๐) ห้ามมิให้ผู้ใดเผา หรือกระทำด้วยประการใด ๆ ภายในระยะห้าร้อยเมตรจากทางเดินรถ เป็นเหตุให้เกิดควันหรือสิ่งอื่นใดในลักษณะที่อาจทำให้ไม่ปลอดภัยแก่การจราจรในทางเดินรถนั้น

ผู้ใดฝ่าฝืน ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท

(๑๑) ผู้ใดเคลื่อนย้ายรถที่ชำรุดหรือหักพังออกจากทาง ผู้นั้นต้องจัดการเก็บสิ่งของที่ตกหล่นอันเนื่องจากความชำรุดหรือหักพังของรถออกจากทางทันที

(๑๒) ในขณะที่ใช้รถโรงเรียนรับส่งนักเรียน เจ้าของรถหรือผู้ขับขี่รถโรงเรียนต้องจัดให้มีข้อความ "รถโรงเรียน" ขนาดสูงของตัวอักษรไม่น้อยกว่าสิบห้าเซนติเมตรติดอยู่ด้านหน้าและด้านหลังของรถ

ถ้ารถโรงเรียนมีไฟสัญญาณสีแดงปิดเปิดเป็นระยะติดไว้ด้านหน้าและด้านหลังของรถ เพื่อให้รถที่สวนมาหรือตามหลังเห็นได้โดยชัดเจน เมื่อนำรถนั้นไปใช้ในทางโดยไม่ได้ใช้รับส่งนักเรียนให้งดใช้ไฟสัญญาณสีแดงและต้องปิดคลุมข้อความว่า "รถโรงเรียน"

ผู้ใดฝ่าฝืนข้อ (๑๑) หรือ (๑๒) ต้องระวางโทษปรับไม่เกินสองร้อยบาท

(๑๓) รถที่เข้าขบวนแห่ต่าง ๆ หรือรถที่นำมาใช้เฉพาะเพื่อการโฆษณาสินค้าหรือมหรสพที่แห่หรือโฆษณาไปตามทาง จะต้องรับอนุญาตจากเจ้าพนักงานจราจร เว้นแต่ขบวนแห่หรือการโฆษณานั้นเป็นของทางราชการ

รถที่ใช้โฆษณาสินค้าหรือมหรสพดังกล่าวในวรรคหนึ่ง ถ้าเข้าขบวนแห่ที่รับอนุญาตแล้ว และในการอนุญาตนั้นได้ระบุรถที่ว่านี้ไว้ด้วยแล้ว รถนั้นไม่จำต้องได้รับอนุญาต

ผู้ใดฝ่าฝืน ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าร้อยบาท

(๑๔) ห้ามมิให้มีการแข่งรถในทาง เว้นแต่จะได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากเจ้าพนักงานจราจร

ผู้ใดฝ่าฝืน ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท

ลักษณะ ๑๘. อำนาจของเจ้าพนักงานจราจรและพนักงานเจ้าหน้าที่

คำวิเคราะห์ศัพท์

"เจ้าพนักงานจราจร" หมายความว่า ข้าราชการตำรวจชั้นสัญญาบัตร ซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยแต่งตั้งให้เป็นเจ้าพนักงานจราจร

"พนักงานเจ้าหน้าที่" หมายความว่า ตำรวจซึ่งปฏิบัติหน้าที่ควบคุมการจราจร

(๑) เพื่อความปลอดภัยหรือความสะดวกในการจราจร เจ้าพนักงานจราจรมีอำนาจกำหนดให้บริเวณหรือพื้นที่ใดที่เจ้าของที่ดินได้เปิดให้ประชาชนใช้ในการจราจรเป็นทางตามพระราชบัญญัตินี้

(๒) ในกรณีที่มีเหตุฉุกเฉินหรืออุบัติเหตุเกิดขึ้น ทำให้ไม่ปลอดภัยหรือไม่สะดวกในการจราจรในอาณาบริเวณใด เจ้าพนักงานจราจรหรือพนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจดำเนินการได้ตามที่เห็นสมควรและจำเป็นเกี่ยวกับการจราจรในอาณาบริเวณนั้นเพื่อให้เกิดความปลอดภัยหรือความสะดวกในการจราจรดังต่อไปนี้

๑. ห้ามรถทุกชนิดหรือบางชนิด หรือคนเดินเท้า เดินในทางสายใดหรือเฉพาะทางตอนใด

๒. ห้ามหยุดหรือจอดรถในทางสายใดหรือเฉพาะทางตอนใด

๓. ห้ามเลี้ยวรถ กลับรถ หรือถอยหลังรถ ในทางสายใดหรือเฉพาะทางตอนใด

๔. กำหนดทางสายใดหรือเฉพาะทางตอนใดให้รถเดินได้ทางเดียว

ผู้ใดฝ่าฝืนข้อ (๒) วรรคหนึ่ง ถ้าไม่เป็นความผิดที่กำหนดโทษไว้แล้วในพระราชบัญญัตินี้ ต้องระวางโทษปรับครั้งละไม่เกินหนึ่งพันบาท

(๓) ในทางสายใดหรือเฉพาะทางตอนใดที่เจ้าพนักงานจราจรเห็นว่าถ้าได้ออกประกาศข้อบังคับหรือระเบียบเกี่ยวกับการจราจรแล้วจะเป็นการปลอดภัยและสะดวกในการ

จราจร ให้เจ้าพนักงานจราจรมีอำนาจออกประกาศข้อบังคับหรือระเบียบ ดังต่อไปนี้

(๑) ห้ามรถทุกชนิดหรือบางชนิดเดิน

(๒) ห้ามหยุดหรือจอด

(๓) ห้ามเลี้ยวรถ กลับรถ หรือถอยหลังรถ

(๔) กำหนดให้รถเดินได้ทางเดียว

(๕) กำหนดระยะเวลาจอดรถในทางแคบหรือที่คับขัน

(๖) กำหนดอัตราความเร็วของรถในทางภายในอัตราที่กำหนดในกฎกระทรวง

(๗) กำหนดช่องหรือแนวทางเดินรถขึ้นและล่อง

(๘) กำหนดทางเดินรถทางเอกและทางเดินรถทางโท

(๙) กำหนดการจอดรถหรือที่จอดพักรถ

(๑๐) กำหนดระเบียบการใช้ทางหรือช่องเดินรถสำหรับบางประเภท

(๑๑) กำหนดระเบียบเกี่ยวกับการใช้รถโรงเรียน

(๑๒) กำหนดระเบียบเกี่ยวกับการบรรทุกคนโดยสารสำหรับรถจักรยาน

(๑๓) ควบคุมขบวนแห่หรือการชุมนุมสาธารณะ

(๑๔) ควบคุมหรือห้ามเลี้ยวรถในทางร่วมทางแยก

(๑๕) ขีดเส้นหรือทำเครื่องหมายจราจรบนผิวทาง หรือติดตั้งสัญญาณจราจรหรือเครื่องหมายจราจร

(๑๖) กำหนดระยะทางตอนใดให้ขับรถล้ำเข้าไปในเส้นกึ่งกลางของทางที่เจ้าพนักงานจราจรกำหนดไว้ได้

(๑๗) กำหนดระเบียบเกี่ยวกับการจอดรถที่ชำรุด หักพัง ตลอดจนรถที่ซ่อมแซมในทาง

(๑๘) กำหนดระเบียบการข้ามทางของคนเดินเท้าบนทางที่ไม่มีทางข้าม

(๑๙) กำหนดการใช้โคมไฟ

(๒๐) กำหนดการใช้เสียงสัญญาณ

(๒๑) กำหนดระเบียบการอนุญาตและการใช้รถที่มีล้อหรือส่วนที่สัมผัสกับผิวทางไม่ใช่ยาง

ผู้ใดฝ่าฝืนคำสั่ง ข้อบังคับ หรือระเบียบของเจ้าพนักงานจราจรซึ่งสั่งหรือประกาศ ถ้าไม่เป็นความผิดที่กำหนดโทษไว้แล้วในพระราชบัญญัตินี้ ต้องระวางโทษปรับครั้งละไม่เกินหนึ่งพันบาท

(๔) เมื่อเจ้าพนักงานจราจรหรือพนักงานเจ้าหน้าที่พบว่าผู้ขับขี่ผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่

ปฏิบัติตามบทแห่งพระราชบัญญัตินี้ หรือกฎหมายอันเกี่ยวกับรถนั้น ๆ จะว่ากล่าวตักเตือนผู้ขับขี่หรือออกใบสั่งให้ผู้ขับขี่ไปยังสถานีตำรวจ หรือที่ทำการของเจ้าพนักงานจราจรก็ได้ ยกเว้นความผิดที่กำหนดโทษไว้ในมาตรา ๑๖๐ มิให้ว่ากล่าวตักเตือน ในกรณีที่ไม่พบตัวผู้ขับขี่ ก็ให้ติดใบสั่งไว้ที่รถที่ผู้ขับขี่เห็นได้ง่าย

ในการออกใบสั่งให้ผู้ขับขี่ไปยังสถานีตำรวจ หรือที่ทำการของเจ้าพนักงานจราจร เจ้าพนักงานจราจรหรือพนักงานเจ้าหน้าที่จะเรียกเก็บใบอนุญาตขับขี่ไว้เป็นการชั่วคราวโดยการออกใบรับแทนใบอนุญาตขับขี่ก็ได้ แต่พนักงานเจ้าหน้าที่ต้องรีบนำใบอนุญาตขับขี่ที่เรียกเก็บไว้ไปส่งมอบให้แก่เจ้าพนักงานตามมาตรา ๑๔๕ ภายในแปดชั่วโมงนับแต่เวลาที่ออกใบสั่ง

ใบรับแทนใบอนุญาตขับขี่ที่ออกให้ตามวรรคสองให้ใช้แทนใบอนุญาตขับขี่ได้เป็นการชั่วคราวไม่เกินเจ็ดวัน เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ตามวรรคสองได้ว่ากล่าวตักเตือน หรือทำการเปรียบเทียบ และผู้ขับขี่ได้ชำระค่าปรับตามที่เปรียบเทียบแล้ว ให้คืนใบอนุญาตขับขี่ทันที เว้นแต่เป็นกรณีที่จะดำเนินการเพื่อสั่งยึดตามมาตรา ๑๖๑ ก็ให้เจ้าพนักงานจราจรหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ออกใบแทนใบอนุญาตขับขี่ได้ไม่เกินสิบห้าวัน

ใบสั่งและใบรับแทนใบอนุญาตขับขี่ ให้ทำตามแบบที่เจ้าพนักงานจราจรกำหนด

ผู้ใดขัดคำสั่งเจ้าพนักงานจราจรหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งสั่งตามวรรคสอง ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าร้อยบาท

(๕) ให้ผู้ขับขี่ซึ่งได้รับใบสั่งตามข้อ (๔) ไปรายงานตัว ณ สถานที่ที่ระบุไว้ในใบสั่งนั้นภายในเจ็ดวัน นับแต่เวลาที่เจ้าพนักงานจราจรหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ออกใบสั่งได้ล่วงพ้นไปแล้วแปดชั่วโมง

ผู้ใดไม่ปฏิบัติตาม โดยไม่มีเหตุอันสมควร ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท

(๖) เจ้าพนักงานจราจรหรือพนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจสั่งให้ผู้ขับขี่หยุดรถในเมื่อ

(๑) รถนั้นมีสภาพไม่ถูกต้องตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๖

(๒) มีเหตุอันควรเชื่อว่าผู้ขับขี่หรือบุคคลใดในรถนั้นได้ฝ่าฝืน หรือไม่ปฏิบัติตามบทแห่งพระราชบัญญัตินี้ หรือกฎหมายอันเกี่ยวกับรถนั้น ๆ

ในกรณีที่เจ้าพนักงานจราจรมีเหตุอันควรเชื่อว่าผู้ขับขี่ฝ่าฝืนมาตรา ๔๓ (๒) ให้เจ้าพนักงานจราจรมีอำนาจสั่งให้มีการทดสอบผู้ขับขี่ดังกล่าวว่ามีอาการเมาสุราหรือไม่ได้

วิธีการทดสอบตามวรรคสอง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

ผู้ใดฝ่าฝืนตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสอง ถ้าไม่เป็นความผิดที่กำหนดโทษไว้แล้วในพระราชบัญญัติ

นี้ ต้องระวางโทษปรับครั้งละไม่เกินหนึ่งพันบาท

(๗) ถ้าปรากฏว่าผู้ขับขี่นำรถที่มีสภาพไม่ถูกต้องตามลักษณะ ๑. การใช้รถ (๑) ไปใช้ในทาง นอกจากจะต้องรับโทษตามบทบัญญัตินั้น ๆ แล้ว เจ้าพนักงานจราจรหรือพนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจสั่งเป็นหนังสือให้เจ้าของรถหรือผู้ขับขี่ซ่อมหรือแก้ไขรถให้ถูกต้อง

(๘) เมื่อเจ้าของรถหรือผู้ขับขี่ได้ซ่อมหรือแก้ไขรถถูกต้องตามคำสั่งเจ้าพนักงานจราจรหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งสั่งตามมาตรา ๑๔๓ แล้ว ให้นำรถไปให้เจ้าพนักงานจราจรหรือผู้ที่อธิบดีแต่งตั้งให้มีอำนาจตรวจรถตรวจรับรอง เจ้าของรถหรือผู้ขับขี่จะนำรถออกใช้ในทางได้เมื่อได้รับใบตรวจรับรอง

การตรวจรับรองรถตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

บทกำหนดโทษตามข้อ (๗) และ (๘)

ผู้ใดนำรถที่เจ้าพนักงานจราจรหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ได้สั่งให้เจ้าของรถหรือผู้ขับขี่ซ่อมหรือแก้ไขตามข้อ (๗) ไปใช้ในทางโดยยังมิได้รับใบตรวจรับรองตามข้อ (๘) ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือปรับเป็นรายวันอีกวันละห้าสิบบาทจนกว่าจะปฏิบัติให้ถูกต้อง

อำนาจเปรียบเทียบหรือว่ากล่าวตักเตือน

บรรดาความผิดตามพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. ๒๕๒๒ นอกจากความผิดที่กำหนดโทษไว้มาตรา ๑๖๐ วรรคสอง (คือตามลักษณะ ๙. อุบัติเหตุ วรรคสอง) เป็นเหตุให้บุคคลอื่นได้รับอันตรายสาหัสหรือตาย ให้พนักงานสอบสวนผู้มีอำนาจทำการสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มีอำนาจเปรียบเทียบหรือว่ากล่าวตักเตือนก็ได้

อำนาจสั่งยึดใบอนุญาตขับขี่

ในกรณีที่ผู้ขับขี่ใดได้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ ให้ผู้บัญชาการตำรวจนครบาล ผู้บัญชาการตำรวจภูธร ผู้บังคับการตำรวจจราจร ผู้บังคับการตำรวจทางหลวง หรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจากบุคคลดังกล่าว มีอำนาจสั่งยึดใบอนุญาตขับขี่ของผู้นั้นมีกำหนดครั้งละไม่เกินหกสิบวัน

ผู้ขับขี่ซึ่งถูกยึดใบอนุญาตขับขี่ตามวรรคหนึ่ง อาจอุทธรณ์ต่ออธิบดีกรมตำรวจภายในกำหนดสิบห้าวัน นับแต่วันถูกยึดใบอนุญาตขับขี่

ให้อธิบดีกรมตำรวจวินิจฉัยอุทธรณ์และมีคำสั่งยึดหรือไม่ยึดใบอนุญาตขับขี่ภายในกำหนดหนึ่งเดือนนับแต่วันได้รับอุทธรณ์ คำสั่งของอธิบดีให้เป็นที่สุด

อำนาจสั่งพักใช้หรือเพิกถอนใบอนุญาตขับขี่

ในคดีที่ผู้ขับขี่ต้องคำพิพากษาถึงที่สุดว่าได้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้หรือกฎหมายอันเกี่ยวกับรถนั้น ๆ นอกจากจะได้รับโทษตามบทบัญญัติดังกล่าวแล้ว ถ้าความปรากฏแก่ศาลว่าหากให้ผู้นั้นขับรถต่อไปอาจก่อให้เกิดภยันตรายแก่บุคคลหรือทรัพย์สินของผู้อื่น ศาลมีอำนาจสั่งพักใช้หรือเพิกถอนใบอนุญาตขับขี่ของผู้นั้นได้

การเรียกราคาหรือค่าเสียหายแก่สัญญาณเครื่องหมายจราจร

คดีที่มีผู้กระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งอันเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามบทแห่งพระราชบัญญัตินี้หรือกฎหมายอันเกี่ยวกับทางหลวงหรือกฎหมายอันเกี่ยวกับรถนั้น ๆ ถ้าการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามนั้นก่อให้เกิดความเสียหายแก่สัญญาณจราจรหรือเครื่องหมายจราจรที่พนักงานเจ้าหน้าที่ได้ทำหรือติดตั้งไว้ เมื่อพนักงานอัยการยื่นฟ้องผู้กระทำความผิดให้พนักงานอัยการเรียกราคาหรือค่าเสียหายสำหรับสัญญาณจราจรหรือเครื่องหมายจราจรดังกล่าวด้วย

● บริษัท กรุงสยาม พริ้นติ้ง กรุ๊พ จำกัด ●
KRUNG SIAM PRINTING GROUP CO.,LTD.
1-10 ราชบพิธ กรุงเทพฯ 10200 โทร. 2225176-9 โทรสาร (662) 2256554
นายจุมพล เชษฐพงศ์พันธุ์ ผู้พิมพ์ผู้โฆษณา 2533

ราคาเล่มละ ๗๐ บาท

วันกำหนดส่ง

ราคาเล่มละ ๗๐ บาท

10569 ฉ.1

KC
32
ป343ก
2533
ล.1

ประภาศน์ อวยชัย.
กฎหมายเกี่ยวกับชีวิตประจำวันที่
ประชาชนควรทราบ.

พระบรมราโชวาท
พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
พระราชทานแก่คณะกรรมการจัดงาน "นิติศาสตร์รำลึก" ครั้งที่ ๒
เมื่อวันที่ ๒๔ กรกฎาคม ๒๕๑๓

"ประชาชนในที่บางส่วนนั้นไม่ทราบถึงกฎหมายด้วยเหตุที่เจ้าหน้าที่หรือฝ่ายปกครองไม่ได้มีโอกาสไปชี้แจง และประชาชนเหล่านั้นก็ไม่มีโอกาสที่จะทราบว่า เราจะวางหลักเกณฑ์ไว้อย่างไร อันนี้เป็นปัญหาใหญ่ที่จะให้ปกครอง หรือความเรียบร้อยเกิดขึ้นได้ ก็ต้องนำความรู้ไปถึงประชาชน"

C.U. BOOK
9 789990 157246
C111 ราคา ฿ 70.00